

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

35 inci Birleşim
23. 12. 1997 Salı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. – GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	183
II. – GELEN KÂĞITLAR	183
III. – YOKLAMA	246
IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	185
A) TEZKERELER VE ÖNERGELER	185
1. – Parlamentolararası Birlikte TBMM’yi temsil edecek grupları oluşturmak üzere, siyasî parti grup başkanlıklarınca aday gösterilen üyelerin isimlerine ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/1234)	185
2. – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı Parlamenterler Asamblesinde TBMM’yi temsil edecek grupları oluşturmak üzere, siyasî parti grup başkanlıklarınca aday gösterilen asıl ve yedek üyelerin isimlerine ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/1235)	185:186
3. – Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş’in (6/734) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/285)	186
4. – Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş’in (6/737) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/286)	187
V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	187:246, 247:311
1. – 1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesin-hesap Kanunu Tasarıları (1/669; 1/670; 1/633, 3/1046; 1/634, 3/1047) (S. Sayıları : 390, 391, 401, 402)	187:246, 247:311

Sayfa

A) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	187:246, 247, 247:248
1. – Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi	187:246, 247, 247:248
2. – Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	187:246, 247, 248
B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	187:246, 247, 249
1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi	187:246, 247, 249
2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	187:246, 247, 249
a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü	187:246, 247, 249:251
1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi	187:246, 247, 249:250
2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	187:246, 247, 250:251
b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	187:246, 247, 251:252
1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi	187:246, 247, 251
2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	187:246, 247, 252
C) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	252:309, 310
1. – Millî Savunma Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi	252:309, 310
2. – Millî Savunma Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	252:309, 310
D) ÇEVRE BAKANLIĞI	252:309, 310:311
1. – Çevre Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi	252:309, 310:311
2. – Çevre Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı	252:309, 311
VI. – SORULAR VE CEVAPLAR	312
A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI	312
1. – İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün, personelin mal bildirimlerine ve Genel Kurul salonu ihalesindeki yolsuzluk iddialarına ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/3868)	312:321
2. – İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün, personel atamalarına, taşıt kullanımı-na ve bazı müdürlüklerde çalışan personele ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/3869)	321:324
3. – Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, aralık-mayıs döneminde ha-va şartlarından dolayı yolları kapanan yerleşim birimlerine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'ın yazılı cevabı (7/3876)	324:325
4. – Adana Milletvekili Orhan Kavuncu'nun, düzeltilmek üzere sahiplerine iade edilen soru önergelerine ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/4002)	325:326

I. – GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak iki oturum yaptı.

1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/669; 1/670; 1/633; 3/1046; 1/634, 3/1047) (S. Sayıları : 390, 391, 401, 402) görüşmelerine devam edilerek;

Kültür Bakanlığı,

Millî Eğitim Bakanlığı,

Yükseköğretim Kurulu,

50 üniversite,

2 Yüksek Teknoloji Enstitüsü,

Galatasaray Eğitim, Öğretim Kurumu,

1998 malî yılı bütçeleri ile 1996 malî yılı kesinhesapları kabul edildi.

Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt, Kırıkkale Milletvekili Mikail Korkmaz'ın,

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam da, Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay'ın,

Kendilerine sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin (2/832) (S. Sayısı : 379) görüşmelerine devam edilerek, teklifin kabul edildiği ve kanunlaştığı açıklandı.

Programda yer alan kuruluşların bütçe ve kesinhesaplarını görüşmek için, 23 Aralık 1997 Salı günü saat 10.00'da toplanmak üzere, birleşime 18.00'de son verildi.

Kamer Genç
Başkanvekili

Haluk Yıldız
Kastamonu
Kâtip Üye
Ünal Yaşar
Gaziantep
Kâtip Üye

Ali Günaydın
Konya
Kâtip Üye
Ahmet Dökülmez
Kahramanmaraş
Kâtip Üye

II. – GELEN KÂĞITLAR

No : 56

23.12.1997 SALI**Sözlü Soru Önergeleri**

1.– Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in, genel sağlık sigortası çalışmalarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/803) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

2.– Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in, S.S.K. emeklilerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/804) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

3.– Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in, Şanlıurfa Devlet Hastanesi inşaatına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/805) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

4.- Şanlıurfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in, Aile Sağlığı Hizmetlerini Geliştirme Projesi-ne ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/806) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

5.- Antalya Milletvekili Arif Ahmet Denizolgun'un, Alanya'da meydana gelen sel felaketin-de zarar gören vatandaşlara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/807) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

6.- Antalya Milletvekili Arif Ahmet Denizolgun'un, Alanya'da meydana gelen sel felaketin-de zarar gören vatandaşların mağduriyetine ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/808) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

7.- Elazığ Milletvekili Ömer Naimi Barım'ın, R.T.Ü.K'na ilişkin Başbakan dan sözlü soru önergesi (6/809) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Adıyaman Milletvekili Celal Topkan'ın, TPAO Genel Müdürlüğüne açılan güvenlik gö-revli sınavında usulsüzlük yapıldığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/4070) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.12.1997)

2.- İçel Milletvekili D.Fikri Sağlar'ın, Uğur Mumcu cinayeti ile ilgili basına yansıyan bazı id-dialara ilişkin Başbakan dan yazılı soru önergesi (7/4071) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.12.1997)

3.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, Milletvekillere ve personele tahsis edilen loj-manlara ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/4072) (Başkan-lığa geliş tarihi: 22.12.1997)

4.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, Vakıflar Bankası'nın iştiraklerine ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/4073) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

5.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, cemevlerine ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/4074) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

6.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, Vakıflar Bankası personelinin ücretlerine ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/4075) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

7.- İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, bir TV kanalına ilişkin Sanayi ve Ticaret Baka-nından yazılı soru önergesi (7/4076) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

8.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, personele ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/4077) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.12.1997)

9.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, Meclisteki taşıt ve şoför sayısına ilişkin Türki-ye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/4078) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.12.1997)

10.- Ankara Milletvekili Ersönmez Yarbay'ın, T.B.M.M. Genel Kurul salonunun yenilenme-si ihalesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/4079) (Baş-kanlığa geliş tarihi: 23.12.1997)

11.- Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, TEDAŞ Elektrik Dağıtım Şebekeleri ihalele-rine ilişkin Başbakan dan yazılı soru önergesi (7/4080) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

12.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yağcıbayır'ın, Bursa ve İznik'e yapılan turizm yatırımlarına ilişkin Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/4081) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

13.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yağcıbayır'ın, Bursa'daki sarılık hastalığı vakalarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/4082) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

14.- Bursa Milletvekili Ertuğrul Yağcıbayır'ın, tarım alanlarının korunmasıyla ilgili çalışma-lara ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/4083) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.12.1997)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

23 Aralık 1997 Salı

BAŞKAN : Başkanvekili Uluç GÜRKAN**KÂTİP ÜYELER : Mehmet KORKMAZ (Kütahya), Mustafa BAŞ (İstanbul)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 35 inci Birleşimini açıyorum.

Sayın milletvekilleri, 1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarıları üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Ancak, görüşmelere başlamadan önce, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının tezkereleri vardır; okutuyorum:

IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) TEZKERELER VE ÖNERGELER**

1. – *Parlamentolararası Birlikte TBMM'yi temsil edecek grupları oluşturmak üzere, siyâsî parti grup başkanlıklarınca aday gösterilen üyelerin isimlerine ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/1234)*

22 Aralık 1997

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkındaki 3620 sayılı Kanununun 2 nci maddesine göre "Parlamentolararası Birlik"te Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek Grubumuzu oluşturmak üzere, Siyâsî Parti Grup Başkanlıklarınca aday gösterilen üyelerin isimleri Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Hikmet Çetin

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Parlamentolararası Birlik Türk Grubu isim listesi:

İrfan Köksalan	(Ankara)
Zeki Ertugay	(Erzurum)
Ziya Aktaş	(İstanbul)
Zeki Ünal	(Karaman)
Şevket Kazan	(Kocaeli)
Ahmet Neidim	(Sakarya)
Cemal Alişan	(Samsun)
Orhan Veli Yıldırım	(Tunceli)

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

İkinci tezkereyi okutuyorum:

2. – *Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı Parlamenteler Asamblesinde TBMM'yi temsil edecek grupları oluşturmak üzere, siyâsî parti grup başkanlıklarınca aday gösterilen asıl ve yedek üyelerin isimlerine ilişkin Başkanlık tezkeresi (3/1235)*

22 Aralık 1997

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkındaki 3620 sayılı Kanununun 2 nci maddesine göre "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi"nde Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek Grubumuzu oluşturmak üzere, Siyasî Parti Grup Başkanlıklarınca aday gösterilen üyelerin isimleri Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Hikmet Çetin
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Avrupa Güvenlik İşbirliği Parlamenter Asamblesi Türk Grubu İsim Listesi:

Asıl

İ. Cevher Cevheri	(Adana)
Ahmet Bilge	(Ankara)
Hayati Korkmaz	(Bursa)
Yahya Şimşek	(Bursa)
Tekin Enerem	(İstanbul)
Mehmet Köstepen	(İzmir)
Sabri Tekir	(İzmir)
Lutfullah Kayalar	(Yozgat)

Yedek

Nejat Arseven	(Ankara)
Metin Arifağaoğlu	(Artvin)
Cefi Jozef Kamhi	(İstanbul)
Osman Çılsal	(Kayseri)
Bülent Arınç	(Manisa)
Salih Katırcıoğlu	(Niğde)
Enis Sülün	(Tekirdağ)
Teoman Akgür	(Sakarya)

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sözlü soru önergelerinin geri verilmesine dair tezkereler vardır; okutuyorum:

3. – *Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş'in (6/734) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/285)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmında 143 üncü sırada yer alan (6/734) esas numaralı sözlü soru önergemini geri çekiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.12.1997
Mustafa Kemal Ateş
Kilis

BAŞKAN – Diğer tezkereyi okutuyorum:

4. – *Kilis Milletvekili Mustafa Kemal Ateş'in (6/737) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/286)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmında 146 ncı sırada yer alan (6/737) esas numaralı sözlü soru önergemini geri çekiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.12.1997

Mustafa Kemal Ateş
Kilis

BAŞKAN – Sözlü soru önergeleri geri verilmiştir.

Bütçe görüşmelerine geçiyoruz.

V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.– *1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/669; 1/670; 1/633, 3/1046; 1/634, 3/1047) (S.Sayıları: 390, 391, 401, 402) (1)*

A) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI

1. – *Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi*

2. – *Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı*

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1. – *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi*

2. – *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı*

a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

1. – *Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi*

2. – *Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı*

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

1. – *Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi*

2. – *Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı*

BAŞKAN – Program uyarınca, bugün, iki tur görüşme yapacağız.

12 nci tur görüşmelere başlıyoruz.

Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

12 nci turda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü katma, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü katma bütçeleri yer almaktadır.

12 nci turda, grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum: Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Mete Bülgün, Sayın Cengiz Altinkaya; Refah Partisi Grubu adına, Sayın İlyas Arslan, Sayın Ahmet Derin, Sayın Suat Pamukçu; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adı-

(1) 390, 391, 401 ve 402 S. Sayılı Basmayazılar 16.12.1997 tarihli 28 inci Birleşim Tutanağına eklidir.

na, Sayın Hilmi Develi, Sayın Metin Arifağaoğlu; Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın İlyas Yılmazyıldız, Sayın Halil Yıldız; Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Ahmet Piriştina, Sayın Hayati Korkmaz, Sayın Yavuz Bildik; Demokrat Türkiye Partisi Grubu adına, Sayın Turhan Arıncı.

Şahısları adına, lehinde Sayın Musa Okçu, Sayın Ayhan Fırat, Sayın İsmail Özgün; aleyhinde, Sayın Sıtkı Cengil, Sayın Ekrem Erdem.

Sayın milletvekilleri, soruları, grupların konuşmaları tamamlanıncaya kadar kabul edeceğiz. Grupların konuşmaları tamamlandıktan sonra soru kabul etmeyeceğiz.

Şimdi, Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Mete Bülğün'ü kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Bülğün. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Bülğün, Grubunuz adına süre 30 dakikadır. Sizi kaçınıcı dakikada uyarmamı istersiniz?

METE BÜLGÜN (Çankırı) – Sayın Başkanım, ben, 15 dakika konuşacağım.

BAŞKAN – Buyurun.

ANAP GRUBU ADINA METE BÜLGÜN (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerinde, Anavatan Partisi Grubunun düşüncelerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, toplumun ve fertlerin gelirlerinin artmasında, refah seviyelerinin yükselmesinde, devletin ekonomik yönden güçlenmesinde önemli bir role sahiptir. Küresel politikaların benimsendiği, siyasî blokların kalktığı, bilim ve teknolojinin sınır tanımadığı bir dünyada yaşadığımız malumdur. Hiç şüphe yok ki, dünya ekonomisine entegre olan ve Avrupa Birliği uyum çerçevesinde, dışa açık, rekabet gücü yüksek, hammadde ve insan kaynaklarının değerlendirildiği bir sanayi yapısının oluşturulması, ülkemizin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Bugün, Türkiyemizin temel sorunu, üretim yetersizliği ve malların pazarlanmasında karşılaşılan sorunlardır. Bunun başlıca nedeni, üretime yeterince kaynak ayrılmaması, ayrılan kaynakların bir kısmının verimli kullanılmaması, emek ve sermayenin faize mahkûm edilmesidir. Bunu aşmanın yolu, üretimi engelleyen sebeplerin ortadan kaldırılması; yani, teşviiktir. Sanayide verimliliğin, kalite ve standardizasyonun geliştirilmesi, esnek üretim sistemlerinin ve modern teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması, küçük ve büyük sanayi bütünleşmesinin sağlanmasını gerçekleştirmektedir.

Sayın milletvekilleri, sanayi ve ticaret hayatının düzeni, öncelikle yasal zeminin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlenmesiyle mümkündür. Avrupa Birliği ile entegrasyon sürecinde ve gümrük birliği uyum faaliyetleri çerçevesinde düzenlenen tüketicinin korunması ve rekabetin korunmasıyla ilgili yasalarla kalite standardının sağlanması, toplumsal beklentilerin üretimle koordineli bir şekilde gerçekleşmesi mümkün olmuştur.

Sanayi Bakanlığından toplumumuzun beklentisi, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerinin eksiksiz olarak uygulanmasının tedbirlerini alması ve denetim mekanizmalarına işlerlik kazandırmasıdır. Bu nedenle, taraf olduğumuz Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde, Rekabet Kurulunun oluşturularak çalışmaya başlaması, Türk sanayicisi ve tüketicisi bakımından son derece yararlı olmuştur. Rekabet Kurulunun ihtiyacı olan ilgili yasaların, bir an evvel, Yüce Meclise sevki için Bakanlıkta çalışmaların süratle devam etmesi büyük memnuniyet vericidir. Bu durum, sanayicimizin, fizikî ve teknik engellerle karşılaşmadan, ürünlerini Topluluk pazarlarında rahatça pazarlayabilmesine imkân verecektir.

Gümrük birliğine girilmiş olması nedeniyle, sanayiın belkemiğini teşkil eden KOBİ'lerin gerektiği gibi desteklenmesi zarureti vardır. KOBİ'ler, Türkiye'deki işletmelerin yüzde 98'ini teşkil et-

mekte; buna mukabil, kredilerden ancak yüzde 4 pay almaktadır. KOBİ'lere yapılan kredi desteklerinin 55 inci Hükümet zamanında artması, büyük ölçüde memnuniyet vermiştir. KOBİ'lere, iç kaynaklardan -gerek Eximbank gerekse Türkiye Halk Bankasından- yapılan desteklere ilave olarak KOSGEB bünyesindeki destekler artarak devam etmektedir. Bilhassa, KOBİ'lere yapılan Eximbank desteği, 1997'nin ilk dokuz ayında 74 trilyona ulaşmıştır. Bu rakam, toplam Eximbank kredilerinin yüzde 35'ine tekabül etmektedir.

Tabii, bu desteklerin, ülkemizdeki KOBİ işletmeleri için کافی olduğunu söyleyemeyiz. Türk bankacılık sistemindeki ticarî bankaların, mutlaka, KOBİ'lere destek yönünden daha etkin bir hâle getirilme zorunluluğu vardır. Bugün, ticarî bankalar, Hazineye para satarak, en kolay para kazanma yolunu seçmiştir; ama, mutlaka, bulunacak bir formülle, örneğin, dispoñibilite oranlarının azaltılmasıyla ticarî bankalarda yaratılacak kaynakların, KOBİ'lere ihracat desteği olarak kullandırılması temin edilmelidir.

Sanayimizin altyapısına sağlıklı işyeri temin etmek olan organize sanayi siteleri ve küçük sanayi siteleri konusunda 55 inci Hükümetin gayretlerini takdirle karşılıyoruz. Organize Sanayi Bölgeleri Yasa Tasarısı önümüzdeki günlerde Meclise sevk edilecektir. Hayatî önem taşıyan bu yasa tasarısının yasalaşması, organize sanayi bölgelerinin yurt genelinde süratle yaygınlaşmasına imkân verecektir. Hükümetimizin, bu kanunun çıkmasını beklemeden, küçük sanayi sitelerinin ve organize sanayi sitelerinin ihalelerini bölgelerdeki müteşebbis heyetlere yaptırması ve bakanlığın denetleyici rol oynaması, esasen, bakanlığın yetki devrinin en güzel örneğini teşkil etmektedir ve bu yetki devri işlerin süratlenmesine sebep olmuştur.

Tabii, bu işleri yapmakla mükellef olan bakanlığın bütçesine baktığımız zaman, yetersiz olduğunu görüyoruz; fakat, 1998 bütçesinin hedefi hepimizin malumudur. Üç yıllık işikrar programının birinci yılı olan 1998 yılının bazı kısıtlayıcı tedbirleri vardır. Sanayi Bakanlığının bütçesi geçen yıla göre yüzde 58 nispetinde artmıştır. Bu artış yetersiz olarak görülse de, konsolide bütçede faiz dışı artışın yüzde 54,4 olduğuna bakıldığında, Sanayi Bakanlığı bütçesinin belli bir yere oturduğunu görürüz. Buna rağmen, organize sanayi bölgeleri açısından, ilk bakışta, hoş olmayan bir durum görüyoruz. Organize sanayi bölgeleri için, geçen yıl yüzde 137 artış yapılmış olmasına rağmen, bu yıl artış yüzde 27'ye düşmüştür; fakat, Sanayi Bakanlığının yapacağı özelleştirmeden gelecek olan 7 trilyon liranın da yatırımlara akacağını düşünürsek, böylece yatırım bütçesi 18 trilyona, artış yüzdesi ise yüzde 125'e ulaşmış olacaktır.

Bakanlığa bağlı olan KİT'lerin duran varlıklarının değerlendirilmesi ve bu arada zarar eden KİT'lerin satışı konusunda Bakanlıkça yürütülen faaliyetleri takdirle karşılıyoruz. Bunun ilk örneği, 1997 yılını büyük bir zararla kapatacak olan SEKA'nın özelleştirmeye alınması olmuştur. Müesseseye ait arazilerin tespit edilerek ilk etapta özelleştirilmesi ve müesseselerin ayrı özelleştirilmesi ve özelleştirme çalışmalarının, Türkiye'de, ilk defa olarak -4046 sayılı Yasanın çıkmasından bugüne kadar ilk olarak- Bakanlık ve SEKA tarafından yürütülmesi, özelleştirme safhasında Özelleştirme İdaresine devredilmesi, özelleştirmenin şeffaf, çalışanın hakkını koruyan ve ekonomiye katkıdeğer yaratacak şekilde yapılmasını temin edecektir.

Yine, KİT'ler içerisinde verimliliğini kaybeden Antalya pil fabrikasının kapatılmasını ve bu fabrikaya ait 500 dönüm arazinin proje bazında ihaleye çıkarılmasını gayet olumlu buluyor ve Bakanlığın bu icraatlarını bütünüyle destekliyoruz.

Aynı şekilde, savunma sanayii ile direkt ilgisi bulunmayan ETA, TÜMSAN, TEKSAN ve ASİLÇELİK müesseselerinin 1998 yılında özelleştirilecek olması çok olumlu gelişmelerdir. Böylece bu müesseselerin özelleştirilmesinden elde edilecek gelirler Hazineye aktarılacak ve Hazine-den alınacak yeni kaynaklarla Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun yapısı güçlendirilerek, savunma sanayii ihtiyacının daha büyük kısmının yurt içinden temin edilmesi sağlanacaktır.

Bakanlığa bağlı kuruluşlardan Türk Şeker Anonim Şirketindeki olumlu gelişmeler, oldukça ciddi ve disiplinli çalışmaların sonucudur. Pancar üretimindeki problemlerin üzerine gidilmesi sonunda, bugün, Türkiye, şeker ithalatı yapan ülkeler listesinden çıkmıştır. Pancara verilen yüzde 135'lik fiyat artışıyla, hem pancar ekim sahaları artırılmış hem de pancar çiftçisinin ürününün gerçek değeri verilmiştir.

Başlıbaşına bir endüstri olan şeker sanayiinde, özel sektöre de şeker fabrikası kurma izinlerinin verilmesi ve 1956 yılında yayımlanmış 6747 nolu Şeker Kanununda değişiklik yapan yeni Şeker Yasa Tasarısının Meclise sevk edilmek üzere olması, Türkiye'de pancar üretiminin başlamasından bu yana, şeker sanayiinde cesaretle ve ülke menfaati düşünülerek, aynı zamanda, Gümrük Birliği Antlaşması çerçevesinde, Türk tarımsal sanayiinin rekabet gücünün hangi alanlarda mevcut olduğunun tespitinin yapılarak uygulamaya geçilmesi yönündeki ilk kararlardır. Bu kararlar nedeniyle, 55 inci Hükümeti ve Sanayi Bakanlığımızı kutluyoruz.

Tarım satış kooperatifleri ve birliklerdeki son gelişmeler, 55 inci Hükümet ve Sanayi Bakanlığının başarılı uygulamalarına güzel bir örnek teşkil etmektedir. Bu kuruluşlar, tamamen siyasetten arındırılarak, bir ekonomik kuruluş felsefesiyle yönetilerek, Türk ekonomisine, Türk çiftçisine ve kooperatif tüccarlarına daha faydalı hizmet yapar hale getirilmiştir. 1997 yılı içerisinde, birliklerce üreticiden alınan ürün bedelinin yüzde 90'ı bugüne kadar ödenmiştir. Ürün bedelleri ödemesi için, birliklere, Destekleme Fiyat İstikrar Fonundan verilen paraların birinci taksitleri, faizleriyle birlikte, 30 Eylül 1997 tarihinde 14,4 trilyon olarak Hazineye geri ödenmiştir. Buradan da kolayca görüleceği gibi, başarılı ve siyasetüstü bir yönetim ile birlikler, ülke ekonomisi için birer kara delik olmaktan kurtarılmıştır.

Sayın milletvekilleri, bu müzakereyi fırsat bilerek, Yüce Heyetinize fındık konusunda açıklama yapmak istiyorum: 55 inci Hükümet, fındık fiyatını açıkladığı zaman, özellikle muhalefet partilerinin haksız eleştirilerine maruz kaldı. Dediler ki: "Sayın Başbakan Karadenizli, onun için fındığa yüksek fiyat verildi." Hayır, hiç alakası yok. Bir ürünün fiyatı tespit edilirken, ürünün dünya fiyatı, Türkiye'deki enflasyon ve üreticinin, fert başına düşen millî gelirden alacağı pay dikkate alınır.

Dünya fındık ticaretinin yüzde 80'i Türkiye'nin elindedir. Bugüne kadar fındık fiyatını alıcılar belirliyordu, ilk olarak bu yıl, fındığın fiyatını Türkiye belirlemiştir. Doğrusu budur, doğru olan yapılmıştır. Fındığa, bu fiyatın altında fiyat vermek vatana ihanettir. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar) Aksi takdirde, Türkiye'nin döviz girdilerini azaltmaya yönelik bir politika olur.

Diğer bir ifadeyle, fındığa düşük fiyat verilseydi, düşük fiyata Avrupalıya fındık satmış olacaktık. Yani, Türk köylüsünün hakkını Avrupalıya yedirecektik.

MUSTAFA YÜNLÜOĞLU (Bolu) – Geçen sene ucuz muydu Sayın Sözcü?

METE BÜLGÜN (Devamla) – Biraz dinlerseniz... Faydalı bilgiler arz ediyorum.

FETİ GÖRÜR (Bolu) – İhale kaç yapıldı?..

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen, yerimizden müdahale etmeyelim. Sizin grubunuzun da söz sırası var.

Buyurun Sayın Bülgün.

METE BÜLGÜN (Devamla) – Halbuki, muhalefet hep tersini söyledi; dediler ki: "Fındığın fiyatı artarsa, Avrupalı almaz." Böyle düşünce olmaz. İstatistikleri bakılırsa çok kolay görülecektir ki, fındığın fiyatıyla ihraç miktarı arasında bir bağlantı yoktur. Geçen yıl fındığın ihraç fiyatı 328 dolar iken, bu yıl 450 dolara çıkmıştır. Bu yıl, 2,5 ayda fındık ihracatı 348 milyon dolar olmuştur, geçen yıl aynı dönemde, bu ihracat 204 milyon dolardı; yani, 144 milyon dolarlık bir fazla döviz girdisi elde etmişiz. Geçen yıl 62 bin ton fındık ihraç ettik, bu yıl aynı dönemde 78 bin ton fındık ihraç edilmiştir. Görüldüğü gibi Türkiye, fındıkta büyük düşünmek ve fındık politikası belirlemek zorundadır.

Şimdi, bakınız, memleket meseleleri, böyle millî menfaatlar açısından ele alınınca neler oluyor...

BAŞKAN – Sayın Bülğün, arkadaşınızla paylaştığınız sürenin dolmasına 1 dakika var.

METE BÜLGÜN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugün, birliklere üye olmayan üreticiler, birliklere baskı kurmaya çalışarak "aman, benim malımı da alın" diyor. İşte, güzel olan nokta budur; 55 inci Hükümetin, birlikleri kısa zamanda getirdiği yer de budur. Fakat, birliklerde yapılacak çok önemli bir iş vardır; birliklerin kooperatif hizmetleri ile sınıai hizmetlerini birbirinden ayırmak zorundayız. Bir taraftan sanayileşme çabasına devam ederken, diğer taraftan tarımı ihmal edemeyiz; zira, nüfusun yüzde 46'sı tarımda çalışıyor. Bu nedenle, devlet, desteğini direkt kooperatiflere vermeli ve ürün alımında kullanılmalıdır. Sınıai müesseseler ise birer anonim şirket olarak çalıştırılmalı ve piyasa ekonomisi kuralları bu müesseselere tam olarak uygulanmalıdır. Zira, devletin görevi rekabeti sağlamaktır; sanayicilik yapmak değildir. Devlet, rekabeti sağlarken, hâkim durumunda olanın bu durumu kötüye kullanmasına mani olmalıdır. İşte, burada, Rekabet Kurulunun görevi açıkça ortaya çıkmaktadır.

3300 sayılı Yasa, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, sınıai ürünlerin fiyat tespitinde yetki vermiştir; fakat, bu yasayla verilen yetkiyi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 24 Ocak 1980 tarihinden sonra hiç kullanmamıştır. Bunun sebebi de, piyasa ekonomisinin tüm kurallarıyla işleminin temin edilme gayretidir; fakat, piyasadaki hâkim durumunu kötüye kullananlara karşı, Bakanlık bu yetkiyi mutlaka kullanmalıdır; çünkü, Bakanlığın temel görevlerinden biri de tüketiciyi korumaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu düşüncelerle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 1998 yılı bütçesinin ülkemiz için hayırlı olmasını diler, Yüce Heyetinize saygılar sunarım. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bülğün.

Sayın Cengiz Altinkaya, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

14 dakika süreniz var.

ANAP GRUBU ADINA CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisi Grubu adına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşlerimizi ifade etmek üzere huzurlarınızdayım; bu sebeple, hepinize, en derin saygılarımı sunuyorum.

Öncelikle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, bugün için, Türkiye'nin en geniş teşkilatlanmış olan, en çok kuruluşu yöneten ve Türkiye'nin önemli sorunları içerisinde olmaması gerekirken, maalesef, birinci öncelikli yere gelmiş olan bir bakanlığımızdır.

Bakanlığın amacı, enerji ve tabii kaynaklarla ilgili hedef ve politikaların, ülkenin güvenliği ve refahı, ulusal ekonominin gelişmesi ve güçlenmesi doğrultusunda saptanmasına yardımcı olmak; enerji ve tabii kaynakların, bu hedef ve politikalara uygun olarak araştırılmasını, geliştirilmesini, üretilmesini ve tüketilmesini sağlamaktır. Bu amaçla kurulmuş olan Bakanlığımız; bünyesindeki, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Elektrik İşleri Etüt İdaresi ve ilgili kuruluşları olan, TEAŞ, TEDAŞ, Türkiye Taşkömürü İşletmesi, Türkiye Kömür İşletmeleri, Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve BOTAŞ gibi, fevkalade önemli ve geniş teşkilatları yönetmektedir.

Önce, Türkiye'nin, enerji açısından bugünkü konumuna dikkat çekmek ve bugüne nasıl geldiğimize kısaca bakmak istiyorum: Türkiye, 1983'e gelindiğinde, 12 Eylül dönemi sonunda dahi, elektrik kısıtlaması uygulayan ve bu yüzden çok büyük sıkıntılar çeken, imalat sanayiinde ilerleyemeyen, turizm yapamayan, ihracat yapamayan, hatta sağlık tesislerini işletemeyen bir ülke konu-

mundayken, 1983 İktidarı ve o dönemin atılımları neticesinde -ki, daha bir sene önce, zamanın Devlet Başkanı Sayın Evren'in, Atatürk Barajının derivasyon tünellerinin temel atma töreninde ifade ettiği gibi, uzun yıllar, Türkiye, elektrik kısıtlaması beklentisi içerisindeydi- 1984 sonundaki reformcu hükümet, yedi aylık dönemde elektrik santralleri inşa edip, devreye alarak, birdenbire Türkiye'deki elektrik kesintilerine son verdi. Yıl 1991'e gelindiğinde, sekiz yıllık iktidarın sonunda Türkiye, 52 milyar kilovat/saat elektrik tüketen bir ülke iken, yüzde 30'e yakın bir yedekleme kapasitesiyle yeni bir iktidara devredildi. Anavatan Partisi, sekiz yıl sonunda, ithalata rağmen kısıtlama olan bir ülkeden, 1991 sonuna geldiğimizde tüm elektrik ihtiyacını güvenilir bir şekilde karşıladığı helde, yüzde 30'dan fazlasını da yedekleyerek yeni bir iktidara devretti.

Bu ülkenin yönetimini bizden devralan Sayın Başbakan, 28 Kasım 1991 günü Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bütçe görüşmeleri esnasında, benim arz etmek istediğim tabloyu hangi cümlelerle aktarmış: "Elektrik kolaydır; çünkü, suyu topladığınız zaman, sadece türbini, jeneratörü getirir koyarsınız, elektrik hazırdır..." Atatürk Barajı bitmiş çünkü; su, ertesi yıl toplanacak, türbini de türbin dışarıda yapıyor- getirip koyarsanız elektrik kolaydır; ama, barajı yapmak kolay değil, onu söyleyeyim. "...Bu kadar övünmeye ne gerek var, Türkiye, 1996'da karanlıkta. Eğer yeniden birtakım şeyler yapılmazsa, 1996'da Türkiye karanlıkta." Zamanın Başbakanının, Türkiye yönetimini devraldığı gün çizdiği resim bu ve yıl 1991.

Tabii ki, esasında yanılmadılar, evet Türkiye, geçmiş o dönemdeki gibi yüzde 6'ya yakın bir kalkınma hızını tutturup gitseydi, 1996'da, bugünkü tabloyu yaşayacaktık biz. Niye yaşamadık; çünkü, öyle bir 1994 yılı yaşadık ki, -Allah, bir daha o yılları yaşatmasın bu ülkeye- Türkiye, kalkımına yerine geriledi. Gerilediği için de, elektrik tüketim talebi normalin çok altına düştü ve dolayısıyla, 1996'da almamız gereken tedbirleri, bir yıl gecikmeyle 1997'de alıyoruz, bu kadar basit.

Türkiye'nin karakteristiği artık belirlenmiş durumda. Türkiye, yüzde 5'lik bir kalkınmayı temin etmek istiyorsa, elektrik şebekesine yüzde 11'lik bir ilaveyi her sene koymak zorunda veya tersinden bakarsak, Türkiye, eğer elektrik tüketimini yüzde 11 artırırsa, yüzde 5 kalkınıyor. Böylesine bir karakteristiği, potansiyeli ve dinamizmi olan bir ülkenin yöneticileriyiz, sorumlularımız ve hiçbir günümüzü ve dakikamızı boş geçirmemek zorundayız.

Söz açılmışken ifade etmek istiyorum; Atatürk Barajı bu memleketin gururudur. Atatürk Barajı, bütün dünyada, bu boyutta, sadece kendi ülkesinin finansmanı ile yapılmış tek barajdır ve Türkiye için, Türk işçisinin, mühendislerinin ve müteahhidinin yaptığı ve dört yılda yapılması itibarıyla de dünyada rekor kırılan, Türkiye'nin, yüzyılının en önemli projesidir; Türkiye'nin baraj sevdasının doruk noktasıdır. Böylesine bize gurur veren ve kimliğimizi bulmada yardımcı olan bu güzel tesis, 25 Temmuz 1992 tarihinde elektrik üretimine başlamıştır.

İçimde bir ukde olduğu için ifade etmek istiyorum. O gün törende, ben, rahmetli Eşref Bitlis paşayla yan yana otururken, önümüzde, o günkü Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı Sayın İlhan Kescici kardeşimiz vardı ve tören başladıktan itibaren hepimiz şoke olduk. Demin bahsettim, biz, 13 Ocak 1990 tarihinde o barajda bir tören daha yapmıştık; sekizyüzyıllık hasreti bitirmiştik; Harran ile Fıratı ebediyen nikâhladığımız gündü o gün; Türkiye var oldukça o nikâh duracaktı. Orada, Adana'dan, Gaziantep'ten, Kahramanmaraş'tan, Elazığ'dan, Adıyaman'dan, Şanlıurfa'dan, Mardin'den, Şırnak'tan -bütün bölgeden- tören yerine, traktörleriyle, kamyonuyla gelmiş altmış bini aşkın vatandaşımız folklorünü yapıyor, davullarını, zurnalarını çalıyorlardı; bir şölen, bir düğün yapıyorduk. 25 Temmuz 1992 tarihinde, bu gururla ifade ettiğimiz tablo, birden bizi sükutu hayale uğrattı; bir baktık Fransız akrobatlar çıkmış karşımıza, o kızıl sıcakta patlattıkları maytapların rengi belli değil. Argon gazının alevini artırdıkları halde balonlar yukarı gidemiyor; çünkü, Urfa'nın sicağı, güneydoğunun sicağı, o, argon gazının sicağından fazla, balonu aşağı indiriyor; böyle ters-

likler var. Meydan bizim aşağıdaki fıkrlörcülerimize kalacak, şölen yapacağız, Türk Milletinin gurununu burada bir kere daha göstereceğiz diye beklerken, bir de baktık ki, senfonik müziklerin, valslerin eşliğinde bir tören icra edildi ve Sayın İlhan Kesici'nin, o tören esnasında, oturduğu yerden, kendini tutamayıp, bir şeyler mırıldandığına hep beraber şahit olduk. Böylesine gurur verici bir günü berbat eden o günün yönetimini buradan bir kere daha kınıyorum.

Kıymetli arkadaşlar, bugün, Türkiye'nin en önemli ekonomik faaliyetlerinden birisi olan ihracattaki ana girdinin imalat sektörü olduğunu biliyoruz. İmalat sektörünün ana girdisi de yüzde 90'ların üzerinde elektrik enerjisi. Bu kadar hayatî bir problemi, her yönetimin, tabii ki, hiç ihmal etmeden, sürekli geliştirerek, Türkiye'nin hizmetine sunması şart.

1991 yılında devrettiğimiz bu tablo, arkadan gelen su biriktikçe devreye giren santraller sayesinde Türkiye -Menzelet gibi, Atatürk Barajı gibi- 1994 yılında 101 milyar kilovat/saat elektrik üretecek kapasiteye geldi; ama, hâlâ daha yedekliydi; 1994 yılında dahî Türkiye yedekliydi. O yıl, kara bir yıl, 26 Ocak kara bir çarşamba ve o kara yıldan sonra -tablolar burada öntümüzde- Türkiye'nin elektrik üretim kapasitesi, kapulu gücü yerinde sayıyor. 1994'e kadar Anavatan'ın mirasıyla, arkadan gelen isimle üretim kapasitesi 101 milyar kilovat/saate tırmıyor ve ondan sonra tablolar düz çizgi halinde devam ediyor ve mesela, bu sene Türkiye, hâlâ daha 100 milyar, 101 milyar -biraz fazlası var- kilovat/saat elektrik üretecek kapasiteye sahip; ama, artık, tüketimi, yedeklemeyi bırakın bir tarafa, 105 kilovat/saate dayanmış ve şimdi, bu sene, ithalat yapıyoruz, elektrik ithalatı yapıyoruz, yani, ikincil enerjiyi ithal ediyoruz. Birincil enerjiyi zaten ithal ediyoruz; Türkiye o bakımdan, enerji kaynakları bakımından ne yazık ki fakir bir ülke; yüzde 55'ini ithal ediyoruz, sadece yüzde 45'ini de birincil enerji kaynaklarımızla kendimiz üretiyoruz, üretime sokuyoruz.

Bugünden itibaren, tabii ki, çok ciddi tedbirler alan Hükümetimizi tebrik ediyoruz. Özellikle Sayın Başbakanımızın, Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızın, birinci konu olarak bu meseleyi uluslararası platformlarda portföylerine almış olmasını Anavatan Partisi Grubu olarak takdirle karşılıyor ve izliyoruz; milletimiz adına da minnettarız.

Memleketimizin bu kadar önemli bir projesinin, bu meselesinin, çeşitli kaynakları devrede tutarak yürütmesi gerekiyor diye ifade etmişim. O bakımdan, bugün, su, kömür, petrol, doğalgaz, rüzgâr, güneş ve tabii ki nükleer enerji gibi kaynakları mutlaka devreye sokmamız lazım.

Bugün, Sayın TEAŞ yöneticilerini buradan bir şeye davet etmek istiyorum: Nükleer santral ihalesi için alınmış teklifler var; birisi Kanada teklifi, birisi Japon-Amerikan grubu teklifi, birisi de Alman-Fransız ortaklığı grubu teklifi. Tam günüdür; şu Alman ve Fransızlara buradan ders veriniz, lütfen, tekliflerini geri çeksinler.

Yine, Devlet Su İşlerine Avusturyalıların baraj yapımı teklifleri var. Tam günüdür; Anavatan Partisi Grubu olarak, Türkiye'nin bu potansiyelinin Avrupa'ya bir kere daha duyurulmasına ihtiyaç vardır. Türkiye büyük bir ülkedir, büyük potansiyeli vardır ve elinin tersiyle falan itilecek bir ülke değildir. İşte, bu önemli projelerimizi eğer yapmak istiyorlarsa, eğer burada yarışa girmek istiyorlarsa, o zaman, bizimle kol kola olmak zorundadırlar.

Tabii ki, darboğazları var, sıkıntıları var enerji sektörümüzün; kayıp kaçak konusunda çok ciddi tedbirler alınması gerekiyor; zannedersem, bu konudaki çalışmalar epeyce ilerlemiştir. Fabrika içi süzme sayaçlar, daha verimli armatürler ve enerji tasarrufuna dönük her türlü tedbiri destekliyoruz. Yenilenebilir kaynakların tüketilmesi, çevrenin korunması ve bol, güvenilir, yerinde enerjiye kavuşmak, hedefimizdir, kararlılığımızdır.

Geçen 16 Aralık günü, burada yapılan konuşmada, bir sayın genel başkan, enerji konusunda birtakım projeler saydı; "işte bunları yapmaya başladık, Türkiye için her türlü tedbiri aldık" dedi.

O projelere baktık, bunlar, henüz daha etüt safhasında; hatta, bazılarının inşaatının yapılacağı yere daha mühendis ayağı basmamış. Eğer bunlar yapılıyor, bunlar inşaa haline gelmiş diyorsanız; o zaman, Akkuyu Nükleer Santralının kurdelesini kesmekte geç kalmışız; çünkü, o, otuzbeş senedir konuşuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Altunkaya, 1 dakika içerisinde toparlayın lütfen.

CENGİZ ALTINKAYA (Devamla) – Bugün, 23 Aralık 1997, Menemen hadiselerinin 67 nci yıldönümü. Şehit Kubilay'ı rahmetle anıyorum ve diyorum ki, Türkiye laiktir, laik kalacaktır; bu, Türkiye'nin kararıdır, bu kararı kimse bozamaz.

KÂZIM ARSLAN (Yozgat) – Ne alakası var!..

MUSTAFA YÜNLÜOĞLU (Bolu) – Şimdi bunun ne alakası var!..

KÂZIM ARSLAN (Yozgat) – Temcit pilavı gibi, bunu önümüze sürüyorsunuz; ne alakası var!..

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

CENGİZ ALTINKAYA (Devamla) – Hedefimiz, Atatürk'ün hedefi olan muasır medeniyet seviyesine gelmek için, bugünkü 1 500 kilovat/saat elektrik tüketiminden, 15 bin kilovat/saat elektrik tüketimine ulaşmaktır; bu, bizim hedefimizdir.

KÂZIM ARSLAN (Yozgat) – Niye ulaşamadınız?..

CENGİZ ALTINKAYA (Devamla) – Bu, kararlı insanların, görevini ihmal etmeyen insanların hedefidir ve hiç kuşkunuz olmasın, laik Türkiye, muasır medeniyet seviyesindeki hedefe de ulaşacaktır.

Hepinize saygılar sunuyor, 1998 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Altunkaya.

MUSTAFA YÜNLÜOĞLU (Bolu) – Bunların ne alakası var..

BAŞKAN – Sayın Yünlüoğlu, lütfen...

Refah Partisi Grubu adına, Sayın İlyas Arslan; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Arslan, süreyi eşit paylaşıyorsunuz yanılmıyorsam?

İLYAS ARSLAN (Yozgat) – Evet, eşit.

BAŞKAN – Sizi, 10 uncu dakikada uyaracağım.

RP GRUBU ADINA İLYAS ARSLAN (Yozgat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Refah Partisi adına söz almış bulunuyorum; Yüce Meclisi ve bizleri izleyen aziz milletimizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayileşme ülkemizin önemli meselelerinden biridir. Kalkınmanın temeli, motoru sanayileşmedir. İşsizliğin önlenmesi, ülke ekonomisinin dışa ve faize bağımlılıktan kurtulması, sanayileşmeyle mümkün olacaktır. Bu açıdan, sanayi ve ticaret hayatı yeniden gözden geçirilmeli, öncelikle, yasal eksiklikler belirlenerek, ihtiyaca cevap verecek şekilde düzenlenmelidir.

Sanayi yatırımlarının Anadolu'ya yayılması, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi, kişilerin işlerini kurmaları, esnaf ve sanayicinin desteklenmesi, küçük ve büyük sanayi işlet-

meleriyle tarım ve ticaretin bütünleşmesi, her alanda dünyayla rekabet ederek ihracatımızın artırılması, ekonomik ve toplumsal potansiyelimizin bir an önce ortaya çıkarılması sağlanmalıdır.

KİT'lerin özelleştirilmesinde yasal ve bürokratik engeller giderilmelidir. Bu konuda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızın Plan ve Bütçe Komisyonunda bir beyanı var; "SEKA'nın ve diğer KİT'lerin özelleştirilmesi konusunu, özellikle, Bakanlık olarak takip edebileceklerini, daha sonra Özelleştirme İdaresine devredeceklerini" söylüyorlar. Bu konu, olumlu bir gelişmedir, inşallah, bu, takip edilir; çünkü, çok daha rahat bir uygulama sistemine girilmiş olur.

Avrupa Birliğinde geline bu noktadan sonra, Gümrük Birliği Antlaşması yeniden gözden geçirilmeli. Ticarete konu olan mallarımızın, fizikî ve teknik engellerle karşılaşmadan, dışpazarlarda rekabet edebilmeleri sağlanmalıdır. Uluslararası pazarlara daha kolay girebilmemiz için, rekabet gücü yüksek, ihracata dönük programlar yapılarak, hammadde ve insangücü kaynaklarımız gibi avantajlarımız kullanılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomik krizler, büyük sanayi işletmelerini darboğaza sokmuş, birçok ülkede küçük ve orta boy işletmelerin özel önem kazanmasını sağlamıştır. Küçük ve orta boy işletmeler olan KOBİ'lerin, kalkınmış ülkelerde çok önemli bir yeri vardır. KOBİ'ler, kalkınmanın lokomotifi, sanayinin yurt çapında dengeli dağılmasının yoludur. KOBİ'ler, devleti küçültmenin alternatif adresidir.

KOBİ'lere kredi yönünden baktığımızda, toplam kredinin, Avrupa Birliği ülkelerinde dahi yüzde 10'unu alırken, bizde, sadece yüzde 4'ünü almaktadır. Oysa, bizde, istihdamın yüzde 60'ını KOBİ'ler sağlamaktadır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, sanayiye sağlıklı altyapı temin etmek için, organize sanayi bölgelerine ve küçük sanayi sitelerine gerekli önemi vermelidir. Organize sanayi bölgeleri, KOBİ'lerin ve Türkiye'nin ekonomik potansiyelini artırmakla kalmayıp, sermayenin tabana yayılmasını sağlayacak, bölgelerarası kalkınmışlık farklılığını da azaltacaktır.

KOBİ'ler, organize sanayi, küçük sanayi siteleri derken, çıraklık müessesesine değinmeden geçemeyeceğim. Çıraklık müessesesi, hiç kuşkusuz, çok önemlidir. Çıraklık eğitiminin, birtakım başka meselelere aracı olarak istismar edilmesini de fevkalade yanlış buluyoruz. Önce gençlerimizle sahip çıkmalı, yüksek tahsil imkânı olmayan gençlerimizi meslek sahibi yapmak için, çıraklık eğitiminde de "ağaç yaşken eğilir" sözüne uygun olarak, temel eğitimin ilk aşamasından sonra, yönlendirmelere gidilmelidir. Bunun sıkıntısını bu sene görmedik ama, önümüzdeki sene, temel eğitimin ilk 5 inci sınıfından sonra çıraklık eğitimine öğrenci almadığımız zaman yaşayacağız ve önümüzdeki yıllarda sanayi sektörünün bu yönden çok büyük darbeler yiyeceği kanaatini taşıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınmanın ve gelişmenin yolu üretimden geçer; üretmeyen toplumların kalkınması ve güçlü olması da mümkün değildir. Son aylarda uygulanan ekonomik politikalar, üretimi değil, repo, faiz gibi rant gelirlerini teşvik etmiş, bu durum da, sanayi kalkınmasını engellemiş, işsizliği artırmış, enflasyonu da körüklemiştir. Bu kısır politikaların terk edilerek, yeni yatırımlara ağırlık verecek politikaların uygulamaya konulması gerekir. Kalkınmada öncelikli yörelerle ilgili gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

Buraya gelmişken, bir konuya daha değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, geçtiğimiz günlerde, olağanüstü hal bölgesi için bir kanun tasarısı gelmiş; buralarda, gerek vergi indirimi gerekse elektrik kullanım bedelinde indirim düşünülmüştü. Tabii, Doğu Anadolu, İç Anadolu, geri kalmış bölgeler derken, komisyon, bu kanun tasarısını geri çekmek zorunda kaldı. Bu kanun tasarısı, inşallah, tekrar, Meclisimize, Genel Kurulumuza gelecek. O zaman şuna dikkat edilmesini özellikle arz ediyorum.

yorum: Geri kalmış yöreler, yalnız Doğu Anadolu'da, Güneydoğu Anadolu'da değil; İç Anadolu'da da, Batı Karadenizde de, Doğu Karadenizde ve Ege'de de geri kalmış yöreler var. Ben, bunun, bölgeden ziyade, vilayet vilayet göz önüne alınması ve gayri safi millî hâsıla açısından değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum. İnşallah, yeni kanun tasarısını hazırlayanlar, bilhassa Maliye Bakanı, bu konuda gerekli tedbirleri alır kanaatini taşıyorum.

Nüfusumuzun çoğunluğunun tarıma bağlı yaşadığını biliyoruz. Ekiminden dikimine, bakımından hasadına kadar elemeği, göznuru isteyen ayçiçeği, pancar, pamuk, zeytin, fındık, çay, tütün gibi sanayi ürünlerini gözardı edemeyiz. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, sanayie dayalı tarım sektörüne de özellikle sahip çıkmalıdır.

Buraya gelmişken, değerli Anavatan Partisi sözcüsünün biraz önceki sözlerine kısaca değinmek istiyorum. "Şekerde ihracata geçtiğimizi" söyledi; doğrudur... Fındıkta çok olumu taban fiyatlar verildiği doğrudur; ama, bunun 55 inci Hükümet zamanında değil, 54 üncü Hükümet zamanında başlatıldığının da bilinmesi gerekir; o da doğrudur... (RP sıralarından alkışlar) Çünkü, pancarda 4 400 lira olan taban fiyata 11 bin lira taban fiyat veren 54 üncü Hükümettir; geçen yıl, fındığı gerçek değerine getiren, yine 54 üncü Hükümettir. Siz, şimdi, bu sene, 54 üncü Hükümetin hasadını topluyorsunuz; Hükümetinizin gerçek kapasitesini, İnşallah, önümüzdeki yıllarda göreceğiz.

Şeker, tabii, İç Anadolu için ve seçim bölgem Yozgat için önemli. Yirmiiki yıldır Yozgat'ın özlemi olan şeker fabrikamızı, inşallah, önümüzdeki günlerde açacağız.

Sayın Bakanım, buradan şunu söylemek istiyorum: Yozgatlı, şeker fabrikasının açılışını bekliyor; ama, biraz buruk bekliyor; çünkü, Yozgat, göç veren bir vilayetimiz; göç verdiği için, işçisi, işsizliği bol olan bir vilayetimiz. Kendi işçisi dururken, bir nebze de olsa, az da olsa, dışarıdan işçi getirilmesi, Yozgatlı için biraz üzüntü kaynağı olmuştur. Sevinen bir kısım var; şu anda, Sorgun'da, otelciler seviniyor; çünkü, diğer vilayetlerden gelen işçiler otelcilerin yüzünü güldürmüştür.

Serbest piyasa ekonomisi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmak zorundadır. Rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçmek zorundayız. Ülkemizin ekonomik kaynakları, insan potansiyeli, coğrafi konumu, bunun için yeterlidir.

Hükümet, "fiyat dondurma" diye, özel sektörün bir kısmı da, yine "kâr etmeme" diye bir şeyler ortaya attılar; amaç belli; dar gelirliyi biraz daha zora sokmak. Bir başka amaç ise, kâr etmeyen hisse senedi sahipleri, acaba kendi hisse senetlerinin fiyatını düşürüp, daha sonra düşük fiyatla, hisse senetlerini tekrar piyasadan toplamak mı istiyor? Bence, amaç, biraz da bunu çağırıyor; çünkü, Koç, bu kararını açıkladığı gün, Koç'un hisse senetlerinin borsadaki fiyatlarının düştüğünü ve -zannediyorum- Koç tarafından da toplattırıldığı şeklinde duyumlar alıyoruz. Bu Hükümet, hiçbir surette, kesinlikle zamdan vazgeçemez, özel sektör de kârandan vazgeçemez; ama, yine, birilerine yazık olur; bu da dargelirdi ve bu konulara yatırım yapan insanların olacaktır.

Değerli milletvekilleri, buraya gelmişken, birkaç cümleyle de promosyona değinmek istiyorum...

BAŞKAN – Sayın Arslan, 10 dakikanız dolmak üzere...

İLYAS ARSLAN (Devamla) – Bitiriyorum.

Sayın Bakanın, 54 üncü Hükümet döneminde de promosyonla, fevkalade, mücadele ettiğini gördük; 55 inci Hükümette yine bakan; fakat, kendisinde çok değişiklikler ve sessizlik görüyoruz. Sayın Bakan "ben iki gazete patronunun bakanı değilim; halkın bakanıyım, bu milletin bakanıyım" diyordu. Sayın Bakanın şanssızlığı, zannederim, halkın hükümeti olmayan bir Hükümetin Bakanı olmasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzücü olan bir şey de şudur: Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bütçesi her geçen gün tırpanlanmaktaydı. Ne zamana kadar; 54 üncü Hükümet gelinceye kadar. 54 üncü Hükümet, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bütçesini, biliyorsunuz, 1996'dan 1997'ye geçerken yüzde 142 artırmıştı; ama, bu Hükümet ne yaptı; Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bütçesini, geçen yıla oranla, sadece yüzde 65 artırabilirdi; oysa, aynı Hükümetin bütçesinde, bir Cumhurbaşkanlığı bütçesinin yüzde 235 arttığı bir dönemde.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz diyoruz ki, Hükümet, enflasyonla ciddi bir mücadele içine girmelidir; devlet yatırımlarının, hem verimsiz hem de imkânsızlıktan tıkanmış olması nedeniyle, özel sektör yatırımlarını, yani, Anadolu aslanlarını yönlendirmeli ve teşvik etmelidir.

Rant ekonomisinden, hızla, yatırım, üretim, ihracat ekonomisine geçilmelidir.

Halk Bankası bürokrasiye boğulmadan, KOBİ'lere hizmet veren uzman banka konumuna getirilmelidir. Sayın Bakanım bu çok önemli; çünkü, KOBİ'ler, Halk Bankasında çok çile çekiyorlar, çok sıkıntı çekiyorlar. İnşallah bu konuya eğilirsiniz; KOBİ'leri, bilhassa Anadolu aslanlarını bu sıkıntıdan kurtarırsınız.

KOBİ'lerin önemi kavranmalı; devlet, sanayileşme hamlesini bunlarla yapmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Arslan, arkadaşlarınızın süresini epey azalttınız.

İLYAS ARSLAN (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Günün şartlarına ve teknolojinin gereklerine göre ülkenin sanayi politikası belirlenmeli; kalkınma plan ve programları, ülkelere göre yönlendirilmeli, yeniden, büyük Türkiye'nin kurulmasına gayret sarfedilmelidir.

Yüce Meclisi ve değerli heyeti saygıyla selamlıyorum; Sanayi ve Ticaret Bakanlığımız bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın İlyas Arslan.

Sayın Suat Pamukçu, buyurun efendim.

RP GRUBU ADINA SUAT PAMUKÇU (Bayburt) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şahsım ve Refah Partisi Grubu adına, sizleri ve ekran başında bizleri izleyen aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Bugün, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 1998 mali yılı bütçesini görüşüyoruz; hayırlı olmasını diliyorum.

Yüce Heyetinizi, teknik detayla meşgul edecek değilim. İşin teknik yönü değerli bürokratlarımızca değerlendirilmiş, Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşülmüş; yani, mutfak görevi ifa edilmiş ve önümüze, bu bütçe getirilmiştir. Gerek değerli bürokratlarımıza ve gerekse Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Sayın Başkan ve üyelerine teşekkür ediyorum; ancak, önümüze konulan bütçenin siyasi sorumlusu olarak, Hükümeti, bu vesileyle eleştirmek de görevimizdir. Görevimizi yaparken, karşı karşıya bulunduğumuz iki gerçeği, öncelikle ifade etmek istiyorum. Bunlardan birincisi, ülkemizin birincil enerji üretiminin, tüketimin ancak yüzde 40'ını karşıladığı; önümüzdeki dönemde, taşkömürü, linyit, petrol, doğalgaz, hidrolik ve jeotermal enerji, odun, hayvan ve bitki atıklarından oluşan birincil enerji kaynağı ve potansiyelimizin tamamını üretsek dahi, 2010, 2020 yıllarında da bu oranın değişmeyeceği; dolayısıyla, enerji ihtiyacımızın karşılanmasında, yüzde 60 oranında dışarıya bağlı kalacağımız gerçeğidir.

İkinci gerçek nedir? Elektrik enerjisi kurulu gücünün -ki, şu an 23 bin megavat civarındadır- her yıl yüzde 10'lar civarındaki talep artışına paralel olarak artırılması gerektiği; bunun için de, her yıl 4 ilâ 4,5 milyar dolarlık finansmana ihtiyaç duyulduğu; ancak, kamunun, şu önümüzdeki bütçeyle ve muhtemelen, daha uzun süre, bu yatırımı yapamayacağı; dolayısıyla, yerli ve yabancı özel girişimcilerin yatırım yapmalarının temin ve teşvik edilmesi gerçeğidir.

Bu gerçekler karşısında, mevcut Hükümetin faaliyetlerini ve bütçeyi eleştirmeden önce, Refahiyol döneminde atılan adımları ve icraatı, kısaca özetlemek ve mukayese imkânı sağlamak istiyorum. Refahiyol döneminde neler yapılmıştır: 1997 yılında 11 milyar metreküp, 2000 yılında 27 milyar metreküp, 2010 yılında 52 milyar metreküp olacağı tahmin edilen doğalgaz talebini karşılamak üzere;

- 1.- Rusya'dan ilave 2 milyar metreküp, batıdan ve doğudan 8 milyar metreküp olmak üzere, gaz temini,
- 2.- İran'dan 1998 yılında, 3 milyar metreküp, nihaî olarak 10 milyar metreküp doğalgaz temini,
- 3.- Mısır'dan, 2000 yılından itibaren, 4 milyar metreküp LNG temini,
- 4.- Yemen'den, 2000 yılından itibaren, 4 milyar metreküp LNG temini,
- 5.- Nijerya'dan, 1,5 milyar metreküp LNG temini,
- 6.- Cezayir'den, ilave, 1 milyar metreküp LNG temini,
- 7.- Türkmenistan'dan, 4 ilâ 8 milyar metreküp doğalgaz temini için anlaşmalar yapılmıştır.

Yine, Refahiyol döneminde, 2000 yılında 134 milyar kilovat/saat, 2010 yılında 290 milyar kilovat/saat, 2020 yılında 546 milyar kilovat/saat -yani, bunlar yıllık tüketimleri ifade ediyor- olması beklenen elektrik enerjisi talebini karşılamak üzere;

1.- İnşa halindeki termik ve hidrolik santrallerin bitirilmesine yönelik çalışmalar hızlandırılmıştır.

2.- Otoprodüktör yatırımları teşvik edilmiş, 2,7 milyar kilovat/saatlik 15 santral işletmeye alınmış, 4,6 milyar kilovat/saatlik 29 santralın sözleşmesi imzalanmıştır.

3.- Çalıştırılmayan bazı termik santraller işletmeye alınmıştır.

4.- İran, Bulgaristan ve Gürcistan'dan 2,5 milyar kilovat/saatlik elektrik ithali için anlaşma yapılmıştır.

5.- Yatırım tutarı 5 milyar dolar olan 35 milyar kilovat/saat elektrik enerjisi üretecek 7 adet termik santral için ihaleye çıkmıştır.

6.- Yatırım tutarı 7,5 milyar doları bulan 7 000 megavat kurulu güce sahip 58 adet hidroelektrik santral için, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde teklifler alınmış ve Çoruh Nehri üzerinde kurulması planlanan hidroelektrik santrallerden bir kısmının anlaşmaları imzalanmıştır.

7.- En önemlisi, ülkemizi, nükleer teknolojiyle tanıştıracak olan ilk nükleer santralimizin, Akkuyu'da, yüzde 100 dış kredili olarak kurulması için, ihaleye çıkmıştır.

Bütün bu icraatlar ve burada sayamadıklarımız neticesinde, ülkemizde, enerji açığının kapatılması ve hatta, 1999 yılında, yüzde 10'luk bir fazlalık hedeflenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, izinizle, Hükümete soruyorum: Refahiyol Döneminde, ithal enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve alternatif ülkelerden temini yönünde atılan adımlar ne durumdadır? Doğalgazla veya LNG ile ilgili olarak, İran, Türkmenistan, Cezayir, Mısır ve Nijerya ile yürütülen projeleri ne yaptınız? Yoksa, enerjide de yalnızları mı oynuyoruz? Bütün umudunuzu, dün "Kıbrıs Rumlarına S-300 füzeleri veriyor" diye kinadığımız Rusya ile yapıldığı söylenen doğalgaz anlaşmasına mı bağladınız?

Sayın milletvekilleri, biraz önce ortaya koyduğumuz gerçek hepimizin malumu; tabii ki Sayın Bakanımızın da. Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptıkları konuşmalardan ve basına yansıyan yazılardan da biliyoruz ki, Sayın Bakan, enerji talebini karşılamakta zorlukları olduğunu biliyor ve bunları, önümüzdeki kısa dönemde aşamadığımız takdirde, elektrik kesintilerini yeniden yaşayacağımızı belirtiyorlar. Kurdurulduğu andan şu ana kadar, bu Hükümet, yaptığı icraatlarla, zamlarla, milletin gündüzünü karartmış, varsın, şimdi de gecesini karartsın.

Madem karanlıkta kalacaktık, neden, İran-Erzurum ve Erzurum-Ankara doğalgaz hattının ihalesini iptal ettiniz? Şimdi, Sayın Bakan, dün ihalesini yaptık diyecekler. Bu projelerin sürekliliği esas olması gerekirken, devlet yönetiminde devamlılığın esas olması gerekirken, yaklaşık bir yıllık kaybı nasıl izah edeceksiniz? Bir yıllık gecikmeden doğan, devletin ve 70 milyonun ekonomik kaybının sorumluluğundan nasıl kurtulacaksınız?

Refah Partisi olarak, elbette, milletin hakkını sizden soracağız. Yoksa, Karadenizden gelen, bize göre pis, belki size göre güzel kokular mı sizi etkiledi? Sayın Baykal'ın "pis koku" demesi, kokuyu yakından alamadığı içindir; yakından alabilseydi "pis koku" der miydi?! Anavatan Partisi, CHP'ye, bu kokuları uzaktan değil, yakından koklatmalıdır.

Hem bu kokular başka yerlerden de geliyor. Termik santrallerin ve dağıtım şebekelerinin işletme devri ihalelerinde de aynı kokular yayılmaktadır. Hamitabat ve Ambarlı Santrallerini niçin ihale dışı bıraktınız? Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunda sorduğumuz bu soruya şu karşılığı veriyor: "Teklifler şartnameye uymadığı, kesintili gaz şartına uymadığı için iptal ettik." Bu cevap, yakayı ele vermiştir Sayın Bakan.

Şimdi, bu ihaleye teklif veren firmalar hangileridir, bir bakalım: AES-Doğan, Doğuş, Korona, Koç Holding, Tekfen, Doğan, Sabancı, Medya Holding, Hema-Hidrolik ve Ova Elektrik. Bu firmaların tamamının, şartnameye aykırı teklif vermesi mümkün müdür; elbette ki hayır. Şartnameyi, Bakanlıktan aldım ve inceledim; orada öyle bir hüküm yok; tam aksine, BOTAŞ, yani Bakanlık, gaz teminini taahhüt etmiştir. Mesele nedir; adı geçen firmalardan bir ikisine diyet borcu ödenecektir; ancak, ne var ki, bu firmaların teklif fiyatları yüksektir ve RTÜK Yasasında yapılacak değişiklikler beklenecektir.

BAŞKAN – Sayın Pamukçu, Sayın Derin'in süresinden kullanmaya başladınız!..

SUAT PAMUKÇU (Devamla) – Hemen bitiriyorum.

Hiç kuşkunuz yok ki, RTÜK Yasası çıktıktan sonra bu iki ihale de bağlanacaktır. Sizin de hiç kuşkunuz olmasın ki, Refah Partisi, enerji ihalelerinin ve tabii ki, diğer ihalelerin arkasındaki karanlık ilişkileri her platformda gündeme getirecek ve takip edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizin kalkınması, kaliteli ve ucuz enerjinin zamanında arzıyla mümkündür. Enerji yatırımları, hangi hükümet döneminde olursa olsun, programlanan şekilde yürütülmelidir. Enerjinin gerek yurt içinden temininde ve gerekse ithalatında, özel sektörü engelleyici tüm yasal mevzuat ortadan kaldırılmalıdır.

Doğalgaz santrallerini yaygınlaştırırken, gazın arzında mutlaka güvenlik sağlanmalı; buna ilaveten, bu santrallerin, alternatif enerji kaynaklarıyla çalışabilmeleri temin edilmelidir.

Bazı elektrik üretim tesisleri ile dağıtım tesislerinin özel sektöre devri yapılırken, bunların, uyum içerisinde, zamanında ve ekonomik olarak çalışabilmelerini sağlayacak yasal ve idarî tedbirler süratle alınmalıdır.

Elektrik satış fiyatlarının istikrarlı ve makul olması için ithalat serbestleştirilmelidir ve dağıtım yapan şirketlere bu hususta kolaylık getirilmelidir.

Gelecekte önemli bir nükleer hammadde olan toryumun -ki, ülkemiz, bu bakımdan en zengin ülkelerden birisidir- üretim teknolojisi geliştirilmelidir ve halen bu sektörde yürütülen yatırımlar hızlandırılmalıdır.

Ülke şartlarına en uygun enerji kaynaklarının optimum modellerini geliştirecek enerji şurası oluşturulmalıdır. Yap-işlet modellerinin önündeki Anayasa ve yasa engelleri kaldırılmalıdır. Ülkemizde nehir tipi küçük hidroelektrik santrallerinin kurulması teşvik edilmeli ve bu arada, Diyarbakır TEMSAN Jeneratör Fabrikası, tam kapasite üretim yapabilecek konuma getirilmeli veya süratle özelleştirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, dünyanın en zengin petrol ve doğal gaz rezervlerinin ve enerji talebinin en yüksek olduğu bölgelerin merkezinde bulunmaktadır ve bu konumuyla, enerji terminali olmaya adaydır. Bu bakımdan, Türkmenistan-Türkiye-Avrupa doğal gaz boru hattının, Rusya-Karadeniz-Türkiye doğal gaz boru hattının ve Bakü-Ceyhan hampetrol boru hattının gerçekleşmesiyle, hem ülkemizin enerji ihtiyacı karşılanmış ve hem de çok önemli stratejik bir konum elde edilmiş olacaktır. Bu yönde atılacak her adımı, Refah Partisi sonuna kadar destekleyecektir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bütçesinin, Bakanlık mensuplarına ve ülkemize hayırlı olması dileğiyle, şahsım ve Refah Partisi Grubu adına, Yüce Heyetinizi ve aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Pamukçu.

Sayın Ahmet Derin, buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

RP GRUBU ADINA AHMET DERİN (Kütahya) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Enerji Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Refah Partisi Grubunun üçüncü konuşmacısı olarak huzurlarınızdayım; bu vesileyle, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önce konuşan arkadaşım, genel manada, enerji ağırlıklı bir konuşma yaptı. Bakanlığın adı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; bugüne kadar, 54 üncü Hükümete kadar, tabii kaynaklar, enerjinin, enerji yatırımlarının âdeta gerisinde kalmış; her iki sektörü ilgilendirmesine rağmen ağırlık, enerjide olmuş. Bunu, yıllar itibariyle yapılan sabit yatırımlarda görüyoruz. 1980'lere kadar gayri safi millî hâsılada madenciliğin payı yüzde 2'lerde iken, 1995, 1996 yılları dikkate alındığında, madenciliğin gayri safi millî hâsıladaki payı yüzde 1'er mertebesine düşmüş.

Halbuki, ülkemizin maden potansiyeli incelendiğinde, eğer, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı buna ehemmiyet verse veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından madencilik bakanlığı statüsü ayrılrsa, devlet bakanlıklarından biri, müstakilen madencilik bakanlığı haline getirilse, ülke imkânlarına sahip çıkılacak ve gayri safi millî hâsıladaki madenciliğin payının, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde aşağı yukarı bizim 15 mslimiz olan yüzde 20'ler mertebesine çıkmasının bizim ülkemizde de mümkün olduğu görülecektir.

Madencilik potansiyeli incelendiğinde, bazı verilere göre 3 trilyon dolarlık bir rezerv, bazı ilim adamlarımıza göre de 4 trilyon dolara yakın bir rezervin tespit edildiği görülecektir. Her ne kadar rezerv itibariyle dünyada birkaç madenin dışında çok büyük rezervlere sahip olmasak bile, çeşitlilik dikkate alındığında, 44 çeşit madeniyle, ülkemizin, âdeta yeraltı maden müzesi olduğu görülecektir. Bu açıdan, ben, meseleyi, enerji ve madencilik noktasında ikiye ayırarak konuşmamı yapmak istiyorum.

Benden önce konuşan arkadaşlarım, bazı rakamlar verdiler; işte, şu kadar üretiyoruz, kişi başına şu kadar tüketimimiz var şeklinde. Herkeşçe biliniyor ki, son yıllarda, bir enerji krizi bizzat yaşanıyor. Mühim olan, nasıl yapacağız da bu sıkıntılardan kurtulacağız... Her yıl, 3 500-4 000 megavat kapasitenin sisteme ilavesi gerekiyor; bunun için de, ülkenin, dağıtım hatlarıyla birlikte, her yıl 4-4,5 milyar dolarlık yatırıma ihtiyacı var.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bütçesi incelendiğinde görülecektir ki, bu rakamı bütçe kaynaklarından sağlayabilmek mümkün değil; öyleyse, özel ve yabancı sermayeye ihtiyaç var. Ancak, mevzuatımız o kadar dar kalıplar içinde ki, o kadar sahipsiz ki, şartlar, özel yabancı kaynağın veya özel sektör yatırımlarının şartları ve altyapısı hazırlanmamış. İhaleler yapılıyor, Danıştay tasdiki aylar sürüyor; ama, Türkiye, karanlığa mahkûm oluyor.

Yabancı sermaye ve özel sektör, termik ve hidrolikten daha ziyade, doğalgaza dönük santraller yapmanın gayretinde. Bu açıdan, sadece Rusya'ya konsantre olmak değil, Rusya'nın yanında, ihracatçı çeşitlendirmesine gitmek, her hükümetin üzerinde durması gereken bir olay.

Ayrıca, ithal doğalgazın alternatifini de planlayıp icraata geçirmeli bu hükümetler. Doğalgazın alternatifi olarak da, dünyada rezerv itibarıyla ikinci durumda olduğumuz toryum ve uranyum yataklarımıza dayalı nükleer alternatif ile ithal kömüre dayalı termik santrallerin de alternatif olarak değerlendirilmesi, doğalgaz alamadığımız takdirde karanlıkta kalmamızın sağlanması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Derin, 1 dakika içinde toparlayınız.

AHMET DERİN (Devamla) – Ancak, 1970'lerden beri ülkemiz, nükleer santral kuracağız gayreti içerisinde; ama, ne yazık ki, gizli bir el nükleer santralin ülkemizde kurulmasını engelliyor. Bu çalışma 1959'da başlamış, 1970'lerde yer tespiti yapılmış, aradan yirmiyedi yıl geçmiş, ne yazık ki, henüz, sadece ihalesini yapabilmişiz ve bunun yanında da, seçimin yapılabilmesi, temelinin atılabilmesi ve tekliflerin kabul edilebilmesi için şart olan müşavir mühendislik ihalesi yapılmasına rağmen, teklifler, Bakanlık tarafından altı aydır sonuçlandırılmamaktadır. Acilen, bunun sonuçlandırılması lazımdır ve nükleer santrale dönebilmek için siyasî bir kararlılık şarttır, onun dışında toplumsal kararlılık da şarttır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET DERİN (Devamla) – Toplumsal kararlılığa ulaşabilmek için de, halkın aydınlatılması...

BAŞKAN – Sayın Derin, teşekkür ediyorum.

AHMET DERİN (Devamla) – Cümlemi tamamlıyorum Sayın Başkanım.

...yöre halkının insan gücü planlaması ve nükleer santralin teknik eğitiminin bugünden yapılması gerektiğine inanıyor; 1998 bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Derin.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Hilmi Develi; buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Develi, eşit paylaşıyorsunuz?..

HİLMİ DEVELİ (Denizli) – Evet

BAŞKAN – Buyurun.

CHP GRUBU ADINA HİLMİ DEVELİ (Denizli) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunmaktayım; sizleri, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bakanlık, 1957 yılında kurulmuş olup, ülkemizde sağ siyasetlerin uyguladığı ekonomik politikalar, bakanlığın ismine de yansımış, o günden bugüne kadar 12 kez isim değiştirmiştir. Yansıma, sadece isim bazında kalmamış, Bakanlığın işlevleri ve etkinliği, giderek sanayinin dışına doğru kaymıştır.

Bakanlık, bugünkü konumuyla da toplumun tüm kesitlerini etkileyen bir yapıda olup, sanayi, ticaret ve tarımın örgütlü üretici kısımları ile tüketiciler, bu bakanlığın görev alanı içindedir. O nedenle, ekonomiyle doğrudan ilişkilidir; dolayısıyla, ülke ekonomisi için alınacak tüm önlem ve kararlar da, bu Bakanlığın katılımıyla yaşama geçecek ve ağırlığı en çok olacaktır.

Bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının giderileceği, girişimcilerin kendi işlerini kuracağı ve geliştireceği, esnaf ve sanatkârın, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve sanayinin Anadolu'ya yayılacağı; mikro elektronik, telekomünikasyon, temiz enerjiler, yeni malzeme teknolojileri, genetik teknolojisi, bilgisayar teknolojisi, bio teknoloji, bilgi-enformasyon, ana sanayi ve yan sanayi ilişkileri, tarım ve sanayi bütünleşmesi, tarımda üreticilerin demokratik örgütlenmeleri, tüketicinin ko-

runması, her alanda dünya rekabet koşullarıyla bütünleşerek üretime ve ihracatın artırılarak üretim yatırım ekonomisine geçiş projelerinin hazırlanması ve yaşama geçirilmesi gibi işler, Bakanlığın temel amacı olmalı ve bu bağlamda da yeniden yapılmalıdır; Japonya'daki Miti örneğinde olduğu gibi.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 24 Aralık seçimlerinden bugüne kadar kurulan 53 üncü ve 54 üncü Hükümetlerin program ve uygulamalarına baktığımızda, rant ekonomisinden üretim ekonomisine dönüşüm kararlılığını gösteren bir uygulama olmadı. 55 inci Hükümetin programına, bütçesine ve bugüne değin altı aylık uygulamalarına baktığımızda da, değişen bir şey olmadığını görüyoruz.

Bu Hükümet, bir konuda kesin tavrını ortaya koymalıdır.; seçim hükümeti veya çözüm hükümeti olma konusundaki ikircikli tavrı, ülkemize, siyasal ve ekonomik istikrarsızlık getirmektedir. Eğer, bu bütçe, enflasyonla mücadele bütçesiye -kaldı ki, bize göre değil- 55 inci Hükümet enflasyonla mücadele konusunda kararlı ise, tüm sorumluluğu üstlenip gereğini yerine getirmelidir. Son bir aydır, gerek Sayın Başbakanın gerekse ekonomiden sorumlu Devlet Bakanlarının çelişkili açıklamaları, piyasalarda dalgalanmalara neden olmaktadır. Örneğin, Menkul Kıymetler Borsasındaki iniş ve çıkışlar, spekülâtorlere rant kazandırmaktadır. Piyasalarda hüküm süren istikrarsızlık, müteşebbislerin yeni iş kurmalarına, sanayicinin yeni yatırım veya tevsî yatırımlarındaki olumsuzluğa neden olmaktadır, esnaf ve sanatkârlarımız, siftah yapamadan dükkânlarını kapatmaktadır. 55 inci Hükümetin bazı üyelerinin, açıklamalarında daha dikkatli olması gerektiğini hatırlatmak isterim.

Sayın milletvekilleri, Lüksemburg'ta, Avrupa Birliği tarafından alınan haksız kararlar ve bu kararlara gösterilen soğukkanlılıktan uzak ve duygusal tepkiler, ekonomide, sanayi ve ticaretimizde bir kez daha dalgalanmalara neden olmuştur. Sayın Başbakanın, Avrupa Birliğine altı aylık süre vermesi, bir biçimde, Gümrük Birliği Sözleşmesini de olumsuz olarak etkileyecektir. Örneğin, Gümrük Birliği Sözleşmesi gereği, KOBİ'lerde haksız rekabetin getireceği olumsuzluklar için 3,5 milyar dolarlık malî yardımlar ile, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Sosyal Kalkınma Fonu kaynaklı projeler, yine, askıda kalmaya devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz nüfusunun yüzde 45'i, tarımdan geçinen ve köylerde yaşayan bir yapıda ve bu oran, Türkiyemizin gelir dağılımındaki dengesizliğinin bir göstergesidir. Türkiye, sanayi ile tarım arasındaki bu çelişkiyi, bir anlamda gelir dağılımındaki bu bozukluğu, ancak, sanayileşme sürecini hızlandırmakla giderebilir; bu süreç içerisinde, tarımı da ihmal etmemelidir. Destekleme politikaları bire bir köylümüze verilmelidir. Türkiye, tarımdaki verimliliği arttırabilmek için, emekten yana, üreticiden yana, ciddi ve tutarlı tarım politikaları hayata geçirilmelidir. Türkiye tarımda sanayileşmeyi olmazsa olmaz şart olarak görmelidir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı 16 Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vardır ve birliklerde, 408 kooperatifte, toplam 717 551 ortak üye bulunmaktadır. Bugün, birlikler, Bakanlık tarafından yönetilmektedir. Bakan, istediği zaman, seçilmiş yönetim kurullarını görevden alabilmektedir. Sayın Bakan, üç yıldır, birliklerin demokratikleşeceğini söylüyor; ama, bu konudaki yasa tasarısı henüz Genel Kurula gelememi.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlık bütçesine baktığımızda, 1997'de 14 trilyon 380 milyar iken, 1998'de 21 trilyon 767 milyara yükselmiş, artış oranı yüzde 58; oysa, konsolide bütçenin geçen yıla göre oranı, yüzde 88. 1997 yatırım programında yer alan ve 1998 yılında devam edilecek 168 organize sanayi bölgesi projesi 195 küçük sanayi sitesi projeleri için, toplam 9 trilyon 500 milyar ödenek ayrılmıştır. 1998 yılı özelleştirme gelirlerinden de 7 trilyon 800 milyar geleceği hesaplanarak 363 organize sanayi bölgesi ve küçük sanayi sitesi projesinin yapımı için, toplam 17 trilyon 300 milyar ödenek ayrılmıştır. Proje başına düşen ödenek, yaklaşık 47, 6 milyardır.

Sayın milletvekilleri, bütün bu değerler, organize sanayi bölgeleriyle küçük sanayi sitelerine ayrılan bütçe ödeneklerinin son derece yetersiz olduğunu göstermektedir. Ülkemizde bir organize sanayi bölgesinin altyapısı ortalama dört yıl, küçük sanayi sitelerinin yapımının tamamlanma süresi ise ortalama sekiz yıldır. Gerek organize sanayi bölgelerine ve küçük sanayi sitelerine ayrılan gerekse sanayi hizmetleri ve Bakanlık ar-ge çalışmalarına ayrılan ödeneklerin azlığı, 55 inci Hükümetin sanayi politikalarının yetersizliğini ortaya koymaktadır.

Ülke sanayisinin yüzde 98'ini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmelere, bu Hükümetin bakış açısı da gerçekten düşündürücüdür. Plan ve Bütçe Komisyonundaki bütçe görüşmelerinde, Cumhuriyet Halk Partili Komisyon üyelerinin ikaz ve önerilerine rağmen, İktidar, küçük ve orta ölçekli işletmelere teşvik niteliğinde bir tek kuruluş bile ayırmamıştır. Hatta, Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğünde KOBİ dosyaları, finansman olmadığı gerekçesiyle beklemektedir. Dolayısıyla, böyle bir yapı içerisinde bu yıl KOBİ'lere bir para ayrılması, bir tek Eximbank kanalıyla olabilecektir.

Sayın milletvekilleri, 53 üncü ve 54 üncü Hükümetler, güvenoylaması sonrası hemen soluğu güneydoğuda alır, bu bölgenin kalkınmasına yönelik bol vaatli paketler açıklar. 55 inci Hükümet de aynı yöntemi izledi. Bakanlar Kurulu Siirt'te toplandı, bölgeye yönelik açıklamalarda da bulundu, hatta, makûs talihin bu kez yenileceği söylendi. Açıklamanın yapıldığı günden bugüne kadar, enerjide yüzde 50 indirim uygulaması dışında hiçbir iş yapmadı.

55 inci Hükümetin olağanüstü hal bölgesinde ve kalkınmada öncelikli yörelerde istihdam yaratılması ve yatırımların teşvik edilmesine yönelik yasa tasarısı, 2 nci maddesi görüşülürken, Plan ve Bütçe Komisyonunca geri çekildi.

Sayın milletvekilleri, doğu ve güneydoğunun kalkınmasına yönelik yasal düzenlemeler ve teşvik uygulamaları güzel girişimler; ancak, alelacele olmayan, ciddi düzenlemeler gerektirmektedir. Örneğin kalkınmada öncelikli yöreler yerine, Devlet Planlama Teşkilatı ve Sanayi Bakanlığıınca, fert başına düşen millî gelir baz alınarak, ilçeler bazında çalışmalar yapılmalıdır. Yine, bu bölgede hızla envanter çalışması yapılarak, çıkarılacak yeni yatırım projeleri, fizibilite, danışmanlık hizmetleri ücretsiz olarak verilmelidir.

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin başlangıcını oluşturacak düzenlemelerle, taşıma ve pazarlama destekleri sağlanarak, bir bütünselliği olan teşvik sistemi uygulanmalıdır. Bunun yanı sıra, bölgede, siyasal ve ekonomik, ciddi ve tutarlı politikalar yaşama geçirilmelidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Bakanı, başlattığı, toplam kalite yönetimi, yetki devri ve eleman alımındaki mülakat yöntemini kaldıran uygulamaları nedeniyle kutluyorum. Özellikle, KİT yönetim kurullarına yapılacak atamalar için belirlenen kriterler çok güzel. Yalnız, Sayın Bakan, bugüne kadarki uygulamalarında bu anlayışın tam tersine hareket etti. Örneğin 53 üncü ve 54 üncü Hükümetler döneminde, Doğru Yol, ANAP ve Refah Partilerinden aday olmuş kişilere yönetimlerde görev vermiş veya hakkında suç duyurusunda bulunmuş kişileri yönetici olarak getirmiştir. Şimdi, Sayın Bakana soruyorum; güzel uygulamaları, acaba, bu yapıyı değiştirerek mi yapacak?

Sayın Bakan, yapacağımız her güzel ve her doğru işte ülkemiz adına sizi destekleriz; geçmişte yaptığımız kötü örneklerle devam ederseniz, bunun da hesabını Yüce Mecliste sizden sorarız.

Bugün, ülkemizde, KOBİ'lerin temel sorunu, teknolojik dönüşüm ihtiyaçlarıdır. Bu sorunun çözümü ise, öncelikle, KOBİ'lerin finansman sorununun çözümünü gerektirmektedir. Gelişmiş ülkelerde, KOBİ'lerin, genel kredi hacmi içerisindeki payları, yüzde 45-55 civarındadır. Bu oran, ülkemizde ise ancak yüzde 4 mertebesinde. Bu yetersiz oranların, gelişmiş ülke düzeyine çıkarılması ve bu amaçla, Halk Bankasının kredi plasman hacminin devletçe katkı sağlanarak yükseltilmesi şarttır.

Küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin finansman yetersizliğinin aşılabilmesi için Halk Bankası tarafından 1996 yılında başlatılan Teşvik Fonu kredisi uygulamaları, maalesef, oldukça sembolik boyutlarda kalmıştır. Yapılan başvurular, ticarî kredibilite yönünden değerlendirilmiş ve sonuçta, 1997 Ekim ayı itibariyle toplam 2 272 firmaya kredi desteği verilebilmiştir. Oysa, Türkiye'de, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin sayısı 200 bindir; yani, ancak, yüzde 1'lere teka-bül edebilen bir teşvik uygulaması hayata geçme noktasındadır.

Selektif bir yaklaşımla ele alınamayan bu kredi tahsis uygulamaları, yetersiz boyutları bir yana, teknolojik içeriği yüksek ürünleri üretebilmek amacıyla da gerçekleştirilememiş ve dolayısıyla, ülke kaynaklarının israfı olarak nitelendirilebilecek bir uygulamaya dönüşmüştür.

KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarının yeterli düzeylerde karşılanması sağlanmalı ve uygulama, yeni finansal araçlarla geliştirilmelidir. Bu doğrultuda olmak üzere, Kredi Garanti Fonuyla, risk sermayesi uygulamalarının hukuksal altyapısı süratle oluşturulmalıdır.

Ekonomimizin, dünyadaki teknolojik dönüşüme uyum sağlayabilmesi için yapılması gereken temel çalışmalardan biri de, teknoloji geliştirme bölgelerinin oluşturulmasıdır. Üniversite-sanayi işbirliğini kurumsallaştıracak ve sürekli kılıcak olan bu mekânların, organize sanayi bölgesi benzeri bir yapılanmayla, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı öncülüğünde yaşama geçirilmesi, ekonomimiz için son derece yaşamsaldır. Bugün "Asya Kaplanları" dediğimiz ülkeler, ekonomik sıçramalarını ve bilgi toplumuna uyumdaki başarılarını, büyük ölçekte, teknopark uygulamalarına borçludurlar; ülkemizde de bu amaçla başlatılan çalışmaların, daha fazla zaman kaybedilmeksizin sonuçlandırılması zorunludur. Bu konudaki her gecikme, globalleşen dünyadaki teknolojik yarışta geride kalmamıza neden olmakta ve rekabet gücümüzü azaltmaktadır. Bakanlık nezdinde çok önceleri başlatılan teknoloji geliştirme bölgeleri kanun tasarısı hazırlık ve çalışmaları mutlaka sonuçlandırılmalı ve çok gecikmiş olduğumuz bu alanda, gereken, süratle yapılmalıdır. Sayın Bakan hatırlarlar; ben KOSGEB Başkanıydım, Sayın Bakan da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanıydı; bu yasa tasarısı o zaman gündeme geldi; yaklaşık üç yıldır, hâlâ, bu yasa tasarısı Genel Kurula gelemiyor.

Bakanlık, yine, KOSGEB'le ilgili, bütçede ciddi anlamda hiçbir düzenleme yapamamış. KOSGEB'in gelirlerini oluşturan fon, hâlâ, bütçe kapsamı içerisinde. KOSGEB'in bütçesi, geçen yıl 2 trilyon 250 milyar, bu yıl 3 trilyon 400 milyar; yine yetersiz. Üç yıldır, Sayın Bakan, 3624 sayılı KOSGEB Yasasında değişiklik yapacağımı ifade etmekte; ancak, bırakın bu yasa değişikliğini, KOSGEB'e, hâlâ, üç yıldır bir başkan bile atayamadı.

Sayın Bakan, Başbakanlığa verdiğiniz, komisyonlarda bekleyen veya hazırlayıp götüştü istediğiniz yasa tasarılarını, lütfen, izleyerek, Genel Kurula gelmesini sağlayınız; çünkü, hazırlanan bu yasa tasarıları ülkemiz için son derece önemlidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 55 inci Hükümet, Halk Bankasının esnaf ve sanatkârlar ile KOBİ'lere uyguladığı kredi faizlerini 10 puan artırmıştır. Oysa, Anayasanın 173 üncü maddesi gereği, esnaf ve sanatkârlar, devlet tarafından korunması ve desteklenmesi gereken bir kesimdir. Halk Bankasının, ihtisas bankası anlayışıyla görev yapması, kredilerin ekonomik ve sosyal yönünün önplana çıkarılması gerekmektedir. KOBİ Kararnamesinde esnaf ve sanatkârlar lehine düzenlemeler yapılmalıdır. Doğu ve güneydoğuda kredi faiz uygulamaları ile özkaynak şartı için yüzde 50 indirim olmalı, artık, bundan böyle, gayrimenkul ipotegi yerine tezgah rehni uygulamasına geçilmelidir. 1163 sayılı Kooperatifler Yasasının 19 uncu maddesi yeniden düzenlenerek, paylar, 1 000 paydan 5 000 paya çıkarılmalıdır. Bunun anlamı şudur: Halk Bankası, bugün, esnaf ve sanatkârlara, bu Yasada öngörülen kısıtlamalar nedeniyle, en fazla 1 milyar lira verebilmekte; oysa, 5 000 paya çıkarıldığında, Halk Bankasının esnaf ve sanatkârlara vereceği rakam 5 milyar lira olacaktır. Özellikle, esnaf ve sanatkârlara verilen kredi uygulaması sırasında, bloke kesintisi, artık, sona ermelidir. 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Yasası güncellenmelidir. Özellikle, Türkiye'nin, gümrük birliği sürecinde, esnaf ve sanatkârların tanımını yeniden yapma konusunda, 507 sayılı Yasada ivedilikle değişiklik yapması gerekmektedir; çünkü, küçük işletmeler...

BAŞKAN – Sayın Develi, şu an, Sayın Arifağaoğlu'nun süresinden bir hayli kullanmış durumdasınız.

HİLMİ DEVELİ (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

Dolayısıyla, bu yasa, son derece önemlidir. Bağ-Kur Yasası, günün koşullarına uygun hale getirilmelidir. Tüketici haklarının korunduğu bir anlayış hâkim olmalı, tüketici mahkemeleri, zaman yitirilmeden kurulmalıdır. Promosyonda, çifte standart uygulamasına neden olan yasal boşluklar giderilmelidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ileri ve dengeli sanayileşme sağlanmadan, ne işsizlik kalıcı olarak indirilebilir ne toplumsal refah geliştirilebilir ne ekonominin rekabet gücü artırılabilir ne de demokrasimiz derinleştirilebilir.

Bu anlayışla, Bakanlık bütçesinin, ülkemize, Bakanlığımıza hayırlı olması dileğiyle Yüce Meclise saygılar sunuyorum, devrim şehidi Kubilay'ı da saygıyla anıyorum. (CHP, ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Metin Arifağaoğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Arifağaoğlu, 13 dakika vaktiniz var.

CHP GRUBU ADINA METİN ARİFAĞAOĞLU (Artvin) – Sayın Başkan, değerli milletvekiller; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; şahsım ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Yüce Meclisi ve izleyen vatandaşlarımı, sevgilerle, saygılarla selamlıyorum.

Enerji politikaları, çevre bilinci ve ulusal çıkarlar gözönünde tutularak belirlenmektedir. Bu bağlamda, siyasi tercihlerle ani kararlar vererek, günlük ve değişken politikalar üretmek yerine, mevcut kaynaklarımızı ve tüketim taleplerimizi çok iyi tespit edip, bunları daha gerçekçi değerlendirmek suretiyle ulusal enerji politikasını oluşturmak gerekmektedir. Ulusal enerji politikası oluşturmada, enerji kaynağının ekonomik olarak işleyebilmesi yanında, güvenilir olması da çok önemlidir. Güvenilir enerji demek, öncelikle yerli enerji kaynakları demektir. Bu kaynaklar işletilmediği müddetçe güvenilir enerjiden bahsetmek mümkün değildir.

Ülkemiz, hidrolik enerji açısından zengin ülkeler arasında sayılabilir. Hidrolik potansiyelimiz 433 milyar kilovat/saat/yıldır; ancak, ekonomik ve teknik değerlendirilebilir hidrolik potansiyel 125 milyar kilovat/saat/yıl olarak belirlenmektedir. 20 nci Yüzyılın sonlarına yaklaşıyoruz, bu hidrolik potansiyelimizin ne kadarından istifade ettik; bitmeyen, tükenmeyen enerji kaynağımız olan akarsularımızın yüzde 29'undan istifadeyle 36 milyar kilovat/saat enerji üretebiliyoruz. İnşaat halindeki 32 adet barajın devreye girmesiyle, üretilen hidrolik enerji toplamı, 2004 yılı sonunda takriben 50 milyar kilovat/saat/yıl olacaktır. 2004 yılı sonunda yeni barajlara başlamazsak, yüzde 60'lık potansiyel, yine, boşuna akmış olacaktır.

1997 yılı sonu itibarıyla, üretimin 102,8 milyar kilovat/saat olması beklenmektedir. 1998 yılı enerji talebi 115,1 milyar kilovat/saat. Oysa, üretilecek enerji miktarı 108,5 milyar kilovat/saat civarında beklenmektedir. Buradan görüleceği gibi, 1998 yılında 6,6 milyar kilovat/saatlik bir enerji açığı bulunmaktadır. Bu miktar enerji, ya ithal edilecek ya da elektrik kısıtlamalarıyla, halkımız, sıkıntının içine sokulacaktır.

Niçin bu durumla karşı karşıyayız? Kaynaklarımızın tamamını kullandık mı; hayır. Akarsularımızın takriben yüzde 70'i boşa akıyor. Bu, kimin beceriksizliğidir; bu, bugüne kadar gelen hükümetlerin ihmal ve tutarsız politikalarının neticesidir.

Benim üniversite yıllarımda, hidrolik potansiyelin yüzde 3'ünden istifade ediliyordu. Aradan otuz yıl geçti. Bu rakam, yüzde 29 veya yüzde 30'lara yükselmiş oldu. Gelmiş geçmiş hükümetler, enerji için borçlanıp, bu santralleri, yüzde 70-80 mertebesine ulaştırmış olsalardı, bugün, dış kaynaklı santralleri çalıştırmaya gerek yoktu.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde, üçüncü kez karşımdayım. 1996 ve 1997 yılı bütçeleri üzerinde görüşlerimi belirtirken, defalarca, hidrolik barajların üzerinde durdum. Vakit kaybetmeden, bütçedışı olanaklar sağlanarak, projesi bitip, yapımı beklenen barajların, behemehal başlamasının doğru ve akılcı bir yaklaşım olacağını vurgulamıştım.

Enerji havzalarımızdan Çoruh Nehri Havzası, diğer havzalar içerisinde var olan brüt enerji potansiyeline oranla, ekonomik olarak kullanılabilir enerji potansiyeli en yüksek olan havza durumundadır. Altını çizerek belirtiyorum; bir an evvel bu projelere başlamazsak, ülkemizin sonu kararlık olacaktır. Enerji olmadan sanayii gerçekleştiremezsiniz, Türkiye'nin önünü açamazsınız.

54 üncü Hükümetin Başbakanı, Sayın Erbakan Hoca, Çoruh Vadisi barajlarının tanıtım gecesinde, 17 baraja birden başlayacaklarını ifade ettiler. Bu, doğru bir yaklaşımdır. Bu barajların hepsine başlamak en akılcı yoldur; ancak, 17'sinden vazgeçtik, Erbakan Hoca birine dahi başlayamadı. Barajların tanıtım gecesinde siyaset yapıldı; partisine katılanlara rozet takıldı, partisinin il başkanından Artvin Şehrinin anahtarı alındı; ancak, buna rağmen, bu barajlardan birine dahi başlanılamadı. Artvinliler, şehirlerinin anahtarının verilmesini iyi bilirler, oyun oynanmasını istemezler. (CHP sıralarından alkışlar)

Çoruh havzasında bulunan, 10 anakol üzerindeki barajlardan, Deriner Barajının şantiye kurma çalışmaları devam ediyor. 55 inci Hükümet tarafından, Artvin halkına ilan edilip, 9 Kasım'da yapılamayan temel atma töreni için mazeretlerinizi doğru bulmuyorum. Halkımıza, bu konuda yeterli bilgi verilememiştir. Ulusal enerji politikamızın gereği olarak, Çoruh Havzasında bulunan Muratlı, Borçka, Artvin ve Yusufeli Barajlarına vakit kaybedilmeden başlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, üretimden tüketime enerji nakil hatları ve dağıtım şebekelerindeki kayıp, ortalama yüzde 17 mertebesinde. Bu, çok büyük bir rakamdır. Bu konuda, yüzde 10'luk bir tasarruf, 10 milyar kilovat/saatlik enerjinin heba edilmesini önler. Enerjide kayıpları önleyecek tasarruf, Hükümete kaynak yaratacak en önemli faktörlerden biridir. Hükümetin, vakit kaybetmeden, bu konuya eğilmesi gerekmektedir. İletim ve dağıtım şebekelerinde gerekli çalışmaların yapıp, kayıpların yüzde 7 mertebesine indirilmesi hedeflenmelidir.

Değerli milletvekilleri, enerji kaynakları, milyonlarca yıllık dünya tarihinin insanlığa bıraktığı doğal miraslardır. Bu nedenle, bize bırakılan bu mirasları, yani enerji kaynaklarını iyi değerlendiririm. Bizler, bizden öncekilerin yanlış yaptıklarını söylüyorsak, bizden sonrakilerin aynı tenkitleri yapacaklarını da unutmayalım.

Değerli milletvekilleri, enerji kısıtlamalarıyla karşılaşmamak için, yılda, 2 500 -3000 megavat kurulu güç ilavesine ihtiyaç vardır. Parasal olarak, 3 milyar dolarlık iletim ve donatım sistemiyle, yılda 4 milyar dolarlık yatırıma ihtiyaç bulunmaktadır. Bugüne kadar uygulanan değişken enerji politikalarıyla, bu taleplere cevap vereceğinize inanmak zordur. Köklü tedbirler alarak, akılcıca borçlanarak, yerli kaynaklarımızın tamamını kullanarak enerji sorununu çözüme ulaştırmalısınız.

Değerli milletvekilleri, çağdaş yaşama olanaklarının bölgesel ve toplumsal olarak dengeli biçimde sağlanabilmesi ve sürdürülebilmesinin öncelikli koşullarından birisi de, enerjinin, bütün vatandaşlara, güvenli, kaliteli ve kesintisiz olarak sunulmasıdır. Bu, öncelikle, devletin vazgeçilmez görevlerinden biridir. Bu anlamda, enerji kullanımı bir hak olarak algılanmalı ve tüketiciye ulaştırılması için gereken her türlü yatırım ve hizmet, kamusal gereklilik olarak değerlendirilmelidir.

Değerli milletvekilleri, sanayileşmenin, ilerlemenin ve refah toplumu olmanın yolu, sanayileşmiş ülkelerin ürettiği kadar elektrik enerjisi üretmek ve tüketmekten geçer. Elektrik enerjisinin üretimini yeterli miktarda gerçekleştiremezsek, ne işsizlik ne sanayileşme ne üretim artışı ne de enflasyon sorununu çözebiliriz. Üzerinde çok yazılıp çizilen ve masa başında, para politikalarıyla çözülmek istenen enflasyon, elektrik enerjisi üretimi yeterli miktarda artmayınca çözülemez.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Taşkömürü Kurumuna kısaca değinmek istiyorum. Taşkömürü Kurumunda bulunan sorunların ve çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu kurulmuş ve raporunu Başkanlığımıza sunmuş, bu rapor Mecliste görüşülmüş; dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, bilimsel ve rasyonel verilerden oluşan raporun içeriği ve sonuç bölümünde bulunan önerilere uyacaklarını belirterek, Komisyonla teşekkür etmiştir. Aradan bir yıl geçmiştir, hiçbir soruna el atılıp düzeltilmemiştir. Liyakate değil, sadakate dayanan tayinlerle, Kurumun zararı büyütürek artmıştır. Türkiye Taşkömürü Kurumunda sorunların ve zararın azaltılması isteniyorsa, Meclis Araştırma Komisyonu raporunun uygulanması yeterli olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, 55 inci Hükümet, görüşülmekte olan 1998 yılı bütçesiyle, enflasyonu yüzde 50 mertebesine indireceğini ifade etmektedir. Halkımızın beklentisi, enflasyonun tek haneli rakamlara inmesidir. Enflasyonu indireceğiz diyorsunuz; ancak, uygulamalarınız, enflasyonu düşürecek tarzda değildir. Ülkemiz, yirmi yıldır, yüksek enflasyonla karşı karşıyadır. Türkiye gibi, yüksek enflasyonun devam ettiği ikinci bir ülke görmek mümkün değildir. Yaptığımız uygulamalarla enflasyonu körüklediniz. Köylümüzün kullandığı ziraat kredi faizlerini ortalama 20 puan artırdınız. Halkımızı sıkıntıya soktunuz; halkımızın yaşam standardında bir rahatlama, ferahlama gösteremediniz. Yüce Parlatmentonun üyesi olarak, enflasyonu düşüreceğinize inanmıyorum; halkımız nasıl inansın?

Değerli milletvekilleri, halkımız, uzun süredir, temiz toplum, temiz siyasetçi arayışı içine düşmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arifağaoğlu, 1 dakika içerisinde toparlayınız.

METİN ARIFAĞAOĞLU (Devamla) – Bu bağlamda, bu doğrultuda, ülkenin her yerinden, temiz topluma giden yolların açılması konusunda demokratik talepler yükselmektedir. Şimdi, bize düşen görev şudur: Toplumun her kesiminde var olan ve kurumlaşan yolsuzluk, usulsüzlük, soygun, vurgun, çete ve mafya düzenini ortadan kaldıracak girişimlerde birliktelik sağlayalım. Gelin, bu yolda, her türlü yasal ve idarî yapılanmanın gereğini yerine getirelim. 20 nci Dönem milletvekilleri olarak, bu onuru birlikte paylaşalım. Önce Meclisten başlayarak, dokunulmazlıklarımızı kaldıralım. Yüzlerce yıllık toplumsal değerlerimizi altüst etmeyelim.

1998 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinin, halkımıza, milletimize ve Bakanlıkta çalışanlara hayırlı olmasını diliyor, bu arada, demokratik ve laik cumhuriyetin yiğit savunucusu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

METİN ARIFAĞAOĞLU (Devamla) – ...şehit Asteğmen Kubilay'ı katledilmesi nedeniyle, saygıyla, sevgiyle anıyor, karanlık düşüncelerin, kirli emellerine hiçbir zaman ulaşamayacaklarını belirtiyor, Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arifağaoğlu.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın İlyas Yılmazyıldız; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Yılmazyıldız, süreyi eşit mi paylaşıyorsunuz?

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – 15 er dakika efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

DYP GRUBU ADINA İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli izleyiciler; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesi hakkında, Doğru Yol Partisinin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi Bakanlığımızın, ülkemizin gelişmesi, işsizliğin önlenmesi için yürütülmekte olan pek çok projede önemli yönlendirici rolü vardır.

Sayın Bakanın, bütçenin sunuş konuşmasındaki ifadesiyle, Ülkemiz imalat sanayiinin toplam değerleri içinde yüzde 99,5'luk işyeri ve yüzde 61'lik istihdam payını üstlenen küçük ve orta boy ölçekli işletmelerin sorunlarına köklü çözümler getirmek üzere, destek ve geliştirme hizmetlerini, 1990 yılından bu yana, 34 ilde kurulu bulunan 54 adet hizmet merkezinde sürdürmekte olan KOSGEB'e, 1998 yılı bütçesinde ayrılan rakamlara baktığımızda, KOSGEB'in, ancak çalışanların maaşını karşıyacak düzeyde olduğunu görmekteyiz."

Ülkemizin çok önemli ekonomik kurumları olan küçük ve orta boy sanayicilere bilgi ve destek vermesi gereken bu Kurumun, bu bütçe rakamlarıyla, böyle bir destek veremeyeceği açıktır. Sanayi Bakanından, KOBİ'lere daha iyi destek hizmeti verebilmesi, bu kuruluşların, dünyanın diğer ülkelerindeki benzerleriyle rekabet edebilmesi için, KOSGEB'e daha fazla kaynak bulması ve KOBİ'lere ar-ge desteğini artırması için gerekli önlemleri almasını rica etmekteyiz.

54 üncü Hükümet döneminde, KOBİ'lere verilen kredi miktarı 80 trilyon TL iken, 55 inci Hükümetin altı ayda dağıttığı kredi miktarı bunun çok altındadır; bendeki rakamlar eğer yanlış değilse 4,5-5 trilyon lira civarındadır. Ayrıca, KOBİ kredisi için başvuran küçük ve orta boy işletmelerin, Halk Bankası ve Hazine Müsteşarlığı tarafından, dosyaları sonuçlandırılmayarak, sürdürülmeye bırakılarak kredi almaları engellenmektedir. Öncelikle, bu konulardaki taleplerin karşılanması, Halk Bankası ve Hazine'deki engellemelerin kaldırılması ve KOBİ'lere gerçek anlamda destek verilmesini 55 inci Hükümetten beklemekteyiz. Bu Hükümetin, kendine destek veren sermaye çevrelerine diyet ödemeye çalışacağına, ülkemizdeki üretimin büyük bir bölümünü yapan, istihdamın çoğunu sağlayan KOBİ'lere daha fazla kaynak aktarması gerektiğini düşünmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, öncelikle konu olarak kapsadığı alan çok geniştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, aslında ülkenin sanayi stratejisini belirlemesi gerekirken, aynı zamanda -isminde de olduğu üzere- ticarî konulara değinmektedir; fakat, bakıyoruz, dışticaret çok parçalı, dağılmış, birçok kuruluş tarafından yürütülmektedir. Halbuki, ülkemizin kalkınmasında, ihracatın artırılması, döviz kazanılması çok önemlidir. Ticaretin tek elden düzenlenmesi önemlidir.

Yine bakıyoruz, bir diğer olay, bugün Sanayi Bakanlığında -yine Sayın Bakanın sunuş konuşmasından aldığım rakamlardır- üyeleri, ortak sayıları 4,3 milyonu aşan 66 bin civarındaki kooperatifler, yaklaşık 20 değişik türde faaliyet göstermektedirler. Bu, birlik ve kooperatiflerin, dikkat ederseniz, büyük bir kısmı çiftçiye, üreticiye hizmet vermektedir. Halbuki, Sanayi Bakanlığının ağırlıklı olarak görevinin, sanayi stratejisini belirlemek olmasını düşündüğümüze göre, bu birlik ve kooperatiflerin, gün geçirilmeden, Doğru Yol Partisi zamanında hazırlanan, üreticiye devredilme projeleri bir an önce kanunlaşmalıdır. Aksi halde, üreticiler üzerinde, hükümetlerin politikalarına bağlı olarak, ayırıcı politikalar devam ettirilecektir; gerçek anlamda liberalizasyon sağlanamayacaktır. Örneğin, Türkiye, 55 inci Hükümette, ilk defa bir ayrımcılığı yaşadı. Birkısım çiftçiye yüzde 50 faizle kredi verildi, birkısım çiftçiye yüzde 70 faizle kredi verildi. Bunu anlamak mümkün değil. Ülkede değişik ayrımcılıkları gördük; fakat, bunu anlamak mümkün değil. Çiftçinin tepkisi üzerine bu kredi faizleri yüzde 50'ye indirildi. Böyle ayrımcılıkları ülkemizin kaldıramayacağını, yanlış olduğunu, Doğru Yol Partisi olarak belirtmek istiyoruz.

Bugün, ayçiçeğini, zeytini, çeltiği, buğdayı, tütünü, üzümü, inciri yetiştirirken ne zorluk çekiliyorsa, fındığı yetiştirirken de aynı zorluğun çekildiğini -aynı zorluğu çektiklerini- bu Hükümetin bilmesi gerekmektedir. Fiskobirlik'e yüzde 50 ile kredi, Tarım Kredi Kooperatiflerine yüzde 70'lik faizle kredi; bunu anlamak mümkün değildir. Böyle ayrımcılıkların tekrarlanmamasını, özellikle istihdam ediyoruz.

Yine, bakıyoruz, daha önceki Doğru Yol Partisi döneminde, fındığa gerçekten iyi fiyat verilmiştir; ama, diğer ürünlere de iyi fiyat verilmiştir. 55 inci Hükümet döneminde fındığa güzel fiyat verilmiştir -kendilerini kutluyoruz- ama, bakıyoruz ki, ayçiçeğine yüzde 50, pamuğa yüzde 70, çeltiğe yüzde 70 zam verilmiştir. Enflasyonun yüzde 100 olduğu bir ortamda, bu kadar düşük zamlarla çiftiyi desteklemek mümkün değildir; hele hele bu ayrımcılığı anlamak mümkün değildir.

Yine, bakıyoruz, Doğru Yol Partisi İktidarı döneminde pancara verilen taban fiyatı 11 bin lira. 55 inci Hükümet de "bu fiyat çok fazladır, şekere zam yapacağım" demiştir. Sayın Bakanın bu ifadesi gazetelere yansımıştır; fakat, görüyoruz ki, 55 inci Hükümetin ardi ardına yaptığı zamlarla, 11 bin lira taban fiyatı da az gelmektedir. Bugün, Sinoplu, Konyalı, Balıkesirli, kısacası, Türkiye'de geniş bir alanda pancar ekimi yapan çiftçimiz, mazot fiyatlarına, gübre fiyatlarına gelen aşırı zamların karşılığı olarak ilave destekleme beklemektedirler. Bu konuda Hükümeti duyarlı olmaya çağırılmaktayız.

Bir diğer konu, Sanayi Bakanlığı bünyesinde pek çok KİT bulunmaktadır. Örneğin, şeker fabrikaları gibi... KİT'ler süratle özelleştirilmeden, kara delikler kapatılmadan enflasyonun indirilmesi mümkün değildir. Öyle "ben, ensesinden tutup, aşağı indiririm" diye, yalancı pehlivanlar gibi böbürlenmenin de hiç âlemi yoktur!.. Enflasyon, ekonominin kuralları içerisinde, mantıklı, akıllı uygulamalarla indirilebilir. Eğer, siz, bütçe açığını kapatamazsanız; eğer, siz, zarar eden KİT'leri bir şekilde özelleştirip devletin sırtından bu kamburları kaldıramazsanız, enflasyon inmez. O zaman, ne olur; bu açıkları kapatmak için mazota her gün zam, gübreye her gün zam, ilaca her gün zam, ekmeğe her gün zam, milletin sırtına biner, o şekilde bunu kapatırsınız; bunun adı da enflasyon olur.

Onun için, yapılması gereken birinci öncelikli şey, KİT'lerin mutlaka özelleştirilmesi lazımdır; ancak, bu konuda, bu Hükümetten de çok ümitsiziz; çünkü, bu Hükümetin bir tarafı diyor ki, "özelleştirme olmalıdır" bakıyoruz, diğer tarafı diyor ki, "özelleştirmeyi askıya aldım."

Dün, bir sayın büyükelçiyle konuştum; Hükümetin bu tutarsızlıklarını Avrupa Birliğinden dışlandığımız zamanki tepkiler için de ifade ettiler, dediler ki "Hükümetin ilk açıklaması hakikaten koordine edilmiş, mantıklı, olumlu, akılcıydı." İşte "biz siyasî ilişkilerimizi keseriz; Ege'yi Yunanistan dışında kimseyle konuşmayız; Kıbrıs'ı konuşmayız..." dediler; ancak, bakıyoruz ki, daha sonra, Sayın Başbakan, Brüksel'de, kimseyle koordine etmeden, aklına geldiği gibi konuşunca tutarsız tepkiler çıktı. Neymiş; biz, altı ayda olmazsa şöyle yaparız, ekonomik ilişkileri keseriz... Enteresandır. Bu konuşmalar, İktidar Partisi milletvekili sözcüsüne de yansıyor ve diyor ki "biz bu ihalelerde nükleer santralleri dışlamalıyız, şunu yapmalıyız, bunu yapmalıyız." Benim, bunu anlamam mümkün değil. Peki, adamlar derse ki, biz de, sizin tekstilinizi almıyoruz... Ne yapacaksınız; 500 bin işçinizi sokağa mı koyacaksınız?.. Yani, uygulayamayacağınız şeyleri, böyle yalancı pehlivanlar gibi, ensesinden tutar indiririm şeklinde değil, akılcı... Devlet adamı veyahut sorumlu mevkideki kişiler, duygusal tepki göstermezler; sorumlu mevkideki kişiler, daima söyleyeceklerini düşünerek, sonuçlarını iyi anlayarak konuşmalıdırlar.

Bakınız, CHP'li bir sözcü dedi ki "bu konuşmalar, korkarım ki, KOSGEB'e yönelik veya KOBİ'lere yönelik bir kısım kredilerin gelmesinde de savsaklamaya yol açacaktır." Yine bakıyorsunuz, devlet adamı bir sayın bakan demeye veriyor "enflasyon yüzde 100'ü aşacak" diye; doğru, hakikaten enflasyon yüzde 100'ü aşıyor. Yani, böyle konuşma olur mu?!

55 inci Hükümette, ne hikmetse, -belki, kuruluşundan kaynaklanan en önemli neden- bu tür tutarsız demeçler çok. Sayın Sanayi Bakanı da, Doğru Yol Partisinin milletvekili ve bakanı iken, promosyon konusunda gerçekten, büyük mücadeleler verdi; ancak, saf değiştirdiği zaman, söylemleri de değişti. Bunu anlamak mümkün değil. Ben, Plan ve Bütçe Komisyonundaki konuşmalarım da bu dile getirdiğimde, Sayın Bakanın verdiği cevap şuydu: Diyordu ki, "efendim, ben de biliyorum, kültürel değil, bugün de, yaptıkları promosyon değil. Promosyon Yasasını okursanız, neyi yasakladığımı göreceksiniz" ve devam ediyor "bugün, gazeteyle beraber dağıtılan tabak çanağa gelince, Promosyon Yasası hazırlanırken, orada ben de ifade ettim, her arkadaşım da aynen ifade etti; genel amaç, tüketicinin aldatılmasını önlemektir. Bu nedenle, kampanyalı satışları yasaklayan bir Promosyon Yasası getirdik. Bugün, gazeteyle beraber dağıtılıyor; yani, gazeteyle beraber verildiği için, Promosyon Kanununa tabi değil münferit tabaklar" diye, şu andaki gazetelerin, kültürel ürünler dışında dağıttıklarını savunuyor.

Tüketicici Koruma Kanununa ek (4226/1) maddesiyle ilave edilen ek hükümlere baktığımız zaman: "Sürelî yayın kuruluşlarınca düzenlenen ve her ne amaç ve şekilde olursa olsun, bilet, kupon, iştirak numarası, oyun, çekiliş ve benzeri yollarla sürelî yayın dışında ikinci bir ürün verilmesinin taahhüt edildiği kampanyalarda; kitap, dergi, ansiklopedi, afiş, bayrak, poster, sözlü veya görüntülü manyetik bant veya optik disk gibi sürelî yayıncılık amaçlarına aykırı olmayan kültürel ürünler dışında hiçbir mal ya da hizmetin taahhüdü ve dağıtımını yapılamaz" deniliyor. Yani, Kanunda, kültürel ürünler dışında hiçbir şey yapılamaz denilirken, Sayın Bakan, bunun böyle olmadığını iddia edebiliyor. Bunun için, Anadolu'da bir tabir vardır: "Kimin arabasına binerse, onun türküsünü söyler" diye; galiba, Sayın Bakanın tavrı da buna çok uymaktadır. Biz, bakanların, başbakanların öyle, aklına geleni söylememesi gerektiğine, söylediklerinin de daha tutarlı ve arkasında olması gerektiğine inanmaktayız.

Bu konuda, Tüketicici Koruma Yasasının 11 inci maddesindeki açık hükme rağmen, halen, gazetelerin çoğu tarafından sürdürülen, farklı fiyat karşılığı ikinci ürün verilmesi uygulamasına Bakanlıkça nasıl izin verilmektedir; neden göz yumulmaktadır; sıralanan bu usulsüzlükleri yapanlar hakkında ne işlem yapılmıştır? Sayın Bakandan bunları öğrenmek istiyorum.

Son olarak, organize ve küçük sanayi siteleri hakkında birkaç konuya değinmek istiyorum. Öncelikle, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin gerçekten istihdam yaratacak, kamudaki iş talebini azaltacak önemli projeler olduğunu düşünmekteyiz. Sayın Bakandan, bu konuda başlayan yatırımların, hele hele büyük bir bölümü tamamlanan organize sanayi bölgelerinin tamamlanmasını özellikle rica etmekteyiz.

Bakınız, Balıkesir Organize Sanayi yüzde 80 tamamlanmıştır. 18 milyar, bütçeden, 384 milyar dışarıdan konulmuştur; ancak, bunun ödenmesi bile, 24 trilyon lira kaynak aktarılmasına bağlıdır. Halbuki, DPT'nin verdiği kaynak 5 trilyon liradır, eğer DSP özelleştirmeyi askıya almaktan vazgeçerse, 4 trilyon da oradan gelecektir. Yani, bu rakamların ancak yarısı, hatta yüzde 40'ı verilebilecektir.

Benzer şekilde, biliyoruz ki, Bandırma Organize Sanayi gibi, Gönen Deri Organize Sanayi, Balıkesir'in Haddeciler Organize Sanayi veya diğer illerdeki benzer organize sanayiler tamamlanmazsa, tarım arazileri elden çıkarılmaktadır. Tarım topraklarını koruyan yasalardaki "yüzde 50'sine, yüzde 60'ına depo yapılır" maddesini uygulayarak, bu araziler heba olmaktadır. Bu konuda, Sayın Bakanın gerekli önlemleri almasını, kaynakları bulmasını özellikle rica etmekteyiz.

Tabii, Bakanlıkta olan bazı olumlu işler var, örneğin "Mükemmeliğe Doğru Yolculuk" Sanayi Bakanlığında yeniden yapılandırma projesi, kendilerini kutluyoruz; ancak, burada birkaç konu var. Bu kitabın ilk cümlesi, kitabı hazırlayanların, öncelikle, kaliteyi tam, iyi anlayamadıklarının ifadesidir. Diyordu ki: "20 nci Yüzyıl, verimlilik çağıydı, 21 inci Yüzyıl, kalite çağı olacak." Halbuki, kalite demek, verimlilik demektir; verimlilik olmadan kalite olur mu?!

Bir diğ er olay; yine, Sayın Bakan diyor ki: "Biz, Bakanlığın vizyonunu tanımladık; bunun için hizmet politikamızı tanımladık. Yazılı başvurulara iki günde cevap vereceğ iz ve performansı da buna göre değ erlendireceğ iz." Ben, kendilerini kutluyorum: Yalnız, elimde, Balıkesir eski Senatörü Sayın Mehmet Güler'in bir mektubu var; 14.3.1996 tarihinde Sayın Bakana yazmış ; diyor ki: "Yirmialtı yıldır Balıkesir küçük sanayi sitesinin arsasının tapuları verilmedi. Bu yirmialtı yılda neler oldu, bakın: 1 dolar, 13 lira iken, 68 bin lira." Mektup yazıldığı zaman 68 bin idi, şimdi 200 bin lira. "7 demokratik seçim oldu, 2 askerî darbe oldu..." Ş imdi, 3 oldu; demokratik bir hükümet vardı; atanmış bir hükümet geldi; ben bunu ilave ediyorum. "5 Cumhurbaşkanı, 18 Başbakan..." Ş u anda, 9 Cumhurbaşkanı. Zannediyorum, yirmialtı yılı kastediyor; 6 Cumhurbaşkanı, 20 Başbakan. "26 Sanayi ve Ticaret Bakanı..." Ş imdi, 28'e çıktı.

Yani, kısaca diyor ki: "Dünya beş yılda bir teknolojiyi değ iştiriyor. Ş u anda, yirmisekiz yıl geçmiştir; bu mektubun üzerinden ise iki yıl geçmiştir. Sayın Bakan, iki günde cevap vereceğ im dediğ i mektuba, iki yıldır cevap vermemektedir. Benden özellikle rica etti; bu fakı da bugün gönderdi. Sayın Bakandan, bu durumda, performansının hangi kritere girdiğ ini de sorgulamasını rica ediyorum. İnş allah, bu mektuba en kısa zamanda cevap verir de, ilk olarak ortaya koydukları -uygulayacağ ından biraz ş üphe ettiğ im- toplam kalite yönetimiyle ilgili çalışmalarının ilk uygulamasını bu şekilde baş latmış olurlar.

BAŞ KAN – Sayın Yılmazyıldız, arkadaşınızın süresini bir hayli aştınız.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Bitiriyorum, tamam.

Ben, bu duyularla, Sanayi ve Ticaret Bakanlığ ı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞ KAN – Teş ekkür ediyorum.

Sayın Halil Yıldız, buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA HALİL YILDIZ (Isparta) – Sayın Başkan, değ erli milletvekilleri; 1998 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığ ı bütçesi üzerinde, Doğ ru Yol Partisi Grubunun görüş leri ni açıklamak üzere, söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, şahsım ve Grubum adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin, genelde, bir enerji darboğ azından öte, bir enerji açlığı içerisinde olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. 1994 yılı itibarıyla, yıllık ortalama dünya kişi başına elektrik tüketimi 2 245 kilovat/saat/kişi iken, Türkiye için bu değ er 1 280 kilovat/saat/kiş idir. Aynı değ er, Amerika Birleş ik Devletleri için 12 711, Almanya için 6 528, Fransa için ise 7 126 kilovat/saat/kiş idir.

Bu tablodan çıkan sonuç göstermektedir ki; elektrik enerjisi üretimini hızla, her türlü imkânı kullanarak artırmamız ve bu enerjiyi, gerekli tasarruf tedbirlerini alarak, verimli olarak kullanmamız gerekmektedir. Bu iki temel unsurun; yani, elektrik enerjisi üretiminin artırılmasının ve tasarrufunun, bütün cumhuriyet hükümetlerinin yakinen takip etmesi gereken politikalar olmasına olan inancımı burada belirtmek istiyorum; çünkü, elektrik enerjisi tüketimi, yukarıda belirttiğ imiz tabloda açıkça görülebileceğ i gibi, ülkelerin kalkınmış lık seviyelerini gösteren önemli bir kriterdir.

Ülkemizin, elektrik enerjisi üretiminde dünya ülkeleri arasındaki durumu bu iken; ülkemizde hâlâ, nükleer santral inş asına karşı belirli çevrelerin muhalefetini, ancak, rahmetli Prof. Hacıeminoğ lu'nun, deyimiyile "müstemleke aydını zihniyeti" olarak tanımlayabiliyoruz.

Bugün, Fransa'nın, elektrik enerjisi üretiminin yüzde 77, 4'ünü 57 nükleer santralla sağ lamakta olup, 4 355 megavat gücünde 3 yeni nükleer santral da inş a etmekte olduğu; İsveç'in, 12 nükleer santralla elektrik enerjisi üretiminin yüzde 57, 2'sini sağ lamakta olduğu gözönüne alınırsa; ülkemizin, bu konuda, neredeyse otuz yılı boş yere geçirmiş olmasını -içerisinde bulunduğumuz şartlar gözönüne alınırsa- izah etmek mümkün değ ildir. Nükleer santral yapımıyla ilgili çalışmaların bir an önce sonuçlandırılmasını bekliyoruz.

Ülkemizde, enerji üretimini artırmak için, özel sektörün gücünden istifade etmek amacıyla, 1994 yılında 309C sayılı Kanun çıkarılmıştır; ancak, bu kanunun bugüne kadar yapılan uygulamalarında karşılaşılan birtakım problemler vardır. Öncelikle, bunların giderilmesi gerekmektedir. Anayasanın 155 inci maddesiyle, imtiyaz sözleşmelerinin incelenme yetkisi Danıştaya verilmiştir. İnceleme süresinin uzunluğu ve ihtilaf halinde, tekrar, Danıştaya gidilecek olması, yabancı sermaye üzerinde caydırıcı bir etki yapmaktadır. Bunun için kesin çözüm, Anayasanın 155 inci maddesinde gerekli değişiklikleri yaparak, enerji projelerinin imtiyaz statüsünden çıkarılması gerekmektedir.

Yap-ışlet-devret projelerinin imtiyaz kapsamından çıkarılması için gerekli yasal düzenlemelerin ivedilikle yapılması gerekmektedir.

Enerji yatırımlarının yeniden değerlendirme kapsamı dışında tutulması, ayrılacak amortismanın gerçek değerini bulamamasına, yatırım indiriminin teşvik edici bir unsur olmaktan çıkmasına ve sonuçta da, elektrik enerjisinin tüketici için, pahalı bir girdi olmasına yol açmaktadır. Bunun önlenmesi için enerji yatırımlarının yeniden değerlendirme kapsamına alınması gerekmektedir.

Yine, yap-ışlet-devret projeleri gibi büyük projeler için vergi mevzuatında yeniden değerlendirme gözönünde bulundurularak düzenlemeye gidilmelidir ve -son derece önemli bir konu- Elektrik Enerjisi Fonu mutlaka bütçe kapsamı dışına çıkarılmalıdır.

Resmî Gazetenin 2 Ağustos 1997 tarih, 23068 sayılı nüshasında yayımlanan 97/9670 sayılı ve 16 Ağustos 1985 tarih, 85/9799 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan "TEAŞ ve TE-DAŞ dışındaki kuruluşlara elektrik enerjisi üretim tesisi kurma ve ışletme izni verilmesi esaslarını belirleyen yönetmeliğe ek yönetmelik ile, 5 bin konutu aşan uydukent yerleşim birimlerine elektrik ihtiyaçlarının tamamını veya bir bölümünü kendi elektrik üretim tesislerinde güvenilir biçimde ve ekonomik olarak üretme hakkı tanınmıştır. Bu hükümle sanayi kesimindeki kuruluşlara verilen otoprodüktörlük, yani kendi elektrik enerjisini üretme hakkı, 5 bin konuttan fazla konutu kapsayan toplu yerleşim birimlerine de tanınmış olmaktadır. Aynı yönetmelik kapsamında yer alan otoprodüktör veya otoprodüktör grubu olarak elektrik enerjisi elde edilmek amacıyla kurulan tesisin atık ısıyı en geç 12 ay içerisinde değerlendirilir. Aksi halde, tesis faaliyetten men edilir" ifadesi, kurulacak tesisin kojenerasyon; yani, birleşik ısı-güç üretim sistemi teknolojisinde olması gerektiğine hükmetmektedir. Bu yönetmeliğin hükümlerinin yürütülmesi de, aynı yönetmeliğin 4 üncü maddesi gereği, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına verilmiştir.

Bu yönetmelikle, enerji üretiminde ve kullanımında verimliliği ve dolayısıyla millî enerji tasarrufunu ve daha da önemlisi, ülkemizdeki çarpık kentleşmeyi önleme imkânını sağlayabilecek olan uygulamalara yasal bir dayanak sağlayacak otoprodüktör yatırımlarının sahasını geliştiren ve kojenerasyon teknolojisinin ülkemizde yaygınlaşmasına imkân veren Hükümete ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına ve bu yönetmeliğin hazırlanmasında katkıda bulunan Bakanlığın değerli bürokratlarına şahsım ve Doğru Yol Partisi Grubu adına teşekkür ediyorum.

Kojenerasyon sistemi, enerji tasarrufunu esas alan bir elektrik enerjisi üretim yöntemidir. Sistemin prensibi, elektrik enerjisi üretilirken açığa çıkan ısıyı, tasarruf ederek kullanmaktır. Uygulamada, beş bin konutu aşan toplukonut alanlarında kurulacak bir otoprodüktör, şirket tarafından tesis edilecek kojenerasyon sistemiyle, konutların ihtiyacı olan elektrik enerjisi üretilecek, bu süreçte açığa çıkacak olan atık ısıyla da, konutların kış aylarında ısıtılması ve yıl boyunca, 24 saat süreyle de kullanma sıcak suyu temin edilebilecektir. Bu sistemle, konutların ışletme giderleri olarak tanımlanabilecek giderleri, toplamı alternatif fiyatların altında bir fiyatla toplukonut yerleşim alanındaki konutların sakinlerine arz edilebilecektir.

Yukarıda belirtilen yönetmeliğin getirdiği imkânlar iyi değerlendirildiği takdirde, ülkemizde yeni bir kentleşme stratejisi oluşturmak ve bugün kentlerde yaşamakta olan insanlarımızın karşılaştıkları ekonomik problemlerle, kent yaşamından doğan birçok olumsuzluğu da ortadan kaldırmak mümkün olabilecektir.

Ülkemizde, bugüne kadar, kooperatifler, belediyeler, Emlak Bankası ve Başbakanlık Toplu Konut İdaresi gibi kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen toplukonut uygulamalarında, mevzuat eksikliğinden dolayı kojenerasyon uygulamaları yapılamamış ve toplukonut yerleşim alanlarında konut sahibi olan vatandaşlarımıza gerekli ölçüde avantajlar sağlanamamıştır.

Söz konusu yönetmelik ve toplukonut alanlarına getirilen otoprodüktörlük hakkıyla kojenerasyon teknolojisi uygulaması imkânı, sadece bu alanlarda konut sahibi olacak vatandaşlarımıza ekonomik avantajlar ve çağdaş bir yaşam imkânı sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda, ülkemiz ekonomisi açısından son derece önemli olan enerji tasarrufuna da katkıda bulunacaktır. Bu kadar önemli sonuçlar getirecek olan bu yönetmelik uygulamasının gerçekleştirilmesi, ancak toplukonut uygulaması yapan kurum ve kuruluşlarla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasında uyumlu bir koordinasyonun sağlanmasıyla mümkün olabilecektir.

Türkiye'de toplukonut alan uygulamalarında çok önemli fonksiyonu olan Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, bundan sonra gerçekleştireceği toplukonut uygulama projelerinde bu yönetmeliğin getirdiği imkânlardan mutlaka istifade etme yoluna gitmelidir ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı da bunu takipçisi olmalıdır. Zira, belirttiğim gibi, toplukonut alanlarında bu yönetmelik hükümlerinin uygulanması ve buna bağlı olarak kojenerasyon sisteminin tesisi, ancak uygulamanın proje safhasından itibaren bu uygulama için gerekli altyapının planlanması ve projelendirilmesiyle mümkün olabilecektir.

Ayrıca, bu yönetmeliğin, turizmin ülke ekonomisine yaptığı katkılar da dikkate alınarak, turistik tesisleri de kapsama dahil edilmesini ifade etmek istiyorum.

Kojenerasyon sisteminin ülkemiz ekonomisine, enerji tüketicilerine ve ülkemiz için hayatî bir önem taşıyan millî enerji tasarrufuna getireceği olumlu katkılardan dolayı, yaygınlaştırılması konusundaki çabaların partilerüstü bir anlayışla desteklenmesi gerektiğini, burada belirtmeyi bir görev addediyorum.

Bu çerçevede, ülkemizde kojenerasyon teknolojisinin uygulanmasının yaygınlaştırılmasını ve tanıtılmasını amaçlayan vatandaşlarımız tarafından Kojenerasyon Derneğinin kurularak faaliyete geçmiş olduğunu da memnuniyetle öğrenmiş bulunmaktayım. Kendi sahalarında uzman olan, pratik uygulamaları ve bu konuda dünyadaki gelişmeleri yakinen bilen kişilerden oluşan bu dernekle, Bakanlığın ilgili birimlerinin yakın ilişki kurmasının ve bilgi alışverişinde bulunmalarının ülke ekonomisi açısından çok faydalı olduğunu belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin bugün karşı karşıya bulunduğu elektrik enerjisi darboğazı, ülkemizin, genel sanayileşme ve dolayısıyla kalkınma sürecini olumsuz yönde etkilerken, bu olumsuz etkiler, sanayileşme sürecini hızlı bir şekilde yaşamakta olan Anadolu'nun Çorum, Gaziantep, Kahramanmaraş, Konya, Denizli gibi bölgelerinde daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ülkemize gelecek doğalgaz boru şebekelerinin, ana hatlar dışında kalan bu bölgelere ulaşması uzun zaman alacaktır. Dolayısıyla, Anadolu'da sanayileşme hamlesi içindeki bölgelerimizdeki yatırımcıların, yatırım şevklerini kırmayacak kısa vadeli tedbirler almak gerekmektedir.

TÜPRAŞ'ın 1996 yılı 6 numaralı fuel-oil ihracatının 1 090 900 ton olarak ortalama 96 dolar/ton fiyatla gerçekleştirildiğini tespit etmiş bulunmaktayım. Takriben 104 milyon dolar gelir elde edilen bu ihracat yapılacağı yerde, otoprodüktör statüsünde kojenerasyon sistemi kurmayı taahhüt edecek sanayi kuruluşlarına, 6 numaralı fuel-oilin ihraç fiyatı üzerinden tahsisi halinde, takriben yılda 4 milyar kilovat/saat tutarında elektrik enerjisi üretilebilecektir.

Devlet Planlama Teşkilatının yapmış olduğu çalışmalarda belirtildiği gibi, talep edildiği halde karşılanamayan 1 kilovat/saat elektrik enerjisinin ülkemiz ekonomisine getirdiği maliyetin 1 dolar olduğu varsayımından hareketle, izah ettiğim yöntemle üretilebilecek 4 milyar kilovat/saat elektrik

enerjisi ülkemiz ekonomisine yılda 4 milyar dolar tutarında katkıda bulunacaktır. Bu durum göz önüne alınarak, TÜPRAŞ tarafından ihraç edilen 6 numaralı fuel-oilin içpiyasadaki -gelen vergi yüklerinden dolayı- KDV hariç, 150 dolar tutarındaki fiyatı yerine, bütün vergilerden muaf tutularak, ihraç fiyatı üzerinden, özellikle, Anadolu'nun sanayileşme hamlesi içerisinde bulunan bölgelerinde, kendi elektrik enerjisi üretim tesislerini kurmayı taahhüt eden sanayicilerimize tahsisini, bu bakımdan, son derece stratejik bir karar olarak görmekteyim.

Kısa bir süre içerisinde değerlendirebileceğimiz ve yenilenebilir niteliği sebebiyle de büyük bir avantaj ve ülkemiz için de çok önemli potansiyel olan jeotermal enerji kaynaklarına yeteri kadar önem verildiğini söylemek mümkün değildir. Jeotermal enerji kaynağı, ülkemizdeki, maden, petrol ve yeraltı suları kanunlarından hiçbirine uymayan özellikler göstermektedir. Yenilenebilir olması nedeniyle, maden ve petrol, enerji içermesi ve yeraltı sularına göre daha derinden gelmesi ve diğer birçok sebeplerden dolayı da, yeraltı suları kapsamına girmemektedir. Bu sebeple, 84 arkadaşımınla birlikte hazırlamış olduğum jeotermal kanun teklifini 7 Ağustos 1996 tarihinde Meclis Başkanlığına vermiş bulunmaktayız. Bu kanun teklifinin Bakanlıkça da benimseneceğini ümit ediyor ve en kısa zamanda Yüce Meclisin gündemine getirilmesini talep ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1994 yılı sonu itibariyle, toplam ekonomik hidrolik potansiyelimizin, ancak yüzde 30 civarını değerlendirmiş bulunmaktayız. İnşa halindeki bütün hidroelektrik santrallerinin devreye girmesiyle, potansiyelin yaklaşık yüzde 34'ü değerlendirilmiş olacaktır. Bu potansiyel dışında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yıldız, lütfen, 1 dakika içerisinde toparlayınız.

HALİL YILDIZ (Devamla) – Sayın Arkadaşımın kullandığı hakkı, tekrar, iade etmeyecek misiniz bana?

BAŞKAN – Grubunuzun hakkı efendim; Grubunuzun paylaşımı Grubunuzun sorunu.

HALİL YILDIZ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Aslında, birkaç konuda daha müşahhas tekliflerim olacaktı. Klasik politik söylemlerin dışında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının dikkate alacağı konuda birtakım sözlerim olacaktı; ama, zamanı uygun kullanamamaktan dolayı bunları söyleme durumunda kalamıyorum; ama, yine, son derece önemli olduğunu düşündüğüm bir konuyu belirterek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Bilindiği gibi, ülkemizin elindeki en önemli kaynaklardan bir tanesi olan sınıraşan sular kapsamında Fırat ve Dicle Nehirleri konusunda da, mutlaka, bir hidro-strateji oluşturulmalı ve bu, uzun dönemde de tavizsiz olarak uygulanabilecek hidro-politiğe dönüştürülmelidir.

Tabii, bunun haricinde diğer kuruluşlarla ilgili olarak söyleyeceğim sözleri, Sayın Bakanlık yetkililerine yazılı olarak takdim edeceğim.

Tekrar, 1998 yılı bütçesinin, hem Bakanlık için hem de milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yıldız.

Şimdi, Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Ahmet Piriştina.

Buyurun Sayın Piriştina. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA AHMET PİRİŞTİNA (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 1998 mali yılı bütçesi üzerinde Demokratik Sol Partinin görüşlerini aktarmak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızda oluşan anlayış değişikliğini, yeniden yapılanma anlayışını sevinçle karşıladığımızı vurgulamak ve bu anlayış doğrultusunda ortaya konulan üç yönetmeliğe; KİT Yönetim Kurulu, Personel Atama ve Yetki Devri Yönetmeliklerine değinmek istiyorum.

Bunlardan birincisi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kamu İktisadî Teşekkülleri Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri Yönetmeliği.

Bakanlığa bağlı KİT'lerin yönetim kurulu üyeliklerine yapılacak atamalar, Bakanlığın yayınladığı bir yönetmelikle belirli kurallara bağlanmış. Bu yönetmeliğe göre, KİT'lerin yönetim kurullarına ataması yapılacak kişiler için, siyasi partilerin merkez ve taşra örgütlerinde görevli bulunma koşulu getirilmiştir. Yine aynı yönetmelik, yönetimine üye olunacak kuruluş veya bağlı ortaklığın faaliyet alanıyla ilgili olarak, en az beş yıllık idarî, meslekî uzmanlığa sahip olma koşulunu aramaktadır.

Bunların yanı sıra, işçilerin yönetime katılımını sağlamak amacıyla, yönetim kurulu üyeliklerinde 1 kontenjan, o KİT'te çalışan işçi sendikasının bağlı olduğu konfederasyona 1 kontenjan, KİT'in bulunduğu bölgedeki üniversitelere ayrılmıştır. Ayrıca, o malı en fazla tüketenlere de 1 kontenjan sağlanmış olması, hedeflenen katılımcı ve özerk yapı için çok ciddi bir adımdır. Öyle inanıyorum ki, bu katılımcı ve özerk anlayış hayata geçirildiğinde, Sayın Bakan, kimseyi pencereden atma ihtiyacı hissetmeyecektir. Bu anlayış hayata geçirildiğinde, stratejik KİT'ler korunarak, siyasi görüşleri doğrultusunda, hukuka uygun olarak ve çalışanların haklarını koruyarak, hükümetler, bazı KİT'leri özelleştirirse kamu vicdanı rahatsız olmayacaktır. Sayın Yılmazyıldız'ın da bu anlayışımızdan rahatsız olmaması gerekir.

İkincisi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Personel Atama ve Yükselme Yönetmeliği. Bu yönetmelik de, Bakanlık personelini kayırmayla değil, işindeki verimlilik ve başarı oranında terfi edebilme olanağını vermektedir. Ayrıca, sözlü sınavların kaldırılmış olması, personel istihdamında siyasi etkilerden arınmayı sağlamaktadır.

Üçüncüsü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Çalışma Esasları ve İmza Yönetmeliği; yani, yetki devri konusu. Yetki ve sorumluluk, ayrılmaz bir bütündür. Yetkisiz sorumlu, sorumsuz yetkili; verimliliğin, kalitenin en büyük düşmanıdır. Bakandan başlayarak, yetkililerin, müsteşara, müsteşar yardımcılara, ilgili birim yöneticilerine, giderek rutin işlerin şube müdürlerine, şeflere devredilmesi ileri bir adımdır. Bu anlayışın, yasal ve hukukî düzenlemeler yapılarak, diğer hizmetlere de bir an önce yansması sağlanmalıdır. Şu anda, oda ve borsa meclislerinin yurtdışı seyahatleri Bakanlık iznine bağlıdır.

Demokratik Sol Partinin, partimizin, 1995 seçim bildirgesinde yer alan, kamuda toplam kalite yönetimi anlayışının, Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızca da benimsenmiş olması, bizleri mutlu etmektedir. Getirilmiş olan genel hizmet standardıyla, merkez teşkilatı ve il müdürlüklerinin verdikleri hizmette önemli süre kısaltmaları sağlanmış.

Değerli milletvekilleri, sanayileşmeden, kalkınmayı sağlamak mümkün değildir. Bakanlık, ülkenin sanayi politikasını belirlemek; sanayinin gelişmesine, dünya koşullarına uygun teknolojiyi elde etmesine katkıda bulunmak; küçük esnaf ve sanatkârın desteklenmesini sağlamak; öte yandan, ticarî organizasyonu ve tüketiciyi koruyan düzenlemeleri yapmakla görevli kılınmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı, Sanayi Bakanlığı için danışma işlevi görecektir bir kuruluş niteliğinde görev yapmalı, ülkemizin sanayi politikalarının belirlenmesinde destekleyici bir rol üstlenmelidir.

KOBİ'lerimiz, hak ettikleri yeterli kredi desteğini bulamamaktadır. KOBİ Teşvik Fonunun yeterli düzeyde saptanması ve KOBİ kredilerindeki uygulama eksiklerinin giderilmesi sağlanmalıdır.

Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin ürün alımları başarılı geçmiştir; Hükümeti ve Bakanlığını kutluyoruz. Fındık, ayçiçeği, pamuk, çekirdeksiz kuru üzüm, incir ve diğer tüm ürünlerin bedelleri peşin ödenmiştir. Son olarak, zeytinyağı alımlarında da ödemelerin peşin yapılmasını beklemekteyiz. Rekoltenin bu yıl görülmemiş boyutta düşük olması, ödemelerin peşin yapılmasını kolaylaştırmakta ve üreticiler açısından zorunlu kılmaktadır. Zeytin üreticisi ile rafineri yağ ihracatçısının çıkarlarının çelişmesi için hiçbir neden yoktur. Doğru kararları alınıp doğru uygulanırsa, üretici ve ihracatçı birbirine gol atma noktasına gelmeyecektir. Artık, bundan sonra uygulanacak politikaların, zeytin üreticimizi de mağdur etmeden, ülkemizi, katmadeğeri düşük ihracat yapma zorunluluğunda bırakmaması diliyoruz.

Sayın Bakanım, bölgemdeki odalarımızın ve borsalarımızın temsil ettikleri kesimlerin çok iyi bildiğiniz sorunlarını, çözüm önerilerini; kendileriyle yaptığım görüşmeler ve kendi saptamalarımız, düşüncelerimiz doğrultusunda Yüce Meclisimize aktarmak istiyorum.

"Türkiye'de sorunları çözmek için kanuna gerek yok" yaklaşımının felsefî içeriğine katılmakla birlikte, sorunlarının çözümüyle yükümlü olduğumuz kesimleri çok yakından ilgilendiren yasal ve hukukî düzenlemeleri bir an önce hayata geçirme zorunluluğu vardır. Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri, 3186 sayılı Yasada yer alan ve bağımlılığa neden olan maddelerinin ortadan kaldırılmasını amaçlayan özerkleşmeyi beklemektedir. Bakanlığın, bu konuda, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonunda bekleyen Demokratik Sol Parti Grubunun teklifini önemsemesini ve kendi görüşleriyle bağdaştırarak yasalaştırılmasına yardımcı olmasını bekliyoruz.

Odalar ve Borsalara ilişkin 5590 sayılı Yasanın birçok önemli maddesi, Haziran 1995'te kanun hükmünde kararnameyle değiştirilmiş, ancak, Anayasa Mahkemesinin değişiklikleri iptal etmesi sonucu, yasal boşluklar doğmuştur.

507 sayılı Yasada mutlaka değişiklik yapılmalı ve gütün koşullarına uygun hale getirilmelidir. Ayrıca, esnaf ve sanatkârları ilgilendiren konularda yerel yönetimlere bırakılan yetkilerin birçoğunun meslek odalarına devredilmesi, artık, yaşadığımız günlerin zorunluluğudur.

3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kuruluş Kanunu ile küçük sanayi siteleri ile organize sanayi bölgelerinin kurulması, denetlenmesi, kredilendirilmesi ve çeşitli kuruluşlarla koordinasyon sağlanması konularında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı görevli ve yetkili kılınmıştır.

Şu anda, organize sanayi bölgeleri faaliyetleri, 31.1.1982 tarihli Fonlar Yönetmeliğine göre yürütülmektedir. Söz konusu yönetmelik, müteşebbis teşekküller ile bakanlık arasındaki kredi ilişkilerini düzenlemekte; organize sanayi bölgelerinin, kuruluş, çalışma, usul ve esaslarındaki boşluk devam etmektedir.

Çevre değerleri ve sanayimizin gelişmesi açısından son derece önem verdiğimiz organize sanayi bölgeleri, halen bir tüzekliğe sahip değildir. Organize sanayi bölgelerinin yaygınlaşmasını öngören kanun tasarısının hızla yasalaşması gerektiği inancındayız.

Organize sanayi bölgeleri gibi, organize ticaret bölgeleri de Bakanlık organizasyonunda yer almalı ve kredilendirilmelidir; ancak, kurulan organize sanayi bölgelerinin varlıklarını ve devamlılıklarını sürdürebilmeleri için, çevrelerinde küçük sanayi sitelerine ihtiyaç vardır. Küçük sanayi sitelerinin statülerinin de organize sanayi bölgeleri statülerindeki avantajlara kavuşturulması gerekir.

Küçük sanayi siteleri uygulamasıyla benzer işkollarında çalışan işletmeler aynı site içerisinde toplanmakta, bölgesel ihtiyaçları, hep birlikte daha kolay ve ekonomik olarak karşılanabilmekte, işyerlerine yeni teknolojinin sokulması daha kolay olmaktadır. Küçük sanayi siteleri, bölgesel ihtiyaçların karşılanmasında, bölgesel istihdam olanakları, işsizlik, çarpık kentleşme ve çevre sorunlarına çözüm bulunmasında büyük rol oynamaktadır.

Bakanlık, aynı site içinde toplanan benzer işkollarının, yeni bir oluşumla, sektörel dışticaret şirketi kurmalarına öncelik etmeli, onları dış piyasalarla buluşturmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Rekabet Üst Kuruluna ilişkin yasal düzenlemeler yapılırken, mutlaka, bu kurulun başkanına ve üyelerine ilişkin yeni bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu kurulun üyeleriyle ilgili düzenlemeler hatalıdır. Üyeleri belirleyen kurumların, seçimi kimlerin arasından yapacağı belirtilmemiştir. Rekabet Üst Kurulu, iş hayatının üst yargı organı hitaliğindedir. Kamu vicdanında kendisi yargılanacak konumda olan, iş dünyasıyla içli dışlı, kulüp sözcüsü gibi davranan kişiler bu kuruma saygınlık kazandırmayacaktır.

Sayın Bakanım, yetki devri konusundaki anlayışınızı sevinçle karşıladığımı vurgulamıştım. Bu kez de, sizden, gerçekte devrettiğiniz bir yetkiyi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanlığı yetkisini, uygulamada da bırakmanızı diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Piriştina, üçte birlik süreniz dolmak üzere.

AHMET PİRİŞTİNA (Devamla) – Bağlıyorum efendim; teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu seçimlerini daha demokratik bir yapıya kavuşturmalıyız. Delegelerin konsey üyelerini seçip, konsey üyelerinin yönetim kurulunu seçtiği yöntemden vazgeçilmeli, genel kurulda, yönetim kurulu, doğrudan, delegeler tarafından seçilmelidir. Geçmişte alınan bir kararla, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği genel kurulunun da talebi olan bu yasal düzenleme, ivedilikle, ilk genel kuruldan önce, diğer düzenlemelerle birlikte yapılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum; Sana-yi ve Ticaret Bakanlığı bütçemizin, ülkemize esenlikler getirmesini diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Piriştina.

Şimdi, Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Hayati Korkmaz.

Buyurun, Sayın Korkmaz.

DSP GRUBU ADINA HAYATİ KORKMAZ (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlarken, Partim ve şahsım adına, hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım.

Enerji, sanayiın, gelişmişliğin ve çağdaş yaşamın vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu açıdan bakıldığında, ülkemizin kalkınması ve toplumumuzun yaşam düzeyinin yükseltilmesi açısından, enerji politikaları, büyük önem taşımaktadır. İzlenen yanlış politikalar sonucu, yıllardır yapılmayan yeterli enerji yatırımları sonucu, enerji darboğazı gündeme gelmiş ve bu sorunun nasıl aşılacağı konuları, kamuoyunun en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir.

Enerji tesislerinin kurulması uzun zaman gerektirmektedir. Bu nedenle, ivedi önlemler alınsa bile, enerji darboğazı, en az dört beş yıl Türkiye'nin gündeminde kalacaktır.

Gümrük birliği ve küreselleşme sürecinde, sanayimizin rekabeti açısından, hammadde ve enerji girdi maliyetleri büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, ülkemiz, zaman kaybetmeden, sanayileşme master planlarını dikkate alarak, kısa, orta ve uzun vadeli enerji politikalarını belirlemelidir; enerji konusunda, yetkili kuruluşların eşgüdüm içerisinde, ülkemizin kaynaklarını ve dünyadaki gelişmeleri dikkate alan bir ulusal enerji politikası modeli belirlemelidir ve bu model doğrultusunda, çalışmalar süratle başlatılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın bundan sonraki bölümünde, enerji politikamıza yön verecek bazı konulara değinmek istiyorum. Özellikle, kendi özkaynaklarımızı kullanarak, dışarıya ödenecek kit malî kaynaklarımızı, ülkemiz ekonomisinin ihtiyacı olan rekabet edebilir teknolojilerin transferinde ve alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesinde kullanmalıyız.

Hidroelektrik santraller, gerekli tedbirler alınırca, çevresel sorunları en az olan ve en ucuz olan elektrik üreten özkaynaklarımızdan biridir. 425 milyar kilovat/saatlik toplam potansiyele sahip olan ülkemizde, bugün için, 130 milyar kilovat/saatin ekonomik olduğu kabul edilmektedir. Bu potansiyelin de, ancak, yüzde 30'u değerlendirilmektedir. Bu potansiyelin değerlendirilmesini hızlandırmak, doğal ve sürekli kaynağın kullanılması açısından, büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde kurulan hidroelektrik santraller, ağırlıklı olarak, büyük ve orta boyutludur. Oysa, diğer ülkelere baktığımızda, öncelikle, küçük ve çok sayıda baraj yapımıyla başladığını görmekteyiz. Bu sayede, santral ekipmanları için yerli sanayi yaratılmaktadır; böyle bir sanayi yaratılmasıyla, başka ülkelere santral kurma imkânları da, doğal olarak artacaktır; küçük barajlardan sağlanacak katmadegerle, orta ve büyük boyutlu barajların finansmanı sağlanabilecektir.

Hidroelektrik santrallerinin diğer bir avantajı da, aynı kurulu güç için, diğer santrallara göre çok daha fazla istihdam yaratması ve yörenin iklimini değiştirerek, tarım yapma olanaklarını artırmasıdır; ancak, barajların ömrünü uzatmak için, ağaçlandırma çalışmalarının yapılması da büyük önem taşımaktadır.

Enerji politikalarının temel yaklaşımlarından biri, enerji kayıplarını en aza indirmektir. Ülkemizde, her alanda, büyük enerji kayıplarının olduğunu gözlemlemekteyiz. Önemli kayıplardan biri, enerji iletim hatlarındaki kayıplardır. Ülkemizde, yüzde 17 civarında olan bu kayıplar, dünya stardarı olan yüzde 8 değerinin çok üzerindedir. Bu hatların verimliliğini yükseltmek için gerekli olan yatırım ihtiyacı, enerji kayıplarının karşılığı olan tesisin yapımından daha düşüktür. Ayrıca, iletim hatlarındaki kayıpların azaltılması, bugüne kadar ve bugünden sonra kurulacak tesislerin verimliliklerini artıracak ve maliyetlerin düşmesine neden olacaktır.

Yine, ülkemizde, konut ve sanayi tesislerinin yapımındaki yanlışlardan kaynaklanan ısıtma kayıpları çok önemli yer tutmaktadır. Oysa, Türkiye'de, konutlarda uygulanması gereken Isı Yalıtım Yönetmeliğinin uygulanması halinde bile, yılda 1,2 milyar Amerikan Doları bir tasarruf sağlanmış olacaktır. Uygulanacak iyi bir enerji tasarruf politikası ve ısı yalıtım yönetmeliğinin Avrupa normlarına uygun hale getirilmesiyle, bu kazancın 2,5 milyar doların üzerine çıkarılması mümkün olacaktır.

Değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi, dünyanın sera etkisiyle ısınmasını önlemek amacıyla, sera gazı emisyon düzeylerini, her ülkenin belli düzeyde tutması şartını getirmektedir. Bunun yanında, bu sözleşmede, ülkemizin, OECD ülkeleriyle birlikte aynı listede değerlendirilmiş olması, karşımıza daha ağır koşullar getirmektedir. 1-10 Aralık tarihleri arasında Japonya'nın Kyoto şehrinde yapılan Üçüncü Taraf Ülkeler Konferansında, Türkiye olarak liste dışında kalma girişimlerimiz, konunun, ancak önümüzdeki yıl yapılacak görüşmelerde gündeme alınmasını sağlayabilmiştir.

Bilindiği üzere, ülkemizde çıkarılan linyitlerin kalitesi düşüktür. Çevreye verdiği olumsuz etkilerin azaltılması amacıyla, kömür üretimi verimli hale getirilmelidir. Kömür yıkama teknikleriyle temiz ve verimli yakma sistemlerinden olan akışkan yatak sisteminin geliştirilmesi ve santrallerde uygulanabilmesi, gecikmeden teşvik edilmelidir.

İster listede ister listede kalalım, ülkemiz, önümüzdeki yıllarda, sera gazı emisyonlarını sınırlandırmak zorunda kalacaktır. Bundan, en çok etkilenecek sektörlerin başında, enerji gelmektedir. Bu nedenle, enerji üretiminde ortaya çıkan atıkların bertaraf edilmesi veya değerlendirilmesi için, gerekli çalışmalar şimdiden başlatılmalıdır. Ayrıca, hidroelektrik santrallerin yanında, diğer, yenilenebilir enerji kaynaklarından olan jeotermal, güneş, rüzgâr ve biomass enerji kaynaklarının değerlendirilmesi teşvik edilmelidir. Ayrıca, geleceğin enerji kaynağı kabul edilen hidrojen enerji kaynağı konusunda, diğer ülkelere geri kalmamak için, gerekli araştırma geliştirme çalışmaları, şimdiden başlatılmalıdır.

Enerji üretimi için doğalgaz kaynağından faydalanılmaktadır. Doğalgaz çevrim santralleri, kuruluş maliyetleri düşük ve çok kısa sürede kurulabilen tesislerdir; ancak, enerji üretiminde kullanılan doğalgazın getirdiği yüksek maliyet nedeniyle, uzun vadede üretilen elektrik enerjisinin maliyeti yüksek olmaktadır. Doğalgazın nakli kolaydır ve diğer enerji kaynaklarıyla karşılaştırıldığında, nispeten, düşük oranda çevre kirliliği yaratmaktadır. Bu gibi avantajları nedeniyle, kurulacak santrallerin çalıştırılması sırasında ortaya çıkan atıl ısıdan rahatlıkla faydalanılabilecek yerleri kurmak mümkündür. Bu da, enerji maliyetlerini düşürme olasılığını artırmaktadır. Elektrik enerjisi üretimi yanında, buhar ve basınçlı hava üretiminin, ısıtma ve seracılıkta kullanımıyla ek faydalar da sağlanabilir. Bu nedenle, çevrim santrallerinin bu amaçlara yönelik olarak kurulması teşvik edilmelidir. Otoproduktör olarak adlandırılan bu santraller, organize sanayi bölgeleri ve büyük sanayi kuruluşları için son derece uygundur. Böylece, özel sektörün, enerji sektörüne girmesi sağlanmış olacaktır. Bu yaklaşımla kurulan Hamitabat ve kurulmakta olan Ovakça kombine çevrim santrallerinin doğru bir tercih olmadığını düşünmekteyiz. Bundan sonra kurulacak santrallerin otoproduktör olarak yapılması ve atıl ısıdan faydalanılmasını teşvik etmek, ülkemizin çıkarınadır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin kalkınması açısından, enerji kaynakları kadar, sahip olduğumuz doğal kaynakların harekete geçirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Madenlerimiz, çıkarılana kadar millî servettir ve ancak çıkarılıp değerlendirildiği andan itibaren ekonomimize katmadegger yaratmaktadır. Madencilik sektörü, diğer sanayilere hammadde girdisi sağladığı için, sanayileşmenin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, madenlerin çıkarılması, işlenmesi ve arama işlemlerinin gerçekleştirilmesi için kamu ve özel kuruluşlar teşvik edilmelidir.

Bu duygu ve düşüncelerle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 1998 malî yılı bütçesinin hayırlı olmasını diler, saygılar sunarım. (DSP, ANAP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Korkmaz.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, son konuşmacı, Sayın Yavuz Bildik.

Buyurun Sayın Bildik. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA İBRAHİM YAVUZ BİLDİK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1998 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi hakkında, Demokratik Sol Parti Grubunun görüş ve önerilerini sunmak üzere, söz almış bulunmaktayım; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, altmışyedi yıl önce bugün, karanlık özlemcisi yobazlar tarafından Menemen'de katledilen, şehit edilen Asteğmen Kubilay ve arkadaşlarını rahmetle anarak ve bıraktıkları laik Türkiye Cumhuriyetinin teminatı olduğumuzu vurgulayarak, başlamak istiyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, ülkelerin enerji gereksinimi, nüfus artışı, kalkınma ve yaşam standardının yükselmesine bağlı olarak artmaktadır. Yapılan araştırmalar da bu kabulü doğrulamaktadır. Şöyle ki: Petrol eşdeğeri olarak, kişi başına enerji tüketimi, gelişmiş ülkelerde 5 000 kilogram, dünya ortalaması 1 600 kilogram, ülkemizde ise 1 015 kilogramdır. Bu kıyaslamadan da anlaşılacağı gibi, Türkiye'deki enerji tüketimi, hem dünya ortalamasının altında hem de gelişmiş ülkelerin üçte birinden daha azdır. Buna karşın, bugünkü tüketim miktarıyla bile, Türkiye, özellikle, petrol ve doğalgaza dayalı enerji ihtiyacını büyük oranda dışarıyla karşılamaktadır.

Bütün dünyada kabul gören önemli bir gerçek de, ülkelerin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde, kişi başına düşen enerji tüketimi miktarıdır. Ekonomik gelişmeyi devam ettirerek sanayileşmeyi gerçekleştirmek, buna bağlı olarak da toplumsal yaşam standardını yükseltmek, ancak, tutarlı bir ulusal enerji politikası ile, enerji üretiminin artırılmasına bağlıdır.

Öncelikli enerji grubunda yer alan petrol, uluslararası siyasetin temelini oluşturmaya devam etmektedir. Ekonomik gelişme ve kalkınmanın temel girdilerinden biri olan enerjinin önemi giderek artmaktadır. Bu gerçekten hareketle, ekonomik ve teknolojik üstünlüğü olan ülkeler, doğal enerji kaynaklarına sahip ülkeler üzerinde etkinlik kurma yarışını bırakmamışlardır. Pek çok soğuk ve sıcak savaşın bu yüzden çıktığı ve devam ettiği ortadadır. Yani, petrol, ekonomik önemini sürdürürken, stratejik bir doğal kaynak olma özelliğini de korumaktadır. Yakın gelecekte bu durumun değişeceği de beklenemez.

Fosil kaynaklı enerji rezervlerinin bir gün tükeneceği hesabıyla, alternatif enerji kaynakları ve buna bağlı olarak teknoloji geliştirme çalışmaları, bütün ülkeler için önem kazanmaktadır.

Ülkemiz, petrol gereksiniminin yüzde 13'ünü, doğal gazda ise yüzde 2,7'sini yerel üretimle, geriye kalan bölümünü ise, dışalım yoluyla karşılamaktadır.

Doğalgazda daha hızlı olmak üzere, petrol dışalımında da artış kaçınılmazdır; ama, tek çözüm değildir.

Yurdumuzdaki petrol potansiyeli açısından umutlu alanlarda gerekli arama ve sondaj çalışmaları tam olarak yapıp bitirilmediği için, buralarda petrol vardır ya da yoktur aşamasına gelinemmiştir. Hatta, bu sahaların üçte 2'sinde hiç araştırma yapılmadığı söz konusudur.

Ülkemizde, petrol arama ve üretme işlevinin yüzde 77'sini Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı yapmaktadır. Bu kurum, buna ek olarak, ülke dışında ve özellikle Orta Asya cumhuriyetlerinde, dünyanın dev petrol şirketleriyle birlikte faaliyet göstermektedir.

Ancak, uluslararası petrol şirketleri ile bizim ulusal petrol şirketimizin yapılanmaları açısından önemli bir hususa dikkatinizi çekmek istiyorum.

Uluslararası petrol şirketleri, arama, çıkarma, rafinaj, dağıtım ve pazarlamaya kadar entegre bir yapı içinde çalışmaktadır. Bu entegre yapı, bu şirketlere, dağıtım ve pazarlamadan elde ettikleri kârı, arama ve sondaj çalışmalarına transfer ederek kaynak güvenliği sağlarken, uluslararası pazarlarda rekabet güçlerini artırmaktadır.

Daha önce, ulusal petrol şirketimiz Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı da bu yapılanma içerisinde iken, rafinaj, dağıtım, pazarlama ünitelerinin bu yapının dışına çıkarılması kaynak bağımlılığı yaratmış, kendine ayrılan kaynaklarla da ancak sınırlı alanlarda faaliyet gösterir konuma gelmiştir. Ayrıca, uluslararası alanda finans problemi olmayan diğer petrol şirketleriyle rekabet etme gücü zayıflamıştır.

Gerekli çalışma ve düzenlemeler yapılarak, bu kuruluşumuzun eski konumuna dönüştürülmesi, hem petrol aramacılığımız hem de uluslararası bir şirket standardına getirilmesiyle rekabet edebilirliği açısından çok önemli olacaktır.

Petrol arama yatırımları, mevcut gereksinmemiz de dikkate alınarak artırılmalıdır. Ancak, son yıllarda, artması gereken bu yatırımların azaldığına tanık olmaktadır.

Ülkemizin petrol potansiyeli açısından umutlu alanlarında bir an önce petrol arama yatırımlarına başlanması, ülkemizin kaynaklarının değerlendirilmesi ve petrol potansiyelimizin tam olarak ortaya çıkarılması gerekir diye düşünüyorum.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğümüz tarafından, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı yanında, yerli ve yabancı özel şirketlere de petrol arama ruhsatı verilmektedir. Bu konuda da, bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Genellikle, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının ruhsat aldığı alanların yakın çevresindeki alanlar için ruhsat alan özel şirketlerin, bir anlamda, ruhsat spekülatoörlüğü yaptıkları gözlenmektedir. Enerji Bakanlığının faaliyetlerini anlatan 1997 baskılı kitapta yer alan ve ruhsatlandırılan alanların dağılımını gösteren harita incelendiğinde, bu olay net bir şekilde görülecektir.

Şöyle ki: Özel şirketler, petrol aramak için ruhsat aldığı alanda hemen arama faaliyetlerine başlamıyorlar; nasıl olsa, komşu alanda bu işi devlet yapıyor; eğer, komşu alanda devlet tarafından petrol bulunursa, kendi ruhsatı altındaki alanların da değeri kendiliğinden artıyor. Petrol İşleri Genel Müdürlüğümüzün bu konuyu dikkate alması ve ruhsat verirken, bu tür kurnazlıkları engelleyecek tedbirler alması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, zengin petrol yataklarına sahip Ortadoğu ve Orta Asya'ya komşuluğumuz; yani, coğrafi konumumuz itibariyle Türkiye'nin bölgedeki yeri, hem enerji talebi yönünden hem de uluslararası petrol trafiği yönünden önemli bir konumdadır.

Bu nedenle, hükümetlere göre değişen bir petrol politikası yerine, petrolle ilgili ve ilişkili tüm kurum ve kuruluşların üzerinde uzlaşacağı bir ulusal petrol politikası belirlememiz gerekmektedir. Bugün, böyle bir politikanın varlığından söz etmek oldukça güç.

Hazar petrollerinin Batı'ya taşınması için yapılması planlanan boru hattının Türkiye'den geçirilmesi, hem Boğazların güvenliğine hem de ekonomik anlamda ülkemize oldukça avantajlar sağlayacaktır; ancak, bundan daha önemlisi, petrolün kendisine sahip olmaktır kanımca. Bu da, yurtdışı yatırımlarda gerekli kaynağın artırılması ve petrol kaynaklarına sahip ülkelerle, karşılıklı çıkar ilişkilerine dayalı bir dışpolitika izlemekle mümkündür.

Azerbaycan'da, Türkiye'nin de ortak olarak içinde yer aldığı, Mega Proje ve Şahdeniz Projesi olmak üzere, iki proje uygulanmaktadır. Mega Projede ülkemizin payı yüzde 6,75; Şahdeniz Projesindeki payımız yüzde 9'dur. Aynı projelerde en büyük payı, finans yapısı çok daha güçlü olan İngiliz ve Amerikan şirketleri almıştır.

Özellikle üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde, denizden petrol aramacılığı konusunda çalışmalar yapılmalı, gerekli destek ve düzenlemelere gidilmelidir.

1954 yılında çıkarılan ve günümüze değin çeşitli değişikliklere uğrayan 6326 sayılı Petrol Yasası, ilgili kurum ve kuruluşların da görüşleri doğrultusunda güncelleştirilmelidir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğümüzün personel durumu incelendiğinde, teknik eleman istihdamının eksikliği göze çarpmaktadır. Teknik ve bilimsel ağırlıklı olarak çalışan bu kurumun, alanında gerekli ve yeterli teknik elemanı istihdam etmesi şarttır. Özellikle, bu konuda uzmanlaşmış teknik elemanların, politik tercih nedenleriyle pasifize edilmemesi gerekir.

Değerli milletvekilleri, artan enerji talebimizin karşılanmasında karşımıza çıkan alternatifleri değerlendirirken, özellikle, ekonomi, enerji ve ekoloji dengesinin çok iyi kurulmasını dikkate alarak ve enerji kaynaklarının çevre üzerinde olan etkilerini değerlendirerek karar vermek zorundayız.

Sözlerime; bu düşüncelerle son verirken, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçesinin ve bütçe genelinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bildik.

Şimdi, Demokrat Türkiye Partisi Grubu adına, Sayın Turhan Arınç konuşacaklar. (Alkışlar)

Sayın milletvekilleri, çalışma süremizin dolmasına, grup için tanınan konuşma süresinden daha kısa bir süre kalmıştır. Bu nedenle, çalışma süremizin, Sayın Arınç'ın konuşmasını tamamlayana kadar uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Arınç.

DTP GRUBU ADINA İ. TURHAN ARINÇ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Demokrat Türkiye Partisi Grubuna ayrılan süre içerisinde, gerek Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve gerekse Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza ait düşüncelerimizi ifade etmek için huzurlarınızdayım, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, İzmir için, Ege için çok önemli olan dökme ham zeytinyağının ihracına izin veren Sayın Bakanım teşekkürle başlıyorum. Bu, sadece Tarış için değil, Ege Bölgesi ve tüm ülkemiz için çok yerinde bir karar olmuştur, biraz gecikmeyle olsa dahi.

Sayın Bakan, geçtiğimiz ay içerisinde Plan ve Bütçe Komisyonunda Bakanlığım bütçesini takdim ederken, gelecek için ümit dolu olmamızı sağladı; düşlediğimiz Türkiye imajını çizdi; devlet çarkının düzenli dönmesine mâni olan çomakların, yerinden nasıl sökülüp atılabileceğini; devlet çarkının, tekrar, yerli yerine nasıl oturtulacağını; bilinçli ve kararlı olarak üzerine gidildiğinde bürokratik mekanizmanın nasıl işleyeceğini gösterdi. Bu bakımdan, Bakanlık yönetim kademelerindeki yeniden yapılanma çalışmalarını ve uygulamalarını takdirle karşılıyor, Bakanlık hizmetlerinin daha etkin ve daha verimli olacağına inanıyor ve diğer kuruluşlarımıza da örnek olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gayri safî millî hâsılamızın oluşumuna yüzde 26 ve artış hızına yüzde 7 dolaylarında katkı sağlayan, sektör olarak da, yılda, ortalama yüzde 9 oranında bir hızla gelişen sanayi sektörü, özel ve kamu kuruluşlarıyla ekonomik yapımızda önemli bir yer almaktadır. İktisadî yapımızda hayati bir fonksiyona sahip sektörün, beş yıllık planlarında ve yıllık icra planlarında stratejilerinin ve uygulama programlarının belirlenmesinde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı aktif bir rol almalıdır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, sanayicilerin, tacirlerin, esnaf ve sanatkârların ve çeşitli meslek kuruluşlarının bakanlığı olmalıdır. Onların, üretimden, ticaretten, teknik işlerden kaynaklanan problemlerine çözümler üretebilen, özel sektör ile devlet arasında koordinasyonu sağlayan, yasal ihtiyaçlarına cevap verebilen, yönlendirme yapabilen bir bakanlık hüviyetine tekrar kavuşturulmalıdır.

Bakanlık işlevlerinin yeniden yapılanmasıyla ilgili önerileri, mevcut teşkilat yapısının değiştirilmesine yönelik girişimleri, Demokrat Türkiye Partisi olarak desteklediğimizi belirtmek istiyorum.

Ekonomik kalkınmanın yurt sathında dengeli yayılması, yatırımların artırılması, işsizlik oranının düşürülmesi gibi temel ekonomik faaliyetler, uzun dönem ekonomik politikaları gerektirir. Kısa dönemde sonuç alınmasında katkı sağlayacak stratejilerden biri de bunun, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri projelerine ağırlık verilerek, yaygınlaştırılmasıdır. Özellikle, hükümet programımızda da vurgulandığı gibi, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde istihdamını artırılmasını, her hanede en azından bir kişinin gelir getirici konumda olmasını sağlamak için, bu bölgelerde küçük sanayi sitelerinin kurulmasına, esnaf ve sanatkârların malî politikalarla desteklenmesine, el sanatları programlarının yaygınlaştırılmasına ve bunlarla ilgili üretim ve tüketim kanallarının oluşturulmasına yönelik yeni projelere ağırlık verilmelidir. Bu amaca yönelik olarak da, bu faaliyetlerin planlanmasından, koordinasyonundan ve icrasından sorumlu Bakanlık olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığına yeterli malî imkânların sağlanması da gerekmektedir.

1962-1996 yılları arasında yani, son 35 yıllık dönemde 36 organize sanayi bölgesi bitirilmiş, 2000 yılına kadar da 120 projenin tamamlanması planlanmıştır. Bu projelerin realize edilmesi halinde, 2 720 olan işyeri sayısının 5 bine ulaşacağı, 272 bin olan işçi sayısının da 500 bine yükseleceği öngörülmektedir. Bunun açık ifadesi, 2,5 milyon kişinin ekmeğe ve aşıya kavuşması demektir.

1998 bütçesinde Bakanlığa ayrılan ödenek, 20 trilyon liradır. Bu yılda bitirilmesi gereken 11 organize sanayi bölgesi için 1,5 trilyon harcama yapılacağı ifade edilmektedir. Kamulaştırılacak 24 yer için 2 trilyon, 1997 yılında başlatılmış 27 projenin etüt ve plan işlerinin devamı ve halihazırda inşaatları devam eden 125 proje için de 8 ilâ 9 trilyon lira olmak üzere, toplam olarak organize sanayi bölgeleri için ayrılan ödenek 12,5 trilyon liradır.

Ekonomide kaynak kullanımında etkinliği sağlayacak önemli faktörlerden biri de, işletmelerin kuruluş yerleridir. Bu nedenle, ihtisas organize sanayi bölgelerine ağırlık verilmesi, external ekonomik dediğimiz dışsal ekonomik faktörlerin etkilerinden de yararlanmayı sağlayacak, aynı zamanda da çalışanların sağlık koşullarının iyileştirilmesine ve çevrenin korunmasına katkı sağlanacaktır. Bu nedenle, ihtisas organize sanayi bölgelerine ağırlık verilmesinin, sayılarının artırılmasının isabetli bir karar olacağına inanıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlıkça küçük sanayi site inşaatları da düşük faizli, uzun vadeli kredilerle desteklenmektedir. 1965-1996 yılları arası bu kapsamda, 289 adet küçük sanayi sitesi tamamlanmış, 1997 yılı fiyatlarıyla, toplam 144 4 trilyon Türk Lirası harcanmıştır. 1998-2000 yılları hedeflerine göre, küçük sanayi site sayısının 400'e, buralardaki işyeri sayısının 96 bine ulaştırılacağı, bunun da 575 bin kişiye istihdam sağlayacağı belirtilmektedir. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için, Bakanlık ve Meclis olarak acil çözümler üretmeliyiz.

1998 malî yılında 24 adet küçük sanayi sitesinin bitirileceği, 3, 5 trilyon ödenek ayrıldığı, yine, aynı malî yıl içerisinde, önceki yıllarda başlatılmış 176 sanayi sitesinin inşaatlarına devam edileceği, bu amaçla da, ayrıca, 3, 5 trilyon Türk Lirası ödeneğin bütçeye konduğunu görüyoruz. 1998 yılında küçük sanayi siteleri için verilen, toplam 7 trilyon liradır. Otuziki yıllık sürede, yılda ortalama 9 küçük sanayi sitesi yapılmış, 1997 yılında 195 adet küçük sanayi sitesi projesi ele alınmış olmasına rağmen, kaynak yetersizliğinden dolayı faaliyete geçirilememiştir. Bu sitelerin sayılarının süratle artırılması, inşaatı devam edenlerin bir an önce bitirilerek hizmete sunulması için, her türlü imkânın yaratılmasına çalışılmalıdır.

1997 yılında, organize sanayi siteleri ve küçük sanayi siteleri için toplam harcanan miktar 15 trilyon Türk Lirasıdır. 1998 bütçesinde bu amaçla tefrik edilen miktar ise 20 trilyon Türk Lirasıdır. 1997 yılına göre 1998 bütçe ödeneklerindeki artış 5 trilyon liradır; diğer bir ifadeyle, artış oranı yüzde 33'tür. 1997 yılı enflasyonunun yüzde 100'lere yaklaştığını düşünürsek ve 1998 yılı fiyat artışlarının da yüzde 50 olarak hedeflendiği gerçeğinden hareket edersek, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri için planlanan hedeflere ulaşılmasının mümkün olmayacağı görülmektedir.

Ülke ekonomisinde, toplam işletmeler içerisinde küçük işletmelerin payı yüzde 98, toplam istihdama katkısı yüzde 48 olup, toplam yatırımların yüzde 20'sini oluşturmakta ve toplam üretime katkısı da yüzde 38 olmaktadır. Ekonomimize büyük katkı sağlayan, sanayileşmemize ivme kazandıran KOBİ'lerin daha verimli olmasını sağlamak için, bunların küçük sanayi sitelerinde organize edilmesi ve her türlü imkândan yararlandırılması önemlidir. 1998 yılında bitirilmesi amaçlanan 24 sitenin zamanında hizmete sokulabilmesi için, bütçe içi ve bütçe dışı her türlü malî imkândan yararlandırılma yollarının araştırılması da gerekmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Bakanın da ısrarla belirttiği gibi, organize sanayi sitelerinin hukukî altyapısının oluşturulmasıyla ilgili kanun tasarısının bir an evvel yasalaşması, önem arz etmektedir. Yasal boşluklardan doğan problemlerin ortadan kaldırılması için, Demokrat Türkiye Partisi olarak her türlü desteği vereceğimizi beyan ederim.

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek ve uygulanmasını temin için, teknopark yasasına işlerlik kazandırılmalıdır.

Üniversitelerde, kamu ve özel araştırma kurumlarındaki bilim ve teknolojik imkânlardan yararlanılmasını sağlamak için, üniversite-sanayi işbirliğine önem verilmelidir. Bu amaçla, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresinin, yeniden yapılandırılarak, atılıktan kurtarılıp, kendisinden beklenen hizmetleri daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması da zorunlu görülmektedir.

Kamu kesiminin ekonomideki payının küçültülmesi, bu amaçla, kamu iktisadî teşebbüslerinin, özelleştirilerek, ekonomik etkinliğinin artırılması yönündeki politikalar doğrultusunda, Bakanlığa

bağlı KİT'lerin- iştirakleri ve atıl taşınmazlar da dahil- özelleştirme faaliyetlerine hız kazandırılmış olması, memnuniyet vericidir. Halihazırda, Bakanlığa bağlı gübre, şeker ve kâğıt iktisadî teşebbüslerinin verimli ve kârlı çalışmasını sağlayacak organizasyon, yatırım ve istihdam politikalarının günümüzün ekonomik şartlarına göre yeniden düzenlenmesine, maliyet-fiyat ilişkisinin serbest piyasa kurallarına göre işletilmesine azamî gayret gösterilmelidir.

Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin demokratikleşmesi ve özkerleştirilmesi kanun tasarılarının kısa zamanda yasallaştırılmasına yönelik faaliyetlerin devam ettirilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Ülkemiz sanayi potansiyelinin ve ürünlerimizin tanıtımında, iç ve dış fuar faaliyetlerinden beklenen yararların elde edilmesi için, daha etkin bir murakabenin yapılmasının ülke ekonomisine yarar sağlayacağı da bir gerçektir.

Önceki hükümetlerin ve 55 inci Hükümetin de programında yer alan tarım politikalarımızın önemli bir unsurunu oluşturan tarımsal ürün borsasını en kısa zamanda oluşturarak işlerlik kazandırmak, Türkiye'nin en önemli projelerinden birini gerçekleştirmek olacaktır. Altyapısı ve yıllık işlem hacmi itibarıyla uygun olan borsaların spot ürün alım sistemlerinin kurulması, mal mukabili ambar makbuz sistemine geçişin sağlanması ve vadeli işlemler piyasasının oluşturulabilmesi için, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı sorumluluğunda yürütülen çalışmanın hızlandırılması, büyük önem taşımaktadır.

Tariş'le ilgili kısaca birkaç söz söylemek istiyorum: Pamuk, üzüm ve incir için, üreticiye 12,8 trilyon Türk Lirası ödenmiştir. Ürün bedellerinin zamanında ödenmiş olması ve pamukta kademe- li fiyat uygulaması, memnuniyet verici bir gelişmedir. Ayrıca, başta da belirttiğim gibi, Bakanlığın, dökme ham zeytinyağı ihracına izin vermesi, bölgedeki insanlarımız arasında memnuniyet yaratmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; müsaadelerinizle, şimdi de, Partim ve şahsım adına, Enerji Bakanlığımız bütçesi hakkındaki görüşlerimi ifadeye çalışacağım.

Ülkemizde Büyük Atatürk'le başlatılan sanayi hamlesi, 1950'lerden sonra, özellikle 1970'lerden itibaren, beraberinde enerji ihtiyacını da gündeme getirmiştir. Bu ihtiyaçtan dolayı, 1970'li yıllardan itibaren, ülkemizde büyük enerji yatırımları başlamıştır. Kalkınmasında belli hedefleri yakalayan müreffeh Türkiye, enerjide dev adımları 1970-1993 yılları arasında atmıştır.

Enerji sektörü, günümüzde, tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de en önemli sektör haline gelmiştir. Üretim için yapılan yatırımların asgarî dördte biri, enerji için yapılmaya başlanmıştır. Enerji yatırımları, artık insanın olduğu her yerde olmaya başlamış, insanın ulaştığı her yere ulaşmıştır. Sektördeki bu hızlı gelişme, tüm dünyada enerji tüketimini hızla artırmıştır. Bugün, enerji tüketimi dünya ortalaması, kişi başına 3 500 kilovat/saattir. Ülkemizde 100 milyar kilovat/saat üretimden hareketle, bu rakam, Türkiye'de, kişi başına 1 600 ilâ 1700 kilovat/saate kalmaktadır. Bu rakam, dünya ortalamasının yarısı civarında, gelişmiş ülkelerin beşte biri dolaylarındadır; ancak, enerji ihtiyacı, ülkemizde, inanılmaz ölçüde, hızla artmaktadır. Artan enerji ihtiyacı paralelinde aksamadan devam eden enerji üretimi, özellikle, son birkaç yılda sekteye uğramıştır.

1993-1996 yılları arasında enerjiyle ilgili özelleştirme hamlesi, bir türlü yapılamamıştır; 1997 yılının başında, hakikaten takdirle karşılanacak bir kararla, enerji sektöründeki özelleştirmenin önünün açılmasında önemli bir mesafe kat edilmiştir. Bu cesur kararı alan o zamanki yöneticileri de, müsaade ederseniz, tebrik etmek istiyoruz.

Rusya dışında, Avrupa ülkelerine göre çok daha geniş bir alana sahip ülkemiz, hem turizm hem de enerji sektörü sahasında sürdürülen gelişmeyi devam ettirme mecburiyetindedir. Enerji sek-

törü, ülkemiz kalkınmasının lokomotifi olmalıdır. Dünya finans çevrelerinde birikmiş sermaye, artık patlama noktasına gelmiştir. Bu çevrelerin favori yatırım sektörü enerji, favori ülkesi de Türkiye'dir. Ülkemizde, petrol dışında, her türlü enerji kaynağı bol miktarda vardır. Suya dayalı, güneşe dayalı ve rüzgâra dayalı enerji kaynakları en üst seviyededir. Bunlara ilaveten, coğrafi konumundan dolayı, petrol üretim sahalarının, doğalgaz üretim sahalarının denize ulaşacağı yegâne güzergâh olması da, enerji üretimi ve enerji iletimi yatırımcılarının favori ülkesinin Türkiye olmasını sağlamıştır.

Ülkemizde şu anda yılda 100 milyar kilovat/saat elektrik enerjisi üretilmektedir. Bu üretimin kabaca 40 milyar kilovat/saati suya dayalı, 60 milyar kilovat/saate yakın kısmı da, çoğu ithal ikameli petrol ve doğalgaza dayalı termik kaynaklı üretimdir. Termik elektrik üretimi kaynaklarının tamamına yakın kısmı, hepimizin bildiği gibi, ithal hammaddelerdir. Bunların ithali için, her yıl, milyarlarca dolar döviz transferi yapılmaktadır. Ancak, çok hızlı artan enerji ihtiyacıyla, enerji üretiminin kalkınmamıza sağladığı ivme, bu ithalatı da farz kılmaktadır.

Buna rağmen, ülkemizde sudan üretilebilecek elektrik enerjisi kapasitesi 200 milyar kilovat/saatın bir hayli üstündedir. Şu anda bu kapasitenin sadece yüzde 20'sini değerlendirebiliyoruz; yüzde 5'lik kısmında da enerji üretimi yatırımı devam etmektedir; yüzde 75'lik kısmının atıl olarak projelendirilmesi beklenmektedir.

Ülkemizde 2010 yılına kadarki projeksiyonda gerekli enerji miktarı 300 milyar kilovat/saattir; bunun 100 milyarı şu anda mevcut kapasitedir; geriye, 200 milyar kilovat/saat kalmaktadır ki, bu da şu demektir: Önümüzdeki on yılda, Türkiye'de sadece enerji sektöründe 200 milyar dolarlık yatırım yapılacaktır; bu yatırım kaçınılmaz derecede elzemdir. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin, bu yatırım potansiyelini görmezlikten geleceklelerini hiç sanmadığımızı ve bu anlamda, çok kısa bir süreçte ülkemizi birlik üyesi ülkeler arasında görmek isteyeceklerini de ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; burada çok önemli bir problemin Yüce Meclis'in çatısı altında çözülmesi gereğini bir kere daha gündeme getirmek istiyorum.

Biraz önce ifade ettiğim gibi, hızlı kalkınmamızı devam ettirmemiz için, asgarî 200 milyar dolarlık enerji yatırımı yapmamız şarttır. Bu yatırımı, sadece millî finans kaynaklarıyla yaptıramayacağımız da bir gerçektir; yani, yabancı sermaye de gerekmektedir. Ancak, enerji yatırımlarında büyük hukukî problemler vardır; imtiyazlar manasında anayasal problemler vardır; Enerji Bakanlığının yetki devri aşamasında, Danıştayda hukukî problemler vardır, yasal problemler vardır. Bu problemler, artık millî bir hedef haline gelen özelleştirmenin her kademesinde kendini göstermektedir. Çok iyi niyetle gelen yabancı sermaye, çoğu zaman, büyük uğraşlarla aştığı Hazine engelinden sonra, bu hukukî engellere takılarak, yatırımdan vazgeçip, ülkemizden gitmektedir.

Unutmamak gerekir ki, Türkiye, bu enerji yatırımlarını yapmaya mecburdur; enerji konusunda kalkınmasını devam ettirmeye mecburdur.

Enerji yatırımlarında, finansın yanında, önemli faktörlerden biri de isabelli yer seçimi ile yatırımcıya yer tahsisidir. Çevreci bir mantıkla hareket edildiğinde, her ne kadar karşı çıkılsa da, nükleer santrallerin yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak, Gökova'da yapılan yanlış yer seçimi, hiç olmazsa, bundan sonraki enerji yatırımlarında yapılmamalıdır. Yer seçimi, tahmin edileceği gibi, özellikle termik ve nükleer santraller için çok hassas bir şekilde yapılmalıdır. Su, güneş ve rüzgâra dayalı santrallerde, çevreye zarar söz konusu olmadığından, yer seçiminde, ancak potansiyel kapasite ön plana çıkmaktadır.

Enerji üretimiyle ilgili olarak, büyük sanayi tesislerinin çok az bir kısmınca uygulanan otoprodüktör sistemi geliştirilmeli, belli kapasite üzerinde üzerinde enerji tüketen tüm sanayi tesislerinin, kendi enerjilerini kendilerinin üretmeleri sağlanmalıdır. Otoprodüktörlük sisteminin tanıtımının tam olarak yapılmadığı kanaatimi de ifade etmek istiyorum. Enerji Bakanlığı, bu sistemi, hem tanıtmalı hem de geçmiş uygulamalardaki aksaklıkları tespit ederek, yeniden teşvik edici bir şekilde düzenlemelidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bildiğiniz gibi, Devlet Su İşleri, yakın bir zamanda Enerji Bakanlığına bağlanmıştır. Bu, isabetli bir karardır. Ülkemizde, biraz önce de ifade ettiğim gibi, elektrik enerjisinin önemli kaynaklarından biri de sudur. Su, enerji üretimi yanında, en önemli insanî ihtiyaçtır. Türkiye'nin, tarihten gelen beraberliği olan komşu ülkelere, bu en önemli ihtiyacı esirgediğini düşünmek bile büyük hatadır. Ayrıca, ülkemizde kişi başına düşen potansiyel su miktarı, komşularımızla hemen hemen aynı seviyededir; fakat, başka bazı siyasî amaçlara suyun alet edilmesi de fevkalade hatalıdır. Zaten rakamlar da, özellikle güney komşularımızın kişi başına düşen potansiyel su açısından, Türkiyemizin gerisinde olmadıklarını göstermektedir. Irak ve Suriye'de, kişi başına düşen potansiyel su miktarı 1 500 ilâ 2 000 metreküp seviyesi ile Türkiye ortalaması civarındadır.

Demokrat Türkiye Partisi olarak, biraz evvel izah ettiğim hukukî problemlerin kaldırılmasında, yapılması şart olan bu yatırımların önündeki anayasal ve yasal tüm hukukî engellerin kaldırılmasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yapılacak her türlü çalışmaya destek vereceğimizi de ifade etmek istiyorum. Bunun, aynı zamanda yüce mahkemeleri de meşguliyet ve yanlış yorumlardan kurtaracağına inanıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Demokrat Türkiye Partisi Grubunun görüşlerini, bize ayrılan süre içerisinde ifadeye çalıştım.

Bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyor, her iki bakanlığımızın bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arınç.

Sayın milletvekilleri, saat 14.00'te yeniden toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.10

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Uluç GÜRKAN**KÂTİP ÜYELER : Mehmet KORKMAZ (Kütahya), Mustafa BAŞ (İstanbul)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 35 inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

1.- 1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/669; 1/670; 1/633, 3/1046; 1/634, 3/1047) (S.Sayıları: 390, 391, 401, 402) (Devam)

A) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1. – Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. – Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Devam)

1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Devam)

1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bütçe görüşmelerine, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini aldılar.

12 nci turda gruplar adına konuşmaları bitirmiştik; şimdi, şahıslar adına konuşmalara geçiyoruz.

Bütçenin lehinde, Sayın Musa Okçu; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

Stüreniz 10 dakikadır.

MUSA OKÇU (Batman) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1998 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerinde, şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

GAP bünyesi içerisinde yerini almış, enerji amaçlı olarak planlanmış Ilısu Barajı, Türkiye Petrolleri ve özelleştirme kapsamı içinde bulunan Batman TÜPRAŞ Rafinerisi üzerinde görüşlerimi beyan etmeye çalışacağım.

Takriben, Dicle Nehri havzasında onbeşin üzerinde baraj inşası planlanmaktadır. Halen, inşaatı devam eden ve bitmek üzere olan Kralkızı, Silvan ve Batman Barajlarından sonra, Türkiye için ve bölge için hayati önemi haiz Ilısu ve Cizre Barajı entegre projesidir.

Ilısu Barajına ait karakteristik ölçülerden bazıları şöyledir: Barajın yüksekliği 130 metre, normal su kotu 525 metre, göl hacmi yaklaşık 10 milyon metreküp, göl alanı yaklaşık 270 milyon metrekare, Ilısu Barajı yıllık enerji üretimi 3,5 milyar kilovat/saat, Ilısu artı Dicle Barajı yıllık enerji üretimi 5 milyar kilovat/saat.

Hasankeyf İlçesinin su altında kalması nedeniyle, 1992 yılında bir komisyon kurulmuş ve yeni yerleşim alanı için üç yer belirlenmiştir; ancak, şu ana kadar kesin bir yer saptanamamıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hasankeyf, çok eski çağlardan beri, Kuzey Mezopotamya ile Anadolu'nun girişim bölgesindedir. Yöre halkının isteğiyle ve bence de, kültürümüzün temel taşı, beşbin yıldır gelmiş geçmiş halkların, milletlerin, medeniyetlerin sentezi, çok çeşitli kültürlerin harman yeri Hasankeyf, sular altına gömülmemelidir.

Hasankeyf medeniyetinde, âdeta, tarihî çağların hemen hepsinden izler bulunmaktadır; bu tarihî dönemleri şöyle sıralamak mümkündür:

Mağara dönemine ait, en ileri seviyede işlenmiş, harika mağara sanatı, mağara çarşıları vardır.

Ortaçağda, Yunan ve Roma medeniyetinin en uç üssüdür. Hıristiyanlığın yayılışında, burada, Süryanilik kültürüne ait kalıntılar mevcuttur.

Yine ortaçağda, İslam medeniyeti döneminde, Abbasîlerin, Hamdanîlerin ve Mervanîlerin sırayla ellerine geçmiştir ve bunlar ölümsüz eserler bırakmışlardır. Daha sonra, Büyük Selçukluların tesir sahasına girmiş, yeniçağın başına kadar Zengîlerin, Artukoğullarının, Eyyubîlerin ve Akkoyunluların hükmü alanına girmiştir.

Yüzlerce muhteşem abidenin, camilerin, medreselerin, hanların, hamamların, çeşmelerin, köprülerin bulunduğu ölü şehri anlatmaya ne zaman ne de imkân vardır.

Bu ilçemiz, kanunlarla da koruma altına alınmıştır; Türkiye'nin ve dünyanın birkaç önemli antik şehri arasında yer almaktadır ve vazgeçilemeyecek bir SİT alanıdır. Kanaatimizce, Enerji Bakanlığı, meseleyi ciddiye alırsa hem Hasankeyf'i kurtarabilir ve hem de Ilısu Barajı projesi pekâlâ gerçekleştirilebilir.

Yöre halkının ve bu konuda bilgi sahibi vatandaşlarımızın ifadesine göre, şehrin büyük kısmı 500 metre kotunun yukarısındadır. Bu itibarla, barajın kotunun 26 metre düşürülmesiyle şehrin kurtarılacağı ifade edilmektedir. Devlet Su İşleri yetkililerinin verdikleri kot düşürme rakamı ise çok yüksektir. Bununla, maalesef, baraj üçte 2 enerji kaybına uğruyor; ancak, Elektrik Etüt İdaresi Genel Müdürlüğündeki uzmanlar, şayet kot düşürülemeyecekse, şöyle bir öneride bulunuyorlar:

1- Şehrin üst ve alt kısmında bent yapmak üzere, şehir orta kısımda bırakılmak suretiyle,

2- Şehrin karşı tarafında tünel yapmak suretiyle suyu yönlendirmek şekliyle Hasankeyf kurtarılabilir.

Bu, tabii ki, projenin maliyetini yükseltir; ancak, bir antik beldeyi kurtarmak için, devletin bu gibi maliyetlere katlanması gerekmektedir.

Bu konuda, sonuç olarak, söyleyeceğim şudur: Öncelikle, Hükümet, ciddi olarak bu konuya eğilmelidir. Enerji Bakanlığı ve yine, özellikle, Kültür ve Turizm Bakanlıkları ortak bir komisyon kurmalı, hem Hasankeyf'in kurtarılması ve hem de bu projenin gerçekleştirilmesi için nihaî bir sonuç çıkarılmalıdır.

Türkiye Petrolleri ve TÜPRAŞ konusunda Hükümetin yeni bir anlayış sergilemesini görmek istiyoruz. Uzaydaki uydular aracılığıyla, Türkiye'nin petrol denizi üzerinde olduğunu gazetelerden öğrenmiş bulunuyoruz. Temennimiz, bunun en kısa zamanda doğrulanmasıdır.

Ne var ki, Türkiye Petrolleri kendi elindeki imkânları tüketmiştir. 1995 yılından bu yana, kurum, yeni saha bulamamış. Türkiye Petrolleri, elindeki mevcut lokasyonları değerlendiremediği gi-

bi, birçok kuyuda da üretimi durdurmuş bulunuyor. Hazro yakınında petrogaz çıkmasına rağmen, 6 kuyu rezerv ve güvenlik gerekçe gösterilerek kapatılmıştır. Erzurum'da Horasan-1 sondajı hedefe ulaşmadan durdurulmuştur. Batman Ekinli-1 kuyusu, güvenlik bahane gösterilerek sondaj yapılmamaktadır. Gerçekte ise, bu kuyu karayoluna çok yakın, Kurtalan-Beşiri arasında, güvenli bir bölgedir. Kozluk (Pisyar) sondajından vazgeçilmiştir. Bu örnekler, maalesef, saymakla bitmez.

1990 yılına kadar, Türkiye Petrolleri, dünyada kâr eden 100 kuruluş arasındayken, bugün nasıl olmuş da bu kadar küçülmüştür?!

1990 yılında Batman bölgesinde 3 500 insan istihdam ediliyorken, ne yazık ki, şu anda personel sayısı 1 100'e indirilmiş.

TÜPRAŞ, özelleştirme kapsamında olmasına rağmen, Batman Rafinerisinin Türkiye Petrollerinden ayrı bir kurum olarak düşünülmesi mümkün değildir. 1954 yılından beri faaliyetini sürdüren Batman Rafinerisi, 1,1 milyon ton/yıl hampetrol işleme kapasitesine sahiptir. Bölgede çıkan yerli ve ağır hampetrolü işleyerek bölge ihtiyacını karşılamaya çalışan Batman Rafinerisi, günümüz teknolojisinin gerisinde kalmış, ekonomik olmaktan çıkmış, sürekli artan petrol ürünleri talebini dengeli bir şekilde karşılayamaz duruma gelmiştir.

1992 yılından beri Devlet Planlama Teşkilatına sunulan modernizasyon projesi, hâlâ hayata geçirilmemiştir. Bölgenin de hassasiyeti göz önünde bulundurularak modernizasyon projesi, maliyeti ne olursa olsun, hayata geçirilmelidir. Ekonomiye bir yük getirecekse de, ileride çok daha büyük katkısı olacaktır.

Rafinerideki darboğazın giderilmesi için gerekli olan reformer ünitesinin kapasitesinin artırılması ve yeni bir destilfürizer yani, kükürt giderme ünitesinin kurulması gerekmektedir. Bu şartlarda reforme olduktan sonra, şu anda yüzde 50'nin altında kapasiteyle çalışan rafinerinin tam kapasiteyle çalışması sağlanacak; böylece, motorin üretiminde yüzde 62, asfalt üretiminde yüzde 65 artış sağlanarak, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun yanı sıra, İç Anadolu'nda asfalt talebi karşılanacaktır.

Netice itibariyle, şunu söylemek istiyorum: Batman Rafinerisi özelleştirme kapsamından çıkarılmalıdır veya ille özelleştirmede ısrar edilecekse, bu rafineriyi Türkiye Petrolleri satın almalıdır. Türkiye Petrolleri, normal şartlarda, faal olduğu takdirde, 4 milyon ton petrol üretme imkânına sahiptir ki, bunu işlemek için Batman Rafinerisinin 4 katı kapasitedeki bir rafineriye ihtiyaç vardır. Demek ki, Hükümet, bu rafineriyi, kapatmayı planlamak yerine, kendi öz petrolünü işleyecek kapasitede modernize etmelidir. Böylece, ek üniteler kurarak, önemli bir istihdam imkânını da sağlama olacaktır ve nispeten, işsizlere de iş fırsatı temin edilmiş olacaktır.

Yüce Heyetinize saygılarımı ve selamlarımı sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Hükümet adına, Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Yalım Erez.

Buyurun Sayın Bakan. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreyi eşit mi paylaşacaksınız?

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Muğla) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımın bütçesi üzerinde bazı görüşlerimi ifade etmek ve konuşmacıların bazı görüşlerine cevap vermek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın başında, gerek Plan ve Bütçe Komisyonunda gerekse Yüce Mecliste Bakanlığımın bütçesi üzerinde görüşlerini ifade eden değerli milletvekillerine teşekkür

ediyorum; ülkemizin sorunlarının hallinde, memleket gerçeklerine uygun dile getirdeklere bu görüşlerini önümüzdeki dönem çalışmalarımızda dikkate alacağımızı da ifade etmek istiyorum.

Yalnız, Doğru Yol Partisi Grubu sayın sözcüsünün, şahsımla alakalı bir sözüne cevap vererek konuşmama başlamak istiyorum. Sayın sözcü, beni, kimin arabasına binerse onun türküsünü söylemekle itham etti. Zannedersen, sayın sözcü, sürçülisan da bulundu, kendisiyle beni karıştırdı. Kendisinin aynaya bakmasını tavsiye ederim.

Değerli milletvekilleri, fiziki bir dünyadan sayısal bir dünyaya doğru gidiyoruz. 21 inci Yüzyılın başında, artık, bilgisayar klavyelerinin kullanılmayacağı ve insan sesinin bilgisayara komut verilmesinde kullanılacağı beklenmektedir. Sunf zekâ, hayatımızın çeşitli yerlerinde yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanacaktır. Beş yıl önce, internetin ticaret uygulamaları bilinmiyordu. 1992'de, 200 bin bilgisayar internete bağlıyken, 1997 yılında bu rakam 3 milyon olup, 27 milyon abone internetten faydalanmaktadır.

2000'e 2 kala, kâğıt, faks ve telefona dayanan klasik ticaret biçimi yerine elektronik ticarete yönelme başlamıştır. Elektronik ticaret, yedi gün 24 saat çalışma prensibiyle, dünyadaki saat dilimleri aşılarak, müşterinin, bütün dünya olarak tanımlanmasına dayanır. Elektronik ticaret, bilgi toplumuna geçişi sağlayan bir hayat tarzı olmaya başlamıştır. 2005 yılında olması tahmin edilen elektronik ticaret potansiyeli, yaklaşık 6 trilyon dolardır. Sadece, Amerika Birleşik Devletlerinin elektronik ticaret potansiyeli, halen 8 milyon dolarken 2002 yılında olması tahmin edilen rakam 327 milyar dolar olacaktır. Elektronik ticaret, yaratıcı düşünce ve bireyin önplana çıktığı bir düzendir. Bu teknoloji kasırgası altında, dünyamız, büyük bir anlayış değişikliğine ve değişimine sahne olacaktır; değişime adapte olan ayakta kalacak, diğerleri yok olacaktır.

İşte, bu görüşten yola çıkarak, Sanayi Bakanlığını çağın ihtiyaçlarına cevap verir bir düzeye getirmek, 1997 yılında temel hedefimiz olmuştur ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığında, biraz evvel konuşmacıların da bahsettiği gibi "Mükemmeliğe Doğru Yolculuk Projesi" 1 Eylül 1997 tarihinden itibaren başlamıştır.

Bu, mükemmeliğe doğru yolculuktaki kastımız, vatandaşa daha hızlı, daha kaliteli ve daha az hatalı hizmet vermektir. Hedefimiz, 3 milyon işlemde 1 hata yapmaktır ve bu sistemin kalıcı olması için yaptığımız çalışmalar konusunda, kalite belgesi almak üzere Türk Standartları Enstitüsüne müracaat ettiğimizi, önümüzdeki günlerde, İSO belgesi alınmak üzere TSE ile bir anlaşma imzalanacağını da burada belirtmek istiyorum.

Bakanlığımızda başlatılan bu çalışma sonucunda bütün hizmet standartları belirlenmiş ve işlemler, buna paralel olarak yürütülmeye başlanmıştır. Sizlere dağıttığımız kitapta, bunların hepsi var olduğu için ve değerli konuşmacılar tarafından da yeteri kadar belirtildiği için, tek tek temas etmek istemiyorum. Buradaki amaç, biraz evvel de söylediğim gibi, daha küçük, ama, daha güçlü bir devlet yapısını ortaya koymak, vatandaşa güvenen, vatandaşın beyanına güvenen, vatandaşın zamanını israf etmeyen bir yönetim tarzını Sanayi ve Ticaret Bakanlığında uygulamaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımıla ilgili bu işlemleri yaparken, diğer yandan, Bakanlığımıla ilgi ve bağlı kuruluşlar hakkında da, size, bazı bilgiler vermek istiyorum. Biraz evvel değerli konuşmacıların da bahsettiği gibi, hakikaten, birer ekonomik kuruluş olarak kurulan, ancak, zamanla bu işlevlerinden uzaklaşan, ekonominin birer kara deliği haline gelen tarım satış birliklerinde gerek 53 üncü Hükümet gerek 54 üncü Hükümet gerekse de 55 inci Hükümet zamanında aldığımız tedbirlerle, bu birlikler, birer kara delik olmaktan çıkarılmış, ekonomiye kaynak yaratan, vatandaşın ürünlerini değerlendiren, vatandaşın aldığı ürünün bedelini zamanında ödeyen birer kuruluş haline gelmişlerdir. Bunun yanı sıra da, son yıllarda ilk defa gerçekleşen bir şey daha olmuştur; bu birlikler, bir önce aldıkları ürün bedelini ödemek üzere aldıkları kredileri devlete geri öder hale gelmişlerdir. Birliklerin, 1997 yılında, 19.12.1997 tarihi itibarıyla aldıkları ürün değeri

ri 101 trilyon liradır ve yine, memnuniyetle ifade edeyim ki, dün akşam itibariyle, birliklerin üreticiye bir tek kuruluş borcu kalmamıştır. Bu da, son yirmi -belki otuz- yılda gerçekleşen ilk olaydır. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

Geçen yıl, aynı tarih itibariyle, üreticiden alınan ürün bedeli 62 trilyon lira, buna karşılık, DFİF kaynaklarından kullanılan kredi 24 trilyon lira, birlik kaynaklarından ödenen bedel 11 trilyon lira ve 19.12.1997 tarihi itibariyle üreticiye kalan borç 26 trilyon lira iken; bugün itibariyle, üreticiden alınan ürün bedeli 101 trilyon lira, DFİF kaynaklarından ödenen kredi 72 trilyon lira ve birlik kaynaklarından ödenen yaklaşık 26 trilyon lirayla, biraz evvel de belirttiğim gibi, tarım satış birliklerinin üreticiye bir tek kuruluş borcu kalmamıştır ve grubu adına konuşan bir arkadaşımızın belirttiği gibi, bugün, artık, üyelerinin mal vermediği birlikler olmaktan çıkmış, ortak olmayanların da birliğe mal sattıkları bir düzene gelmiştir. Tabii, görevimiz bitmemiştir. Bu birlikleri, tam birer ekonomik kuruluş haline getirmek mecburiyetindeyiz. Bunun için de, önümüzdeki günlerde, Yüce Meclise iki maddelik bir kanun tasarısı sunacağız. Birliklerin kooperatif hizmetleri ile sınai müesseselerini birbirinden ayırıyoruz. Sınai müesseselerini birer anonim şirket gibi çalıştıracamız. Yine, birliklerin özerkliğine yönelik kanun tasarımız da önümüzdeki günlerde Meclis gündemine gelecektir.

Bu arada, bir konuşmacı, birliklerin özerkliğiyle alakalı, Sanayi ve Ticaret Bakanının birlik yönetim kurulu üyelerini görevden aldığından bahsetti.

Değerli arkadaşlarım, kanunun verdiği bir hakkın kullanılması ne zamandan beri kanunsuzluk sayılmaktadır; doğrusu, bunu da merak ediyorum. Tabii ki, verilen emirlere, kanunlara uygun çalışmayan olursa, kanunun bize verdiği hakkı kullanmaktan, bugüne kadar sakınmadık, bundan sonra da sakınmayacağımızı ifade etmek istiyorum.

Yine, yeri gelmişken, bir konuya daha burada cevap vermek istiyorum. Doğru Yol Partisi sözcüsü arkadaşımız -herhalde, rakamları yanlış bildiğinden olsa gerek- ayçiçeğine yüzde 50 zam verdiğimizden bahsetti. Halbuki, Balıkesir milletvekili olması dolayısıyla -her ne kadar bilgisayarçı olsa da, ekonomiyle ilgili olduğu için- Balıkesir'de de ayçiçeğinin yetiştüğünü ve ayçiçeğine verilen zammın, kendisinin belirttiği gibi yüzde 50 olmadığını, yüzde 100, hatta yüzde 100'ü de aşuğunu belirtmek isterim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Ayçiçeği ekiyorum; yapmaym... Geçen yıl 40 bin liraya, bu yıl 55 bin liraya...

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Geçen yıl, 54 üncü Hükümet...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Ayçiçeği ekiyorum, çiftçiliğini de yapıyorum.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Karşılıklı konuşacaksak, söyleyeyim...

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun, devam edin.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Geçen yıl ayçiçeğine verilen bedel 35 bin liradır, bu yıl ayçiçeğine verilen fiyat 70 bin liradır sayın milletvekili.

Yine, bir konuya daha temas etmek istiyorum. Konuşmacı arkadaşlarımızın belirttiği bir husus vardır; yeni piyasası açılan zeytinyağı konusu. Zeytinyağının geçen sene rekoltenin yüksek olması ve dünya fiyatlarının düşük olması nedeniyle de, hakikaten -54 üncü Hükümette de Sanayi ve Ticaret Bakanıydım- zeytinyağı üreticisinin parasını zamanında ödeyemedik. Bu yıl, zeytinyağının yok yılıdır; fakat, elimizde, 100 bin tonu aşan stok vardır. Bu stokların bir an evvel eritilmesi ve üreticinin mağdur edilmemesi için, 55 inci Hükümet olarak, iki karar aldık ve yürürlüğe koyduk.

Bunlardan bir tanesi, zeytinyağı üreticilerinin arzusu olan, ham yağın, dökme ham yağın ihracının serbest bırakılmasıdır ki, dökme ham yağ ihracı altı ay süreyle serbest bırakılmıştır.

Diğer bir konu da, ihrac kaydıyla, dünya fiyatlarından, yağ sanayicilerine ürün verilmesi ve bu ürünü verecek Tarış'ın görev zararının ödenmesi için de Tarış'e 1 trilyon liralık kaynak aktarılmasıdır ki, bu kararname de çıkmıştır.

Değerli arkadaşlarım, biraz evvel söylediğim gibi, bu yıl çeşitli ürünlerin fiyatlarını, hem dünya fiyatlarını hem yurdumuzda yaşanan yüksek enflasyonu hesaba alarak belirledik. Tarış'ın aldığı pamuk fiyatlarına geçen yıl yapılan zam, yani 1996-1997 döneminde yapılan zam yüzde 75 iken, bu yıl, 1997-1998 döneminde yapılan zam yüzde 107'dir.

Yine, Tarış'ın aldığı kuru üzümle, 1996-1997 döneminde yüzde 57 fiyat farkı verilmişken, bu yılki verilen fiyat farkı yüzde 144'tür.

Çukobirlik pamuğu, geçen yıl -yani 1996-1997 döneminde- bir önceki yıla göre yüzde 76 fiyat farkıyla almışken, bu yıl verilen fiyat farkı yüzde 108 ve buna paralel olarak hem soyanın hem pamuğun hem -biraz evvel belirttiğim gibi- Trakyabirlik'in aldığı ayçiçeğinin fiyatları, enflasyona paralel olarak artırılmıştır.

Tabii, çok polemik konusu yapılan fındığa da değinmek istiyorum. Fındık, ekonomik bir üründür, siyasi bir ürün değildir. O nedenle, fındığın fiyatı belirlenirken Başbakanın nereli olduğuna bakmayız, bugüne kadar da kimse bakmamıştır. Fındığın fiyatını belirlerken, Türkiye'nin menfaatlarına, fındık üreticisinin menfaatlarına ve Türkiye'nin bu üründen elde edeceği dövize bakarak bir değerlendirme yaptık. Geçen yıl, -Türk parası cinsinden bakarsanız- fındığın açılış fiyatı 165 bin lira iken, bu yıl açılış fiyatını 400 bin lira görüp "efendim fındığa bu kadar yüksek zam verdiniz; bunu da, Başbakan Karadenizli diye..." dersiniz, ben size şunu söylerim: Biz, 1996-1997 döneminde de, fındık, bir yıl önce 80 bin lira fiyatla açılıp, 60 bin liradan satılırken 165 bin lira fiyat verdik. Bunu verirken Sayın Erbakan Sinoplu diye mi verdik; hayır. Doğrusu bu idi, dünya fiyatları bunu gerektiriyordu, bunun için bunu verdik.

Burada yapılan işlem şudur: Türkiye, dünya fındık piyasasının yüzde 80'ine hâkimdir; ancak, maalesef, geçen yıla kadar, Türkiye, fındık fiyatlarının belirlenmesinde söz sahibi olmamıştır. Türkiye'deki birkaç ihracatçı ve Hamburg'taki birkaç alıcı, yıllardan beri, Türk fındığının fiyatını kendi isteklerine göre belirlemekteydiler. İlk defa, Türkiye, geçen yıl ve ağırlıklı olarak bu yıl, fındık fiyatını belirleyen ülke durumuna gelmiştir. Artık, fındığın fiyatı Türkiye tarafından belirlenecektir ve fındık ihtisas borsasının önümüzdeki yıl içerisinde Karadenizde kurulması için de Bakanlığımızda her türlü çalışmayı başlatmış bulunuyoruz. Fındık üzerinde, Hans, bundan sonra istediğini yapamayacaktır; Ahmetler, Mehmetler, dediğini yapacaktır. Fındık politikamız budur. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar) Bundan da, zannedersem, kimsenin rahatsız olmaması gerekir.

Değerli milletvekilleri, bunun dışında, Bakanlığımıza bağlı KİT'lerin, verimli çalışması, daha özerk çalışması için gerekli çalışmaların yapıldığını ve başlatıldığını, özerk bir yapıya kavuşturulduğunu zaten biliyorsunuz; gerek buradaki arkadaşlarımızı ifade ettiler gerekse Bakanlığımızın size verdiği kitaplarda bu konuyu görüyorsunuz.

MEMDUH BÜYÜKKILIÇ (Kayseri) – TAKSAN'dan bahset.

SANAYİ VE TİCARET BAKANİ E. YALIM EREZ (Devamla) – Müsaade edin.

Bana göre, KİT'ler, birer ekonomi kuruluşudur. KİT'lerin sermayesinin devlette olması, KİT'lerde siyaset yapılmasına müsaade etmemelidir veya KİT'leri bugünkü duruma getiren, maalesef, bu yanlış anlayıştır. Artık, KİT'ler, siyasetçinin, taraftarlarına iş ve işçi bulma kapısı olmayacaktır ve aslında Sanayi Bakanlığında yaptığımız da budur. KİT'ler verimli çalışmak mecburiye-

tindedirler. Bunlar, kaynak tüketen değil, kaynak yaratan teşekküller olacaktırlar; birer işsizlik sigortası gibi düşünülmemelilerdir. Bu nedenle, Bakanlığımıza bağlı KİT'lerde, bu anlayış doğrultusunda çalışmalar başlamıştır.

1997 yılı pancar taban fiyatı, bildiğiniz gibi, bir yıl öncesine göre yüzde 150 oranında artırılarak, 11 bin lira olarak ilan edilmiştir ki, üreticilere ödenen çeşitli prim ve tazminatlarla beraber ortalama fiyat 12 bin liraya kadar ulaşacaktır.

Yine, Doğru Yol Partisi sözcüsü, aynı sözü, Plan ve Bütçe Komisyonunda da ifade etmişti, fakat, cevabımı beklemeden çıkmıştı, burada da ifade ettiği için cevaplandırmak istiyorum. Sayın Milletvekili, pancara 11 bin lira fiyatı ben yüksek bulmadım; pancara 11 bin lira fiyatı, 54 üncü Hükümet zamanında, Sayın Genel Başkanınız yüksek buldu ve benim o zaman getirdiğim 8 500-9 000 liralık fiyatı "popülist politika uyguluyorsun" diye, Ekonomik Kurulda tenkit etti. Eğer, benim bir yanlışım varsa, Sayın Genel Başkanınızın yanlışına bakınız. (ANAP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen dinleyin.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Yanlış biliyorsunuz, ben, pancar fiyatını yüksek bulmadım, o tarihteki Sayın Başbakan buldu ve Ekonomik Kurul üyeleri de buna şahittir. Biraz sonra çıkıp sorabilirsiniz; Sayın Tarım ve Köyşleri Bakanı da beraber olmak üzere... (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyin.

Buyurun Sayın Bakan; 16 dakikayı geçtiniz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Daha fazla verilmesi lazımdır diyoruz.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Ben, bir yanlış düzeltmek için ifade ediyorum; pancara yüksek fiyat veren ben değilim. (DYP sıraların gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen karşılıklı konuşmayın.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Hayır, karşılıklı konuşmuyorum Sayın Başkan; biri hakkımızda bir şey söyledi, onu cevaplandırıyorum.

Değerli milletvekilleri, pancar üreticilerine bu yıl 177 trilyon liralık ödeme yapılacaktır. Bugüne kadar toplam 50 trilyon lira pancar üreticilerine avans ödenmiştir; kalan 120 trilyon liranın da 1998 yılına kadar ödenmesi programlanmıştır ve memnuniyetle ifade edeyim ki, gerek geçen yıl gerek bu yıl, Türkiye, artık, şeker ithalat eden bir ülke olmaktan çıkmış, şeker ihraç eden bir ülke durumuna gelmiştir.

BAŞKAN – Sayın Bakan, 17 nci dakikadasınız.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Devamla) – Tamam efendim, bitiriyorum.

Değerli milletvekilleri, biraz evvel de ifade ettiğim gibi, Bakanlığımıza bağlı olan KİT'lerde özelleştirme, kanunî amaçlarına uygun, şeffaf bir şekilde yapılacaktır. Bu meyanda, SEKA özelleştirme kapsamına alınmıştır. Önümüzdeki yıl içerisinde, Makine Kimyanın TUMOSAN, TAKSAN, Asil Çelik ve ETA fabrikaları, özelleştirme kapsamına alınarak özelleştirilecek; ekonomik verimliliği kalmayan Antalya Pil Fabrikası da kapatılacaktır.

Yine, Bakanlığımıza bağlı olan KİT'lerin boş vaziyette duran gayrimenkullerinin değerlendirilmesiyle elde edilecek gelirlerin, fonların sermayelerine ilaveleri de planlanmıştır.

Sözlerime burada son verirken, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesinin, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erez.

Sayın Cumhuriyet Ersümer... (ANAP sıralarından alkışlar)

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, bir hususu arz edebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yılmazyıldız.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Bakan, bazı konularda yanlış bilgi verdiğimi ve ya cevabı dinlemediğimi söylemiştir. O konuda bir düzeltme yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, İctüzüğümüze göre size söz verebilme imkânım yok.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Ben söz istemiyorum; yerimden, sadece bir cümleyle düzeltmek istiyorum.

BAŞKAN – Böyle bir usulümüz yok efendim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunda...

BAŞKAN – Efendim, sizin verdiğiniz bir rakamın...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Hayır, onu konuşmayacağım. Müsaade edin...

BAŞKAN – O zaman, söz veremeyeceğim Sayın Yılmazyıldız, böyle bir usulümüz yok.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Plan ve Bütçe Komisyonunda cevabını dinlemişim.

BAŞKAN – Sayın Yılmazyıldız, böyle bir usulümüz yok, ısrar etmeyin; söyledikleriniz zabıtlara geçmiyor.

Sayın Bakan, 12 dakika süreniz var; buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum; grupları ve şahısları adına konuşma yapan milletvekili arkadaşlarıma da, katkıları nedeniyle, teşekkür ediyorum.

Tabii, burada yapılan konuşmalarda mutabakata varılan birçok husus oldu. Bunların, bizim için, ülkenin enerji politikasının düzenlenmesinde ve bundan sonraki hedeflerimizin gerçekleştirilmesinde de, mutlaka ki, büyük katkıları olacaktır.

Burada herkesin kabul ettiği, ülkedeki enerji darboğazının, enerji probleminin çözülebilmesi-nin bütçe imkânlarıyla mümkün olmadığıdır. Bütçe imkânlarıyla çözülemeyen bu problemin çözülmündeki hedefler de müşterektir. Yine, bütün konuşmacıların üzerine basarak belirttikleri gibi, bu problemin çözülebilmesi için, yerli ve yabancı, özel sektörün, bu piyasaya, enerji sektörüne enjekte edilmesi, kanalize edilmesi gerekmektedir. Bu mealde, bizden önceki hükümetlerin başlamış oldukları, bizim devam ettirmekte olduğumuz birçok uygulama vardır. Bunları hızlı bir şekilde geçerse; bildiğiniz gibi, BOT'ler, yani, yap-işlet-devret tarzında uygulamalar vardır; ancak, kanunun çıktığı günden bugüne kadar bu uygulamayla istenilen, amaçlanan, hedeflenen sonucun alınması mümkün olmamıştır. Bunun nedeni konusunda da bütün gruplarımız mutabıktır. Burada hepimizin mutabık olduğu husus, Danıştayda inceleme esnasında uzun bir sürenin geçmekte olması ve yine mutabakata varılan bir başka husus da, arbitrasyon; yani, tahkim konusunda, özellikle yabancı sermayenin ülkeye gelmesini engelleyen hususlardır.

Ben, buradaki bu mutabakattan güç alarak, destek alarak, önümüzdeki günlerde, Meclisimizin huzuruna, bu konudaki yasal düzenlemeleri getireceğim ve Anayasadan başlamak üzere -doğru söylüyorsunuz- gerekli yasal düzenlemeyi getireceğiz. Ümit ediyoruz, Meclisin desteğini de yanımızda bulacağız ve ülkemiz, bu noktadaki sıkıntıları da, bu yasal düzenlemeyle, büyük çapta gidebilecektir.

Yine diğer bir özelleştirme şeklimiz, bildiğiniz gibi, BO konusunda olmuştur; yani, yap-işlet... Bizden önceki hükümetlerin -53 üncü Hükümet, 54 üncü Hükümet- başlamış oldukları, getirmiş ol-

dukları bir kararname uygulamasının Danıştay tarafından iptal edilmesi üzerine, yine Meclisten konsensüs içerisinde geçirdiğimiz Yap-İşlet Yasasıyla, bu özelleştirmeye ilgili işlemimizi bitirmek üzereyiz. Gerçekten de, hepimizin katkısı bulunan, hepimizin övünmesi gereken bir özelleştirme olmuştur. 5 200 megavat gücünde 5 santralımız ihale edilmiş, firmaları belirlenmiş ve şu anda sözleşme aşamasındadır.

Tabii, bu konuda da bize gelen duyurular var; işte, Elektrik Mühendisleri Odası, yine Danıştaya gidecekmiş; yine Danıştaydan alınacak bir kararla Anayasa Mahkemesine götürülüp, bu yasanın da iptal edileceği söyleniyor.

Ben, burada, şunu belirlemek istiyorum: Yani, ülkedeki bu problemin çözümünün başka bir yere dayandırılmaması, başka bir çözüm üretilmemesi, üretilen çözümlerin önüne de böylesine sunî birtakım yasal engellerin çıkarılması konusunda, Meclisin bize destek olacağına da inanıyorum.

Bir diğer konu da işletme hakkı devirleriydi. Bildiğiniz gibi, bizden önceki hükümetin başlatmış olduğu bir ihale sürecini devam ettirdik, dağıtımlarla ilgili de devam ettiriyoruz; ihale konusunda 10 santralla yola çıktık, 8'inin ihalesini yaptık -8 firmayı belirledik, görevlendirdik- 2 tanesini iptal ettik. Tabii, bu iptalle ilgili Plan ve Bütçe Komisyonunda da bana bazı sorular yöneltildi; Sayın Pamukçu'ya ben orada da bazı şeyleri izah etme imkânına kavuştum; anladığım kadarıyla, tam izah edememişim.

Burada tekrar bir belirleme yapmak istiyorum: Sayın Pamukçu "ben, şartnameye baktım; böyle bir husus yok; kesintili gaz dikkate alınarak bir işlem yapılmasına dair bir husus yok" diyor; doğru. 17.3.1997 tarihli şartnamede böyle bir husus yok; ancak, 16 Nisan 1997 tarihinde, Hükümetiniz döneminde yayımlanan bir zeyilname var; o zeyilnamede de, doğalgaz için kesintili gaz verilebileceğinin dikkate alınması şartı getirilmiş ve yine, burada da, BOTAŞ'ın ihtiyaç duyması halinde "alıcının gaz arzını kesebilecektir, kısabilecektir" şartı getirilmiş. Yani, ilk çıkılan şartnamede böyle bir şart yok; müteakiben, 16 Nisanda yayımlanan zeyilnamede böyle bir şart getirilmiş ve bizim, daha önce de belirttiğimiz gibi, bu zeyilnamede belirlenen şarta rağmen, hiçbir firma, kesintili gazı esas alarak teklifte bulunmamış.

Yani, ben, burada şunu belirlemek istiyorum: Hiç kimseye bir diyet borcu ödeme kastıyla hareket edilmemiştir, hiç kimseye bir peşkeş çekme söz konusu değildir; sadece ve sadece, düzenlenmiş olan şartnameye ek olarak düzenlenmiş zeyilnameye uygun olarak teklif verilmemesi nedeniyle, bu iki ihale iptal edilmiştir ve bütün hazırlıklar buna uygun olarak yapılmıştır; hiç endişe buyurmayınız. İnşallah, bu iki santralımızı da, yine aynı şekilde ihale edeceğiz; ancak, bunu ihale ederken şöyle bir şey yapacağız: Daha önceki ihale şartnamelerinde bulunmayan ön eleme, araştırma sistemini buraya getireceğiz; yani, bunu, yoldan geçen herkesin teklif verebileceği bir ihale olmaktan çıkaracağız. Bunu, burada, size tekrar belirtme ihtiyacı duydum. Teşekkür ediyorum.

ASLAN POLAT (Erzurum) – İran doğalgazının son durumu nedir; onu da açıklar mısınız?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Devamla)
– Tabii, tabii; onu da anlatacağım Sayın Polat.

BAŞKAN – Sayın milletvekilim, soru sorma hakkınızı kullanırken bu şekilde müdahale edebilirsiniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Devamla)
– Zamanımız oldukça dar; ben, üzerinde çok durulan hususları vurgulayarak geçmek istiyorum.

Biz, göreve geldiğimiz günden beri, doğalgazın çeşitlenmesi noktasında, gerek gaz çeşidi gerek ilke ismi olarak, bu hususa, bizden önceki hükümetlerin de yaptığı gibi, aşırı dikkat gösterdik. Ancak, hemen belirtiyim, Sayın Pamukçu'nun burada listeler halinde saydığı gibi değildir; yani, o

dönemde, sadece kontrata bağlanmış. Çünkü, gaz alımlarında, biliyorsunuz, anlaşma çok yapıyor; ama, bunların hiçbiri anlaşma niteliğini haiz değil. Anlaşma niteliğini haiz olanlar, bir başka manada, kontrata bağlanmış olanları dikkate alarak konuşmamı sürdürüyorum; bunların içinde, sizin de belirttiğiniz gibi, İran'la ilgili doğalgaz alımı vardır. Onun dışındaki, burada bahsedilen, Nijeryası, Yemeni vesaire, bunların hepsi protokole bağlanmış, henüz kontrata bağlanmamış, görüşmeleri süren gaz alımlarıdır ve biz, bu alımların hiçbirini de ihmal etmiş değiliz, belli bir sistem dahilinde sürdürüyoruz.

Yine, sadece doğalgaz değil, LNG alımıyla ilgili görüşmelerimiz de bu manada sürüyor ve LNG terminalinin İzmir' Aliğa'da yapılmasıyla ilgili husus da, yine BOTAS'ın programına alınmıştır ve bu çeşitleme de bu manada devam edecektir.

Şimdi, bildiğiniz gibi, doğudan gelecek, yani, Türkmen gazını, önce Türkiye'ye, daha sonra da Avrupa'ya taşıyacak olan boru hatlarıyla ilgili, doğrudur, biz iki ihaleyi de iptal ettik; ama -yine Sayın Pamukçu da belirtti- biz, tekfir ihaleye çıktık; önümüzdeki günlerde bu ihale yapılacak.

Biz, daha önce yapılan ihalede -Türkmen gazının Avrupa'ya taşınmasıyla ilgili- boru hatlarında gerekli dikkatin gösterilmediği kanaatinde olduğumuz için bunu iptal ettik. Efendim, 48 inçle başlayıp 36 inçle biten bir boru hattında, Türkmen gazını Avrupa'ya taşıyamazsınız. Biz, bu boru hattını 48 inç çıkardık ve bu miktar gazı Avrupa'ya taşıyabilmek, artı, batıdan gelen gazla buluşturup, doğalgazın basıncını belli bir seviyede tutup kontrol etme imkânını da yaratma çabası içinde olduk.

Yine, tabii, bu boru ihalesinde, çeşitli, her ihale için ayrı bir sistem uygulanmıştır; o sistemi de kaldırdık, hepsinde aynı sistemi uyguluyoruz ve neticede, biz, bu boru hattının bir an önce gerçekleşmesini istiyoruz. Çünkü, ben...

İSMAİL İLHAN SUNGUR (Trabzon) – Bir sene kaybınız oluyor Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Devamla)
– Biz, o kaybı -sizin kayıp dediğiniz- telafi ederiz.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, lütfen, bu müdahaleyi sorular sorulurken yapın.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Devamla)
– İlanihaye, ömür boyu sürecek bir kaybı, böylelikle engellemiş oluyoruz. Ümit ederim, sonuçta bize teşekkür edeceksiniz.

Yine, bu doğalgaz boru hattının güzergâhı, Bakü-Ceyhan güzergâhıyla üst üste çakışmaktadır. Bildiğiniz gibi, Bakü-Ceyhan petrol boru hattının, daha rantabl olabilmesi için, doğalgazla birlikte yapılması planlanmaktadır. Önemli aşamalar kaydedilmiştir; Allah nasip ederse, 1998 senesi ekim ayında, biz, bu Bakü-Ceyhan hattının temelini atma imkânına da kavuşacağımızı ümit ediyoruz. Çünkü, göreve geldiğimiz günden beri, ülkenin en önemli projelerinden biri olduğu inancı ve iddiası içinde, özellikle, petrolü ve gazı elinde bulunduran ülkeler ile bu petrol ve gaz üzerinde hisse sahibi şirketlerin bir araya gelerek verecekleri karar sonucunda bu projenin gerçekleştirilebileceğine inandığımız için, bu manada çalışmalarımızı sürdürdük. Kazakistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'da çalışma grupları kurduk. En son, Amerika gezimizde Enerji Bakanıyla birlikte imzaladığımız anlaşmanın hükümlerinden biri de, Amerika Birleşik Devletleriyle de bu konuda bir çalışma grubunun kurulmasıdır. Neticede, bu çalışma grupları bir araya gelecek ve şu anda Alman PLE firmasının yapmakta olduğu fizibilite raporu, şubat ayının 28'inde Bakanlığımıza teslim edilecektir ve neticede, üzerinde konuşup tartışabileceğimiz bir fizibilite ve sonuçta verilecek bir kararla, Hazar bölgesi petrolünün ve gazının Türkiye üzerinden Ceyhan'a taşınabilmesi; yine, Türkmen gazının, Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınabilmesi imkânını elde etmiş olacaktır.

Yine, kamuoyunda çok tartışılıyor; en son yaptığımız anlaşmayla Rusya'dan alacağımız 16 milyar metreküplük doğalgaz konusunda altını çizerek şunu belirlemek istiyorum: Bir yandan "Karadeniz altından bu gazın gelmesi teknik olarak mümkün değildir" deniliyor; sonra da, bize dönüp "niye aldınız, niye para harcıyorsunuz" diyorlar. Ben, burada iki şeyi belirleyeyim: Birincisi, bu gazın Türkiye'ye getirilmesiyle ilgili olarak, Türkiye'nin verdiği bir tek kuruluş söz konusu değildir. Biz, bu anlaşmayı fob olarak, yani Samsun'da teslim almak üzere yaptık. Karadenizin altından boru hattı gelecektir ve bize, Samsun'da 16 milyar metreküp gaz, fob olarak teslim edilecektir. Yani, iki şeyi vurguluyoruz; hem herhangi bir ödememiz yoktur ve hem de bir risk varsa, biz, o riske girmedik.

Yine, bir başka şeyi de belirlemek istiyorum: Biz, bu 16 milyar metreküplük gaz alımı konusunda, ileriye dönük perspektiflerimiz konusunda ve doğalgaz planlamamız konusunda da, aman, biz, buradan 16 milyar metreküp gazı bulduk, onun için, başka gaz aramayalım, diye de bir tavır içinde değiliz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen, 1 dakika içinde toparlayalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Devamla)
– Mühim olan, bütün bu imkânları bir araya getirip, neticede ülkeyi doğalgazsız bırakmamanın ciddi çabasını göstermektir. Biz, elimizden geldiği kadar bunu gösterme çabası içinde oluyoruz.

Tabii, bu kadar az zamanda, kalkıp bütün bu değerlendirmeleri sizlere sunmam mümkün olmuyor; ancak, bundan sonraki görüşmelerimizde de, şahsî görüşmelerimizde de, dilimizin döndüğü kadar, bunları size arz etme çabası içinde olacağız.

Ben, tekrar, burada konuşmalarıyla katkıda bulunan arkadaşlara teşekkür ediyorum. Enerji Bakanlığı bütçemizin, ülkemize, milletimize, Meclisimize hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Bütçenin aleyhinde, Sayın Sıtkı Cengil; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

SITKI CENGİL (Adana) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sözlerimin başında, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sanayi Bakanlığı ve Enerji Bakanlığı bütçeleri üzerinde, şahsî düşüncelerimi arz edeceğim. Haliyle, öncelikle, Sanayi Bakanlığı bütçesinden başlamak istiyorum.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı üretimden tüketime, ticaretten tarım ve istihdama kadar, oldukça geniş bir alanı kapsar. Bakanlığın bu cesameti yanında, maalesef, bütçesi çok cılız kalmaktadır. Genel bütçe harcamaları yüzde 83 artmışken, Sanayi Bakanlığı bütçesindeki artış yüzde 58'dir.

Bu Bakanlık içerisinde, organize sanayi bölgeleri ve KOBİ'ler çok büyük önem arz etmektedir. Sanayileşmeyi tabana yaymak, gelir dağılımındaki dengesizlikleri ortadan kaldırmak, istihdamı sağlamak, ihracatı artırmak ve göçü durdurmak için organize sanayi bölgelerini bütün yurt sahına yaymak mecburiyetindeyiz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; böyle bir uygulama, Anadolu aslanlarının piyasadaki etkinliklerini artıracığı için belki pazar payları düşen tekelci sermayeyi rahatsız edebilir; ama, asıl olan, halkın çoğunun rahatı olmalıdır. Organize sanayi bölgeleri için ayrılan pay 12 trilyon lira; diğer taraftan, bakıyoruz, iki kartel medyasına verilen teşvik 16,4 trilyon liradır.

Değerli arkadaşlar, aslında bu iki rakam, Hükümetin fotoğrafını açık ve seçik bir şekilde ortaya koymaktadır; daha fazla söz söylemeye bile gerek yok.

Söz buraya gelmişken, bir hususa değinmeden geçemeyeceğim. Birinci günkü görüşmelerde, Anavatan Partisi Grubu adına konuşan çok değerli bir arkadaşımız, Refahiyol döneminde işçiye, memura, emekliye, köylüye çok verildiğine atıfta bulunarak "Siz, halk dalkavukluğu yaptınız" dedi. Refahiyol Hükümeti "ben, halkın hükümetiyim" demişti ve icraatlarıyla da bunu gösterdi. Aslında bunun takdir edilmesi lazımdır; arkadaşımın tenkidini daha hâlâ anlayabilmiş değilim.

Şimdi, ben de, arkadaşımın o güçlü mantığından hareketle, siz, bütçe içerisindeki faiz paylarını yüzde 28,5'ten yüzde 40'a çıkararak, rantiyecilere bütçenin yüzde 40'ını verdiniz; kartel medyasına 16,4 trilyon lira teşvik verdiniz, şeklinde, aynı kelimeyi, sizin mantığınızla, benim, sizin için söylemem lazım; ama, ben söylemeyeceğim.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – İyi ki söylemedin.

SITKI CENGİL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, ekonomik istikrar için, idarî istikrar şarttır. Dünyanın en nazlı ve en ürkek nesnesi, sermayedir. Maalesef, Hükümet tıyelerinin dengesiz açıklamaları, piyasaları altüst etmektedir. Bir gün çıkıp, enflasyon yüzde 100 olacak; ertesi gün, hayır, yüzde 100 değil, yüzde 50 olacak; bir başka gün, şok tedbirler geliyor; bir başka gün, efendim, fiyatlar dondurulacak, dersiniz, üretim yapan insan, sizin hangi açıklamalarınıza göre üretim stratejisini belirleyecek; ticaret erbabı, ticaret politikasını, neye göre, hangi açıklamanıza göre ayarlayacak?! Lütfen, biraz ciddi olun.

KOBİ'lerin toplam işletmeler içindeki payı yüzde 98'dir; istihdamın yüzde 58'ini, katmadeğerin de yüzde 18'ini sağlarlar. Ancak, kredilere baktığımızda, KOBİ'lerin kredilerden aldığı pay, sadece yüzde 4'tür. Halbuki, Avrupa Birliği ülkelerinde bu rakam, yüzde 40'lar civarındadır.

Maalesef, KOBİ'lere yeterli kaynak ayrılmadığı gibi, 8 yıllık kesintisiz eğitimle, çıraklık müessesesine büyük darbe vurdunuz. Her konuda celalenen Sayın Bakanım, maalesef, bu konuda hiç sesiniz çıkmadı. KOBİ'lerin elini kolunu kestiniz.

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun tatbik edilmiyor. Aslında, sabah konuşan arkadaşlarım bu konuya değindiler; eğer, Sayın Bakan, bu konuda herhangi bir açıklama yapmış olsaydı, ben, bu konuyu tekrar huzura getirmeyecektim; ama, maalesef, Sayın Bakan -özellikle, dikkatle dinledim- bu konuda herhangi bir açıklama yapmadı. Bazı gazeteler, gazetecilik yerine, yine, çanak çömlekçilik yapıyorlar maalesef; hem de esnafa karşı vergi kanunlarıyla haksız bir şekilde korunarak... Bu alanlarda iş yapan esnafımız, çok büyük bir haksızlıkla karşı karşıyadır. Örneğin; bir dayanıklı tüketim maddesini, malını aldığımızda, esnaf olarak yüzde 23 vergi ödüyorsunuz; satarken de yine yüzde 23 vergisini, katmadeğerini de üzerine koyarak devlete ödüyorsunuz; ama, bu kesim ne yapıyor; bu kesim, alırken yüzde 23 ödüyor, promosyon olarak dağıtırken, promosyon olarak dağıttığı için yüzde 1'ini düşüyor, gerisini devletten iade olarak alıyor; bu, haksız bir uygulamadır, bu uygulamanın bir an önce son bulması lazım.

Bu Kanun çıkarken, kendisini eleştirenlere Sayın Bakan "ben, iki gazete patronunun bakını değilim" diyordu haklı olarak; ama, bugün maalesef, aynı bakını göremiyoruz. Zannediyorum, Sayın Bakanın durumu, içinde görev aldığı hükümetin şekliyle yakından ilgilidir. O günkü hükümet, Meclis iradesiyle kurulmuştu, arkasında halk desteği vardı; bugünkü hükümetin kuruluş biçimini ve arkasındaki desteğin kimden geldiğini, cümleâlem, herkes, çok iyi biliyor. (RP sıralarından alkışlar)

HASAN GÜLAY (Manisa) – Millet, millet...

REFİK ARAS (İstanbul) – Milletvekillerinin oyuyla...

SITKI CENGİL (Devamla) – Zannediyorum, Sayın Bakanın sıkıntısı da buradan kaynaklanmaktadır.

Evet; milletin desteğini görmek istiyorsanız, millete gitmeniz lazım; ama, millet söz konusu olunca, fellik fellik sandıktan kaçırıyorsunuz; onun için sizin "millet" deme hakkınız yok! (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Bakanım, kanunda bu konuda boşluk var mazeretinin de arkasına sığınmazsınız; o zaman çıkarlar, madem bu kanunda boşluk var, altı aydan fazla bir zamandır bakansınız, bu boşluğu doldurmak için ne yaptınız diye sorarlar size. Onun için Sayın Bakanım, bu da mazeret değildir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bir nebzecek de, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine değinmek istiyorum.

Eğer dünyayla rekabet edeceksek, ar-ge faaliyetlerine büyük önem vermemiz gerekir. Maalesef, bu konuya ayrılan paralar da çok komiktir. Türkiye ihracatının ithalatı karşılama oranı, yüksek teknolojide, sadece yüzde 15'tir; yani, yüzde 85 açığımız var. Konunun önemini, seçim bölgemi yakından ilgilendiren bir örnekle açıklamak istiyorum:

Değerli arkadaşlar, dışarıdan ithal ettiğimiz hibrit domates tohumunun kilosu 3 milyar 850 milyon liradır. Bizim asgarî ücretli bir işçimizin bir kilo hibrit domates tohumunu alabilmesi için, bugünkü fiyatlarla, 16 sene çalışması lazım.

Bakanlık, sanayici ve üniversiteler ele ele vererek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine büyük önem vermeleri gerekir.

Bakınız, elin oğlu, bir kilosunu 3 milyar 850 milyon liraya satacak tohumu geliştirebilmiş; biz, hâlâ, üniversitenin kapısına oturmuşuz, senin başın örtülü, içeri giremezsin, gibi çağdışı uygulamalarla uğraşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, her konuda çağı yakalamak istiyorsak, her şeyden önce, çağdaş bir kafa yapısına sahip olmamız ve bunu içimize sindirmemiz lazım. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Sizde var zaten!..

TURİZM BAKANI İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Bu, ne kafası yahu!..

SITKI CENGİL (Devamla) – Hangi kafanın kimde olduğunu, millet çok iyi biliyor! (RP sıralarından alkışlar) Hele hele, böyle bir laf... Ben, kafanızın ne kafası olduğunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cengil, 1 dakika içerisinde toparlıyoruz.

SITKI CENGİL (Devamla) – Sayın Bakan, ben, sizin nasıl bir kafa yapısına sahip olduğunuzu söyleyeceğim; ama, bir bakanlık makamını temsil ediyorsunuz, Türk halkına hakaret olur diye söylemiyorum...

BAŞKAN – Sayın Cengil... Sayın Cengil...

SITKI CENGİL (Devamla) – Yoksa, size öyle bir laf söylerim ki, altından ebediyen kalkamazsınız.

BAŞKAN – Sayın Cengil, lütfen, Genel Kurula hitap edin.

SITKI CENGİL (Devamla) – Aıma, siz, bunu, işgal ettiğiniz bakanlık koltuğuna borçlusunuz...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan, siz de, müdahale eden arkadaşlara müdahale edin.

BAŞKAN – Her müdahale eden arkadaşta müdahale ediyorum; merak etmeyin.

TURİZM BAKANI İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Kendinizi çağdaş gösterip, bizi hangi makama oturtuyorsunuz; söyleyin bakalım!

BAŞKAN – Sayın Bakan... Lütfen...

SITKI CENGİL (Devamla) – Sayın Bakan, ben isim vermedim, ama “yarası olan gocunur” diye bir atasözümüz var; zannediyorum, öyle bir yaranız var ki gocunuyorsunuz; ben hiç kimsenin ismini vermedim...

TURİZM BAKANI İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Öyle bir yaramız yok.

BAŞKAN – Sayın Bakan... Lütfen...

SITKI CENGİL (Devamla) – Bütün arkadaşlarımı da tenzih ediyorum. Bir genel değerlendirme yaptım, bir hazır elbise biçtim; ama, bu elbise, tıpa tıp üzerinize oturdu. (RP sıralarından alkışlar)

TURİZM BAKANI İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) – Yok canım!..

SITKI CENGİL (Devamla) – Evet...

BAŞKAN – Sayın Cengil, lütfen, Genel Kurula hitap edin.

SITKI CENGİL (Devamla) – Bir nebze de olsa, kalan sürem içerisinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesine değinmek istiyorum.

BAŞKAN – Süreniz kalmadı.

SITKI CENGİL (Devamla) – Kalmadıysa, teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun.

Sayın milletvekilleri, şimdi, soru işlemlerine başlayacağız.

Soru işlemleri sırasında kâtip üye arkadaşımızın soruları oturarak okumasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci soru sahibi Sayın Aslan Polat?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhur Erşümer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Aslan Polat
Erzurum

1- Erzurum-Hınıs-Başköy barajının ihalesini yaptığımız, Pazaryolu barajını ihaleye çıkardığınız için, Erzurum halkı adına çok teşekkür ederiz.

İspir-Çoruh Nehri üzerinde inşaa düşünülen Laleli, İspir, Güllübağ, Arkun ve Aksu enerji barajlarının da ihalesini 1998 yılı içerisinde yap-işlet çerçevesinde yapacak mısınız?

2 - Türkiye Kömür İşletmeleri Erzurum Linyit Kömür Fabrikasının 1 Ocak 1998'den itibaren kapatılacağına dair, işyerinde çalışan işçilerden, tarafımıza bilgi gelmiştir. Bu haberin doğru olmasını temenni etmekle birlikte, Sayın Bakanımın konu hakkında bilgi vermesini arz ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERŞÜMER (Çanakka-
le) – 1 inci soruyu sözlü olarak cevaplandırıyorum:

Laleli, İspir, Güllübağ, Aksu ve Argun barajları, 3096'ya göre, yap-işlet-devret modeliyle yapılmak üzere, ihaleye çıkarılmıştır. Laleli projesine, Güllübağ projesine, Arkun projesine teklifler verilmiştir. Aksu ve İspir projeleri herhangi bir teklif almamıştır. Bu işlemlere devam ediyoruz.

Diğer konuyu da tahkik ettireceğim, ilgili arkadaşla bilgi vereceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

Sayın Celal Topkan'ın 4 adet sorusu var, 4'ünü bir arada okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhuriyet Erşümer tarafından cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Celal Topkan
Adıyaman

1- Ülkemizde üretilen petrolün yüzde 63'ü Adıyaman'da üretilmektedir. Türkiye ekonomisine yıllık katmağeri 50 trilyondan fazladır. Ancak, ilde petrol işleme ve petrol istihdamına yönelik hiçbir tesis yoktur. Petrolün yoğunluklu üretildiği yerleşim alanı olarak petrol rafinerisi kurulmaya müsait olan Kâhta İlçesinde bir rafineri kurulması düşünülüyor mu?

2- Yapılan araştırmalara göre, Adıyaman İl sınırları içerisinde birçok bölgede işlenmeyi ve çıkarılmayı bekleyen petrol rezervleri mevcuttur. Bu kadar potansiyeli olan il, üretilen petrolden hiç yararlanamamaktadır. Üretilen bu boyuttaki petrolün gelirlerinin belli bir oranı Adıyaman'da yatırıma ayrılacak mıdır?

3- Elektrik ve petrol üretimiyle birlikte ülke ekonomisine 200 trilyon katmağer sağlayan Adıyaman İli, GAP bölgesindeki diğer illere sağlanan elektrik tüketim indiriminden yararlanamamaktadır. Bu uygulamayla ülke ekonomisine bu oranda katkı sağlayan il âdetâ cezalandırılmaktadır. Adıyaman İlindeki sanayi kuruluşları bölge illerine sağlanan elektrik indiriminden yararlanacak mıdır?

BAŞKAN – Sayın Celal Topkan'ın sorularının okunmasına devam ediyoruz:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhuriyet Erşümer tarafından cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Celal Topkan
Adıyaman

Yürürlükte olan 1475 sayılı Kanun ve 83/6750 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 9 uncu maddesi ve 55 inci Hükümetin 8 Kasım 1997 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan mevcut yönetmelikte değişiklik öngören 97/10182 sayılı Kararı gereği, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Daimi Kadrolarına İlk Defa İşe Alınacaklar Hakkında Uygulanacak Sınav Yönetmeliğinde yapılan değişiklik gereğince "sınavlar yazılı ve sözlü olmak üzere iki aşamalı yapılır; yazılı sınav şarttır" denilmektedir.

1- TPAO Genel Müdürlüğüne Kasım 1997 tarihinde güvenlik görevlisi almak amacıyla yaptığınız sınavda yalnızca "sözlü sınav" yaptığınız doğru mudur?

2- Yasa ve yönetmelikler yürürlükte olmasına karşı, bu sınavı yalnızca "sözlü" olarak, bilerek mi yaptınız?

3- Bu sınavın yapılmasında uygulanan usul konusunda yanıldırıysanız, bu sınava çağırılan 1997 kişinin mağduriyetinin giderilmesi ve yapılan bir haksızlığın ortadan kaldırılması amacıyla bu sınavı bir an önce iptal etmeyi düşünüyor musunuz?

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer tarafından cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Celal Topkan
Adıyaman

1- Atatürk Barajının yapımı tamamlanmış, enerji, sulama ve içmesuyu hizmetlerini vermeye başlamıştır. Atatürk Barajı, kapladığı alanın yüzde 59'unu Adıyaman topraklarından almıştır. Biri kaza olmak üzere, 85 yerleşim yeri sular altında kalmıştır. Barajın kenarında sulanmayı bekleyen araziler sulanamamaktadır. Pompaj sistemiyle baraj kenarındaki bu arazilerin sulanmasına ne zaman başlanacaktır?

2- GAP Master Projesi kapsamında yer alan Besni Ovasını sulamak amacıyla yapımı düşünülen Besni Barajının yapımı projelenmiş midir? Eğer projelenmemiş ise, bu konuda bir çalışma var mıdır?

3- Atatürk Barajı bitirilmiş, enerji, sulama ve içmesuyu görevini görmeye başlamış olmasına karşın, barajın kapladığı alanların istismak bedellerinin, henüz, ödenmesi tamamlanmamıştır. Bu insanların mağduriyetini bir an önce gidermeyi düşünüyor musunuz?

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Celal Topkan
Adıyaman

Adıyaman, İl olarak, GAP Projesi içindeki konumu gereği sanayi potansiyeli oldukça yüksek olan bir il olmasına karşın, sanayileşmenin temeli olan organize sanayi sitesi, küçük sanayi sitesi, Merkez İlçe dahil hiçbir ilçede bitirilememiştir.

1 - Merkez İlçede yapımına henüz başlanamamış olan organize sanayi sitesinin yapımına yeri ödenek ayrılarak bu yıl başlanabilecek midir?

2 - Bezi ve Merkez İlçenin yapımı devam eden küçük sanayi siteleri yetersiz ödenekten dolayı yıllardır bitirilemiyor. Bu yıl bitirmeyi düşünüyor musunuz?

3 - Gölbaşı ve Kâhta'da projeleme aşamasında olan küçük sanayi sitelerinin yapımına bu yıl başlanacak mıdır?

4 - GAP kapsamında sanayileşme potansiyeli yüksek olan Adıyaman İline birçok küçük sermaye sahipleri yatırım yapmak istiyorlar. Bu yatırımlara teşvik kolaylığı ve teknik yardımda bulunma konusunda Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanlar.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Adıyaman Merkez İlçedeki organize sanayi bölgesinin 1997 yılında ihalesi yapılmıştır ve alt-yapı inşaatı halen devam etmektedir.

Yine, sayın milletvekili "Besni ve Merkez İlçenin yapımı devam eden küçük sanayi siteleri, yetersiz ödenekten dolayı kaç yıldır bitirilmiyor, bunu bitirmeyi düşünüyor musunuz" diyor. Tabii

ki, bir şeye başlamışsak bitirmek için başlamışızdır. Ayrıca, şunu ifade edeyim ki, Bakanlık olarak kalkınmada öncelikli yöreler ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki küçük sanayi sitelerine öncelik tanıyoruz. Nitekim, Besni ve Merkez İlçenin küçük sanayi siteleri de hiç ödeneksiz kalmamıştır.

Gölbaşı ve Kâhta'da projelendirme aşamasında olan küçük sanayi sitelerinin proje çalışması yapılmaktadır ve Kâhta küçük sanayi sitesi programa teklif edilmiştir.

Yine, GAP kapsamında sanayileşme potansiyeli yüksek olan Adıyaman İline birçok küçük sermaye sahipleri yatırım yapmak istiyorlar, herhangi bir teşvik kolaylığı ve teknik yardımda bulunma konusunda bir çalışma var mı sorusuna vereceğim cevap:

Hükümetimiz, göreve geldiği günden beri, dengeli bir kalkınmanın sağlanabilmesi ve bölgearası dengesizliğin giderilebilmesi için, bu yörelere ayrı bir önem vermektedir. Nitekim, olağanüstü hal bölgesindeki illerin teşviki konusundaki kanun tasarısı çalışmamız, bunlardan bir tanesidir. Ayrıca, Hükümet olarak, önümüzdeki dönem, kalkınmada öncelikli yöreler teşvik sisteminde bir değişiklik yapılarak, teşviklerin, il bazından ilçe bazına indirilmesi düşünülmektedir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Erstimer...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) – Sayın Başkanım, oldukça geniş sorular; onları yazılı olarak cevaplandıracağım; ancak, sorulardan bir tanesi de TPAO'ya alınan güvenlik görevlileriyle ilgiliydi; onu hemen belirlemek istiyorum.

TPAO, özel kanuna göre kurulmuş bir şirket niteliğinde ve sadece mülakatla eleman alınması hususu, TPAO'nun kendi sınav yönetmeliğinde, kendi eleman alma yönetmeliğinde belirlenmiş bir usul ve daha önce de uygulanmış bir yöntem olduğu için, TPAO da aynı yöntemi uyguladı.

Bilgilerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın Kadir Bozkurt?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, aracılığınızla, Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından cevaplandırılmasını arz ederim.

Kadir Bozkurt

Sinop

Soru 1- 1993 yılında ihalesi yapılmış olan Sinop İli Karasu Barajı, şu anda, ödenek olmadığı için faaliyetini durdurmuştur. Bu baraj, 4 364 hektar tarım sulaması, ayrıca Sinop İlinin içme, kullama ve endüstri suyunu da temin edecektir.

Aldığımız bilgiye göre, 1998 yılı ödeneğinin, çok az olarak planlandığını öğrendim. Yukarıdaki sebeplerden dolayı, 1998 yılı ödeneğine, eködenek düşünüyor musunuz? Ayrıca, Sinop-Saraydüzü Barajı, Dodurga Barajı da aynı konumdadır. 1998 yılının, az olan ödenekleri artırılacak mıdır?

Soru 2- Ülkemizin enerjiye çok fazla ihtiyacı olduğu günümüzde, yılda 1,5 milyar kwh olarak planlanan ve enerji projeleri arasında, büyüklük açısından, Altınkaya Barajından sonra ikinci; yükseklik yönünden ise, Karakaya dahil, yurdumuzun beton ağırlık tipindeki en yüksek barajı olacak olan Boyabat Barajı hakkında Bakanlığınızın çalışmaları nedir?

Soru 3- Kamuoyu ve Sinop halkı tarafından devamlı olarak gündemde tutulan nükleer santral, Sinop'ta kurulacak mıdır; bu yönde bir çalışma yapılmakta mıdır?

BAŞKAN – Sayın Bakan...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakka-
le) – Sayın Başkanım, Yüce Meclisin bizlere sunduğu ödenekler çerçevesinde, bütün barajlarımıza gerekli ödenekleri ayırma çabası içerisinde oluyoruz. Yine aynı şekilde, bu her iki barajımıza da (Saraydüzü ve Dodurga Barajlarına da) ödeneklerin artırılmasıyla ilgili çalışmalarımız sürüyor; yardımcı olacağız.

Yine diğer husus, Boyabat Barajıyla ilgilidir. Boyabat Barajıyla ilgili sözleşmeyi geçtiğimiz günlerde imzaladım. Şu anda, temeli atılabilecek durumdadır. İnşallah, sayın milletvekillerimizle bir araya gelip, bir gün tespit edip, Boyabat Barajının temelinin hep birlikte atacağız.

Nükleer santral konusunda ise, daha önce yapılan yer tespit çalışmalarında, Mersin Akkuyu ve Sinop, nükleer santral yapılabilir yerler olarak tespit edilmiştir. Şu anda, daha önce de açıkladığımız gibi, Akkuyu'da bir nükleer santral yapımıyla ilgili ihaleye çıkmıştır. O konudaki çalışmalarımız devam etmektedir. Sinop'la ilgili, şu anda, bu manada bir ihale çalışması söz konusu değildir.

Arz ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın Ahmet Çelik?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Delaletinizle, aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından cevaplanmasını saygı ile arz ederim.

23.12.1997

Ahmet Çelik

Adıyaman

1. Atatürk Barajı nedeniyle altmışa yakın köyümüz ve bir ilçemiz sular altında kalmıştır. GAP Projesi içerisinde 6 barajın Adıyaman'da yapılması gerekirken, Çamgazi Barajı dışında herhangi bir baraj ihalesi yoktur. Çamgazi Barajı, kanalları ile birlikte ne zaman hizmete sunulacaktır?

2. Adıyaman'da, 21 605 hektar araziye sulayacak Koçali Barajının ihalesi ne zaman yapılacak ve bu barajı hangi yılda hizmete sunmak istiyorsunuz?

3. GAP İçerisinde, Adıyaman - Göksu - Araban projesiyle 71 598 hektar arazi sulanacaktır. Bu projenin çalışmaları hangi safhadadır; ne zaman hizmete sunulacaktır?

4. 1997 Aralık ayı içerisinde ihalesi yapılan Kâhta - Samsat pompaj sulama istasyonu, hangi tarihte bitirilecektir?

5. Kâhta'da, rafineri, ne zaman yapılacaktır?

BAŞKAN – Sayın Bakan...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakka-
le) – Sayın Başkanım, yazılı olarak cevaplandırmak arzusundayım.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Muhammet Polat?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Delaletinizle, aşağıdaki sorumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanınızın cevaplandırmasını arz ve talep ederim.

Muhammet Polat
Aydın

Soru: Aydın Karacasu Dandalar sulama barajı ile Ortaklar İkizdere içme ve sulama barajını ne zaman ihale edeceksiniz?

BAŞKAN – Sayın Bakan...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) – Aydın Karacasu Dandalar barajının ihale onayını vermiş bulunuyorum; yani ihaleye çıktık; bu yıl içerisinde, mutlaka ihalesini yapacağız.

İkizdere barajını da, 1998 yılında ihale edeceğiz.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

Sayın Hüseyin Olgun Akın?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun, Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Hüseyin Olgun Akın
Ordu

Soru: 54 üncü Hükümet zamanında, promosyon olayının üzerine giderek, kaldırılmasında kesin kararlı olmanıza rağmen, tekrar başladı.

Yurdun çok yerinde ticaretle uğraşan insanlarımız siftah dahi yapmazken, sizi, bu işi müsaade etmeye mecbur bırakan sebep neydi? Eski kararlılığınızı gösterebilecek misiniz?

BAŞKAN – Sayın Bakan...

SANAYİ VE TİCARET BAKANI E. YALIM EREZ (Muğla) – Sayın milletvekilim, hiç merak etmeyin, kararlılığında en ufak bir sapma yoktur. Hangi hükümette görevde bulunursam bulunayım, görevimi, kanunlara ve yönetmeliklere paralel olarak sürdüreceğim.

Promosyon konusu, sizin de bildiğiniz gibi, 1996 yılında ağustos ayında çıkarılan bir tebliğle disiplin altına alınmış, daha sonra, yine, ağustos ayında çıkarılan kanunla, kültürel yayımlar dışında tüm promosyonların yasaklanması hedeflenmişti; ancak, 1996 Ağustosunda çıkarılan Promosyon Yasası, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından, tekrar görüşülmek üzere Meclise iade edilmesi nedeniyle, 1997'nin 20 Ocakına kadar yürürlükte bulunamamıştır. Bu boşluk zarfında da, çeşitli yayın organları, temmuz ayında çıkarılan tebliğe uygun olarak, Bakanlığımıza başvurmuşlar ve tebliğe uygun olarak, aldıkları izinlerle promosyona başlamışlardır. Nitekim, bugün, Posta ve Meydan Gazetelerinin yaptığı promosyonlar, 1996 Temmuz ayında yürürlüğe giren tebliğe paralel olarak yapılan promosyonlardır.

20 Ocak 1997'den sonra, kanunun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ikinci sefer görüşülüp, yürürlüğe girmesinden sonra -ki, bu kanun, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasa Mahkemesine, bazı maddeleri Anayasaya aykırı diye gönderilmiş ve Anayasa Mahkemesi de kanunun Anayasaya aykırı olmadığı konusunda karar vermiştir- Türkiye'de promosyon yapılmamaktadır. Ancak, biraz

evvel konuşan bir milletvekili arkadaşımın da belirttiği gibi, Promosyon Kanununu gerçek mana-
da okursanız, Promosyon Kanunu, tüketicinin aldatılmasına, kandırılmasına, tüketiciye vaat edilen
malın zamanında ve aynı emsalde ödenmemesine karşı tedbirler getirmiş ve yasaklamıştı. Lügati
da açıp baktığımız zaman, kampanyalı satışın ne olduğu açık açık yazmaktadır. Gazeteye beraber
tabak dağıtılması Promosyon Kanununa tabi değildir. O nedenle, bu yayınlara, Promosyon Kanu-
nunu uygulamak imkânına Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olarak sahip değiliz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır ve sorular için ayrılan süre tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla 12 nci turda yer alan bütçelerin bölümlerine geçilmesi konusunu ve bölümlerini ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oyluyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III. – YOKLAMA

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, bölümleri okutup oylayacağım; ancak, bir yoklama talebi vardır.

REFİK ARAS (İstanbul) – İnsaf!

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) – Nereden çıktı bu!

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Çoğunluk var.

BAŞKAN – Salonda boş sıraları dikkatle saydım, maalesef, toplantıya başlamadan önce çoğunluğun olduğunu ifade edebilme konumunda değilim. Onun için...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Geliyorlar.

BAŞKAN – Yani, gelmelerini bekleyemeyeceğim. Haklarını kullanıyor arkadaşlarımız.

Yoklama talebinde bulunan arkadaşların burada olup olmadıklarını tespit edeceğim.

Sayın Muhammet Polat?.. Burada.

Sayın Musa Uzunkaya?.. Burada.

Sayın Mustafa Kemal Ateş?.. Burada.

Sayın Musa Okçu?.. Burada.

Sayın Mustafa Yünlüoğlu?.. Burada.

Sayın Memduh Büyükkılıç?.. Burada.

Sayın Abdullah Örnek?.. Burada.

Sayın Mikail Korkmaz?..

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaizantep) – Tekabbül ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bedri İncetahtacı tekabbül etti.

Sayın İsmail Özgün?.. Burada.

Sayın Abdullah Arslan?.. Burada.

Sayın İsmail İlhan Sungur?.. Burada.

Sayın Suat Pamukçu?.. Burada.

Sayın Nurettin Aktaş?.. Burada.

Sayın Ahmet Çelik?.. Burada.

Sayın Şaban Şevli?.. Burada.

Sayın Rıza Ulucak?.. Burada.

Sayın Bekir Sobacı?.. Burada.

Sayın Lütfi Doğan?.. Burada.

Sayın Ahmet Karavar?.. Burada.

Sayın Metin Perli?..

SACİT GÜNBEY (Diyarbakır) – Tekabbül ediyorum.

BAŞKAN – Sacit Günbey Bey tekabbül ediyor.

Sayın Feti Görür?.. Burada.

Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayımız vardır; çalışmalarına kaldığımız yerden devam ediyoruz.

V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. - 1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/669; 1/670; 1/633, 3/1046; 1/634, 3/1047) (S.Sayıları: 390, 391, 401, 402) (Devam)

A) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1. - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1. - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Devam)

1. - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Bütçesi (Devam)

2. - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Devam)

1. - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

BAŞKAN - Bölümleri okutuyorum:

A) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI

1.- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	1 164 115 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Program

Kodu	Açıklama	Lira
111	Sanayi Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	14 238 954 000 000
112	İç Ticaret-Teşkilatlandırma-Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	426 961 000 000
113	Merkez Dışı Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 252 970 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	3 658 405 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 000 000 000 000
T O P L A M		22 741 405 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2.- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesi ni oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 7 983 529 561 000
- Toplam Harcama	: 7 321 401 319 000
- İptal Edilen Ödenek	: 574 924 785 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 124 901 000
- Ertesi Yıla Devreden Ödenek	: 87 328 358 000
- Akreditif, taahhüt, art.ve dış proje kred. saklı tut. ödenek	: 45 088 643 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1996 mali yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesi ile 1996 mali yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	820 600 000 000
111	Maden ve Enerji Kaynaklarının İşletilmesi BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	4 205 400 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	12 558 000 000 000
TOPLAM		17 584 000 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 8 150 792 327 000
- Toplam Harcama	: 7 791 720 750 000
- İptal Edilen Ödenek	: 359 071 577 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1996 mali yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesi ile 1996 mali yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

1.- Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	175 750 000 000

Program

Kodu	Açıklama	Lira
111	Petrol Faaliyetleri ve Akaryakıt Politikası BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	189 250 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 517 750 000 000
TOPLAM		2 882 750 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

(B) cetvelini okutuyorum:

B - CETVELİ

Gelir

Türü	Açıklama	Lira
2	Vergi Dışı Normal Gelirler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	4 500 000 000
3	Özel Gelirler, Hazine Yardımı ve Devlet Katkısı BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 878 250 000 000
TOPLAM		2 882 750 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 malî yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2.- Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 585 377 370 000
- Toplam Harcama	: 580 552 405 000
- İptal edilen Ödenek	: 6 074 715 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 1 249 750 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

B - CETVELİ

	Lira
- Tahmin	: 581 300 000 000
- Tahsilat	: 416 973 428 000

BAŞKAN- (B) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 malî yılı bütçesi ile 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 malî yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

1.- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	77 019 000 000 000
103	Makine İkmal Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	12 428 000 000 000
111	İşletme ve Onarım Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 354 000 000 000
112	Büyük Su İşleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	166 045 000 000 000
113	Küçük Su İşleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	18 408 000 000 000
114	Yardımcı Tesis Yapımı Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 021 000 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	939 600 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	7 673 000 000 000
	T O P L A M	285 887 600 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

(B) cetvelini okutuyorum:

B - CETVELİ

Gelir

Türü	Açıklama	Lira
2	Vergi Dışı Normal Gelirler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	5 050 000 000 000
3	Özel Gelirler, Hazine Yardımı ve Devlet Katkısı BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	280 837 600 000 000
	T O P L A M	285 887 600 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 malî yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2.- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>L i r a</u>
- Genel Ödenek Toplamı	: 114 976 098 249 000
- Toplam Harcama	: 111 454 248 854 000
- İptal edilen Ödenek	: 3 184 670 991 000
- Ertesi Yıla Devreden Ödenek	: 337 178 404 000
- Akreditif, taahhüt, art.ve dış proje kred. saklı tut. ödenek	: 309 317 595 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

B - CETVELİ

	<u>L i r a</u>
- Tahmin	: 89 888 300 000 000
- Tahsilat	: 106 965 596 093 000

BAŞKAN- (B) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 malî yılı bütçesi ile 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1998 malî yılı bütçeleri ile 1996 malî yılı kesinhesapları kabul edilmiştir; hayırlar diliyorum.

C) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

1. - Millî Savunma Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi

2. - Millî Savunma Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

D) ÇEVRE BAKANLIĞI

1. - Çevre Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi

2. - Çevre Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN - Şimdi, onüçüncü tur görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Onüçüncü turda, Millî Savunma Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı bütçeleri yer almaktadır.

Onüçüncü turda grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum:

Refah Partisi Grubu adına, Sayın Mukadder Başgeçmez, Sayın Azmi Ateş; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Bekir Yurdagül, Sayın Yılmaz Ateş; Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Necmettin Dede, Sayın Fevzi Arıcı; Demokratik Sol Parti Grubu adına Sayın Hasan Gülay, Sa-

yn Fevzi Aytakin; Demokrat Türkiye Partisi Grubu adına, Sayın Yıldırım Aktuna, Sayın Ayseli Göksoy; Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Refik Aras, Sayın Adil Aşırım. Şahıslar adına: Lehinde, Sayın Avni Kabaoğlu; aleyhinde, Sayın Hüseyin Arı.

Refah Partisi Grubu adına Sayın Mukadder Başeğmez; buyurun.(RP sıralarından alkışlar)

Sayın Başeğmez, süreyi eşit mi paylaşıyorsunuz?

MUKADDER BAŞEĞMEZ (İstanbul) –Sürem 10 dakika Sayın Başkan.

BAŞKAN– Yani, üçünüz eşit paylaşıyorsunuz, 9 uncu dakikada uyarmanı istiyorsunuz; buyurun.

RP GRUBU ADINA MUKADDER BAŞEĞMEZ (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığımızın 1998 yılı bütçesi hakkında Refah Partisi Grubu adına görüşlerimizi arz etmek üzere huzurlarımızdayız. Bu vesileyle, sözlerime, Refah Partisi Grubu ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlayarak başlıyorum.

Dünyanın en sorunlu bölgeleri olan Balkanlar, Kafkasya, Ortadoğu bölgelerinin ortasında yer alan Türkiye'nin, bunlara ilave olarak içbarışı ve misakımillî hudutlarını korumak amacıyla terörle yaptığı mücadele ve dünya barışına katkıda bulunmak üzere gerek Birleşmiş Milletler gerekse NATO Barış Gücü içerisinde yer almakta olması durumları göz önünde tutulduğunda, güçlü, caydırıcı, moral düzeyi yüksek bir orduyu idame ettirmesindeki zorunluluk daha iyi anlaşılabilir.

Bir ordunun gücünün, asker sayısına, eğitim düzeyine, komuta heyetinin yeteneğine, seferberlik organizasyonuna ve tabii ki, silah gücü yüksek teknoloji ürünlerine sahip olmasına bağlı olduğu herkesin malumdur. Bir taraftan jeopolitik konum, diğer taraftan, sadece sınırların korunmasına dayanan savunma politikası yerine, bölgesel bir güç olmanın gereklerini yerine getirmek durumunda olan Türkiye'nin, Balkanlarda, Kafkasya'da, Ortadoğu'da askerî ve politik bir güç olmasının, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yüksek teknoloji ürünü silah sistemleri ile iyi eğitilmiş personele sahip olmasıyla mümkün olacağı, bu özelliğin kazanımının da yüksek maliyet gerektirdiği aşikârdır.

Görüşmekte olduğumuz Millî Savunma Bakanlığının 1998 yılı bütçesi, 1 katrilyon 390,3 trilyon olarak belirlenmiştir; 1997 yılı bütçesi 671 trilyondu. Buna göre, artış oranı yüzde 107,2 olmaktadır. Buna karşılık, konsolide bütçenin 1997 yılına göre artış oranı yüzde 132,5'tir. Enflasyon oranının 3 haneli rakamlara çıktığı göz önüne alındığında, yüzde 107,2 oranındaki artışın reel bir artış sağlayamayacağı ve 1998 yılı içinde eködenek ihtiyacını kaçınılmaz kılacağı şimdiden aşikârdır.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin fonksiyonel dağılımında en önemlisini diğer cariler oluşturmaktadır. Diğer cariler içinde, personelin barınma, beslenme, giyim gibi yasalara belirlenmiş istihkakları; akaryakıt, yakacak, taşıma, ulaştırma ve bunun gibi tüketim mal ve hizmet alımları ile her türlü harp, silah, araç ve mühimmat tedariği ve bunlara ait altyapı ihtiyaçlarını kapsayan, modernizasyon programının realizesi için gerekli ödenekler yer almaktadır.

1998 yılında bu ihtiyaçların karşılanması için planlanan bütçe 950 trilyon liradır. Konsolide bütçe değeri carileri 1 katrilyon 329,8 trilyon Türk Lirası olduğuna göre, bunun yüzde 71'i Millî Savunma Bakanlığına tahsis edilmektedir; bu payın yüksekliğinde, özel savunma yatırımları olarak adlandırılan modernizasyon projeleri için planlanan kaynağın diğer cariler kategorisinde yer almasının etkisi bulunmaktadır. Özel savunma yatırımları, diğer cariler kapsamında değerlendirildiğinden, yatırımlar olarak belirlenen bölümdeki ödenekler ve buna bağlı olarak yatırım payı düşük görülmektedir. Yatırımlar içinde, sadece taşıt alımları, şehitliklerin bakımı ve onarımı, şehitlerin tespiti için planlanmış ödenekler yer almaktadır.

Transferler kategorisinde ise, NATO başta olmak üzere, Silahlı Kuvvetlerimizin üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlara yapılacak üyelik aidatı ödemeleri, kamulaştırma giderleri, geçen yıllardan kalan borçlar için bütçelenen ödenekler bulunmaktadır.

1998 yılı program hedeflerine göre gayri safi millî hâsılanın 49,1 katrilyon olacağı öngörülmektedir, konsolide bütçe toplamı da 14,8 katrilyon olarak belirlenmiştir. Buna göre, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin gayri safi millî hâsıla içindeki payı yüzde 2,8, konsolide bütçe içindeki payı ise yüzde 9,4 olmaktadır. Konsolide bütçenin gayri safi millî hâsılaya göre oranıysa yüzde 30'a tekabül etmektedir.

Bu açıklamadan çıkan sonuç; konsolide bütçedeki artış oranı, Millî Savunma Bakanlığı bütçesindeki artış oranının üzerinde olmasına rağmen, diğer cariler bütçesinin önemli bölümü -ki, yüzde 71'i- Millî Savunma Bakanlığına tahsis edilmektedir. 63 milyonluk halkımızın 1998 yılında üreteceği mal ve hizmet değerinin her 100 lirasının 30 lirası bütçeye, bunun da yaklaşık 3 lirası Millî Savunma Bakanlığımıza tahsis edilmektedir.

Önemli addettiğimiz hususlardan biri, savunma sanayii alanında dışa bağımlılığın azaltılarak, kritik silah sistemlerinin yurt içinden karşılanmasının sağlanmasıdır.

Genelkurmay Başkanlığımızın düzenlediği bir konferansta ifade edildiğine göre, ordumuzun silah ihtiyacının yüzde 79'u dışalılımla karşılanmaktadır. Bu oranı azaltmak amacıyla, yerli savunma sanayimizin geliştirilmesine yardımcı olacak tedarikin tek elden yürütülmesi, yerli firmalara öncelik verilmesi ve uygun bir teşvik ve kredi sisteminin oluşturulması yönünde başlatılan çalışmalar, düzgün bir şekilde yürütülmelidir.

Malumdur ki, Avrupa Birliği üyeleri, her sahada ortak olmalarına rağmen, Fransa-Almanya'dan, Almanya-İngiltere'den, böyle, yüzde 79'lara varan silah alımı yapmaz. Bunlar, büyük oranda-yüzde 90, yüzde 96- kendi silahlarını kendileri imal ederler; çünkü, savunma önemlidir. Savunma millî olmalıdır; elbette, en teknolojik silahlar da millî vasıtalarla elde edilmelidir, yerli olmalıdır; böylece, hem ekonomiye hem de ordumuza önemli katkılar sağlanmış olur. Ancak, bu yönde ki çalışmalar, silah satıcısı ülkelerce engellenmeye çalışılacağından, gerekli diplomatik önlemlerin şimdiden alınması da gerekmektedir.

Silahlı kuvvetlerimizin ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli sayılabilecek katkısı bulunan Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının gelirlerinin yüzde 40'ı bazı modernizasyon projelerine ayrılmaktadır. Vakıf kaynaklarının, yeni iştirakler yerine, mevcut iştiraklerin geliştirilmesiyle daha çok projenin desteklenmesinde kullanılmasına devam edilmesinde yarar vardır. Yeni iştiraklere katılarak ilgi alanının genişletilmesi ve böylece, sermaye katılımlarının yükseltilmesi, modernizasyon projelerine Vakıf kaynaklarından sağlanacak desteği azaltır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin, yetişmekte olan Türk gençleri için bir okul olduğu, her kültür seviyesindeki insanımıza, gerek askerî okul ve fakültelerde gerekse kıtalarda çok çeşitli alanlarda eğitim verdiği, beceri kazandırdığı, sivil hayata hazırladığı, yurdun her köşesinde sivil ve asker insanımıza sağlık hizmetleri sunduğu göz önüne alınırsa, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi içerisinde, dolaylı olarak sağlık, gençlik spor ve eğitime destek verildiği sonucuna kolaylıkla varılacaktır.

BAŞKAN – Sayın Başeğmez, 8 inci dakika...

MUKADDER BAŞEĞMEZ (Devamla) – Türk Milleti, şimdiye kadar, Ordusu için her türlü fedakârlığı yapmıştır, bundan sonra da yapmaya devam edecektir. Türkiye, kıt ekonomik kaynaklarını, her alanda en verimli şekilde kullanmak zorundadır. Bu, millî savunmamız için de geçerlidir. Ayrılan her liranın, silahlı kuvvetlerimizin gücünü artıracak şekilde harcandığına dair inancımız tamdır ve bu, Türk Halkının parasıdır, şu veya bu sermayenin değil, şu veya bu kuruluşun değil; öksüzden, yetimden, garipten, işçi ve memurdan, Konbassan'da çalışan işçilerden, Koç Holdingte çalışan işçilerden, Faisal Finansa çalışan işçilerden, İnterbankta çalışan işçilerden kesilen vergilerden, oralardan gelen gelirlerden, bütün Türk Halkından alınan vergilerdir. Türk Milleti,

Türk Ordusuna bu parayı seve seve ayırmıştır, hayırlı olsun dileklerimi sunar, saygılar sunarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başçeğmez.

Şimdi, söz sırası Sayın Azmi Ateş'te. (RP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Ateş.

RP GRUBU ADINA AZMİ ATEŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1998 malî yılı Çevre Bakanlığı Bütçesi üzerinde Refah Partisi Grubu adına görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarımızdayım. Bu vesileyle, sizlere ve bizleri televizyonları başında izleyen aziz milletimize saygılarımı, selamlarımı sunuyorum.

Dünyamızdaki bütün faaliyetlerin amacı, insanların refah ve mutluluğunu sağlamak ve geliştirmek olmalıdır. Bunun en güzel göstergelerinden birisi de yaşadığı çevresidir. Yaşanabilir bir dünya, ancak, yaşanabilir bir çevreyle mümkündür. Bu manada insan, çevresiyle kuşatılmış olup, sürekli bir etkileşim halindedir. İnsanın fizikî ve ruhî durumu çevresini şekillendirdiği gibi, çevresi de insanın ruhî ve fizikî yapısına tesir etmektedir. İnsanımızda, insanlığı ve bütün canlı mahlukatı yakından ilgilendiren çevre kirlenmesini önleyebilmek için çevre bilincini geliştirmemiz lazımdır. Bunun en büyük araçlarından biri de eğitimidir. İlkokuldan başlayarak, çocuklarımıza çevre bilincini vermemiz lazımdır. Bunun için de, insanın görevi, bütün canlılara armağan edilen dünyamızı tahrip değil, bilakis daha da güzelleştirmek olmalıdır. Bu anlamda, sivil inisiyatifin, çevre bilincinin geliştirilmesinde aktif bir şekilde rol almasını sağlamamız gerekmektedir.

Her ne kadar, çevre, dünyamızda sanayileşmeyle birlikte problem olarak karşımıza çıkmaktaysa da, mensubu bulunduğumuz kültür yumağı içinde, konuyla ilgili sorumluluğumuz ve hassasiyetimiz Peygamber Efendimiz dönemine dayanmaktadır; ağaçlandırmamanın önemine dair buyurdukları hadisi şeriflerinden birinde şöyle demektedirler: “Kıyamet koparken sizden birinizin elinde bir hurma dalı bulunur da bunu kıyamet kopmadan dikmeye gücü yeterse, muhakkak onu diksin, bırakmasın.” Peygamber Efendimiz, ağaç dikimini teşvik etmekle kalmamış, kendisi de bizzat 500 hurma ağacı dikmiştir.

Ecdadımız da bu yaklaşımdan hareketle, dünyamızın süsü, hayat ve bereket kaynağı olan ormanlara fevkalade önem vermiştir; verdikleri önemi “yaş kesen baş keser” ifadesiyle atasözü haline getirmişlerdir.

Bu meyanda, Fatih Sultan Mehmet, çevreye verdiği önemin ifadesi olarak bir de çevre vakfı kurmuştur. Aynı Sultan Mehmet, Haliç'in dolmaması için de Kâğıthane Deresi çevresinde hayvan otlatılması, bina yapılması, tarla açılmasını yasaklamış ve dik yamaçları, erozyonu önlemek için ağaçlandırmıştır.

İşte bu düşünce, İstanbul'un fethini sağlayan temel fikirden beslenmektedir. Ecdadımız, yeşilli gözünün nuru gibi koruyup çoğaltırken, bugün çevreci geçinen işadama Rahmi Koç, üniversite inşası adı altında, İstanbulumuzun akciğeri olan Sarıyer'deki ormanlarımızı, Hükümetin de desteğiyle, katletmekte bir beis, sakınca görmemektedir.

Söz İstanbul'dan açılmışken, bu arada, bir taraftan Sayın Bakana geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum, diğer taraftan da, 25 Kasım 1997 tarihinde, Plan ve Bütçe Komisyonunda Çevre Bakanlığı bütçesi görüşülürken, Çevre Bakanı olarak yapmış oldukları konuşmalarının İstanbul'la ilgili bölümlerini, bir İstanbul Milletvekili olarak, üzümlere ve de esefle karşıladığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanın İstanbul'la ilgili sarf ettiği sözler gerçeği yansıtmamaktadır. Şöyle ki: Sayın Bakan konuşmasında “ülkemizde, hastane atıklarını (tıbbî atıkları) yakmak için, sadece İstanbul'da

bir tesis var. Bugün, bu tesisin modası geçmiştir" demektedirler. Oysa, bu tıbbî atık tesisinin kapasitesi 25 ton/gündür. İstanbul'daki 160 hastane ve sağlık kuruluşundan tıbbî atıklar, belediyenin Batılı standartlarda yaptırdığı araçlarla, günlük olarak bu tesislere taşınmaktadır ve önceleri 2 ton kapasiteyle çalışan bu tesis, bugün, 22 ton kapasiteyle çalışmaktadır. Bu tesis, Batılı normlara uygun olarak çalışmakta, atıklar 1 100 derecede yakılarak patojenik (hastalık yapıcı) mikroorganizmalar yok edilmekte, hatta, 380 kilovat/saat elektrik enerjisi üretilmektedir. Bacadan atılan kirleticiler de, Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınırların fevkalade altında kalmaktadır.

Sayın Bakan "Ümraniye çöp alanı da, sadece üstü kapatılmış, çiçeklendirilmiş, o rehabilite edilmiş değildir" falan filan diyor. Sayın Bakanın gerçekdışı bu beyanda bulunmadan önce, işi bilen biriyle yerinde inceleme yaptıktan sonra konuşmasını arzu ederdim. Hatırlanacağı gibi, Ümraniye Çöplüğünde 1993 yılında yaşanan facia sonucu 28 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 470 bin metreküp çöp kaymıştır. 1995 yılında, Ümraniye Çöplüğünün rehabilitasyonuna başlanmış olup, 1996 yılında tamamlanmıştır. Önce, araziye uygun olarak topografik düzenleme yapılmış, vadinin her iki yamacından ve arkasından çöp suları, drenfeksler yardımıyla drene edilmiştir, akabinde, gelişmiş ülkelerdeki metotla, pasif gaz toplama sistemiyle mevcut ve düşük gazların toplanması planlanmıştır. Ayrıca, çöplük üzerine 50 santimetre kalınlığında bitki toprağı örtülerek yeşil alana çevrilmiştir; böylece, her türlü spor yapılacak hale getirilmiştir. Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, bu metot dünyada yaygın olarak kullanılmaktadır.

Kemerburgaz çöp depolama alanına gelince; bugün, buraya sadece Eyüp ve Sarıyer İlçeleri çöplerini dökmektedir. Kemerburgaz vahşi çöp depolama alanı önümüzdeki günlerde kapatılıyor; rehabilitasyon işlemine de başlandı. O alanda, yakında elektrik enerjisi üretimine de başlanacak.

İstanbul'da 1993 - 1994 kışında hava kirliliği had safhada idi; artık, bugün gündeme bile gelmiyor. 1993 - 1994 kışında kükürtdioksit değeri 400 mikrogram/metreküp iken, bugün bu değer 60 mikrogram/metreküpe düşürülmüştür. Bu rakam, Dünya Sağlık Teşkilatının değeri olan 150 mikrogram/metreküpten dahi altındadır.

Yine, İstanbul'da 1993 - 1994 yılında 8 milyon ton kömür tüketilirken, bugün, bu miktar, artan nüfusuna rağmen 2,5 milyon ton kaliteli torba kömüre düşürülmüştür.

1994 başında doğal gaz abone sayısı 180 bin iken, bugün, bu rakam 1 milyondur. Doğal gaz kullanım miktarı da 350 milyon metreküpten, 1,8 milyar metrekübe ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1996 yılında İstanbul'da denetlenen fabrika sayısı 3 500'dür. Bunun 2 500'üne ceza kesilmiştir. Sanayi tesislerine kesilen para cezaları Çevre Fonuna gidiyor. Ayrıca, İstanbul Belediyesi, denizleri de en modern denetim araçlarıyla sürekli olarak izlemektedir; ayda, en az 10 gemiye ceza kesilmektedir. Bu para cezalarının yüzde 80'i Çevre Bakanlığına gitmektedir. Burada, dikkatinizi, bir noktaya çekmek istiyorum: Kesilen para cezalarından, belediye, bir kör kuruş dahi almıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakan, konuşmasında, ayrıca, İstanbul'un artıma tesislerinin önartıma ve derin deşarj olduğunu ifade ediyor. Oysa, İstanbul'da, 1994 yılına kadar, atıksuların yüzde 9'u toplanarak, önartıma ve deniz deşarjıyla, İstanbul Boğazının dip akıntısına verilmekteydi. 1994 yılından itibaren, atıksuların toplanıp, arıtılmasıyla alakalı çok büyük tesisler yapılmaktadır. Ayrıca, İSKİ, 1996 yılını "çevre yılı" olarak ilan etmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu dönemde, İstanbulumuzun, içmesuyu konusunda sıkıntısı kalmamıştır; gelecek beş yıl için de su sıkıntısı görülmemektedir. 2005, 2010 yıllarının su ihtiyacını karşılayacak planlar yapılmaktadır. İstanbulumuzun mevcut içmesuyu şebeke hattının

toplam uzunluğu 12 500 kilometredir; bunun 5 050 kilometresi 1984-1994 yılları arasında, 3 600 kilometresi ise, 1994 yılından sonra değiştirilmiştir. İstanbul Belediyesi ve İSKİ'nin üçbuçuk yolda, birlikte inşa edip kullanıma sundukları yağmur suyu ve atıksu kanalının uzunluğu 572 kilometredir.

Ayrıca, İSKİ yetkilileri, her türlü su analizine hazır olduklarını; sularının, Türk Standartları Enstitüsü 226'da belirtilen tüm şartlara uygun olduğunu, her fırsatta ifade etmektedirler.

BAŞKAN – Sayın Ateş...

AZMİ ATEŞ (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bütün bu faaliyetler özkaynaklarla yapılmakta olup, Nisan 1994'te 250 milyar olan İSKİ'nin aylık geliri, emin ellerde, Ekim 1997'de 5 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Gelir, TL bazında 20 kat, dolar bazında ise 4 kat artmıştır.

Ayrıca, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin takdire şayan faaliyetlerinden biri de, bugüne kadar 400 bin fidan dikmesi olup, bu adedin, üçüncü yıl ağaçlama kampanyasıyla, 800 bin adede ulaşması hedeflenmektedir. Aynı zamanda, hizmet dönemi sonunda, yeşil alan miktarı, işbaşına geldikleri güne göre yüzde 84 oranında artırılacaktır.

Netice olarak, 1995 yılının başında, İl Mahalli Çevre Kurulu kararıyla, denetim yetkisi belediye verildikten sonra, halka hizmeti Hakka hizmet kabul eden yöneticilerin elinde, İstanbul halkı, temiz havaya, içilebilir suya kavuşmuş, çöp ve atık madde gibi birçok çevre probleminden kurtulmuştur. Bütün bu icraatlar, bize "at, sahibine göre kişner" atasözünü hatırlatmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbulumuzda, her sahada saymakla bitiremeyeceğimiz birbirinden güzel hizmet veren, başta İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, İSKİ Genel Müdürü Sayın Prof. Dr. Veysel Eroğlu'na, Çevre Koruma Daire Başkanı Sayın Prof. Dr. Mustafa Öztürk ve tüm belediye çalışanlarına teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her fırsatta "çevreci" olduğunu söyleyen Sayın Bakan İmren Aykut Hanımefendinin 1998 mali yılı bütçesi 8,77 trilyon liradır; yani, bu bütçeye baktığımızda, bu bütçe, 1997 yılı bütçesine göre yüzde 100 enflasyon karşısında yüzde 15 olarak artırılmış olup, bu, çok komik bir rakamdır. Şimdi, her fırsatta "çevreci" olduğunuzu söylüyorsunuz; ama, bizim 1997 bütçemizin çok daha gerisinde reel bir artış vardır ve Çevre Bakanlığı bütçesinin genel bütçe içerisindeki payı da yarı yarıya düşmüştür.

BAŞKAN – Sayın Ateş, arkadaşımıza bıraktığımız süre 7 dakika.

AZMİ ATEŞ (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

Oysa, yürürlükten kalkmış bir kararnameyle, bir günde, sadece iki tekeli medya grubuna "komple yeni bir yatırımdır" uydurma ifadesiyle peşkeş çekilen ve Çevre Bakanlığı bütçesinin iki katı olan 16,459 trilyon TL teşvik kredisinin verilmesini, Sayın Bakan önleyip, bu krediyi Çevre Bakanlığına kaydırabilseydi neler halledilmezdi ki!.. Yeter ki, milletin geleceğini, en az kendi gelecekleri kadar düşünen yöneticilere sahip olabilelim.

Bu duygu ve düşüncelerle, hepinize saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, size, teşekkür ediyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sağolun Sayın Ateş.

Sayın İsmail Yılmaz, buyurun.

RP GRUBU ADINA İSMAİL YILMAZ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız; Çevre Bakanlığının bütçesi üzerinde, Refah Partisi Grubumuzun görüşlerini aktarmak üzere

huzurunuzda gelmiş bulunuyorum; sizleri ve bizleri ekran başında izleyen yüce milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Mümkün olduğu kadar, bana ayrılan zaman içerisinde konuyu aktarmaya çalışacağım.

Çevre, gerçekten, hepimizin hassas olduğu çok önemli bir konu; bir ölçüde, insanlar, hayvanlar ve bitkilerden oluşan yaşam üçgeninin yaşam ortamı olarak kabul ettiğimiz hava, su ve toprağın korunması, yaşanabilir halde tutulması ve bizden sonraki nesillere yaşanabilir bir şekilde aktarılması açısından, hepimizi çok yakinen ilgilendiren bir konu. Yapacağımız çalışmalarla, sadece kendimizi değil, diğer canlıları da, hayvanları ve bitkileri de korumuş oluyoruz. Bu çalışma, sadece bizi değil, diğer canlıları da, aynı hassasiyetle bağlıyor; bugünümüzü değil, aynı zamanda yarınımızı bağlıyor, çocuklarımızı bağlıyor, nesillerimizi bağlıyor.

Çevre konusu, siyasî malzeme yapılamayacak kadar önemli, hassas, partilerüstü, hepimizi ilgilendiren bir konu. Dolayısıyla, siyasî malzemenin ötesinde, Çevre Bakanlığının ve çevreyle ilgili yapılacak olan çalışmaların, Meclis tarafından, bundan sonra yapılacak olan çalışmalara ışık tutması açısından tekliflerimi arz etmek istiyorum.

Öncelikle, 4 Aralık 1996 tarihinde, Antalya'da yapılan 3 üncü Çevre Şûrasına sahip çıkmasını ve zamanın bakanı Sayın Ziyaettin Tokar tarafından hazırlanan, ilim adamlarımızın, yerel yönetim temsilcilerimizin, sivil toplum kuruluşlarımızın, Çevre Bakanlığımızın ve diğer bakanlık yetkililerimizin de katıldığı ve de çevre dostlarının bulunduğu o fevkalade güzel şûrada alınan kararları kitap halinde yayımlayan Çevre Bakanlığımızın, sonuna kadar takipçisi olmasını bekliyoruz, istiyoruz, arzu ediyoruz. Gerçekten, çok önemli bir toplantıydı. Bu toplantıda, 12 komisyon, çevrenin değişik sorunlarını birer birer masaya yatırdı, tebliğler sundu; sonuç bildirisi yayımlandı ve kitap haline getirildi; bunun takipçisi olmasını istiyoruz.

Ayrıca, Çevre Bakanlığının kuruluşuyla ilgili bir kanun, şu anda, bir yılı aşkın bir süredir Plan ve Bütçe Komisyonunda bekliyor. Çevre Komisyonundan, Çevre Komisyonu üyeleri olarak hızlı bir şekilde çıkarmamıza rağmen, şu anda, Çevre Bakanlığının, henüz, teşkilat kanunu çıkmamış vaziyette. Düşünebiliyor musunuz; çevreyi emanet ettiğimiz, çevrenin korunması ve kontrolünden sorumlu Çevre Bakanlığı, 1991 yılından beri, kanun hükmünde kararnameyle yürüyor; henüz teşkilat kanunu çıkmamış; kanunun bir an önce çıkarılması gerekiyor.

Bu kanunun içeriği çok önemli. Çevre Bakanlığının teşkilat yapısı yeniden düzenlenirken, bu arada, çok önemli birimler ihdas ediliyor; 6 genel müdürlük, 3 müstakil daire başkanlığı ilave ediliyor. Yine, Sürdürülebilir Kalkınma Kurulu adıyla, Başbakanın başkanlığında, çevreyle ilgili tüm bakanlıkların da koordinasyonunda çok önemli bir kurul oluşturuluyor. Bu Kurul, bizim için hayati önemi haiz bir kuruldur; hayata geçirilmesi lazım; çünkü, çevre, hiçbir bakanlığın yetkisine bırakılmayacak kadar önemli bir konudur. Başbakanlığın başkanlığında koordine edilmesi gerekir; ki, önemli sorunlar var. Ülkede, çevre ile enerjinin çatışmasını isteyen, bu konuyu körtükleyen çevreler var. Gereksiz kutuplaşmalara ve zıtlaşmalara, muhakkak, böyle bir üst kurulun "yeter" demesi, "dur" demesi gerekir. Sürdürülebilir bir kalkınmanın, çevreyi tahrip etmeden, muhakkak, gerçekleştirilmesi gerekir.

Özellikle çevreyle ilgili konularda, kıyı balık üretme çiftliklerinde yetki belli değil; belediyeler mi karışıyor, il özel idareleri mi karışıyor, Çevre Bakanlığı mı karışıyor, Tarım Bakanlığı mı karışıyor, Turizm Bakanlığı mı karışıyor, Sağlık Bakanlığı mı karışıyor, yoksa, denizcilikten sorumlu Devlet Bakanlığı mı karışıyor? Kimin karıştığı belli değil. İşte, bunların da, yapılacak olan düzenlemede net bir şekilde açığa kavuşturulması lazım. Gündemin 72 nci sırasında, 46 adet yeni il müdürlüğünün kurulması ve 190 sayılı cetvelde yapılması gereken değişiklik için kanun teklifi var; inşallah çıkar diyoruz. Şu anda, 46 ilimizde, çevreyi koruyacak kollayacak il müdürlüğümüz yok.

Çevrenin tahribinin bir an önce önlenmesi, denetimlerinin ve kontrollerinin yapılması için bunun süratle çıkarılması gerekir.

Yine, şu anda, Çevre Komisyonunda, 2872 sayılı Çevre Kanununda yapılması gereken değişiklikle ilgili bir kanun tasarısı var. Günümüzün gelişmelerine göre, çağımızın yeni tekniklerinin uygulanacağı, yetki ve sorumlulukların belirlendiği ve de bununla ilgili yeni yaptırımların getirildiği bu Çevre Kanununun bir an önce yeni şekilde düzenlenmesi gerekir.

Yine, gündemin 19 uncu sırasında mera kanun tasarısı var. Mera ve otlakların korunmasına ilişkin hukukî altyapı düzenlemeleri getiren mera kanununun bir an önce çıkarılması lazım. Bu, hayvancılığı geliştirme ve çölleşmeyi önleme noktasında önemli bir adım.

Yine, gündemin 15 inci sırasında çok önemli bir kanun tasarısı var, hayvanları koruma kanunu tasarısı. Gerçekten, Türkiye’de, ilk defa çıkarılacak olan bir kanun. Bu kanun tasarısıyla, başta evcil hayvanlarımız olmak üzere, tüm hayvanlarımızın insan ve doğa kaynaklı uğradığı mağduriyetlerin önlenmesi, yaşam haklarının teminat altına alınması, üremeleri, kötü muamelelerden uzak tutulmaları ve sağlıklarının korunması öngörülmektedir. Hayvanlar, Cenabı Allah’ın bize emaneti, onları en iyi şekilde korumak kollamak da bizim görevimiz. Çağdaş bir kanun tasarısı bu. Bu kanun tasarısı, aynı zamanda Çevre Komisyonunda görüşülürken tüm sivil toplum örgütleri, hayvansever dernekleri masa etrafında buluşturulmuş ve bir uzlaşmayla çıkarılmıştır bu tasarı. Sayın Bakanlığımızdan ve değerli milletvekillerimizden rica ediyorum, hiçbir siyasi mülahaza yapmadan, bu kanun bir an önce çıkmalı; hayvan hakları teminat altına alınmalı.

MUSA UZUNKAYA (Samsun) – İnsan hakları...

İSMAİL YILMAZ (Devamla) – Şimdi, bazı milletvekillerimiz, sayın milletvekilim, insan hakları Türkiye’de tartışılıyor, konuşuluyor, bunlar varken hayvanlara ne gerek var diyebilir; doğrudur. Pankart açtığı için 16 yıl hapse mahkûm edilen öğrencilerimiz, sırf dükkânına 5+3 yazdığı için altı ay hapis gören insanlarımız var; ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, lütfen ,1 dakika içinde toparlayın...

İSMAİL YILMAZ (Devamla) – Birkaç dakikanızı rica edeyim...

BAŞKAN – 1 dakika efendim...

ASLAN POLAT (Erzurum) – 6 milyonluk siyasi parti kapatılıyor.

İSMAİL YILMAZ (Devamla) – 6 milyon seçmeni, 4,5 milyon üyesi olan siyasi partinin kapatılma davasının görüşüldüğü günümüzde belki lüks gelebilir; ama, şunu söylemek istiyorum. İnsan kendi haklarını ve özgürlüklerini koruma, kollama ve de bununla ilgili mücadele etme yeteneğine sahip; ancak, hayvanlar, bu yeteneğe sahip değil. Onların hakkını da biz savunacağız. Dolayısıyla, kendi hakkımızı savunamamanın aczini, diyetini hayvanlara ödetmeyelim. Bu kanunu, muhakkak, beraberce çıkaralım, hiç olmazsa insanlara örnek olsun bari diyorum. Hayvanları koruma kanunu, bu açıdan çok önemli. Bütün sivil toplum örgütleri bunu bekliyor; herkes bunu bekliyor; hayvansesverler bunu bekliyor. Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların, korunması, bunların itlafının önlenmesi ve bu hayvanların gerçekten, insanın şefkatli ellerine bırakılması, yerel yönetimlere bu konuda görevler ve yetkiler verilmesi için, bu kanun, inşallah sizlerin de desteğiyle çıkarılacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) – Sayın Başkan, İktidarın bütçesi mi, muhalefetin bütçesi mi; anlayamadım?!. Muhalefet var, İktidar yok!..

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Bekir Yurdagül; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BEKİR YURDAGÜL (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz aldım; şahsım ve Grubum adına, sizleri saygıyla selamlarım.

Önce, 23 Aralık 1930'da, yani bundan tam 67 yıl önce bugün Menemen'de, şeriat yanlılarınınca haince öldürülen, demokrasi ve laiklik şehidi Asteğmen Kubilay'ı ve tüm şehitlerimizi rahmetle, şükranla anmak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, konuşmama, ülkemizin savunma politikalarını direkt etkileyen bölgemin genel bir değerlendirmesini yaparak başlamak istiyorum. Varşova Paktı ve Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla tek kutuplu hale dönüşen dünyada, barışın hâkim olacağı ve bu çerçevede bir güvenlik ortamı oluşacağı ve kalıcı barışın yeşereceği beklentileri boşa çıkmış; böyle düşünenler sükûtu hayale uğramışlardır. Balkanlarda, Kafkaslarda ve Ortadoğu'da, özellikle Körfez Savaşı sonrasında ortaya çıkan saldırgan eğilimler ve etnik çatışmalar, bölgedeki yüksek tansiyonu sürekli körüklemiştir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, hiçbir ülke için tehdit oluşturmamaktadır. Buna karşın, Türkiye'yi bir tehdit olarak görüp, bu gerekçeyle Türkiye'nin çıkarlarına zarar verecek her türlü girişime karşı caydırıcı önlemleri almak ise en doğal hakkımız olsa gerek.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, demokratik, laik yapısı ve değerleriyle bölgesinde bir istikrar unsuru olmaya devam etmektedir. Modernize edilmiş savunma kuvvetleri ve bunu destekleyecek yeterli ekonomik güce sahip, Avrupa ile entegre olmuş güçlü bir Türkiye, gerek komşularının ve müttefiklerinin güvenliğine gerekse bölge ve dünya barışına önemli katkılarda bulunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde biraz da Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin rakamsal büyüklüklerinden söz etmek istiyorum. İlginçtir; diğer bakanlıkların bütçelerinde öngörülen artışın gerekçesi gösterilmemesine karşın, Millî Savunma Bakanlığının bütçesi için öngörülen yüzde 107,9'luk artışın gerekçesi olarak, personel özlük haklarındaki mevcut durum, fiyat artışları ve döviz kurlarındaki yükselişler gösterilmektedir; ancak, ödenek artışına gösterilen gerekçeler tartışmalıdır. Şöyle ki: Tasarıda öngörülen artışa gerekçe olarak gösterilen değişkenler, gerçekleşen artışların bir hayli ilerisindedir. Örneğin, 1997'de gerçekleşmesi tahmin edilen enflasyon artışı yüzde 80, 6 iken, döviz kurları sepetindeki ise yüzde 74'tür. Dolayısıyla, öngörülen artışa gerekçe olarak gösterilen faktörler, bu artışı haklı kılacak nitelikte bir gelişme göstermemektedir.

1998 bütçe tasarısına göre, Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı dışarıda tutulduğunda - çünkü, bu kuruluşlar yatırımcı kuruluşlar değildir- genel bütçeye dahil kuruluşlar içerisinde bütçedeki yatırım ödeneği payı en düşük olan kuruluş Millî Savunma Bakanlığıdır. Bakanlık için ayrılmış pay binde 1'dir. İlginçtir; yatırımcı bir kuruluş olmayan Diyanet İşleri Başkanlığının dahi gerisinde kalmıştır.

Şimdi, sorulması gereken soru şudur: Bir yandan, dışa bağımlılığı kaldırma iddiasıyla başlatılan yerli sanayi ile işbirliği projesinde, yabancı tekelin, bir ülkenin can damarı olan bu sektöre girmesi neden kısıtlanmamıştır? Aynı şekilde, yerli üretim hedefini güden İktidar, Millî Savunma Bakanlığının bütçesi içerisinde savunma yatırımlarını, binde 1 gibi bir oranla, bu hedefe nasıl ulaştırmayı düşünmektedir? Bir ülke, kendi geleceğini garanti altına alabilmek için dışa bağımlılığı azaltmak ve bağımsızlık hedefi gütmek zorundadır. Bu nedenle, Millî Savunma Bakanlığı, kendi bünyesinde mevcut silah üretimini gerçekleştirme hedefini gütmelidir. Yıllık olarak yakla-

şik 5 milyar dolara ulaşan dışalımın yerine, Millî Savunma Bakanlığı, kendi silah üretimini gerçekleştirmek zorundadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamuoyuna da yansdığı gibi, savunma sanayii, ciddi yatırım hamleleri yapılan bir sanayidir. Bu yatırımların önemli kısmı da, Savunma Sanayi Destekleme Fonundan yapılmaktadır; ama, ne acıdır ki, fon uygulaması nedeniyle, yıllardır Bakanlık bütçesinde savunmaya giden bütçedışı kaynakları tartışmıyoruz.

Bilindiği üzere, fonların bir kısmı Sayıştay denetimine tabidir ve denetim sonuçları kesinhesap kanunu tasarısında yer almakta ve dolayısıyla Plan ve Bütçe Komisyonu önüne bir şekilde gelmektedir. Diğer bir kısmı ise, örneğin, Toplu Konut Fonu, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunca denetlenmekte ve denetim sonuçları KİT Komisyonunda görüşülmektedir. Maalesef, benzer denetim prosedürleri, Savunma Sanayii Destekleme Fonu için kurulamamıştır. Fonun hesapları Meclis denetimi dışındadır.

Burada, şu itiraz yapılabilir: Bu Fon, Başbakanlık, Millî Savunma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca seçilen üyelerden oluşan 3 kişilik bir komisyon tarafından denetlenmektedir. Dolayısıyla, denetim yapılmıyor tespiti yanlış denilebilir; ancak, burada yapılan denetim, bir iç denetimdir. Bu tür bir denetim gerekli ve doğal olmakla birlikte, yeterli değildir. Bu hesapların, ayrıca, Parlamento denetiminden geçmesi gerekir. Bu tür bir denetim mutlaka yapılmalıdır. Söz konusu Fonun kaynakları, büyük bir ölçüde, dolaylı vergi niteliğindeki gelirlere dayanmaktadır. Bu vergileri halk ödediğine göre, doğal olarak, ödediği vergilerin, seçilmiş temsilcileri aracılığıyla nereye ve nasıl harcanıldığını ayrıntısıyla denetlemek durumundadır. Maalesef, bu tür bir demokratik gelenek, bir bilgilendirme bugüne kadar söz konusu olmamıştır.

Değerli milletvekilleri, savunma sanayii üretimi, iddia edilenin tersine, büyük ölçüde dışa bağımlıdır. Yetkililerin belirttiği Savunma Sanayiini millileştirme projeleri doğrultusunda harcanan paralar, yabancı silah tekellerine akarken, Türkiye, söylenilenin aksine, giderek, bu yabancı silah tekellerinin boyunduruğu altına girmektedir.

Bir diğer nokta da, konsolide bütçe içerisinde önemli bir ağırlığı olan, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi içerisindeki yatırım payıdır. 1997 yılında yaklaşık, 1,2 trilyon liralık tutarla, Millî Savunma bütçesinin yaklaşık binde 8'i kadar olan yatırım harcamaları, Eylül 1997 itibarıyla gerçekleşme olarak 100 milyar Türk Lirasını bulmamıştır; yani, yaklaşık 1,1 trilyonluk bölüm harcanmamış bulunmaktadır. Burada iki şey öne çıkıyor: Birincisi; bu kalan miktar, 1998'e mi devrelecektir yoksa bu yıl içerisinde harcanacak mıdır? Bu sorular, bize, zaten çok düşük bir rakam olan yatırımın da yapılmadığını göstermesi açısından önemlidir. Yani, Bakanlık, kendi bünyesi içerisinde yılda ancak 99 milyarlık bir yatırım mı yapabiliyor? Bir yandan yüksek teknoloji kullanımından, üniversite-sanayi işbirliği ve ar-ge'den söz ediyoruz diğer yandan zaten çok düşük bir oran olan yatırım harcamalarımızı bile yerine getiremiyoruz. Bu, 2000'li yıllarda güçlü bir savunma anlayışıyla örtüşmemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu savunma sanayii üretiminde olumsuz bir gelişme de, taşeronlaştırma ve işlerin piyasalaştırılmasıdır. Fon kanalıyla yatırım yapılması, üretim süreçlerinin belli aşamalarının taşeronlara verilmesi sonucunu doğurmaktadır; böylece, Bakanlığa bağlı mevcut işyerlerinin iş hacimleri küçültülmekte; diğer bir deyişle, mevcut işyerleri, yatırım vizyosunda yoksun işletmelere dönüştürülmekte ve kaderlerine terk edilmektedir. Binde 1'lik bir yatırım payıyla, Bakanlığa bağlı işyerlerinde teknoloji yenilemesine nasıl gidilecektir? Kaldı ki, benzer bir taşeronlaşma süreci, Bakanlığın kendi eliyle yaptığı yatırımlarda da görülmektedir. Bakanlık da, giderek azalmakta olan yatırım ödeneğinin önemli bir kısmını, dışarıya yaptırılan işlere aktarmaktadır. Mevcut işyerlerinin iş hacimleri, bir de bu yönüyle küçülmektedir.

Taşeronlaşmanın yanında ikinci bir tehlike de, işlerin piyasalaştırılmasıdır. Bazı çevrelerce, artık, Silahlı Kuvvetler bünyesinde yapılan ilaç, pansuman malzemesi, boya yapımı, askerî elbise dikimi gibi işlerin, güntümüzde giderek gereksizleştiği ve yerli sanayilerin gelişmeleri nedeniyle bu tür ihtiyaçlarının üretimi yerine, yerli piyasadan satın alınması yoluna gidilmesi gerektiği söylenmektedir.

Aynı şekilde, Silahlı Kuvvetler bünyesinde yer alan tersanelerde, hava ikmal-bakım merkezlerinde, tank palet fabrikalarında, ağır bakım fabrikalarında ve dikimevlerinde yapılan işlerin piyasadan sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Oysa, bu tür üretimin, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yapılması zorunlu ve elzemdir; çünkü, hem üretim maliyeti çok düşüktür hem de ülke savunmasında, Silahlı Kuvvetlerin hareket kabiliyetinin sağlanması ve ülkenin genel çıkarları için, bu faaliyetler özel sektöre devredilemez.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma işkolunda son yıllarda işçilerin yapması gereken bazı işler, memur ve uzman erbaşlara yaptırılmak üzere kadro tahsis edilmiştir. Örneğin, Kara Kuvvetlerinin 10 Kasım tarihli bir genelgesi var; burada, bugüne kadar işçilerin yaptığı işlerin, bundan böyle memurlara yaptırılması istenmektedir. Bunlar hangi işlerdir, özellikle dikkatimizi çekmek istiyorum; örneğin, ağır silah tamircisi, bunun meslek kodu ağır silah tamir teknisyeni olarak değiştirilerek, bu işler, bundan böyle memurlara yaptırılmaya çalışılmaktadır. Yine, örnek veriyorum: Araç tamircisi, demirci, yeni değişiklikte, demir işleri teknisyeni olarak; adlandırılmaktadır; dökümcü, döküm teknisyeni olarak adlandırılarak, bu işler memurlara yaptırılmaya çalışılmaktadır. Daha saymakla bitmeyecek kadar çok meslek... Örneğin, frezeci, kaportacı, kaynakçı, klimacı, kreyn operatörü, lehimci, marangoz, motorcu gibi meslek kollarına, bundan böyle "teknis-yen" adı altında memur istihdamı öngörülmektedir.

Bu ve benzeri meslek kollarının, memur ve uzman erbaşların verdikleri hizmetlere dönüşmesi, kamuda personel politikasının rasyonalize edilmesi gerektiğinin vurgulandığı bir dönemde, tümüyle çelişkili bir politikadır. Bu durum, işçilerin yapması gereken işlerin memurlara yaptırılması yoluyla, sendikal örgütlenmeyi baltalamak amacı mı taşımaktadır? Nitekim, memur statüsündeki sivil kamu çalışanlarına sendikalaşma yasağı getirmenin haklılığı da yoktur; Türkiye'nin de kabul ettiği 98 sayılı ILO Sözleşmesine de aykırıdır. Siz, öğretmeni, doktoru, mühendisi, hemşireyi, vergi memurunu, ziraat teknisyenini sendikalı yaparken, motorcuyu, duvarcı ustasını, marangozu, şoförü, frezeciyi memurlaştırarak sendikasızaştırmaya çalışıyorsunuz; bunun, mantıklı hiçbir izahi olmasa gerek.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, 1998 yılı için, yüzde 107,19 oranında bir artış hedeflemektedir. Bunun gerekçesi olarak ise, personel özlük haklarındaki mevcut durum, fiyat artışları ve döviz kurlarındaki yükselişler gösterilmektedir; fakat, görülen odur ki, ülkemizi emanet ettiğimiz ve her gün yüzlerce trilyon değerindeki yüksek teknolojik araç ve gereci kullanan Türk Silahlı Kuvvetleri personeli için yüzde 30 oranında bir zam öngörülmektedir; bu da, doğal olarak, personelin satın alma gücünün gelecek yıl düşeceğini göstermektedir.

Şimdi, size soruyorum: Bir yandan yılda 5 milyar dolarlık silah satın alınırken, bu silahları, araç gereci kullanan, bakımını yapan ve üreten insanların, bu silahlar kadar değeri yok mudur? Neden, personelin satın alma gücünün düşürülmesi yerine, başka kalemlerden kısıntı yapma yoluna gidilmemektedir?

Yeri gelmişken, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli 657 sayılı Kanuna tabi sivil memurlar arasındaki farklılığı, eşitsizliği de dile getirmek istiyorum. 15 Temmuz 1993 tarihinde yürürlüğe giren 486 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, sadece, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mer-

kez karargâhlarında görevli genç idarî hizmetler sınıfına mensup memurlara ek özel hizmet tazminatı verilmeye başlanmıştır. Bu, 21 Aralık 1996 tarihinde yürürlüğe giren 568 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle biraz daha genişletilerek, az önce saydığım merkez karargâhlarında çalışanların tamamını kapsamına karşın, aynı işi yapan, aynı mevzuata tabi taşradaki memurlara uygulanmamakta, mağduriyet ve eşitsizlik devam ettirilmektedir. İş huzurunu ve barışını bozan bu ayrıcalık, yeni bir kanun hükmünde kararnameyle, mutlaka ve ivedilikle giderilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Silahlı Kuvvetlerin stratejik hedef planı, mutlaka, ülkenin kalkınma planıyla ilişkilendirilmelidir. Olması gereken bu ilişki, 1998 yılı bütçe tasarısıyla koparılmaktadır. Tasarının 10 uncu maddesinin ikinci paragrafında şöyle denilmektedir: "Silahlı Kuvvetler bütçesinin programlarında (1) ödenek türü içinde yer alan savunma sektörü, altyapı, inşaa, iskân ve tesisleriyle, NATO-Enf. gerektirdiği inşaa ve tesisler ve bunlara ilişkin kamulaştırmalar ile stratejik hedef planı içinde yer alan alım ve hizmetler, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının vizesine bağlı olmayıp, yıllık programlara ek yatırım çizelgelerinde yer almaz." Her yıl, bu düzenlemeyle, Silahlı Kuvvetlerin yatırımlarının vize zorunluluğu kaldırılmaktadır. Silahlı Kuvvetlerin yatırımlarına da bu şekilde bir istisna getirilmesi, tasarının 5 inci maddesindeki düzenlemeyle çelişmektedir; çünkü, bütçeye dahil kuruluşların ödeneklerinin, kalkınma planı ve yıllık programda öngörülen hedeflere uyumlu olması gerekir.

Silahlı Kuvvetlerin yatırım bütçe ödeneğinin, kalkınma planıyla bir bağ kurulmaksızın, sadece kendisinin hazırladığı stratejik hedef planıyla ilişkilendirilmesi, çağdaş plan-bütçe geleneğine aykırıdır.

Silahlı Kuvvetler, kendi planını hazırlarken, planının hem fizikî hem de kaynak boyutlarını bilmek durumundadır. Bunun yolu ise, söz konusu planın, Devlet Planlama Teşkilatının bilgisine sunulması ve bütüncül bir plan anlayışı içerisinde, kalkınma planına entegre edilmesidir.

BAŞKAN – Sayın Yurdagül, Grubunuzun süresinin yarısını doldu.

BEKİR YURDAGÜL (Devamla) – 30 saniye istiyorum Sayın Başkan.

Ancak o zaman, Silahlı Kuvvetler tarafından hazırlanan planın fizikî ve kaynak boyutları tespit edilmiş olur. Ortaya çıkan kaynak boyutu ve buna bütçeden ayrılacak meblağın ne olacağını tartışılacağı yer ise Meclistir; gerekli görülürse, gizli bir oturum da yapılabilir. Maalesef, maddenin, Silahlı Kuvvetlerin yatırımını istisna haline getiren düzenlemesi, bu tür bir yol izlenmesinin yolunu kapatmaktadır. Umuyorum ki, Yüce Meclis, bu eksikliği, yanlışı giderecektir.

Bu duygularla, Millî Savunma Bakanlığının 1998 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diler, hepimize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yurdagül.

Sayın Yılmaz Ateş, buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YILMAZ ATEŞ (Ankara) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Çevre Bakanlığının bütçesi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzdayım; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Anayasamıza göre, her insanın sağlıklı ve mutlu bir çevre ortamında yaşaması en doğal hakkıdır. Günümüzde, artık, anayasal bir hak olmanın ötesinde, evrensel bir insan hakkı statüsüne de kavuşmuştur; ancak, ülkemizde yaşayan insanların bu hakkını kullanabildiklerini söyleme olanağımız, maalesef, son derece zordur.

Toprağımız, ormanımız, körfez ve sahillerimiz, denizlerimiz, göllerimiz, nehirlerimiz, çaylarımız, altyapısız sanayileşme, çarpık kentleşme ve bilinçsiz tarımsal sulamalar, uygulamalar sonu-

cu kirlenmiştir. Pek çok çayımız, bugün açık kanalizasyon halinde akıp gitmekte, çevreye mikrop saçmaktadır. Göllerimiz, barajlarımız kaçak yapılaşma sonucu aşırı kirlenme tehlikesini yaşamaktadır. Devlet Su İşleri tarafından, sulama amacıyla yapılan aşırı miktarda su alımından dolayı Eğirdir, Beyşehir gibi göllerde su seviyesi düşmüş ve ekolojik denge bozulmuştur.

Türkiye'nin tuz ihtiyacının yüzde 70'ni karşılayan Tuz Gölüne, Konya Belediyesince, her yıl 5 bin ton deterjan, 350 bin ton yağ ve gres, 5 bin ton organik madde, 92 ton nitrat, 60 ton sülfat, 300 kilogram civa akıtılmaktadır.

Ankara'nın Mogan Gölü, maalesef, Anakent Belediyesi tarafından kurutulmaya yüz bırakılmıştır. Gölü korumakla görevli olan Anakent Belediyesi, Özel Çevre Koruma Kurulunun raporuna rağmen, aykırı bir şekilde "dünyanın en büyük fiskiyesi" diye oraya götürüp bir fiskiye kurmuş; ama, bu, dünyanın en büyük fiyaskosuna döndüğü gibi, Özel Çevre Koruma Kurulunun da raporu-na göre gölün tabanını ve bitki örtüsünü kurutmaktadır, kuş türlerini yok etmektedir.

Ülkemizin sahilleri, koy ve körfezleri de, kara kökenli kirleticiler ve deniz araçları tarafından kirletilmektedir. Marmara Denizimizde, daha birkaç yıl öncesine kadar 125 balık türü yaşarken, bugün, bu balık türü 10'a inmiştir.

Türkiye'nin yüzde 50'sini bünyesinde barındıran Marmara havzasındaki sanayinin yüzde 70'inde arıtma tesisi yoktur. Sadece Beykoz Deri Sanayii yılda 60 ton kurum, 20 ton sülfür, 650 ton katı madde, 600 ton biyolojik oksijen, 2 500 ton kimyasal oksijeni İstanbul Boğazına deşarj etmektedir.

Karadeniz, Avrupa ülkelerinin de katkılarıyla, maalesef, Karadeniz olmaktan çıkmakta, kirlenen bir denize dönüşmektedir.

Çöp sorunu da Türkiye'nin en ciddi sorunu olmaya devam etmektedir. Ankara ve İstanbul gibi illerimizde, her gün, onbinlerce ton çöp, şehrin bir ucundan bir ucuna açık bir şekilde getirilip, götürülmekte, çevreye, AIDS mikrobi dahil olmak üzere, her türlü mikroplar saçılarak bir hizmet verilmeye çalışılmaktadır. Bu, hizmet vermektense öteye, maalesef, bir mikrop saçma işlevi oluyor.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Yanlış... Yanlış söylüyorsunuz...

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – Maden işletmelerimiz de, maalesef, yoğun olarak arazi bozulmalarına, doğal çevrenin tahribine neden olmaktadır. 2 900 belediyemizden 140 bininde kanalizasyon şebekesi vardır. Bunların da sadece 43'ünün arıtma tesisi bulunuyor. Ancak, bu arıtma tesislerinin büyük bir bölümü de, işletme maliyeti yüksek olduğu gerekçesiyle, maalesef, çalıştırılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, kentlerde yaşayan nüfusun sadece yüzde 15'i arıtmalı kanalizasyon şebekesinden yararlanıyor. Bu yüzde 15'in de bir bölümü arıtma tesisini çalıştırmıyor. Türkiye genelinde insanlarımızın yüzde 9'u arıtma hizmeti almaktadır. Diğer yerleşim alanlarında, atık sular, herhangi bir arıtma işlemine tabi tutulmadan, deniz, göl ve nehirlerle verilmektedir. İzmir ve İstanbulda bunlara dahildir. Sonuç olarak: Bütün kanalizasyon suları, olduğu gibi doğaya bırakılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Çevre Bakanlığımızın, bu kirlilikten, Türkiye'yi nasıl kurtaracağına ilişkin projesi, parası, kaynağı ve de en önemlisi politikası yoktur. Yasal mevzuat son derece karmaşık ve o oranda da yetersizdir.

Sayın milletvekilleri, geçen yıl 8 trilyon lira dolayında olan Bakanlık bütçesi, maalesef, bu yıl 7 trilyona inmiştir; geçen seneki bütçe rakamını dahi koruyamamıştır. Bu, yeni Hükümetin, 55 inci Hükümetin çevreye verdiği önemin de aynı zamanda çok bariz bir işaretini oluşturmaktadır. Bu 7 trilyonun tamamı da Çevre Bakanlığımıza ait değildir; 2 trilyonu özel Çevre Koruma Kuruluna ait-

tir, kalan 5 trilyonun 2 trilyon 647 milyar Türk Lirası personel ve cari harcamalar için ayrılmış, yatırım için 1 trilyon 225 milyar lira ayrılmış; Bakanlık bütçesinin, genel bütçe içindeki payı da onbinde 5'e düşmüştür.

Geçen yılki Bakanlık bütçesini dolara endekslediğimiz zaman, 80 milyon dolardı, bugün ise 35 milyon dolar konumuna düşmüştür, gerilemiştir o oranda. Sanırım, bu Hükümetin çevreye bakış açısını ortaya koyması açısından da, görülüyor ki, geçen yıla göre bütçesi artırılmayan, hemen hemen tek bakanlık, Çevre Bakanlığı olmuştur.

Hükümetin çevre politikasını anlatmak için, Batılı birkaç ülkenin çevreye yaptığı yatırımı 1995 rakamlarıyla bilgilerinize arz etmek istiyorum. Almanya 30 milyon dolar, yani, bizim bugünkü bütçemizin 870 katı; Fransa 16 milyon dolar, bugünkü bütçemizin 450 katı; İngiltere 13 milyon dolar, bugünkü bütçemizin 370 katından fazla çevre yatırımı için bir bütçe ayırmaktadır. Tabii, bu tablo, bu Hükümetin çevreyi gözten çıkardığını da ortaya koymaktadır.

Sayın milletvekilleri, son yıllarda, Çevre Bakanlığının işlevi, maalesef, sadece, belediyelere traktör vermek, motor vermek gibi bir noktaya götürülmüştür. Refahiyol İktidarı döneminde, buna, ayrıca bir ek görev verilmiş; Çevre Bakanlığının kaynakları, kendi partisine belediye başkanı transfer etmek için kullanılmış; (CHP sıralarından alkışlar) eski Sayın Bakan da burada, karşımızda...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Biz almadık...

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – Şimdi vereceğim, size de niye vermediklerini söyleyeceğim Sayın Bedük.

Sayın milletvekilleri, 1.7.1996-1.7.1997 tarihleri arasında, Çevre Bakanlığının bütçesinden; yani, geçen yılki 8 trilyon liralık bütçenin 2,5 trilyon lirası, belediyelere araç gereç olarak verilmiş. Bunun 1,8 trilyon lirası; yani, yüzde 72'si, sadece Refah Partili belediyelere verilmiş. Tabii, eski Sayın Bakan, kendi ilini de unutmamış, muhalef partilerini birer birer ele aldığımız zaman, her bir muhalefet partisine yapılacak yardım kadar da, kendi iline yardımda bulunmuş; böylece, Çevre Bakanlığının bütçesi de bu hale gelmiş.

Sayın milletvekilleri, şimdi, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, çevreye nasıl baktığımızı sizlere arz etmek istiyorum: Biz, çevresel eğitime çok büyük önem veriyoruz. Zorunlu temel eğitimden 1 inci sınıftan başlamak üzere, çevre eğitiminin, zorunlu ders olarak konulmasını sağlayacağız. Çevreyi kirletene bedelini ödeteceğiz. Çevresel etki değerlendirme yüksek kurulu oluşturularak, özerk bir yapıya kavuşturulacaktır. Sanayi politikaları, programları ve yatırımları arasında bilimsel bir bağ kurulacaktır. Çevre Bakanlığı, politikaları belirleyen ve yönlendiren konuma kavuşturulacaktır, yatırım yapmayacaktır. Yaptırım ve denetim işlevleri, ağırlıkla, yerel yönetimler ve çevreci sivil toplum örgütleriyle yerine getirilecektir. Nesli tükenmekte olan hayvan ve bitki türleri koruma altına alınacaktır. Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesini, ülkemizde de yaşama geçireceğiz. Bakanlık, denetim için yeterli yaptırım yetkileriyle donatacağız. Çevresel öncelikli planlar hazırlayacağız; çevreyi kirletmeden koruyacağız; çevreyi yok etmeden sanayileşeceğiz ve kalkınacağız. Kıtıllarımızı, sahillerimizi talan ettirmeden, denizlerimizi kirletmeden turizmi geliştireceğiz. Sanayileşmenin bedeli olarak karşımıza çıkan çevreyi yok olmaktan kurtaracağız. Bütün sivil toplum örgütlerini, gönüllü birer çevre dostu, gönüllü birer çevre ajanı haline getireceğiz. Kitle iletişim araçlarında çevre bilincini geliştirici, eğitici yayınlara yer verilmesini sağlayacağız. Komşu ülkelerdeki çevresel her sorunu, sınırlarötesi, uluslararası bir sorun haline getireceğiz. Özel Çevre Kurumu Başkanlığını, yatırımcı bir kuruluşa dönüştürmeyeceğiz, kararlarını uygulayan bir kurul haline getireceğiz.

Hükümetin, yalnız kaynak değil, politikasının da olmadığını söylemişim; müsaadenizle bir iki örnek vermek istiyorum. Sayın Bakan, eylül ayı içerisinde, valiliklere, anakent ve il belediye baş-

kanlıklarına gönderdiği bir genelgede, denizlerimizden, kıyılarımızdan, sularımızdan, göllerimizden, hava kirliliğine kadar, alınması gereken bütün önlemleri çok güzel özetlemiş ve uymalarını istemişti; ancak, sevgili arkadaşlar, bu genelgeden birkaç gün sonra da, Anavatan Partisinin Ankara Anakent Belediye Meclis üyeleri bir önerge veriyorlar; Ankara'ya sokulması yasak olan kaçak kömürün, bundan böyle, gecekonduvardaki yoksul vatandaşlara ve birtakım kamu kurumu, vakıf ve yurtlara verilmesini öneriyorlar. Anakent Belediye Meclisinde, Refah Partisi ve Anavatan Partisinin destekleriyle bu önerge bir belediye meclisi kararı haline dönüşüyor. Yani, Anavatan Partisi, Refah Partisinin Ankara'da yarattığı her türlü kirliliğin de ortağıdır. Ankaralıları zehirleyen makam da iktidar ortağıdır. Bu yönetim de,âdeta, kirliliği teşvik etmektedir.

TAHSİN IRMAK (Sivas) – İktidardaki kirliliğe de siz ortakısınız.

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – O hangi kirlilikse, getirin de, hesabını birlikte soralım; böyle, söylemle olmaz. Öyle, Refahın arkasına saklanarak kirliliğinizi örtmeye de benzemez. Varsa, hodri meydan, getirin, o kirliliğin hesabını soralım. (DYP ve RP sıralarından gürültüler)

Getirin, getirin... Getirin de, hesabını görelim.

BAŞKAN – Sayın Irmak, lütfen karşılıklı konuşmayı tahrik etmeyelim.

Sayın Ateş, lütfen, Genel Kurula hitap edin. (RP ve DYP sıralarından gürültüler, RP sıralarından “ne yapacaksınız?” sesleri)

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – Ne yapacağımı şimdi size anlatırım.

Sevgili arkadaşlar, bakın “BELKO” diye broşür dağıtılmış; oraya telefon eden vatandaşlarımıza kömür gelmiş; ama, faturası da verilmiyor. Kasa fişi verilmiş ve o da Temelli'den gelmiş. Gelen kömür kaçak; ama, BELKO'nun ambalajında. O vatandaşımızın adresi, telefonu hepsi burada; kendi el yazısıyla göndermiş.

Sevgili arkadaşlar “bu kömürü BELKO'dan aldım; ama, kaçak” diye 153 nolu telefonu arıyor ve oradan aldığı yanıt: “Sakin, bunu, bir daha, bir yere söylerseniz, gelir, elinizdeki kömürünüzü de alırız” diyorlar.

Şimdi, resmen, bu Belediye yönetimi, Ankaralıları zehirleyen kaçak kömüre kapılarını sonuna kadar açmış ve bizim dönemimizde, o kapılara konulan zabita karakollarını da kaldırmıştır.

Sayın milletvekilleri, bir iki cümleyle de, uzun süredir siyanürle mücadele eden Bergamalılara değinmek istiyorum.

Bergamalılar, bu ülkede, dokuz yıldır hukuk mücadelesi veriyorlar. Nedeni de şu: Siyanürün 20 miligramı, bir insanı 30 saniyede öldürebiliyor. Bergama'da kullanılacak siyanürün toplamı 4 bin tondur.!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, 1 dakika içerisinde toparlayalım.

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – ...ve bu, 12 milyar insanı öldürmeye yetiyor. 2,5 milyon ton atık siyanürü 170 hektarlık alanda topluyorlar. Bu alanın yeraltı sularına mesafesi 2, Bergamaya da 8 kilometre uzaklıkta. Aynı zamanda, ağaçlar da talan ediliyor.

Buradan, yılda 3 bin ton -sekiz yılda da 24 bin ton- altın rezervi çıkarılıyor. Bu firma 21 milyon dolar yatırım yapacak, yılda 35 milyon dolar para kazanacak; devlet de, bundan, sadece 1,4 milyon dolar para kazanacak. Bunun için, maalesef, böyle bir talan zihniyetiyle gidilmektedir.

Aynı şekilde, yargıyı kazandılar; fakat, uygulatacak makam bulamamaktadırlar.

Gökova kirliliği devam etmektedir. Hükümetin, Akkuyu Nükleer Santralını yapmaktaki ısrarını anlayamıyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ateş.

YILMAZ ATEŞ (Devamla) – Bu duygu ve düşüncelerle, Yüce Meclisimizi tekrar selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

M. ZİYATTİN TOKAR (Ağrı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tokar.

M. ZİYATTİN TOKAR (Ağrı) – Sayın Ateş, Bakanlığım döneminde yaptığım faaliyetlerle ilgili konuşmuş ve satışmada bulunmuştur; izin verirsiniz açıklamada bulunmak istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, sadece, sizin döneminizle ilgili rakam vererek “şuraya şu harcama yapılmıştır” dedi. Eğer, bunların rakamsal olarak yanlış olduğunu iddia ediyorsanız!.. Sadece rakamsal döküme izin veririm; yani, rakamsal döküm dışında...

YILMAZ ATEŞ (Ankara) – Bunu, aynen, soru önergene verilen yanıttan aktarıyorum.

BAŞKAN – Onu söylüyorum.

Sayın Tokar, eğer, söylediği şu rakam, şu şekilde yanlıştır diye bir açıklamanız varsa, söz verebilirim. Eğer, genel olarak “hayır, doğru değildir” diyeceksiniz söz veremeyeceğim.

M. ZİYATTİN TOKAR (Ağrı) – Sayın Başkan, yönetimim döneminde, eskiden, yardım almamış belde belediyelerine bakarak, yardım yapmayı planladım ve baktığımızda, Refah Partili belediyelerin hiçbir yardım almadığını gördüğümünden, Refah Partili belediyelerden... Yapılan bu yardımlar da memleketimizin belediyelerine gitmiştir efendim.

BAŞKAN – Yani, Sayın Ateş’in verdiği rakamları teyit ediyorsunuz; ama “daha önce yardım almadıkları için, onların mağduriyetini telafi amacı dedim...” Tutanaklara geçmiştir.

Şimdi, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Necmettin Dede; Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA NECMETTİN DEDE (Muş) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 1998 malî yılı bütçesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlarım.

Sözlerime başlamadan önce, dört bir tarafı aziz şehitlerimizin kanlarıyla sulanmış vatanımızın müdafaasında hayatlarını feda etmiş şehitlerimize Allah’tan rahmet, gazilerimize ise acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, benden önce konuşan değerli milletvekilim, devlet idaresinde, Refah Partisinin arkasına saklandığımızdan bahsetti; fakat, Türkiye’de isminin başında “millî” kelimesi olan iki bütçe vardır; Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi ve Millî Savunma Bakanlığı bütçesi. Bir millî bütçenin görüşüldüğü konumda, iktidar partilerine ait sıralarda milletvekillerinin bulunmaması da benim için bir üzüntü kaynağıdır; lütfen, siz de onların arkasına saklanmayın. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, sizlerin de bildiği gibi, ülkemiz, tarih boyunca, coğrafi ve jeopolitik konumu itibarıyla çok yönlü tehditlere maruz kalmıştır. Günümüzde, bölgemizin ve Avrupa’nın karşı karşıya kaldığı en önemli risklerden birisi de Balkanlar ve Kafkaslarda yaşanan gelişmeler ve meydana gelen hızlı değişikliklerin nasıl sonuç vereceğinin tahmin edilememesidir.

Türkiye, jeopolitik konumundan kaynaklanan tehditlerle karşı karşıya kaldığı aşikârdır. Bu tehditleri iki kategoride değerlendirebiliriz: Birincisi, süper devletlerin, kendi çıkarlarına dayalı

olarak oluşturdukları sürekli tehdit. İkincisi de, bölgesel tehditlerdir. Bölgesel tehdit oluşturan ülkeleri şöyle sıralayabiliriz:

Kıbrıs, azınlıklar, adaların silahlandırılması, kıta sahanlığı ve karasuları meselesi, hava sahası, FIR hattı, NATO, komuta kontrol meselesi bulunan Ermeni ve terör örgütlerine her türlü maddî ve manevî desteği veren Pontus; soykırım iddialarını canlandıran, Trakya, İzmir ve İstanbul üzerinde emelleri bulunan Yunanistan.

Boğazlar üzerinde hiçbir zaman bitmeyen emelleri olan, Türk cumhuriyetleriyle aramızdaki ilişkilerden rahatsızlık duyan ve Türkiye'nin doğusunda yeniden tehdit unsuru oluşturmak isteyen Rusya Federasyonu.

Ülkemizden toprak alma iddiaları taşıyan, soykırım iddiaları ve tazminat talepleri olan terör örgütlerini destekleyen Ermenistan.

Türkiye'nin Batı bloku içinde yer almasından rahatsız olan ve terörü destekleyen, Irak savaşında tarafsız kalışımızı içine sindiremeyen İran.

Körfez krizi sırasında Türkiye'nin Birleşmiş Milletlerle hareket etmesinden rahatsız olan, terörü her açıdan destekleyen ve ülkemizde azınlıkları baskısı altında tutan Irak.

Adana, Hatay, Gaziantep İllerini kendi toprakları sayan ve Mersin, Urfa, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Mardin ve Hakkâri'yi sınırlarına katmak isteyen, ülkemize yönelik terör eylemlerini destekleyen, GAP'ın gerçekleşmesinden rahatsızlık duyan Suriye.

Anadolumuz, gerçekten, kıtaların birleştiği yerde, aynı zamanda büyük ülkelerin, mesela, Rusya'nın sıcak denizlere iniş güzergâhında bulunuşu; son zamanlarda, bilhassa, bu petrol boru hatlarının geçiş noktasında da olmasından dolayı, bütün dünyanın dikkatini çeken bir ülkedir.

Bundan dolayıdır ki, bizim böyle bir hassas bölgede güçlü bir ordu, güçlü bir silahlı kuvvetlere sahip olmaktan daha doğal bir amacımız olamaz; güçlü güvenlik kuvvetleri organizasyonuna kesinlikle ihtiyaç vardır.

Değerli meslektaşlarım, savunma politikamızı sadece komşu ülkelere gelebilecek tehdit değerlendirmeleriyle sınırlı tutmamız, savunma bütçemizi düzenlerken yakın ve uzak tehdit değerlendirmelerinin yanı sıra ülkemiz ve dolayısıyla, kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yüklediği misyonu da dikkate almamız önem arz etmektedir. Bu açıdan, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarını, yalnızca komşularımızla olan ilişkilere bakarak değerlendirmek ve bu şekilde bütçesini gözden geçirmek büyük bir yanlılgı olur.

Bu durum karşısında, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin daha modern silah sistemiyle mücehhez olarak, tehdit nereden gelirse gelsin, her türlü arazi görüş ve hava koşullarında mütecavize en etkin cevabı verebilecek iyi eğitilmiş birliklere sahip olması gerekmektedir. Bu hedeflere ulaşabilmek için, Türk Silahlı Kuvvetlerimize geniş bir malî imkân sağlama mecburiyetindeyiz.

Türkiye, bugün, istikrarsız bir bölgede bulunmakta ve bulunduğu bölgede; özellikle, Avrupa ülkelerinin savunma giderleri gereksinimi azalma eğilimi gösterirken, Türkiye'nin savunma gereksinimi ise artma eğilimi göstermektedir.

Malumları olduğu üzere, Hükümetin bir yıllık faaliyet planının özeti olan bütçenin fonksiyonel yapısı, Hükümetin, savunma, eğitim, sağlık, adalet, ulaştırma altyapı gibi hizmetlerinden hangisine öncelik verdiği hususunda ipuçları vermektedir. Bu itibarla, bütçeyi inceleyerek uluslararası siyasî ve askerî gelişmeler, ülkenin ekonomik ve sosyal yapısı ile bütçenin fonksiyonel yapısı ve öncelikleri arasında paralellik bulunup bulunmadığını test etmek mümkün olmaktadır.

Bir ülkenin ordusunun büyüklüğünü ve gücünü çeşitli faktörler etkilemektedir. Bu faktörlerin başında, o ülkenin ekonomisi ve teknolojik düzeyi gelmektedir. Ekonomisi güçlü bir ülke, büyük bir orduyu idame ettirme imkânına da sahip olacaktır.

Önemli bir diğer faktör olan ülkenin jeopolitik konumu ise, kendisine avantaj veya dezavantaj sağlar. Ayrıca, ülkenin dış siyasî ilişkilerinin özellikleri de, ordusunun büyüklüğünü ve gücünü tayinde önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin savunma politikasının bir yansıması olan savunma bütçesinin boyutu değerlendirilirken, dünyada ve bölgemizdeki askerî gelişmeleri gözden irak tutmamak gerekmektedir.

1985 yılından bu yana, Türk Silahlı Kuvvetlerine bütçeyle sağlanan malî kaynaklara baktığımızda, kaynakların ihtiyaçlar ölçüsünde artırılmadığı, aksine, gayri safî millî hâsıla ile konsolide bütçeden ayrılan pay itibarıyla azaldığı görülmektedir.

Son yıllarda, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin gayri safî millî hâsıla içindeki payı, yüzde 3'lerden yüzde 2'lere düşmüştür. Konsolide bütçenin gayri safî millî hâsıla içindeki payı yüzde 15'lerden yüzde 30'lara yükseltilirken, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin konsolide içindeki payı, yüzde 18'lerden yüzde 9'lara düşmüştür. Bu, önemli ölçüde, bütçe üzerindeki noksanlığın ve düşüşün dikkat çekici tarafıdır.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin fonksiyonel yapısına bakıldığında, en önemli ana hizmet grubu, diğer carilerdir. Bu cari hesaplara baktığımız zaman, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonuna yönelik projelerin, yiyecek ve giyecek gibi yasalarla belirlenmiş istihkakların karşılanması, bu ana hizmet grubundaki ödeneklerle yapılmaktadır.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin yaklaşık yüzde 65'i piyasa fiyatlarında ve döviz kurlarında meydana gelen artışların etkisi altındadır.

Burada vurgulamak istediğim husus; ana silah sistemlerinin tedariki ile inşaat harcamaları, bütçe sistemi açısından cari harcama niteliğinde değerlendirilirken, gerçekte, bu tür harcamaların yatırım harcamaları olduğudur.

F-16 ile tanker uçakları, denizaltı ve firkateyn tedarikine ayrılan kaynakların, sınırların korunmasına yönelik altyapı harcamalarının cari nitelikte değerlendirilmeyeceği açıktır. Bu durum çerçevesinde, Millî Savunma Bakanlığını, bir ölçüde, yatırım bakanlığı olarak ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Modernizasyon programının sekteye uğratılması ve en azından, kısmî modernizasyon gerçekleştirilmesi amacıyla savunmaya yönelik yeni kaynaklar bulunmasını elzem görmekteyim. Bu kapsamda, Millî Savunma Bakanlığına, her yıl, yurt dışından, 500 milyon dolarlık devlet veya firma kredisi kullanabilmesi imkânı sağlanmalıdır.

Bu aşamada, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyon çabalarının malî kaynaklarla ilişkisine değinmek istiyorum. Muhakkak ki, Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, teknolojinin tehdit ve risk ortamının gerektirdiği modernizasyonu on yıllık bir plan çerçevesinde gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Çok sık gelişen savunma teknolojisine ayak uydurmak, tabiidir ki, yüksek malî kaynağı gerektirmektedir. Modernizasyon planına alınan bir silah sistemi tedarikinin, yeterli bütçe kaynağı sağlanmaması nedeniyle, planlanan süre içerisinde gerçekleştirilememesi halinde, modernize ve tedarik edilmeye başlanan silah sistemlerinin modernize ve tedarik edilmeden demode duruma düşmesi sonucunu doğuracaktır.

Bütçe imkânlarının artırılmaması halinde, yıllık ihtiyacın ancak 1/3'ü karşılanacak, böylece on yıllık plan otuz yılda realize edilebilecektir. Bu sonucun, optimal bir sonuç olmayacağı açıktır: Kıstıtlı ödenek tahsisleri nedeniyle mevcut silah sistemlerini modernize etmeden idame ettirmek, işletme bakım giderlerini artıracak, bütçe içerisinde idame ve işletme giderlerine daha çok pay ayırmayı zorunlu hale getirecek ve kısır bir döngü içerisine girilmiş olunacaktır.

Türk Silahlı Kuvvetlerini diğer kamu kuruluşlarından ayıran özelliklerden biri de, yurt sathına yayılmış bir teşkilatlanmaya, erbaş ve er dahil, en çok personele sahip olması ve sürekli hareket halinde bir yapısının bulunmasıdır.

Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, savunma fonksiyonu dışında dikkatlerden kaçan hizmetleri arasında, silah altına alınan yükümlülere verilen her türlü eğitim ve geniş bir halk kitlesine sağlanan sağlık imkânları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bölgede terörden dolayı sağlık hizmetlerinin ulaşılmadığı yerlerde - Muş Milletvekili olarak iftiharla söylemek istiyorum ve görevlilere teşekkür etmek istiyorum- bu hizmetler, tamamen Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları tarafından giderilmektedir.

Açıklamaya çalıştığım tüm bu nedenlerden dolayı, Millî Savunma Bakanlığının 1998 ve sonrakı yıllara ait bütçelerinin büyüklüğü, modernizasyon programında belirlenen hedeflere ulaşılabilmesini ve harbe hazırlık gücünün teknolojik gelişmeler paralelinde artırılmasını; envanterdeki silah ve teçhizatın işletme ve bakım giderlerinin, sefer stoklarının, altyapı ve eğitimin gerektirdiği giderlerin karşılanmasını; vazgeçilmez kanunî istihkakların, belirlenen standartlarla tedarik edilmesini; Türk Silahlı Kuvvetlerinin, verilen iç ve dış görevleri gerektirdiği şekilde yerine getirmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.

İncelememize sunulan Millî Savunma Bakanlığı 1998 yılı bütçe tasarısının, bu kapsamda, yeterli düzeyde olmadığını değerlendirmekteyim. Borç, anapara ve faiz ödemeleri gerekçe gösterilerek, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin modernizasyonunun geciktirilmesinden doğacak riski üstlenecek bir iradenin var olacağına da düşünmüyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin 1992 yılına kadar önemli malî kaynaklarından biri de, Amerika Birleşik Devletleri güvenlik yardımları ile Alman yardımlarıydı; ancak, Amerika Birleşik Devletleri güvenlik yardımlarının büyük ölçüde azaltılarak, tamamen kesintiye dönüştürülmesi -daha önce 715 milyon Amerikan Doları verilirken, 150 milyon Amerikan Dolarına düşürülmüştür- 1999 yılından sonra tamamen kesilmesi ihtimali ve Alman yardımlarının da sona erdirilmesi ve NATO altyapı fonlarından Türkiye'ye yapılan ödemelerin azalması, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarının tamamının millî kaynaklarla karşılanmasını zorunlu kılmaktadır.

Herhalde, yapılacak tek iş, çok kuvvetli bir Silahlı Kuvvetlere sahip olmaktır. Eğer, bizim içimizde... Tabii, bütün bunların yanında, bir de, çok büyük ölçüde millî birlik ve beraberliğin olması, insanlarımızın dostluk ve kardeşlik içerisinde geçinmesi lazımdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bölgemizde, terörle mücadeledeki giderlerini göz önünde bulundurduğumuz zaman, bütçesinin bir kısmının da burada heder olduğunu apaçık müşahade etmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dede...

NECMETTİN DEDE (Devamla) – 1,5 dakika eklerseniz...

BAŞKAN – Arkadaşınızın süresinden alıyorum; ama, arkadaşınız itiraz ediyor.

NECMETTİN DEDE (Devamla)– Eğer, biz, tarihimizden gelen ve halen milletimizin bütünleşmiş olduğu değerlere her kademedede saygı gösterir, millî birliği temin edersek, manevî bakımdan güçlü bir Türkiye, bugünkü gibi, Avrupa tarafından da, Amerika tarafından da dışlanmaz ve bizzat kendi müttefiklerimiz birtakım tuzaklar içerisinde bulunmazlar.

Açıklamak istediğim diğer bir konu da, Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin özlük haklarının kifayetsizliğidir.

Değerli milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetleri, milletimizin en çok değer verdiği kurumlardan biridir. Ordumuz, milletimizin gönlünde taht kurmuş, sarsılmaz sevgi ve güvenine mazhar olmuştur. Millet olarak, Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin hayat standartlarının görevleriyle münasip olması genel bir arzumuzdur.

Sosyal bir özlük hakkı sayılabilecek lojman imkânlarının bir an önce genişletilmesi gerekmektedir; gerek malî konu bakımından gerekse birtakım özelliği yönünden, mutlaka, lojman yapımına önem verilmelidir.

Bütçe rakamları, 1998 malî yılı için Savunma Bakanlığına 1 katrilyon 390 trilyon lira ödenek veriyoruz; bu, takriben -1998 yılında dolar kuru ortalaması 240 bin lira alındığına göre- 6 milyar dolar yapar. Bu bütçe Silahlı Kuvvetlerimiz için yeterli midir; şüphesiz ki, değildir. Bir Yunanistan'ın, bir Bulgaristan'ın nüfusuna baktığımız zaman, kendi bölgelerindeki harcamaya göre düzenlediğimiz zaman az olacaktır.

İkinci bir konu da, maaş durumuna değindiğimiz zaman, Ocak 1997 ile Ocak 1998 arasında, Hükümetimizin şimdi vereceği yüzde 30 zam da dahil olmak üzere, bir karşılaştırma yapacak olursak...

Y.FEVZİ ARICI (İçel) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Dede, arkadaşımız, mağduriyetini ifade ediyorlar.

NECMETTİN DEDE (Devamla) – 1 dakikada bağlamak istiyorum.

Daha önce, kısaca değindiğim gibi, 1997'de bir orgeneralin maaşı 1 900 dolarken, bugün, 1 300 dolara düşmüştür; verilecek olan bu zammın yetişmeyeceğini arz etmek istiyorum.

Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin aylıkları, yıllar itibarıyla, enflasyon karşısında reel olarak azalmıştır; reel bir artırım gerekmektedir.

Dolayısıyla, 1998 malî yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin, belirttiğim nedenlerden dolayı yetersizliğini bir kere daha vurgulayarak; yeni yılın ve mübarek ramazanın Yüce Milletimize ve Türk Silahlı Kuvvetlerimiz mensuplarına hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dede.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Fevzi Arıcı; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA Y. FEVZİ ARICI (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Bakanlığının bütçe görüşmeleri nedeniyle, bu konulara ilişkin sorunları ifade etmek istiyorum; Grubum ve şahsım adına saygılarımı sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

Sözlerimin başında şunu vurgulamak istiyorum ki, son yıllarda çevre sorunlarını dile getiren, özellikle nükleer santrallerin yer seçimi hakkında fikir beyan eden, çevreyi, insan sağlığını, ekolojik dengeyi düşünerek hassasiyet gösteren, bilinçli çevrecilere potansiyel sanayi düşmanı gözüyle bakıldığını görmekten fevkalade rahatsızım. (DYP sıralarından alkışlar)

Çevre, yaşadığımız ve soluk aldığımız, gelecek kuşaklara aktardığımız ortamdır. Asırlardır, toprak, insanoğlunu doyurmuş, bugüne getirmiştir. Burada Aşık Veysel'i anmadan geçemiyorum. Büyük Ozan ne güzel söylemiş:

“Kamın yardım kazma ilen, bel ilen,

Yüzün yırtım turnağ ilen, el ilen,

Yine, beni karşıladın gül ilen,

Benim sadık yarım kara topraktır”

Toprak, insanı hep gül ile karşıladı; ama, artık, isyan ediyor. İnsanoğlunun doyumsuz hırsı, onu, doğayı yağmalamaya itmiştir.

Sözde gelişmiş toplumun insanları, kazanç uğruna, doğayı mahvetmekten hiç çekinmediler. Sonuç, ozon tabakası delindi, kuraklık ve açlık tehlikesi büyüdü, tüm dünyada seller, fırtınalar, do-

ğal afetler büyük zararlara yol açtı. Her yıl, üzülererek görüyoruz, ormanlarımız yakılıyor, kesiliyor, yok ediliyor. Her yıl erozyonla kaybettiğimiz toprağın bir Kıbrıs Adası büyüklüğünde olduğu söyleniyor. Erozyon, yani, toprağın ölümü, toprağın en verimli üst tabakasını kaybetmemize neden oluyor. Tarım ürünlerimizi yeterli biçimde üretilmiyor, dışarıdan almaya başlıyoruz. Dünyada kendi kendini besleyebilen 7 ülkeden biriydik; ama, bu özelliğimizi de gittikçe, ne yazık ki kaybediyoruz. Zeytinlikleri, narenciye bahçelerimizi, çiçekleri sökerek, bağları yok ederek, oteller moteller yaparak, geçici tatmin kaynakları yaratıp, geleceğimizi yok ediyoruz. Kendi ülkelerindeki beton yığınlarından kaçan, güneş, deniz, kum ve doğa güzellikleri için ülkemize gelen insanları, kaçtukları beton yığınlarında ağırlamaya çalışmamız da, turizm anlayışımızdaki bir yanlışın tezahürüdür.

Kirlettiğimiz denizler, sanayi atıklarımızı doldurduğumuz ırmaklar, yanan ve kesilen ormanlar, sahip olduğumuz bitki ve hayvan türlerinin de ölümüne neden olmaktadır.

Söz gelimi, memleketim olan İçel'in yıllardır önlenemeyen hava kirliliği, içmesuyu kaynakları Dedekavak, Mut ve Göksu; akarsularımız Deliçay, Berdan ve Lemas'ın, sıvı ve katı atıklarla gün geçtikçe bozulan yapıları, gözbebeğimiz Göksu deltasının yaşam savaşı, yeşil alanlarımızın ve tarihi değerlerimizin hazin görüntüsü, bugün ülkemizin pek çok yöresinde ortak sorun olmuştur.

Yıllardır, kıyılarımızın çok yakın bir mesafesinde seyreden gemilerin kıyılarımıza bıraktıkları atıkların, bilimsel araştırmalara göre, Akdenizi yavaş yavaş öldürdüğünü görmekteyiz. Her yıl, Akdenize, gemilerden ve gelişigüzel yerlerden 1 milyon ton plastik ve katı atık, 120 bin ton mineral, 60 bin ton deterjan, 3 800 ton kurşun, 3 600 ton fosfat, 100 ton civa vesaire atılmaktadır. Akdenizin yok olmasına neden olan bu faciyanın durdurulabilmesi için, Çevre Bakanlığının yeterli önlem almadığını; alınan önlemlerin ve müeyyidelerin yetersizliğini; Çevre Bakanlığının kuruluşundan bu yana teşkilatını kuramayışını; özel medya kuruluşlarına, kartelcilere ve holdinglere karşı çok bonkör olan bu Hükümetin, yaşadığımız çevreyi korumak ve kollamak için fevkaledede hasis davrandığını; bütçeden Çevre Bakanlığı için ayrılan payın ne kadar düşük olduğunu; bütün bunlarla, sanki bu Bakanlığa "siz, hiçbir iş yapmayın" der gibi "durun" der gibi davranıldığını görüyoruz. (DYP sıralarından alkışlar)

Anasol-D Hükümeti, zaten Gökova Termik Santrali örneğinde olduğu gibi, çevre ve çevrecilik karşıtı tutumuyla zayıf not almıştır, sınıfta kalmıştır.

Şimdi, gelelim, İçel Gülnar-Büyükeceli Akkuyu Nükleer Santralının götürdüklerine...Resmî rakamlara göre turizm gelirleri, bugün, 10 milyar doların üzerindedir. İstikbale matuf 25-30 milyar dolardır. Bu girdinin kısmı azamîsi Akdenizdedir. Atom santralının kurulmasıyla, Yunanistan'ın "Akkuyu'da nükleer santral var" antipropagandasına zemin hazırlamış olur ve en az 30 ilâ 50 milyar dolarlık turizm potansiyelini Yunanistan'a elinizle sunarsınız.

"Nükleer santrala hayır" diyoruz. Neden mi diyoruz; çünkü, başlangıçtaki görüşler, kömür, petrol gibi fosil yakıtlarının tükeneyeceği, nükleer atık sorununun teknik olanaklarla çevreyi etkilemeden çözüleceği yönünde idi. Oysa, İngiltere'de 1979 yılında, Amerika'da 1986 yılında, eski Sovyetler Birliğinde, Çernobil'deki nükleer reaktör kazaları ve daha önceki 150 civarındaki kaza, nükleer santralların güvenilirliği konusundaki varsayımı çürütmüştür.

Çernobil kazası sonunda yüzbinlerce insan yüksek radyasyon aldı; 400 bin kişi geri dönmek üzere evlerini terk etmek zorunda kaldı, binlerce insan işlerini kaybetti. Kazadan en az 9 milyon kişinin etkilendiği tahmin edilmektedir. Toplam serpininin yüzde 70'inin indiği Beyaz Rusya'da, tarım topraklarının yüzde 20'sinde artık tarım yapılamıyor. Çernobil'deki kazada, reaktörün 2 000 tonluk tepesi uçtu. Reaktörün yakıt elemanlarının yüzde 3'ü, 4'ü çevreye saçıldı. Kazadan sonra çıkan yangını söndürmek ve radyoaktif serpinitiyi kontrol altına almak için 800 bin kişinin ça-

İşması gerekti. Reaktörün tepesine helikopterlerle 14 bin ton katı, 140 ton sıvı madde atıldı. Reaktörün etrafına 60 metre yüksekliğinde, 6-18 metre kalınlığında betondan lahit örüldü; ancak, içeride kalan radyoaktif maddeler nedeniyle, bu laहितte çatlaklar oluştu ve lahit yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya. Lahtin çevresine ikinci bir süper lahit örülmesi düşünülüyor; fakat, böyle bir lahtin 300-350 milyon dolara mal olacağı hesaplandı; ancak, halen bu iş için para bulamadıklarından süper lahit örülemedi.

Bu bölgeden geçen nehir Dinyeper Nehrine kavuşup, sularını Karadenize boşaltıyor. Kiev dahil, 35 milyon kişi sularını bu nehirden sağlıyor. Kazadan sonra, lösemi, tiroit kanseri gibi bazı kanser türlerinde ve bazı hastalıklarda, kaza öncesine göre önemli artışlar gözlemlendi ve bu sayılar her geçen gün artıyor. Çernobil kazasından etkilenen bölgelerde, özellikle çocuklarda, beklenenden çok daha önce ve çok daha fazla sayılarda tiroit kanseri vakası görülmektedir. Kazadan en çok etkilenen... (DYP sıralarından "sen mi yazdın" sesi) Evet, ben yazdım; bilmeyenler öğrensin! Kazadan en çok etkilenen 3 ülke, kazanın ardından 11 yıl geçmesine karşın, her yıl, bütçelerinden, büyük bir payı, Çernobil'in etkilerini gidermeye harcamaktadırlar. Çernobil reaktörünün tamamen kapatılması için 3 milyar dolar gereklidir. Peki, Türkiye, böyle bir şeyi karşılamayı göze alabilir mi?

Reaktör yakıtının aktivitesi, reaktör çalışırken oluşan radyoizotoplarla, başlangıçtakine göre 400 milyon kez artmaktadır. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarının toplam radyasyon miktarı, 1 000 megavat gücündeki reaktörün kalbindeki radyasyona eşdeğerdedir; yani, bir nükleer santralin radyasyon miktarı, bir atom bombasının yaydığı radyasyon miktarlarından 400 kat fazladır. Peki, Türkiye, bu tehlikeyi kabullenebilir mi?

Bir hafif su reaktöründen çıkarılan yakıt çubuklarının, yarı ömürleri gün ve ay düzeyinde olan radyoizotopların etkileri ilk yıl sonunda bitmektedir. Yarı ömürleri on yıllar düzeyinde olan radyoizotoplar yüzyıllar içinde yok olmamakta, çok uzun yarı ömürlü olan radyoizotopların aktiviteleri binlerce yıl, hemen hemen aynı düzeyde kalmaktadır. 1 000 megavat gücünde olan bir reaktörde aktivite bin yıl sonra bile devam etmektedir. Nükleer santraller ömrünü doldurduktan sonra terk edilip kapatılmaz; tesisin sökülüp güvenli bir halde bırakılması gereklidir. Peki, Türkiye bunun altından kalkabilir mi?

Amerika Birleşik Devletlerinde nükleer güç santrallerinin çalışmasından bugüne kadar, 30 bin ton kullanılmış yakıt çubuğu ve nükleer silah yapımından 380 bin metreküp yüksek düzeyli atık birikti. Amerikan Kongresi, 1987 yılında yüksek radyasyon içeren atıkların uzun süreli saklanması için, Nevada'da Yukka Dağında yapılacak bir yeraltı tesisinin yapılmasına karar verdi. Amerikan Enerji Bakanlığı, sadece, seçilen bu yerin radyoaktif atıklar için uygunluğunu araştırmak için 1,7 milyar dolar para harcadı. Yukka Dağının bulunduğu Nevada Eyaleti, projenin başından beri, bu tesisin topraklarında yapılmasına karşı çıkıyor. ABD'de nükleer elektrik üretim şirketleri, 1982 yılından bu yana, atık fonuna 12 milyar dolar ödediler. Peki, Türkiye bunları yapabilir mi?

Türkiye'de çevreye uyumsuz yapılan termik santraller mahkeme kararlarıyla kapatılma yoluna gidilmiş veya artırma tesislerinin kurulması yolunda kararlar alınmıştı; ancak, bazı termik santraller, mahkeme kararlarına karşın, hiçbir önlem alınmaksızın çevreyi kirleterek çalıştırılmaktadır. Unutulmaması gereken önemli bir konu, çevreye verilen zararların geriye dönüşü olmadığıdır. Doğa, insanları, ölerək cezalandırmaktadır. Ölen bir canlıyı geriye getirmek mümkün değildir. Yapılan maliyet hesaplarında doğadaki canlıların -insanların, hayvanların, bitkilerin- bedeli göz önüne alınmamaktadır; hatta onların bir bedeli olduğu bile düşünülmemektedir.

Türkiye'de ihalesi yapılmak üzere olan nükleer santraller kamuoyu bilgilendirilmeden ve kamuoyunun onayı alınmadan yapılacağından, daha sonra, politik bir kararla bu teknolojiye vazgeçilmesi durumunda, ekonomimize büyük bir yük olacaktır. Avrupa ve Amerika'da çok sayıda nükleer

İleer reaktör yapımı tamamlandıktan sonra, çeşitli nedenlerle çalıştırılmama kararları alınmış ve yapılan reaktörler sökülüştür.

Akdenizin en temiz, en el değmemiş ve bereketli topraklarında, Gülnar-Büyükkeceli-Akkuyu'da ilkinin yapılması düşünülen nükleer santral, bir anda bu bölgenin kirlenmesine neden olacaktır. Bölgenin tarım ve turizm potansiyeli yok olacak ve bu bölge değersiz bir konuma sokulacaktır. Akkuyu, yoğun enerji tüketilen İstanbul, Kocaeli gibi sanayi bölgelerine çok uzaktır. Türkiye'de üretilen elektriğin büyük bir bölümü nakil hatlarında kaybolmaktadır. Akkuyu'da üretilen elektriğin, bölge için çevre değerlendirme raporu hazırlanmamıştır. Akdeniz kirlilik haritalarında, en temiz bölge olarak gösterilen bu bölge ekoturizm diye bilinen çevre dostu turizmin geliştirilmesi için büyük bir potansiyel içermektedir.

Ayrıca, bu bölge yakınından Ecemiş fay hattı geçmektedir ve bölgede yer yer depremler olmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'de nükleer santraller yapılsa bile, toplam elektrik enerjisine katkıları çok küçük olacaktır. Enerji tasarrufları ve hatların iyileştirilmesi, nükleer santraldan elde edilmesi düşünülen enerjiden daha fazla katkı sağlayacaktır. Güneş, rüzgâr, biokütle ve jeotermal gibi temiz ve yenilenebilir enerji kaynakları, çok daha düşük maliyetlerle, daha risksiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arıcı, 1 dakika içerisinde toparlıyoruz... (DYP sıralarından “Çok önemli bir konu, 5 dakika verin” sesleri)

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) – Sayın Başkan, ben burada politika yapmıyorum, Türkiye için önemli bir konu.

BAŞKAN – Sayın Arıcı, sürenizi tüketiyorsunuz... (DYP sıralarından “İlmî bir konuşma yapıyor” sesi)

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) –İşte, böyle oluyor zaten.

Bir elementin radyoaktivitesinin etkinliği, ancak yarı ömrünün 10 katı bir süre sonunda kaybolur. Dolayısıyla, yarı ömrü 24 bin yıl olan en önemli atık plütonyumu, 240 bin yıl korumak gerekmektedir. Dünyada doğal olarak bulunmayan plütonyum, nükleer reaktör ve santrallerin bir atık ürünüdür...

Radyasyon türlerinin ortak özelliklerinden biri, duyu organlarıyla algılanamaz oluşlarıdır. Bir den etki gösterecek kadar yüksek düzeyde bulunmalarının dışında, radyasyonun varlığı, ancak özel ölçüm aygıtlarıyla anlaşılabilir. Yüksek düzeyde buldukları zaman da, örneğin bir atom bombası patlamasında ya da nükleer bir kaza durumunda..

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arıcı.

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) – Başkanım, o zaman 1 dakika süre verin; bağlamak istiyorum...

BAŞKAN – Sayın Arıcı, teşekkür ediyorum.

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) – 1 dakika..

BAŞKAN – Sayın Arıcı, teşekkür ediyorum.

Şimdi; Demokratik Sol Parti Grubu adına...

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) – İzin verin, saygılarıma sunayım Başkanım; bu kadar katı olmayan lütfen.

BAŞKAN – Efendim, yarım dakikanızı, zaten, pazarlıkla geçirdiniz.

Y. FEVZİ ARICI (Devamla) – Hayır efendim... Müsaade etmiyorsunuz ki zaten. Başkanım, lütfen...

Saygılarımı sunarken, şunu arz etmek istiyorum: Düne kadar, tüm kıyı belediyeleri atom sanit-rallarının karşısındaydı; ANAP'lı Büyükşehir Belediye Başkanı, bu Hükümet geldiği günden beri atom santrali taraftarı oldu; acaba nedendir?! (DYP sıralarından alkışlar)

Teşekkür eder, saygılarımı sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arıcı.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Hasan Gülay; buyurun, (DSP sıralarından alkışlar)
Buyurun.

DSP GRUBU ADINA HASAN GÜLAY (Manisa) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Millî Savunma Bakanlığı Bütçesi üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini açıklamak üzere, Grubum adına söz aldım. Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Sözlerime başlamadan önce, Sayın Çevre Bakanım, rahatsızlığı dolayısıyla geçmiş olsun der; acil şifalar dilerim.

Değerli milletvekilleri, günümüzde, bölgemizin ve Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu en önemli risklerden birisi de, Balkanlar ve Kafkaslarda yaşanan ve meydana gelen hızlı değişikliklerin nasıl sonuç vereceğinin tahmin edilememesidir.

NATO'nun genişleme sürecinde Rusya Federasyonunun Avrupa'dan dışlanmaması, bu ülkeyle ilişkilerin devam ettirilmesi, Avrupa'yı yeniden bölmek için de, düşman bir Rusya yaratılmaması önem taşımaktadır. Türkiye'nin, Rusya ile asırlardır ortak bir tarihe sahip olan iki ülke olması nedeniyle, bu ortak tarih, bizlere, bir yandan sorumluluklarımızı hatırlatmakta, diğer yandan da önümüzdeki imkân ve fırsatları çok iyi değerlendirmemiz gerektiğini göstermektedir.

Türkiye'nin, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ sorununa ve diğer Türk kökenli devletlere yaklaşımında da, hassasiyeti özenle göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Güney Kafkasya'da süregelen etnik huzursuzluklar, Ermenilerin işgal ettiği Azerî topraklarını hâlâ boşaltmamış olmaları, Çeçenistan'da yaşanan olumsuz durum, Türkiye için bir üzüntü kaynağı olmaya da devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ortadoğu'ya gelince : Bu bölge, mevcut stratejik enerji kaynakları ve yıllardır süren politik, sosyal çalkantılarıyla, dünyanın dikkatini uzun süredir üzerinde toplamaktadır, toplamaya da devam edecektir.

Filistin, Lübnan ve Arap - İsrail sorunlarına ilave olarak, bölgede yer alan ve Türkiye'ye komşu olan Irak, Suriye ve İran'daki gelişmeleri de dikkatle izlemeye devam etmeliyiz.

Körfez krizi ve sonrasında yaşanan gelişmeler neticesinde, Türkiye, güneyinde sürekli problemlerle baş başa kalmıştır. Ülkemiz, bölgede yaşanan otorite boşluğunun her geçen gün giderek artan faturasını ve güvenlik alanında uygulanan ambargonun faturasını da, ekonomik alanda ödemeye devam etmektedir.

Bölgeyle ilgili değerlendirmelerimizde, Kuzey Irak'ta yaşayan halklardan biri olan ve nüfusu milyonu geçen Türkmen halkının haklarının korunmasının yanında, Irak'ın toprak bütünlüğünün muhafazası da daima göz önünde tutulmalıdır.

Yine, Balkanlar'da yaşanan olaylarda da, ülkemizi ilgilendiren konular üzerinde duyarlı olarak durmaya gayret göstermeye devam etmeliyiz.

Tüm bu dış tehditlere ilave olarak, Türkiye'yi bölmeyi ve parçalamayı hedef almış PKK terör örgütüyle yıllardır süren mücadelemiz ise çok iyi bilinmekte ve değerlendirilmektedir. Genelkur-

may Başkanlığına, gerektiğinde, sınırötesi harekât ve hava desteği dahil, birlik ve personel, helikopter, silah, araç ve gereç gibi her türlü destek sağlanmalıdır. Unutmayalım ki, bu ülke bizimdir ve başka ülkemiz de yoktur.

Terör ve iç güvenlik konusunda karşı karşıya bulunduğumuz müşkülâtı, maalesef, NATO organizasyonu içerisindeki yakın dostlarımıza anlatmakta zorluklarımız var. Esasında, biz anlatıyoruz da, onlar anlamak istemiyorlar; ama, bir gün anlayacaklardır, anlamaya da mecbur olacaklardır.

İçerisinde bulunduğumuz bölge ve çevremizde sürmekte olan istikrarsızlıklar ve belirsizlikler, Türkiye için ciddi bir tehdit oluşturmaya da devam etmektedir. Bu nedenle, ülkemiz, her zaman, savunmasını güçlü tutmak zorundadır; zira, uğruna canlar feda ettiğimiz yurt savunmasından tasarruf mümkün değildir. Savunmanın ise, dünyanın hiçbir yerinde ucuz olmadığı, hepinizin malumlarıdır.

Yüce Atatürkümüzün "yurtta sulh, cihanda sulh" diye özetlediği, iç barışın ve dünya barışının devamı için, bölgede, demokratik, laik, ekonomik ve askerî açıdan istikrarlı bir Türkiye'nin, sadece bölge barışı için değil, Avrupa ve dünya barışı için de vazgeçilmez bir unsur olduğu açıkça görülmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç duyduğu harp silah araç ve gereçleriyle ilgili araştırma-geliştirme faaliyetleri hızla yürütülmelidir. Ülkemizde, millî güvenliğin en büyük tek savunucusu, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizdir. Millî güvenlik, ülkemiz için en önemli faktörlerden birisidir. Güvenliğimiz olmadığı sürece, sanayi yatırımları, sosyal yatırımlar ve her şey boşunadır, ülkedeki millî servetler tehlikededir. Bu nedenle, ordumuzun değeri çok önemlidir, bu değere layık olmak da hepimizin ana görevidir.

Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetleri, tüm Türk vatandaşlarının sevgisini, saygısını, güvenini kazanmış; açıkçası, Türk Ulusunun bağrından çıkmış nadide kuruluşlarımızdan birisidir. Türk Silahlı Kuvvetleri, ulusal bütünlüğümüzün, bağımsızlığımızın, laik, demokratik cumhuriyetin her türlü dış ve iç tehlikelere karşı korunmasının da tek güvencesidir. Onun için, ana hedef, savunma sanayimizi geliştirerek, savunma sanayii alımlarında, gereksinmelerin karşılanmasında, yurtdışı bağımlılığın olabildiğince azaltılması, hatta sıfırlanmasıdır. Esas milliyetçilik de bunu gerektirmektedir. Demokratik Sol partinin anladığı milliyetçilik de budur.

Bir başka nokta da şudur: Bazı askerî tesisler, bugün, meskûn mahal içerisinde kalmıştır. Zaten, güvenlik alanı olayı da kalmamıştır; evlerle, mahallelerle iç içe kalmıştır. Dolayısıyla, bu konuda ciddi bir kanun değişikliği yapılması ve şehrin içinde meskûn mahalde kalan askerî tesislerin, yavaş yavaş, meskûn mahal dışına çıkarılması gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savunmanın bütçesinde tasarruf diye bir şey düşünemeyiz; hiçbir şey onun karşılığı olamaz. Devletimizin imkânları ölçüsünde, bütçemizin, bugün için yüzde 10'u civarında bir payı, Millî Savunma Bakanlığına, dolayısıyla, Türk Silahlı Kuvvetlerimize ayırabiliyoruz. Bize düşen, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarını eksiksiz yerine getirmeye çalışmaktır. Kalıcı iç ve dış barışın sağlanması için, o ülkenin ordusunun güçlü olması lazım. Hıle, iç ve dış tehlikelerin odağında olan ülkemiz için, bizlerin görevi daha da artmaktadır.

Bir başka önemli nokta şudur: Bir kutu puro parasından az bir aylıkla geçinmeye çalışan gazilerimize, devletimizin, gücünü ve şefkatini esirgememesi lazım. Bu, bizlerin, önce insanlık görevimizdir, sonra da gazilere karşı bir ödevimizdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genelkurmay Başkanlığının Yüksek Askerî Şûra toplantılarında, askerî disiplini bozduğu gerekçesiyle bazı subay ve assubayları ihraç etmesine de tepki-

ler oluyor. Askerlikte esas olan, disiplindir. Genelkurmay Başkanlığı, disiplinsiz olanları ordudan ihraç ederken bizlere mi soracaktı, bana mı soracaktı, sizlere mi soracaktı?!

MUSTAFA YÜNLÜOĞLU (Bolu) – Aslan sosyal demokrat!..

HASAN GÜLAY (Devamla) – Artık, bu siyasal hastalıkları bırakalım. Açık açık söylüyoruz; ülkemizde, demokratik, laik, sosyal hukuk devletini, cumhuriyetimizi yaşatacak, geliştirecek olan, biziz, Türkiye Büyük Millet Meclisidir, sizlersiniz; ama, gerektiğinde, onu, iç ve dış tehlikelere karşı koruyacak olan da Türkiye Büyük Millet Meclisidir ve onun emrindeki Türk Silahlı Kuvvetlerimizdir. Bu, Büyük Atatürkümüzün bizlere ve Türk Silahlı Kuvvetlerine verdiği kalıcı bir ödevdir, görevdir. Bunu anlamıyorsanız, Atatürk'ün büyük nutkunu lütfen okuyunuz.

Sözlerime son verirken, Savunma Fonunun güçlendirilmesi için Hükümetin gerekli tedbirleri alması düşüncesi ve inancıyla, Demokratik Sol Parti Grubu ve şahsım adına, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin Savunma Bakanlığımıza, Türk Silahlı Kuvvetlerine hayırlı olması dilekleriyle Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Fevzi AYTEKİN, buyurun. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA FEVZİ AYTEKİN (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Bakanlığı bütçesi hakkında görüşlerimi belirtmek üzere, Grubum ve şahsım adına, söz almış bulunmaktayım; bu vesileyle, hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, temel hak olan yaşama hakkının çevremizle de bütünleştiği bir gerçektir. Yaşanabilir ve sağlıklı bir çevre, insanoğlunun çocuklarına bırakacağı en önemli oluşumdur. O nedenle, üretirken kirlenmemeye dikkat etmeli; kalkınmayı, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel bir bütünlük içinde değerlendirmeliyiz. Aksi takdirde, kalkınıyoruz diyerek ülkemizi yaşanmaz bir ortama getirmiş oluruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiyemiz, dünyanın en güzel coğrafi yapısına sahiptir. Doğa güzelliklerimiz, denizlerimiz, göl ve nehirlerimiz, ormanlarımız, harikulade yurdumuzda oluşmuştur.

11 Ağustos 1985 tarih ve 18132 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2872 sayılı Çevre Kanununun 1 inci maddesi, kırsal alanlardaki arazilerin doğal kaynaklarının en uygun şekilde kullanılmasını emretmektedir. Yine, 7 Şubat 1983 tarih ve 21489 sayılı Resmî Gazetede “Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED) araziler üzerinde yapılacak her türlü yapılaşmalara mutlak uygulanmalıdır” deniliyor.

Hal böyle iken, ülkemiz, belli başlı şu çevre sorunlarıyla karşı karşıyadır: Ozon tabakasının delinmesi, karbondioksitin etkisiyle havanın ısınması, toprak ve su kirlenmesi, asit yağmurlar, zehirli kimyasal atıkların oluşması, radyasyon ve ormansızlaşma, erozyon, su kaynaklarının yetersizliği, bitki ve hayvan türlerinin azalması, balık ürünlerinin yok olması, bu sorunların temelinde yatan gerçeklerdir. Su kaynaklarımızı, denizlerimizi, akarsu, bitki ve örtülerimizi, kuş ve hayvan türlerimizi korumak, kollamak mecburiyetindeyiz ve dolayısıyla, kentleşmeyi, sanayileşmeyi çevre düşmanı olmaktan mutlaka kurtarmalıyız.

Değerli milletvekilleri, son yıllarda, özellikle Trakya'da çarpık sanayileşme, denizlerimize sanayi atıklarının bırakılması, göl ve akarsularımızdaki olumsuz gelişmeler, buralarda yaşayan canlıların yok olmasına sebep olmuştur. Trakya'da derelerden aldığım su örneklerinin tahlilleri neticesinde, yöremizin bu sularla sulandığı zaman çölleşmeye sebebiyet vereceği, hayvanların bu suların içtiğinde ölebilecekleri, Tekirdağ Ziraat Fakültesi öğretim üyeleri tarafından, şahsıma rapor edilmiştir.

Yine, şehirlerimizdeki çöp sorunları da, ülkemizde büyük sorunlar yaratmaktadır. Maalesef, belediyelerimiz, bu çöp ıslah işini yıllardır çözememişlerdir. Gereği şekilde ne atık suları ne de çöp ıslah edecek çalışmaları düzenleyebilmişlerdir ve hatta, İstanbul'da, zaman zaman, çöplüklerimizin çok büyük olumsuzluklar yarattığını da bilmekteyiz.

Yine, nükleer denemeler, bölgesel savaşlar, verimi artırmak amacıyla kullanılan tarım ilaçları, deterjanlar ve kimyasal maddeler, maalesef, yörenizde, çevremizde ve doğamızda büyük olumsuzluklar yaratmıştır.

Yine, ülkemiz ormanlarının tahribatı ve yok oluşları da son derece üzüntü vericidir. Özellikle Muğla İlimizin Bodrum-Mumcular, Sazköy, Kurudere yörelerindeki orman katliamları, ülkemiz insanını fazlasıyla üzmüştür.

Yine, birinci sınıf sulanabilir tarım arazileri üzerine yapılan sanayi kuruluşları da, maalesef, doğamızı ve topraklarımızı tahrip etmişlerdir. Verimli bir toprak 450-500 senede oluşmaktadır. Bunun için, fabrikalarımızı yaparken, özellikle birinci ve ikinci sınıf tarım toprakları üzerine kesinlikle yapmamamız gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, yine, madenlerimizin yeraltından çıkarılması neticesinde, doğamız son derece tahrip edilmektedir. Bana göre, tüm bakanlık yatırım ve programları, öncelikle Çevre Bakanlığı görüşü alınarak değerlendirilmeli ve hatta Çevre Bakanlığı bir numaralı bakanlık konumuna getirilmelidir. Diğer yandan, gürlüğü kirliliğiyle ilgili kontrol yönetmeliği de, gereği şekilde organize edilmelidir diyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Çevre Bakanlığı imkânsızlıklar bakanlığı, asla olmamalıdır. Bugün, üzümlere görüyoruz ki, Bakanlık, taşra teşkilatlarının, maalesef, örgütlenmesini tamamlayamamıştır.

Afetler olduktan sonra çözüm aramak yerine, önceden, halkla bütünleşerek, sorunlar çıkmadan çözümler bulunmalıdır diyorum. Bunun içindir ki, ekolojik kararlar ile ekonomik kararların bütünleştirilmesi, zorunluluk olmalıdır. Öte yandan, Çevre Bakanlığı ile çeşitli kurum ve kuruluşlarına çevreyle ilgili yürüttükleri tüm koordinasyonun bu Bakanlıkça yürütülmesi bir zorunluluk olarak belirlenmelidir.

Türkiyemizin erozyonla 500 milyon tona ulaşan toprak kaybının olduğunu göz önünde bulundurursak, elli yıl sonra yurdumuz çölleşirse, buna şimdiden tedbir almazsak, bunun sorumlularının bizler olacağı bir gerçektir.

Değerli arkadaşlarım, artık, çevrenin sınırları ulusal sınırlarımız içinden çıkıp, dış ülkelerde, hatta dünya devletleriyle birlikte düşünülmelidir; çünkü, onlardaki tahribat bizim ülkemizi de etkilemektedir. Bunun içindir ki, bütün ülkeler, bu sorunu birlikte çözmek mecburiyetindedirler. Bu vesileyle, Rio zirvesinde yapılan anlaşmalara tüm devletler uymak zorundadır.

Belediyelere evsel atık su tesislerinin mutlaka yaptırılması gerekmektedir.

Sanayi tesisleri, münferit yapılması yerine, organize sanayi bölgeleri şeklinde yapılmalıdır. 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmî Gazete yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin kapsamı dahil, yer seçimi aşamasında ÇED Yönetmeliğine bağlı kalınması bir zaruretler.

Ağır metal işleyen fabrikaların sık sık kontrol edilmesi gerekmektedir.

Belediyelerce oluşturulmuş sanayi bölgelerinin genişletilmemesi ve bu sorunun özellikle organize sanayi bölgelerinde halledilmesi cihetine gidilmelidir.

Tarımda, kimyasal gübreleme ve ziraî ilaç kullanımı, kontrollü olarak, mutlaka yapılmalıdır.

Her belediye, tehlikeli atık bertaraf alanı oluşturmalıdır.

Okullarda çevre eğitime öncelik verilmelidir.

Bakanlık, mutlaka, malî yönden güçlendirilmelidir.

Taşra teşkilatları özerk duruma getirilmelidir.

Çevre Kirliliğini Önleme Fonu, amaçlarına uygun olarak, genel bütçe dışına çıkarılmalıdır.

Çevre Temizlik Vergisinin amaçlarına uygun olarak kullanılması denetlenmelidir.

1580 sayılı Belediyeler Kanunu ile 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve de 3194 sayılı İmar Kanunu, gütün koşullarına göre yeniden düzenlenmelidir.

Özel sektörde ise, çevresel çalışmalar teşvik edilerek, özendirici tedbirler alınması mutlaka sağlanmalıdır.

Yine, gönüllü kuruluşlara gerekli ilgi ve alaka gösterilmeli, onların her türlü çalışması teşvik edilmelidir.

Bu saydığım maddelerin dışında akla gelebilecek tüm önerileri, Çevre Bakanlığı başkanlığında oluşacak, ilgili bakanlıklarla da koordine edecek bir kurulla ortaya koymak, çözümlerinin ivedi olarak yapılması için gerekli girişimleri derhal yapmak, zorunludur.

Sayın milletvekilleri, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir doğa ve çevre bırakmak, hepimizin en büyük görevidir; onun için, ilgili Çevre Bakanlığının bu konudaki tüm girişimlerini destekliyoruz.

Bakanlığımız bütçesinin ulusumuza hayırlı olmasını diler, Yüce Meclise saygılar sunarım. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aytekin.

Demokrat Türkiye Partisi Grubu adına, Sayın Yıldırım Aktuna; buyurun. (DTP, ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Aktuna, süreyi, arkadaşınızla eşit mi paylaşıyorsunuz?

YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) – Evet efendim, 15'er dakika...

BAŞKAN – Buyurun.

DTP GRUBU ADINA YILDIRIM AKTUNA (İstanbul) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Demokrat Türkiye Partisi Grubu adına, görüşlerimizi arz etmek amacıyla söz almış bulunmaktayım; hepinize saygılar sunuyorum.

Ekonomisi güçlü bir ülke, güçlü ve modern bir orduyu idame etme imkânına sahip olmasına rağmen, buna ihtiyaç duyması, potansiyel tehdit ve jeopolitik konumuyla yakından ilgilidir. Dolayısıyla, jeopolitik konumuz ve buna bağlı olarak sorunların yoğun olarak yaşandığı bir bölgede bulunmamız nedeniyle, içinde bulunduğumuz bölgesel tehdit karşısında, bağımsızlık ve millî bütünlüğümüzün idamesi, her an harbe hazır, eğitim ve morali üstün bir kuvvet bulundurma zorunluluğunu daha da artırmaktadır.

Görüşmekte olduğumuz Millî Savunma Bakanlığının 1998 malî yılı bütçe ödeneğini incelediğimizde, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin, gayri safî millî hâsıla içindeki payı yüzde 2,3'ten yüzde 2,8'e yükselirken, konsolide bütçe içerisindeki payı yüzde 10,5'ten yüzde 9,4'e gerilemiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin barınma, beslenme, giyim gibi, yasalarla belirlenmiş kanunî istihkakları, akaryakıt, yakacak, taşıma, ulaşım ve sair tüketim mal ve hizmet alımları ile Silahlı Kuvvetlerimizin modern bir yapıya kavuşması için her türlü harp silah ve araç tedarikini ve bunlara ait altyapıyla ilgili giderleri kapsayan modernizasyon programının da yer aldığı diğer cari harcamaların genel bütçe diğer cariler içerisindeki payı yüzde 70'ler civarında seyretmiştir. Konsolide bütçenin fonksiyonel yapısının diğer cariler aleyhine değişmesinin bir sonucu olarak, Millî

Savunma Bakanlığı bütçesi, diğer carileri aynı oranda seyrederek gibi gözükmese de, reel olarak azalmaktadır. Ancak, Millî Savunma Bakanlığının 1 katrilyon 390 trilyon 300 milyar Türk Lirası 1998 yılı bütçesi, 1997 yılına göre yüzde 107'lik bir artış ifade etmektedir. 1998 yılı için öngörülen gayri safi millî hâsıla fiyat deflasyonunun yüzde 64, büyümenin yüzde 3 oranında gerçekleşmesi halinde bu artış, personel giderleri de dahil olmak üzere, yüzde 26'lık reel bir artışa tekabül edecektir. Bütçedeki reel artışın gayri safi millî hâsıla için öngörülen reel artışın üzerinde olması, Hükümetimizin savunmaya verdiği önemin bir göstergesidir.

Buna ilave olarak, Amerika Birleşik Devletleri güvenlik yardımı kapsamındaki FMF yardımlarının 715 milyon ABD Dolarından, 150 milyon ABD Dolarına inmesi, Alman yardımlarının sona ermesi ve NATO altyapı fonlarından Türkiye'ye yapılan aktarmaların, yeni üç ülkenin -Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti- üyeliklerinin fiilen gerçekleşmesiyle birlikte daha da azalacak olması, bu kaynaklarla yapılan hizmetlerin bütçedeki ödeneklerle karşılanmasını zorunlu kılmaktadır.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde yatırımlar için ayrılan ödeneğin, bütçenin çok küçük bir bölümünü -yüzde 0,08'ini- oluşturduğu görülüyorsa da, gerçekte, bu, bütçe tasnifindeki teknik bir ayırımdan dolayıdır. Tamamına yakını cari giderler altında sunulan bütçenin önemli bir bölümü, ekonomik anlamda yatırımlar için planlanmıştır. Bu bağlamda, silah, teçhizat, mühimmat için ayrılan ödenekler, özel savunma yatırımları olarak da adlandırılmaktadır.

Fert başına millî gelirin ekonomik kalkınmanın bir göstergesi olması gibi, savunmaya verilen önemi gösteren en belirgin kriter de, fert başına savunma harcamalarıdır. Türkiye'de, fert başına savunma harcaması, yaklaşık 100 dolardır. Bu miktara göre, Türkiye, NATO ülkeleri ile komşu ülkeler sıralamasında en sonda yer almaktadır. Fert başına savunma harcaması, ABD'de 963 dolar, İngiltere'de 573 dolar, İspanya'da 206 dolar, Yunanistan'da 373 dolar, Suriye'de 160 dolar, İran'da ise 105 dolardır. Fert başına savunma harcaması mukayeseli olarak çok düşük olmakla birlikte, Türkiye, dünyada sayılı bir orduya sahiptir; bu özelliği kazanmasının altında yatan gerçek, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının, büyük bir azim ve fedakârlıkla görev yapmalarıdır.

Son yıllarda, ülke içinde ve dışında yaşanmakta olan askerî ve siyasî gelişmelere bağlı olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerine, temel işlevlerinin yanı sıra, terörle mücadele, dünya barışına katkıda bulunmak amacıyla Birleşmiş Milletler ve NATO içerisinde barışı koruma görevleri, dost ve müttefik ülkelerden gelen personele eğitim verilmesi, Azerbaycan ve Nahcivan birliklerinin desteklenmesi, doğal afetlerde görev üstlenmek gibi, ilave sorumluluklar verilmesi ve bu ilave görevlerin gerektirdiği harcamaların, bütçedeki ödeneklerde ilave artış yapılmadan karşılanması zorunluluğu, diğer cari bütçesinden zorunlu olarak yapılması gereken giderler ile modernizasyon programını olumsuz yönde etkilediğini değerlendirmekteyiz. Olumsuz etkilenmeyi gidermek ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin planlı ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayabilmek amacıyla, bu tür ilave görevler için gerekli kaynağın Millî Savunma Bakanlığı bütçesi dışında oluşturularak gerektiğinde Millî Savunma Bakanlığı bütçesine aktarılması uygun olacaktır.

Savunma sanayimizin geliştirilmesi ve ihtiyaçlarımızın yurt içinden karşılanması amacıyla başlatılan çalışmaları memnuniyetle öğrenmiş bulunmaktayım. Bu kapsamda, savunma sanayii stratejisi ve politikasıyla uygun bir kredi sisteminin ivedilikle tesisinin gerçekleştirilmesi gerektiğine inanmaktayız.

Ana silah sistemi projeleri için yabancı firmalar yerine, doğrudan yerli firmaların anamüteahhit olarak belirlenmesiyle, yerli firmaların gerektiğinde yabancı partner bulmaları yoluyla sahip olmadıkları yüksek teknolojileri elde etmelerinin uygun bir yöntem olacağını değerlendirmekteyiz. Bu durum, Millî Savunma Bakanlığınca yürütülen ve yakinen takip ettiğimiz yerli savunma sana-

yiinin geliştirilme çabalarına ivme katacak ve dolayısıyla, kendi kaynaklarımızla yatırım yapma şartları oluşturularak makro düzeyde ekonomiye yeni katmadeğerlerin kazandırılması da sağlanabilecektir.

F-16 muharip uçak, Stinger Füzesi, zırhlı muharebe aracı, mobil radar, denizde ikmal ve muharebe destek gemisi gibi projelerle, bir taraftan Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı karşılanırken, diğer taraftan ekonomiye önemli ölçüde katmadeğerler kazandırılmaktadır.

Diğer önemli bir gelişme olan, son yıllardaki uluslararası askerî ve politik gelişmelere bağlı olarak ülkemizin askerî açıdan yardım alan bir ülke konumundan uzaklaşarak, aynı zamanda yardım yapan ülke statüsüne girmeye başlaması; uluslararası ilişkilerimizin geliştirilmesi, uzun vadede savunma saayii ürünleri ihracatının artırılması açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak, bu yardımlardan beklenen faydanın optimum düzeye çıkarılması için bütçeyle desteklenmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; sözlerime son vermeden önce, terörlü kahramanca mücadele eden Silahlı Kuvvetlerimize minnet ve şükran duygularımızı ifade etmek istiyorum ve bu mücadelede şehit olan kahraman subaylarımıza, assubaylarımıza, erbaş ve erlerimize Allah'tan rahmet dilerken, şehitlerimizin yakınlarına, Silahlı Kuvvetlerimize ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, savunma ihtiyacını karşılanmanın maliyetinin çok yüksek olduğunu ve bu maliyetten kaçınmanın devletin bekasını tehlikeye düşürebileceğini, özellikle vurgulayarak, Millî Savunma Bakanlığımızın 1998 yılı bütçesinin, ülkemize, milletimize ve Silahlı Kuvvetlerimize hayırlı olmasını diler; hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aktuna.

Demokrat Türkiye Partisinin ikinci sözcüsü, Sayın Ayselî Göksoy.

Buyurun.

DTP GRUBU ADINA H. AYSELİ GÖKSOY (Manisa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri ve sayın bürokratlar; hepinizi Partim ve şahsım adına en içten duygularla selamlarım.

Artan nüfus, gelişen endüstri ve ülkelerin tabii varlıklarını tehdit eden kirlenmeler, çevre sorunlarını, 20 nci Yüzyılın son çeyreğinde insanlığın en önemli konularından biri haline getirmiştir. İnsan faaliyetleri sonucunda çevreye verilen zararlar, doğanın kendini yenileyebilme yeteneği sayesinde başlangıçta fark edilmemiş, hatta, çevrenin zamanla bu kirliliği yok edeceği kanısı yaygınlaşmıştır; ancak, zaman içerisinde hava ya da su kirlenmesi sonucunda karşılaşılan kitlesel ölümler, toplumları, çevreden kaynaklanan bu sorunlara karşı önlem almaya zorlamıştır. İnsanlar, doğadan korkmaya, evrenin sırrını yeterince çözemediği ya da yanlış çözdüğü kanaatiyle çevre konusunda hareket etmeye başlamışlardır.

Doğal kaynakların ve enerji kaynaklarının kıtlığı, hızlı nüfus artışı, toplam besin üretiminin artan nüfusu beslemeye yetmeyeceği varsayımı, kentleşme ve endüstrileşme ile kirliliğin artması temel çevre sorunları olarak ortaya çıkmıştır.

Dünyadaki toplam hava kirliliğinin yaklaşık yüzde 20'si endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Türkiye'de endüstri tesislerinden kaynaklanan hava kirliliği, temelde, yer seçimi, yeterli teknik önlemler alınmadan yanlış gaz ve tozların atmosfere bırakılması, hatalı ve eksik teknolojilerin seçiminden kaynaklanmaktadır.

Yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye'deki endüstri kuruluşlarının ancak yüzde 10'unun çevre kirliliği oluşturmayacak önlemlere tam olarak sahip olduğu ve havayı kirlilemedikleri belirlenmiştir. 1994 yılı araştırmasına göre, Avrupa'daki kükürt gazı kirliliğinde Türkiye'nin 1 inci sırada

yer aldığı görülmektedir. Çevreyi en fazla kirleten 25 işletme sıralanmış ve Türkiye'deki 6 işletmenin bu sıralamaya girdiği belirtilmiştir; sıralamada, Elbistan 9 uncu, Afşin-Elbistan 11 inci, Soma 12 nci, Yatağan 16 nci, Kemerköy 19 uncu, Yeniköy 22 nci sırada yer almaktadır. Yani, bu da gösteriyor ki, Türkiye, bu sıralamada 25 tesis arasında, 6'yı kendisi ters manada kullanıyor.

Dünyadaki çevre bilincinin artması ülkemizde de kabul görmüştür. Türkiye 1983 yılında Uluslararası Uzun Menzilli Sınırlar Ötesi Hava Kirlenmesi Sözleşmesini onaylamıştır. Atmosferde oluşan değişikliklerin kurulacak istasyonlarda ölçülmesi de bu Sözleşmede yer alan maddelerden biridir. Ancak, ülkemizde, özellikle karbondioksit ve metan gibi sera etkisini artırıcı gazların izlenmesine yönelik ölçümler yeterince yapılmadığından, Türkiye'nin bu olaya hangi oranda katkıda bulunduğu ortaya konulamamaktadır.

Çevre konusundaki hassasiyet, ancak büyük şehirlerimiz ile turistik bölgelerimizde kendisini göstermektedir. Büyük kentlerde hava kirlenmesine neden olan temel kirletici maddelerin çoğu ulaşım araçlarından. Bu konuda gerekli tedbirler alınarak, egzoz gaz ölçüm istasyonları faaliyete geçirilmiş, kontroller yapılmaya başlanmıştır; fakat, yeterli olduğunu hiçbirimiz söyleyemeyiz.

Çevre konusunda, kentlerimizde önemli bir husus da, atık suların tahliyesi ve arıtılmasıdır. Ülkemizde, son yapılan sayım, nüfusun yüzde 70'e yakın bölümünün belediye sınırları içerisinde yaşadığını; ancak, yüzde 15'inin arıtma hizmeti alabildiğini göstermektedir. Pek çok yerleşim alanında atık sular herhangi bir arıtma işlemine tabi tutulmadan deniz, göl ve nehirlere verilmektedir. Atık su arıtma tesisi bulunan yerleşim yerlerinin çoğunda, belediyeler, işletme maliyetini ve enerji pahalılığını gerekçe göstererek, arıtma tesislerini çalıştırmamaktadırlar. Ülkemizdeki atık suların yüzde 45'i evsel niteliktedir ve bunun yüzde 80'i de arıtılmadan çeşitli ortamlara bırakılmaktadır. Belediyelerdeki bu olumsuz durum, sanayi tesislerinde de kendisini göstermektedir.

Ülkemizde faaliyette bulunan 36 adet organize sanayi bölgesinden sadece yüzde 14'ünde, yani, 5 tanesinde arıtma tesisi bulunmaktadır.

Arıtma tesisi kurulması, hem belediyelerde hem sanayi tesislerinde cazip hale getirilmelidir. Arıtma tesisine sahip belediyelerin bütçeden veya fonlardan aldıkları pay, arıtma tesisi olmayanlardan çok daha yüksek hale getirilmelidir. Arıtma tesisi kurmak isteyen belediyelere de, kendi imkânları içerisinde yardım sağlanmalıdır. Sanayi tesislerinde, daha baştan tedbir olarak, arıtma tesisi şartı, olmazsa olmaz olarak gündeme getirilerek, yapılmadığında da tüm teşviklerin iptali cihetine gidilmelidir.

Bilindiği gibi, çevrenin en hassas olduğu sektörlerden biri de, turizm sektörüdür. Gelişen turizm sektörümüz açısından, deniz ve kıyılarımızın temizliği büyük önem taşımaktadır. Ancak ülkemizde...(Gürültüler)

Eğer rahatsız ediyorsam, susayım beyefendi... Müsaade ederseniz... Yani, konuşmanıza mâni oluyorsam... Mikrofondada sesim yüksek geliyor galiba.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) – Siz, her zaman güzel konuşursunuz.

H. AYSELİ GÖKSOY (Devamla) – Vallahi, dışarıda konuşma yerimiz var galiba, değil mi.

BAŞKAN – Sayın Göksoy, lütfen, Genel Kurula hitap edin.

H. AYSELİ GÖKSOY (Devamla) – Ülkemizdeki 5 000 adet turistik tesisin sadece 1000'inde arıtma tesisi bulunmaktadır; büyük çoğunluğunda atıksu sorunu vardır ve bu tesislerden elde edilen gelirin bir kısmı mutlaka atıksu arıtma yatırımlarına ayrılmalıdır düşüncesindeyiz, parti olarak. Bu konuyla ilgili olarak, vergi tahsilatı sırasında bile, belli bir miktar, arıtma için ayrılabilir.

Kentlerde sanayi ve turizme ilaveten, son yıllarda önemli bir sorun da, çevre kirliliği tarımda yaşanmaktadır. Tarımsal üretimdeki verimi artırmak için, bilinçsizce kullanılan kimyasal gübre ve

tarım ilaçları, suların kirlenmesine yol açmaktadır. Kimyasal gübre ve ilaç kullanımına sınırlamalar getirilmelidir; aksi takdirde, tarımsal ihracatımızda da bir süre sonra sıkıntılar başlayacaktır. Bindiği gibi, kalkınmış ülkeler, artık, sunî ilaç ve gübreyle yetişmiş ürünlere, doğal ortamda ve doğal desteklerle yetişenlerin yanında, çok düşük bir fiyat vermektedirler. Doğal çevrede yetişen 1 kilo domates, kimyasal gübre ve kimyasal ilaçla yetişen 1 kilo domatesten en az 5 kat daha fazla fiyat bulmaktadır; bu da, çevre konusunda gösterilen hassasiyetin, kesinlikle ekonomik prim yaptığını da ifade etmektedir.

Türkiye'nin içmesuyu ve sulama suyunun büyük bir kısmının sağlandığı yeraltı suları da, aşırı kullanım ve kirlilik tehdidi altındadır.

Turizmin hızla gelişmesinin bir diğer sonucu da, birinci sınıf tarım alanları üzerinde gelişen turistik yapılarıdır. Tarım alanlarının yapılaşmaya açılması yanlış bir uygulamadır; fakat, bugün özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarındaki tarım arazileri üzerinde tatil köyleri, oteller ve ikinci konutlar giderek yayılmaktadır. Burada, tek tesellimiz, GAP bölgesinde devreye giren ve girecek olan yeni tarım arazileridir.

Son yıllarda, özellikle büyük yerleşim merkezlerinde gözlenen hızlı nüfus artışı, uzaklaştırılması gereken katı atık miktarlarını gün geçtikçe artırmaktadır. Bu da, katı atıklardan kaynaklanan toplum ve çevre sağlığı problemlerinin önemli boyutlara ulaşmasına yol açmıştır. Katı atıkların toplum ve çevre sağlığına zarar vermeyecek bir şekilde toplanması, taşınması ve imha edilmesi, çok masraflı bir hizmettir. Böylelikle, toplanan katı atıkların, sadece belirli bir uzaklığa taşınmasına ait maliyetler, günümüzde patlama noktasına ulaşmıştır. Toplanan katı atıklara, hiçbir surette, sadece gözden uzak tutulması ve bir şekilde de elden çıkarılması gereken maddeler gibi bakılmamalıdır. Çöpler, etkin yöntemlerle toplanmalı ve taşınmalı; içlerinden geri kazanılması ekonomik olan madde grupları alındıktan sonra, uygun teknikler kullanılarak, zararsız hale getirilmelidir.

Çevre Bakanlığının başarıyla uyguladığı çöp taşıma kamyonlarının, Fondan belediyelere verilmesinde süratli işleyen sistem, çöp tesislerinin kurulmasında da uygulanmasının gereğine inanıyoruz. Memnuniyetle ifade etmeliyim ki, Türkiye'de İslami terbiye ve toplumsal bilincin artmasıyla birlikte, bir çevre bilinci oluşmuştur; ancak, ülkemizde "çevre kirliliği, sadece yerlere çöp atmakla oluşmaktadır" gibi yanlış bir kanaat vardır. Çevre kirliliğinin bir parçası da gürültüdür. Gürültüyü, istenmeyen ses olarak tanımlayabiliriz. Gürültü, yalnızca insanı rahatsız etmekle kalmayıp, aynı zamanda fizyolojik ve psikolojik sorunlar yaratan, insan ve toplum sağlığını ciddi biçimde tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Yapılan araştırmalarda, gürültünün, insanların, organik, sinirsel ve psikolojik yapılarında olumsuz etkiler yarattığı da belirtilmiştir ve bu, bütün doktorlar ve psikologlar tarafından kabul görmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; insanın tarih boyunca geliştirdiği uygarlıkların ürünü olan kültürel çevre de, su, hava, toprak, flora, fauna gibi kirlilebilen ya da yitirilebilen bir çevredir. Medyadan, kültürel çevrenin korunması hususunda daha dikkatli olmalarını bekliyoruz. Gazetele-ri çeviriyorsunuz, bakıyorsunuz, Fadime Şahin... Televizyonu açıyorsunuz, yine Fadime Şahin... Bir röportaj için milyarlar veriliyor. Bir müddet sonra, Fadime Şahin ve pek çok çarpık ve yanlış yaşantılar karşısında üzülerek ders almamız gerekirken, onların hayatı, imrenilecek halde, kamuoyuna sunuluyor. Yanlışlığın düzeltilmesini ve kültürel, sosyal kirliliğe alet olmamasını medyamızdan beklemek, toplumsal bir hakkımızdır. Türk ailesinin kültürel yapısını bozmaya hiçbirimizin hakkı yoktur.

Çevresel etki değerlendirilmesi, kısaca ÇED raporları, ülkemizde, büyük yatırımların engeli olmakta gibi ortada böyle bir hava yaratılmaktadır. ÇED raporu beş on yılda çıkmaktadır. Bir yatırım için bir yer tespit ediliyor, ÇED raporu bekleniyor, bekleniyor, bekleniyor, bekleniyor; çık-

mıyor. Lehte ya da aleyhte, bir an önce yapılmasında fayda vardır. Bu da, aynı, geciken adalet gibidir.

Bu arada, yıllardır özel çevre koruma kapsamı altına alınan yörelerde, halen imar planları bitmediğinden, fırsatçıların yaptığı kaçak yapılar mantar gibi bitmektedir. Gerçek ihtiyaç sahibi olan kimseler ise, devletin bu ihmali yüzünden, kaçak yapılanmaya gitmek zorunda bırakılmaktadırlar ve sanki buna teşvik edilmektedirler. Bu bakımdan, imar planlarının bir an önce tamamlanması gereklidir. Buna bütün kalbimizle inanıyoruz ve hepimizin bu hususta çalışması gerektiğini, burada bir kez daha belirtmek istiyorum.

Ulusal, bölgesel ya da yerel çevre yönetimi için, çevre politikaları belirlenmelidir. Çevre politikalarını şu şekilde sınıflandırabiliriz: Su kalitesiyle ilgili politikalar, hava kirliliğiyle ilgili politikalar, gürültünün azaltılmasıyla ilgili politikalar, katı atık yönetimiyle ilgili politikalar, enerjiyle ilgili politikalar, doğal ve yapay afetlerle ilgili politikalar... Son olarak, Alanya'da meydana gelen olayın, doğal ve yapay afetlerle ilgili politikaların, tam ve yerinde yapılmamasından kaynaklandığını, bütün ulus olarak yakından gördük.

İşte, Çevre Bakanlığının bütçesi üzerinde Partimin görüşlerini sizlere sundum ve bu bütçenin, hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle, hepimizi hürmetle selamlar iken; pazar günü, Refah Partili bir arkadaşımızın -Kemal Albayrak arkadaşımızın- beyaz kurdeleyle ilgili tarafımıza yaptığı bir atfa değinmek istiyorum. Biz, bu beyaz kurdeleyi, üç hanım olarak, burada, sadece dokunulmazlığın bir kısmının kalkması için, bir reaksiyon olarak ortaya koymuştuk ve bu arkadaşımıza, burada, geçenlerde, Sayın Kamer Genç'in -televizyonlardan da izlendiği gibi- bir türlü söyleyemediği, tek bir sözcükle, bir cümleyle cevap vermek istiyorum: "Anlayana sıvrisinek saz, anlamayana davul zurna az."

Saygılarımla efendim. (DTP, ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Göksoy.

ASLAN POLAT (Erzurum) – Tarihî bir cevap verdiniz.

H. AYSELİ GÖKSOY (Manisa) – Yine anlayamadınız...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Refik Aras; buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA REFİK ARAS (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurlarınıza, Millî Savunma Bakanlığının 1998 yılı bütçesi üzerinde, Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek için çıkmış bulunuyorum; hepimizi, saygılarımla selamlıyorum.

Hükümetimiz tarafından hazırlanarak Meclise takdim olunan Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, Türk Devletinin malî imkânlarının elverdiği en yüksek değerler çerçevesinde, uluslararası politik durumlar dikkate alınarak, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti coğrafyasının, bulunduğu bölgedeki stratejik konumu, komşu ülkelerin, bilinen ve maalesef, çoğunlukla, dostça denilemeyecek niyetlerinin süregelmesi, Türk Devletini korumak ve kollamakla görevli Silahlı Kuvvetlerimizin, her zaman, en üst seviyede hazır konumda olmasını gerektirmektedir. Bu da, tabii, Türk Halkının, dünyanın hiçbir ülkesinde görülmeyecek şekilde, ordusunu sevmesi ve desteklemesinin yanı sıra, ihtiyaç duyulan bütçe imkânlarının sağlanmasını da, gerekli kılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Millî Savunma Bakanlığımızın, ülke ve dünya şartları dikkate alınarak hazırlanan 1998 yılı bütçesi, 1 katrilyon 309 trilyon olarak Yüce Meclisin takdirine sunulmuştur. Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, 1998 yılı devlet bütçesinin yüzde 11'ini teşkil etmektedir; geçen yıla göre büyümesi, yüzde 107'dir. Türk Silahlı Kuvvetleri yetkililerinin, devletin tahsis edeceği bu

bütçeyi, en dikkatli bir şekilde, azami tasarrufa riayet ederek kullanacaklarına, yürekten inanmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değişen dünya şartları, her ülke gibi, Türk Devletinin de, dışpolitika ve savunma stratejisini değiştirmesini zorunlu kılmaktadır. Yakın bir geçmişe kadar, komünist rejimin lideri olan Rusya'yla yaşadığımız soğuk gerginlikler, bugün, artık, önlerindeki imkân ve fırsatları iyi değerlendirebilmek için umutlu bir bekleyişe dönüşmüştür.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin altyapı hizmetleri ihtiyaçları için, NATO Fonundan, 1953 yılından 1996 yılı sonuna kadar aldığı yardım, 4 milyar 624 milyon Amerikan Dolarıdır. Değerli milletvekilleri, kırküç senede, Türkiye'nin stratejik önemi ve dünya barışına yaptığı katkıları düşünürsek, alınan 4,6 milyon dolarlık yardımı, gerçekten az buluyorum. Türkiye, aldığı bu yardımı da, hava meydanları, radar tesisleri, akaryakıt boru hatları ve depoları, hat karargâhları, deniz üsleri gibi yatırımlarda kullanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her erkek Türk vatandaşı, tabii ki, belli bir yaşa gelince, asker ocağına katılmaya ve vatana hizmet etmeye can atar. Onun için, asker sevki sırasında, gençler, köylerinden, mahallelerinden, davul zurnayla yolcu edilirler. Bu, çok güzel bir duygudur.

Öte yandan, ülkemizde, yeteri kadar iş ve istihdam yaratamadığımız için, yaklaşık 3,5 milyon vatandaşıımız, Türkiye dışındaki çoğu gelişmiş ülkelerde ekme ve aş için yaşamlarını sürdürmektedirler. Bu vatandaşlarımız için, bildiği gibi, 1980 yılından beri, döviz karşılığı askerlik hizmeti uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama, bir taraftan, yurt dışındaki vatandaşlarımıza iş imkânlarını kaybetmemelerini sağlamakta, öte yandan da, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacı olan malzeme ve teçhizatın alınmasına katkı sağlamaktadır. Bu uygulamadan 1980 yılından günümüze kadar -yani, 17 yılda- sağlanan meblağ, 1 milyar 305 milyon Alman Markıdır. NATO'nun 43 yılda yaptığı yardımı düşünürseniz, vatandaşlarımızdan sağladığımız bu meblağ, hiç de az bir meblağ değildir. Hatta, döviz karşılığı askerlik hizmeti uygulaması karşılığında alınan 10 000 Alman Markını, gerekiyorsa, bir miktar daha artırarak, sürekli ve düzenli bir kaynak yaratılır diye düşünüyorum ve bunu, Sayın Millî Savunma Bakanlığına teklif olarak arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii ki, değineceğim en önemli konu, PKK terör örgütüyle yapılan mücadeledir. Şanlı Türk Ordusunun, Türkiye'yi bölmeyi ve parçalamayı hedef almış olan PKK terör örgütüyle ondört yıldan beri süren mücadelesi, Türk Halkı tarafından çok iyi şekilde bilinmekte ve değerlendirilmektedir. Konu, esas itibariyle bir içgüvenlik sorunu olmakla beraber, Türk Silahlı Kuvvetleri, ülke bütünlüğüne yönelik bu tehdide karşı mücadelede ana unsur olarak güvenlik güçlerinin yanında ve desteğinde olmuştur. Yıllardır karşı karşıya olduğumuz bu terör ve içgüvenlik sorunlarımızı, çok yazık ki, maalesef, NATO organizasyonu içerisindeki yakın dostlarımıza dahi anlatmamızda zorluklarımız vardır. Bu sözde dostlar, Türkiye'nin bölünmesini hedef alan terörle mücadelemizde, bize yardımcı olmaları gerekirken, bu mücadelemizi, insan haklarına karşı hareketler olarak değerlendirmekte ve Türkiye'ye karşı haksız eleştirilerde bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan, Türk nüfus kâğıdını taşıyan her insan bizim başımızın tacıdır, bu ülkenin vatandaşıdır. Şunu hiç unutmayalım ki, hiçbir yabancı millet, bizi, bizden daha çok sevmeyiz.

Çok sayıda ordu mensubumuzun, güvenlik görevlisinin, hiçbir suçu, günahı olmayan sade vatandaşlarımızın hayatlarına mal olan bu mücadele, istediğimiz sonuç alınıncaya kadar sürecektir. Bu vesileyle, tüm şehitlerimizi rahmetle anıyorum, gazilerimize acil şifalar diliyorum.

Türk Ordusu, içbarışın ve dünya barışının devamı için, bölgesinde, demokrasi, ekonomik ve askerî açıdan istikrarlı bir Türkiye için hizmet vermektedir.

Parlamentomuz ve onun içinden çıkan her cumhuriyet hükümeti, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, halkın emrinde ve ona hizmet için ihtiyaç duyduğu malî imkânları sağlamıştır ve tabii, sağlamaya da devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetleri, ihtiyacı olan silah, mühimmat, makine ve teçhizatını, olabilen ölçülerde yurt içinden tedarik etmek, üretmek ve yurt dışına satabilmek için de önemli gayretler sarf etmektedir. Almanya, Hollanda ve Yunanistan'la ortak bir proje içerisinde yürütülen Stinger füze üretimi, F 16 uçak üretimi, kasa hafif nakliye uçak üretimleri planlanan şekilde yürütülmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç duyduğu silah, araç ve gereçlerle ilgili ar-ge faaliyetleri, sanayi kuruluşları, TÜBİTAK ve üniversitelerle birlikte sürdürülmektedir.

Öte yandan, Savunma Sanayii Müsteşarlığı tarafından yürütülen Zırhlı Muharebe Aracı Projesi, F 16 Elektronik Harp Projesi, Fransa'ya ihraç edilmekte olan Mobil Radar Üretimi Projesi gibi üretim projeleri de sürdürülmektedir.

Rahmetli Turgut Özal tarafından çok iyi düşünülerek hem kendi harp silah ve teçhizatımızı kendimizin üretmesi hem de uluslararası rekabette yarışarak diğer ülkelere harp silah ve teçhizatının ihraç edilmesi hedeflerine yönelik olarak kurulan Savunma Sanayii Müsteşarlığı, önceden saptanan bu hedeflere önemli ölçüde ulaşarak, kendisini ispatlamış bir kuruluşumuzdur. Savunma Sanayii Müsteşarlığı, kuruluş hedeflerine uygun olarak, faaliyetlerini daha da genişletmelidir. Bu Müsteşarlık, hiçbir kısır çatışmanın ve sürtüşmenin içerisine çekilmemeli, hiçbir şaibeye konu olmamalı, sadece tedarik ünitesi gibi bir konuma asla sokulmamalıdır. Önemle altını çizdiğimiz temennimiz budur.

Savunma Sanayii Müsteşarlığının uyguladığı projeleri geliştirmek ve çoğaltmak ana hedefimiz olmalıdır. Böylece;

- 1- Savunma sanayii üretimi sağlanmış olur.
- 2-Teknoloji transferi sağlanmış olur.
- 3- İstihdam imkânı yaratılmış olur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetleri, dünyada başka bir örneği bulunmayan ordu-millet bütünlüğü anafikri içerisinde hizmetlerini devam ettirmektedir. Hiçbir kısır siyasî düşünce, bu ordu-millet bütünlüğünü bozmamalıdır ve de bozamayacaktır.

Türk Ordusu, Anayasa sınırları içerisinde, Türk yurdunun içeriden ve dışarıdan zarar görmemesi için yüklendiği görevi, üstün sorumluluk anlayışıyla sürdürecektir. Türk Ordusu, şimdye kadar olduğu gibi, hep Atatürk ilkeleri doğrultusunda, ülkenin, diğer medenî ülkelerle yarışarak, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak ilelebet yaşaması için üzerine düşen görevi yapmaktadır ve de yapacaktır.

Yüce Meclis, Türk Devletinin bugünkü zor ekonomik şartları içerisinde, kaynaklarının önemli bir bölümünü millî savunma için, alacağımız kararlar, tahsis etmektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bugün kabul buyurup tahsis edeceğimiz bu imkânları, mutlaka, en verimli şekilde kullanacağına yürekten inanıyoruz.

Anavatan Partisi Grubu adına, bütçesinin, Millî Savunma Bakanlığında hayırlı hizmetlere vesile olmasını dileyerek, Sayın Başkana ve sizlere Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aras.

Sayın Adil Aşırım; buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA ADİL AŞIRIM (İğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Çevre Bakanlığının 1998 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çevrenin korunması hakkındaki duyarlılığa, yapılan eleştirilere katılmamak mümkün değil. İnşallah, çevre konusunda, tıpkı Yüce Heyetinizin olduğu gibi, bütün insanlığın da ortak bir tavı olur.

Bilindiği gibi, çok geniş bir kitle, fiziksel, kimyasal ve biyolojik olarak, yani, organik ve inorganik olarak çevreyle etkileşim halindedir ve bunların her türlü zararlı gelişimi, çevreyi yıpratmaktadır. Endüstrinin, teknolojik gelişmenin, pazar artışının, daha fazla üretimin en fazla hırpalandığı taraf da çevredir. Bundan dolayı, çevre, gittikçe insanlığın ortak bir değeri olmuştur; dünya için duyulan kaygı, tüm milletleri bir araya getirmiştir.

Ancak, kabul etmeliyiz ki, Türkiye'nin, ülkemizin, dünyayı kirletme oranı, gelişmiş ülkelerin kirletme oranından kat kat azdır. Bundan dolayı, gelişmiş ülkelerin çevrenin korunmasıyla ilgili ayırdıkları ödeneklerin, Hükümetin çevreyi koruma konusunda ayırdığı ödeneğin çok çok üstünde olması da gayet tabiidir. Hatta, gelişmiş ülkeler, bu konuda, uluslararası düzeyde yatırımları destekleyen birçok fona hibe para vermektedir. Elbette ki, Hükümetin, Çevre Bakanlığının bütçesi konusunda ayırdığı ödenek yeterli değildir; fakat, gelişmiş ülkelerde, örneğin Almanya'da, Fransa'da, Amerika Birleşik Devletlerinde, bu konuda milyonlarca dolar ayrılmıştır ve Türkiye, bu konuda kat kat daha az ödenek ayırmıştır diye Hükümeti eleştirmek de büyük haksızlıktır. Bu, tıpkı, Amazon Ormanlarındaki yerlilere, kardeşim, Amazon Ormanları dünyanın akciğeridir, niye ödenek ayırmıyorsunuz, niye ormanları korumuyorsunuz demek kadar haksızlıktır; çünkü, biz, 1980'li yıllarda sanayiye başlamışız; dünya, bu konudaki gelişmesini, bu konudaki derinliğini, bir yüzyıla borçludur. Dolayısıyla, gelişmiş ülkeler, Türkiye'ye nazaran, yüzyıllardır çevreyi kirletiyorlar.

Peki, endüstriyel gelişmeyi, ürün artırımını çevreye zarar veriyor diye engelleyecek miyiz; hayır. Günümüzde, küresel düzeyde kabul gören temel politikalar, çevre ve kalkınmanın, birbirini engelleyen değil, tamamlayan unsurlar olduğunu kabul etmiştir. Bu bağlamda, dünyamızın ortak geleceği için sürdürülebilir kalkınmanın uygulanabileceği, Rio Konferansında kabul edilen "Gündem 21" belgesinde, bütün ülkelerin taahhütleriyle kapsamlı bir şekilde ortaya konulmuştur.

Çevre konusundaki duyarlılığımızı o kadar dengeli yapmalıyız ki, ekonomik gelişme ile çıkar-dığımız yasaların aynı paralellikte olması lazım. Bir gelişmiş ülke gibi, bir ABD gibi, aynı yasaları çıkarıp aynı taahhütlerde bulunmak, Türkiye'de daha yeni gelişmenin başlangıcında olan -özellikle, kompüter kontrollü- endüstrinin gelişimini yavaşlatmak, belki de engellemek olur; ama, bu konuda, gerçekten, Çevre Bakanlığı, büyük bir cesaretle, uluslararası toplantıya katılıp, ülkemizi de, gelişmiş ülkelerle birlikte aynı taahhütler altına sokmaktadır. İnşallah, Çevre Bakanlığıyla ilgili buradan çıkarılacak yasalarda, ekonomik gelişmenin de devamını sağlayacak duyarlılıkta oluruz.

Rio Konferansında kabul edilen "Gündem 21" belgesinde en önemli ilkeler şunlardır:

Birincisi, kalkınma ve sanayileşme hedeflerinin ve yöntemlerinin, yerkürenin fiziksel imkânlarıyla bağdaşmasını öngörmek. Yani, dünyamızı yok edecek yöntem ve hedefler için insanlığı sınırlamak.

İkincisi, gelecek kuşakların dünyasında da kalkınmaya imkân tanıyacak kaynakların var olmasını güvence altına almak. Yani, mevcut gelişmenin korunması ve devami için gelecek kuşaklara kaynak bırakmak.

Uluslararası kuruluşlar, bu ilkeler doğrultusunda yatırım programlarını yönlendiriyorlar. Örneğin, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası başta olmak üzere, neredeyse kalkınmayı

destekleyen tüm kuruluşlar, kaynak aktardıkları yatırımların çevreye zarar vermemesi için, bütün yatırımlarda uluslararası düzeyde taahhütler istiyorlar.

Konuşmamın başında söylediğim gibi, gerçekten de, gelişmiş ülkeler, bu konuda bizim gibi ülkelere borçlular; dolayısıyla, uluslararası düzeyde, bizim gibi ülkelerdeki bütün yatırımlara hibe para vermektedirler, yani, suçluluklarını kabul etmektedirler.

Gelişmiş ülkelerde çevrenin korunmasıyla ilgili ödeneğin fazla olmasının nedeni, gerçekten de, toprağın korunmasından tutun, suyun korunmasına kadar birtakım belgeler istenmesindedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletlerinde, çevresel olarak kullanılabilmesine dair bir temiz kâğıdı alınmadan hiçbir arsa ve arazi satın alınmaz, hiçbir arsa ve araziye yatırım yapılamaz.

Çevre Bakanlığımız da, bu tür kuruluşların ülkemize yönelik çevre yardımlarının istenilen düzeye ve niteliğe çıkarılması için çalışmalar yapıyor. Gerçekten, bu konudaki çalışmalarını desteklememek, takdir etmemek de mümkün değil. Bunun için, bütün parti gruplarının -nitekim, çevre konusunda konuşan sözcü arkadaşlar da, çevre konusundaki duyarlılığın ve alınacak tavrın partiler üstünde olduğunu kabul ettiler- TBMM gündeminde bulunan çevreyle ilgili yasalara ortak tavrı almalarını bekliyoruz.

Çevre Bakanlığımızın çalışmalarından biri de, Dünya Bankasının malî desteğinde, tüm kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile bilimsel grupların katıldığı ulusal çevre eylem planının hazırlanmasıdır. Bu planın çerçevesi, çevreyle ilgili kurumsal yapının işlevsel hale getirilmesiyle birlikte yasal uyumun sağlanmasıdır.

Diğer bir çalışma, OECD tarafından, 1998 yılında, ülkemiz çevre performansının değerlendirilme imkânının gerçekleştirilmesiyle ilgili ve bununla beraber, 1983'ten beri, Akdeniz Eylem Planı çerçevesinde, Akdenizin Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi uyarınca yapılan çalışmalarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, Karadenize ve Akdenize kıyısı olan tek ülkedir; Avrupa, Balkanlar ile Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu'yu birleştiren, gerçek anlamda bir köprüdür. Yani, Türkiye'nin çevresinde, saydığım bu bölgelerde bir ring yapabilirsiniz, bir (O) dönüşü yapabilirsiniz. Bu stratejik özellik, ülkemize, sadece ticarî bir inisiyatif kazandırmıyor, çevrenin bölgesel düzeyde yönetimi için geliştirilen inisiyatiflerde de önemli avantajlar sağlıyor. Örneğin, Boğazlar konusunda; dünyamızın korunması gereken bir değeri olan İstanbul Boğazının petrol naklinde kullanımını, çevresel kirlenmeyi önleme gereğiyle sınırlandırılarak, alternatif nakil hatlarında söz sahibi olabiliriz. Yani, Boğazlar konusunda, Montrö Antlaşmasını aşarak birtakım sınırlamalar getirip, örneğin, Bakü-Ceyhan hattı tezimizi kuvvetlendirebiliriz. Montrö Sözleşmesinden bu yana, büyük tankerlerin kullanımı artmıştır. Bugün, İstanbul Boğazından günde 140 tane büyük gemi geçmektedir ve yakın bir zamanda, bu gemilerin hemen hepsi, bir petrol katarı görünümünde olacaktır. Dünyayı korumak için uluslararası sözleşmelerde taahhütte bulunan ülkelerin bu taahhütleri hatırlatılarak, Boğazların tüm inisiyatifini üzerimize alarak, Montrö'yü aşabiliriz.

Türkiye, çevre konusunda, uluslararası düzeyde akdedilen 40'dan fazla sözleşmeye taraf olmuş, 30'un üzerinde deklarasyon ve siyasi karar benimsemiş, 16 ülkeyle de ikili işbirliği anlaşması yapmıştır. Bu yönüyle, Çevre Bakanlığı, uluslararası yükümlülüklerimizden doğan pek çok görevle karşı karşıyadır. Bu yükümlülüklerimizin öngördüğü hukukî, kurumsal ve teknik yapılanmalar doğrultusunda gerçekleştirilecek ulusal uygulamalar, Bakanlığın, yeniden yapılandırılarak, yetmiş eleman, teknik donanım ve en büyük sorunu olan hizmet binası, malî kaynak ve yeni yetkilerle teçhiz edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, çevre sorunlarının üzerine, çevresel örgütlenme ve idarî yapıdaki bölünmüşlük nedeniyle tam mânasıyla gidememektedir. Çevre, çok geniş kapsamlı olduğundan, çevreyle ilgili sorunların tek bir kuruluşa mal edilerek çözümlerini belirleme de mümkün olamamaktadır.

Yapmamız gereken tek şey, yönetimden denetime kadar, geliştirilmiş idarî yapıyı gerçekleştirmektir. Yerel yönetimlere çevreyle ilgili birçok konuda önemli görev ve yetkiler verildiği halde, yerel yönetimlerin malî sıkıntılarından dolayı, bu görevler yerine getirilememektedir. Yerel idarelerin çoğu, çevreyle ilgili altyapı tesislerini kurup işletmek için gereken yatırımların gerçekleşmesini sağlayamamaktadır. Oysaki, çevrenin korunmasıyla ilgili fon, Hazinece, tümüyle Çevre Bakanlığına kullandırılmak üzere verildiğinde, belki de, Çevre Bakanlığının çevreyi korumayla ilgili bütün genel müdürlükleri -bir Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi, bir Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi, bir Karayolları Genel Müdürlüğü gibi- yerel yönetimlerin, çoğunlukla da belediyelerin, özellikle, atıksuların tekrar kazanımı, çöp toplama merkezlerinde birtakım çöplerin enerjiye dönüştürülmesi gibi konularını -bir Karayolları Genel Müdürlüğünün yol yapımı gibi- ihale edip belediyelere kazandırabilir ve sonuçta, belediyeler, bu kurumları özel sektöre vererek, işleterek kendisine gelir sağlayabilir; fakat, Çevre Bakanlığı, demin birçok arkadaşımızın da söylediği gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bekleyen kanunlarından dolayı, maalesef, icracı bir bakanlık haline getirilememiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe imkânları çerçevesinde, özelleştirmeden elde edilecek gelirler ile Çevre Kirliliğini Önleme Fonu, tümüyle, Çevre Bakanlığının yatırımcı ve icracı bir bakanlık haline getirilmesi için, bu Bakanlığın kullanımına tahsis edilebilecektir. Halen çok sayıda, gerek arıtma tesisi kredileri, gerekse -özellikle- belediyelerimizin proje talepleri, fon kaynağının yetersizliği nedeniyle, maalesef, karşılanamamaktadır. Çevre Bakanlığının gerek malî gerekse hukukî yapısı ise, bu gibi hizmetlerin geliştirilmesini mümkün kılamamaktadır.

Çevreyle ilgili yapılması gereken önemli kanun tasarılarını burada size arz etmek istersek, şöyle:

1983 yılında yürürlüğe giren 2872 sayılı Çevre Kanunu, aradan geçen zaman içerisinde günün ihtiyaçlarına cevap veremediğinden, halen Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde bulunan Çevre Kanunu Tasarısının bir an önce çıkarılması gerekmektedir. Bu konuda da bütün grupların ortak tavır alacağına inanıyoruz.

Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda bulunan 443 sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin öncelikle görüşülerek gerekli değişikliklerin yapılması ve kanunlaştırılması için, Grup olarak üzerimize düşeni yapacağız.

Hayvanları Koruma Kanun Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde yer almaktadır. Bu konuda da, Çevre Bakanlığına Grup olarak destek olacağız.

1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansında alınan karar çerçevesinde, çölleşmeyle mücadele edilmesi amacıyla Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi hazırlanmıştır. Bu da, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin 83 üncü sırasındadır. Bunun yanında, Çevre Bakanlığıyla ilgili daha birçok kanun tasarısı Meclis gündeminde. Biz, Grup olarak Çevre Bakanlığına destek vereceğiz.

Bu vesileyle, hem Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin hem de Çevre Bakanlığımız bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aşırım.

Ontüçüncü turda gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, şahıslar adına konuşmalara geçiyoruz.

Lehinde, Sayın Avni Kabaoğlu; buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

H. AVNİ KABAOĞLU (Rize) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Bakanlığının bütçesinin lehinde konuşmak için söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, çevreyi korumak, geliştirmek, çevre kirliliğini önlemek, çevre sorunlarını çözmek bir göntül işidir, bir şuur işidir. Çevre sorunlarıyla uğraşmak, ciddi bir çevre eğitimiyle mümkündür. Tabii ki, bu konuda en büyük görev Çevre Bakanlığına düşmektedir. Bu konuda Çevre Bakanlığını yalnız bırakmamak lazımdır. Çevre eğitimi konusunda, ilköğretimden başlayarak üniversitelere, Bakanlık kuruluşlarına, Diyanet İşleri Başkanlığına, işçi kuruluşlarına, Millî Savunma Bakanlığına büyük görevler düşmektedir. Çevre Bakanlığının bu gibi kuruluşlarla yaptığı çalışmaları takdirle karşılıyorum.

Değerli milletvekilleri, 20 nci Yüzyılda, insanlık, kalkınma adına, büyüme adına, sanayileşme adına çevreyi kirletme hakkına sahip değildir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçmek güzel bir olaydır; fakat, sanayi toplumuna geçeceğiz diye bu güzel topraklarımızı tahrip etmek, yok etmek, hiç kimsenin menfaatına değildir; buna, hiç kimsenin hakkı da yoktur. Ülkemizde, önce kalkınalım, sonra çevre sorunlarını çözümün lüksüne sahip değiliz. Bu nedenle, her şeyden önce, sanayi bölgelerinin yer seçiminde iyi etüt yapılmalı, çevreyi bozacak, kirletecek gibi durumlara izin vermemeliyiz.

Çevre sorunlarının çözümü, sorunlar öncelik sırasına konularak ele alınmalıdır. Sanayi sektöründe, öncelik, yer seçimine verilmelidir. Yanlış yer seçimi, uzun vadede maliyeti yükseltmekte, işsizliği körüklemektedir. Telifisi mümkün olmayan çevre sorunları gündeme gelebilir. Organize sanayi ve ihtisas sanayi yer seçiminde, Sanayi Bakanlığı ile Çevre Bakanlığı tam bir mutabakat içinde olmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, günümüzde, hava kirliliği, insanlarımızı son derece etkilemektedir. Burada, belediyelere çok büyük görev düşmektedir. Kalitesiz kömür kullanımına kesinlikle izin verilmemelidir. Yaşlı insanlarımız, kirli havadan son derece etkilenmektedir. Hatta, istenmeyen ölümler meydana gelebilmektedir. Belediyeler, kullanımı yasak olan kaçak kömürleri yakaladığında, zarar vermeyecek yerlerde imha etmelidir. Belediyeler, yakınsın diye fakir fukaraya dağıtırsa, bütün insanlara zarar vermiş olurlar. Hava kirliliğini etkileyen diğer unsurlardan egzoz gazı, fabrika baca gazları konusunda da, belediyelerin denetim mekanizmalarına büyük iş düşmektedir.

Değerli arkadaşlarım, çevre uygulamalarının başarısında vazgeçilmez olan unsur, denetimdir. Denetimin en önemli noktası ise, güvenilir, bilimsel bir izleme, ölçme sisteminin kurulmasıdır. Bu konuda, 55 inci Hükümet, yapımı sürüncemede olan merkez laboratuvarının inşaatını süratlendirmiştir. Laboratuvar, 1998 yılında hizmete girecektir. Laboratuvar merkezinin aynı zamanda eğitim hizmeti de verebilmesi için gerekli mevzuat çalışmaları başlamıştır.

Değerli arkadaşlar, tabiattaki her kaynak gibi, toprak da sınırlıdır. Ülkemiz topraklarının yüzde 50'si erozyona karşı karşıyadır. Bu durum, ülkemiz için çok ciddi bir tehlikedir. Topraklarımızın erozyona uğramasına ve çölleşmesine karşı tedbir alınması, arazilerimizin verimlilik derecesine göre kullanılması gerekir. Erozyona kaybolan toprakların yerine gelmesi imkânsızdır. Valilikler, özel idare kaynaklarını da içine alacak şekilde, erozyona maruz kalan bölgelere istinat duvarı yapmalıdır. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü de, taşkın bölgelerde, suyu kanala alma çalışmaları yapmalıdır.

Değerli arkadaşlar, Karadenizimiz imdat bekliyor, denizimiz ölüyor. O insan haklarından bahseden Avrupa Topluluğu, Orta Avrupa ülkeleri, kendi pisliklerini ve sanayi atıklarını Tuna Nehri yoluyla Karadenize boşaltarak, güzel Karadenizimizi kirletmektedir. O insan haklarından bahseden Avrupa uyuyor mu; nerede?! Ayrıca, Volga Nehri, sanayi atıklarıyla Karadenizimizi kirletmektedir. Belediyelerin kanalizasyonlarının denize direkt deşarjı, fabrikaların katı atıklarını denize akıtmaları da Karadenizimizi kirletmektedir. Eskiden, Türkiye'nin yüzde 45 balık ihtiyacını Karadeniz karşıladı. Karadenizde çeşitli türde balıklar vardı. Şimdi ise, çok az sayıda balık türü kaldı. Deniz ekonomisi ölmek üzere. Bu örneklerde olduğu gibi, çevre sorunları sınırlanması etkilere sahiptir; yani, ülkeler, tek başlarına çevre sorunlarının üstesinden gelemeyiz. Yapılacak iş:

Karadenize sahili olan devletler derhal bir araya gelmeli, Karadenizi korumak için yasalar çıkarılmalı, koruyucu tedbirler alınmalıdır.

Akdeniz ve Karadenizin kirliliğe karşı korunması için 55 inci Hükümet aktif davranmaktadır. Bilindiği gibi, diğer kıyı ülkelerinin atıkları ile Tuna ve benzeri nehirlerle Karadenize ulaşan kirlilikten ülkemiz etkilenmektedir. Türkiye, Karadenizde kirliliğin önlenmesi konusunda, uluslararası düzeyde aktif rol oynamaktadır. İki hafta önce, Tuna'dan gelen kirlilik konusunda, Tuna ülkeleriyle müzakere sürecinin başlatılması, bu faaliyetler arasında en önemli olanlarından biridir.

Türkiye'nin bu oluşum içerisinde etkili bir rol oynaması ve bölgesel girişimleri hızlandırması, Karadeniz için bölgesel ve global düzeyde çevre konusunda yürütülen faaliyetlerin geleceği açısından çok önemlidir. Avrupa'yla ilişkilerimizin içinde bulunduğu son durum da göz önünde tutulduğunda, bölgemizdeki ülkelerle tek tek ya da Karadeniz Ekonomik İşbirliği gibi oluşumlarla sürdürdüğümüz ilişkilerin daha da geliştirilmesi açısından, çevrenin de ötesinde boyutları haizdir. Bu bakımdan, Bükreş sözleşmesi için yapılan taahhütlerimizin, kısmen de olsa, bu yeni dönemde de sürdürülmesi ve gerekirse, Türkiye'nin, anılan projeye, diğer kıyı ülkelerinden daha fazla katkıda bulunması, daha fazla ekonomik yönden yardımda bulunmasında fayda mülahaza ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, dünyanın en zengin doğal kaynaklarına sahip ülkelerinden biridir. Gelişmiş olan ülkelerde alan koruması yüzde 10 civarında, dünya ortalaması yüzde 5 iken. Ülkemizde bu oran yüzde 2 civarındadır. Bu amaçla, koruma alanlarını artırmaya yönelik çalışmalar hızlandırılmıştır. Bu konuda, 55 inci Hükümetin, ilk defa korumaya yönelik mevzuatınıza çağdaş uygulama düzeyine getirecek hazırlıkları yapmasını memnuniyetle karşılıyorum.

Doğu Karadenize gitmeyen var mı, bilmem; Kaçkar Dağlarının etrafında son derece güzel yaylalarımız, akarsularımız, ismi konulmamış çiçek toplulukları, krater göllerindeki alabalıklar görülmeye değer arkadaşlar. Bütün bunlar, bugüne kadar tabiiğini muhafaza etmiştir. Ancak, Çevre Bakanlığının bu bölgeye daha duyarlı bakması, Orman Bakanlığının, Tarım ve Köyüşleri Bakanlığıyla koordineli hareket ederek yatırım yapması, bir ufak para harcaması dileğimizdir.

Değerli arkadaşlar, Çevre Bakanlığımızın, Marmara Denizi, İzmir Körfezi, İskenderun Körfezi temizleme çalışmaları için yaptığı çalışmaları biliyoruz. Çevre Bakanlığının, Ankara'nın Gölbaşı İlçesindeki gölü temizleme çalışmalarını başlattığını duyduk, takdirle karşılıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, özetle, Türkiye, doğal kaynak yönetim politikalarına kararlılık ve açıklık getirmek zorundadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kabaoğlu, hemen toparlayalım.

H. AVNİ KABAOĞLU (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

Türkiye, su ve toprak kaynaklarını ancak iyi yönetirse, 2000'li yıllarda nüfusuna yeterli su ve gıda maddeleri elde edebilecektir.

Çevre politikalarını popülist politika sanmak ve ertelemek, Türkiye'nin ekonomik menfaatlarını da engellemektedir. Ekonomik kararlar, çevre kriterlerini dikkate almak zorundadır. Mevcut karar mekanizmalarını bu zemine oturtmak zorundayız.

1998 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kabaoğlu.

Sayın milletvekilleri, şimdi, eleştirilere Hükümet üyeleri yanıt verecekler; ancak, Sayın Bakanları buraya çağırılmadan önce, hemen, 19.05'te toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.05

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 19.05

BAŞKAN : Başkanvekili Hasan KORKMAZCAN**KÂTİP ÜYELER : Levent MISTIKOĞLU (Hatay), Zeki ERGEZEN (Bitlis)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 35 inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

1. — 1998 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1996 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/669; 1/670; 1/633, 3/1046; 1/634, 3/1047) (S.Sayıları : 390, 391, 401, 402) (Devam)

C) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1. — Millî Savunma Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. — Millî Savunma Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

D) ÇEVRE BAKANLIĞI (Devam)

1. — Çevre Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi (Devam)

2. — Çevre Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı (Devam)

BAŞKAN – Çalışmalarımıza kaldığımız noktadan devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Bundan önceki oturumda, kişisel lehte görüşme tamamlanmıştı.

Şimdi, Hükümetin konuşmalarına sıra gelmiştir. Hükümet adına ilk söz, Millî Savunma Bakanımızın:

Buyurun Sayın Bakan. (DTP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri, aziz arkadaşlarım; bölgemizdeki siyasi ve askeri gelişmeler ile Bakanlığımızın faaliyetleri ve 1998 malî yılı bütçe teklifine ilişkin açıklamalarım geçmeden önce, Yüce Heyetinizi, Türk Silahlı Kuvvetleri, şahsım ve mesai arkadaşlarım adına saygıyla selamlıyorum.

Tasviplerinize sunulan Millî Savunma Bakanlığı bütçe teklifi, mevcut ekonomik ve sosyal konjonktür çerçevesinde takip edilen politikalar, kalkınma planları ve Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçları ile uluslararası politik durum dikkate alınarak hazırlanmış olup, yüksek malumları olduğu üzere, Plan ve Bütçe Komisyonunda hassasiyetle incelenmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında, yapıcı katkıları ve eleştirileri bizlere ışık tutan Komisyon Başkanı ve üyesi arkadaşlarıma ve görüşmelere katılan değerli milletvekili kardeşlerimize, huzurlarınızda, bir defa daha şükran duygularımı ifade etmeyi bir görev sayıyorum.

Bugün de, burada, Yüce Meclisimizin grupları adına konuşan -Sayın Mukadder Başeğmez'le başlayan, Bekir Yurdagül'le devam eden ve Sayın Necmettin Dede, Sayın Hasan Gülay, Sayın Yıldırım Aktuna, Sayın Refik Aras ve Sayın Kabaoğlu- arkadaşlarımızın çok değerli görüş ve düşünceleri, Bakanlığımızın 1998 yılı çalışmalarında bize ışık tutacaktır, rehber olacaktır. Değerli arka-

daşlarımızın cümlesine, yüksek huzurlarınızda, çok değerli eleştirileri nedeniyle, şükranlarımı, saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; savunma bütçelerinin görüşülmesi, milletlerarası savunma ilişkilerinde meydana gelen gelişmeler hakkında Yüksek Heyetinize özet de olsa bilgi verme ve görüş teatisinde bulunma imkânı sağlaması bakımından, özel bir önem taşımaktadır.

Son yıllarda uluslararası ilişkiler, yeni bir niteliğe ve niceliğe bürünmüş ve yeni dünya düzeninin ortaya çıkmakta olduğu gibi iyimser bir tablo yaratmış; ancak, kısa bir zaman içerisinde ortaya çıkan çatışmalar ve bunalımlar, bu iyimserliğe maalesef gölge düşürmüştür.

Yaşamakta olduğumuz dönemin koşulları, soğuk savaş günlerinden çok farklıdır. Bugünün en önemli meselesi, sürekli barış, güvenlik ve istikrarı sürekli kılmaktır. Özellikle NATO ve Batı Avrupa Birliği gibi güvenlik örgütleri, bu amacın gerçekleşmesinde her zamankinden çok daha fazla önem kazanmaktadır.

NATO'nun askerî yapısının esnek bir niteliğe kavuşturulması çalışmaları, Avrupalı müttefiklerin savunma alanında daha görünür bir rol üstlenme çabaları, Avrupa güvenlik ve savunma kimliğinin ittifak içinde geliştirilmesi konuları, yaşanmakta olan dönüşüm sürecinin ağırlıklı boyutları olarak ön plana çıkmıştır.

Değerli arkadaşlarım, yeni bir Avrupa güvenlik mimarisine ihtiyaç olduğu düşüncesiyle hareket ederek, Kuzey Atlantik Konseyi ve Barış İçin Ortaklık organizasyonlarının mezc edilmesine dayanan Avrupa Atlantik Konseyini de, bu istikamette atılmış olan önemli bir adım telakki etmekteyiz.

Günümüzde, bölgemizin ve Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu en önemli risklerden birisi de, arkadaşlarımızın da değindikleri gibi, değerli arkadaşlarım, Balkanlar ve Kafkaslarda yaşanan bunalımlar, gelişmeler ve meydana gelen hızlı değişikliklerin nasıl sonuç vereceğinin tahmin edilememesidir. NATO ile Rusya Federasyonu arasında mayıs ayında Paris'te imza altına alınan Kuruçcu Senet'i, Avrupa'da tehdit ve risklerin azaltılmasında atılan fevkalade önemli bir adım olarak da değerlendiriyoruz.

Büyük önem verdiğimiz AKKA kanat tavanları konusunda da görüşmelerin devam etmesi gerektiğine inanıyoruz.

Türkiye'nin, Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Karabağ sorununa ve diğer Türk kökenli devletlere yaklaşımında gösterdiği duyarlılığı göz önünde bulundurmak gerekir. Bazı olumsuzluklara rağmen, Rusya'yla ilişkilerimiz umut verici bir yönde gelişmektedir. Bu gelişme seyrinde ak-sama meydana gelmemesini diliyoruz.

Güney Kafkasya'da süregelen etnik huzursuzluklar ve Ermenilerin işgal ettikleri Azerî topraklarını hâlâ boşaltmamış olmalarıyla, Çeçenistan'da yaşanan olumsuz durum, Türkiye için bir üzüntü kaynağı olmaya devam etmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Ortadoğu'ya gelince, bu bölge, mevcut stratejik enerji kaynakları ve yıllardır süren politik, sosyal çalkantılarıyla uzun süredir dünyanın dikkatlerini üzerinde toplamaktadır. Körfez krizi ve sonrasında yaşanan gelişmeler sonucunda, Türkiye, güneyinde sürekli problemlerle başbaşa bırakılmıştır. Bölgede yaşanan otorite boşluğunun her geçen gün giderek artan faturasını güvenlik alanında, uygulanan ambargonun faturasını da ekonomik alanda ödemeye devam ediyoruz.

Türkiye, Bosna-Hersek'te barışın tesisi ve idamesi için elinden gelen tüm imkânları kullanmakta ve NATO faaliyetlerini aktif olarak desteklemektedir.

Değerli arkadaşlarım, yine bu dönem içerisinde, Arnavutluk halkının acil yardım ihtiyacının karşılanabilmesini teminen, Türkiye, askerî misyona katılmıştır. Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk ve Makedonya'yla dostluk ilişkilerimizi, her alanda olduğu gibi, savunma alanında da geliştirmeye devam ediyoruz.

Yunanistan ve Türkiye arasında Lozan Antlaşmasıyla tesis edilen statüyü Türkiye muhafaza çaba sarf ederken, Yunanistan, kendi lehine değiştirmek için, uluslararası hukuk kurallarını zorlamaya devam etmektedir. Yunanistan'a diyalog yoluyla çözülmeyecek hiçbir sorun olmadığını ve ancak bu şekilde bölgede sürekli barış ve istikrarı kalıcı kılabileceğimizi, tekrar bu kürsüden hatırlatmak istiyorum:

Sayın Başkan, değerli üyeler, aziz arkadaşlarım; tüm bu tehditlere ilave olarak -arkadaşlarımızın da büyük bir güzellikle değindikleri gibi- Türkiye'yi bölmeyi ve parçalamayı hedef almış PKK terör örgütüyle yıllardır süren mücadeleimiz ise, çok iyi bilinmekte ve değerlendirilmektedir. Konu, esas itibariyle bir içgüvenlik konusu olmakla birlikte, Türk Silahlı Kuvvetleri, ülke bütünlüğüne yönelik bu tehdide karşı mücadelede, başından itibaren esas unsur ve her zaman güvenlik güçlerinin yanında ve desteğinde bulunmuştur. Dışarıdan maddî ve manevî, fizikî olarak bazı komşularımızdan da destek gören bu terörlü mücadelede büyük mesafeler katedilmiştir. Savunma bütçesinin önemli bir bölümüyle sürdürülen mücadele, bütçeye verdiğiniz destek ve katkılar sayesinde temin edilecek uygun silah sistemleri ve teçhizatın teminiyle daha da başarılı kılınacaktır.

İçinde bulunduğumuz bölge ve çevremizde sürmekte olan istikrarsızlıklar ve belirsizlikler, Türkiye için ciddi bir tehdit oluşturmaya devam etmektedir. Bu nedenle, ülkemiz, her zaman savunmasını güçlü tutmak zorundadır. Zira, uğruna canlar feda ettiğimiz bu güzelim yurt savunmasından tasarruf etmek mümkün değildir.

Yüce Atatürkümüzün "Yurtta sulh, cihanda sulh" diye özetlediği iç barışın ve dünya barışının devamı için, bölgede demokratik, ekonomik ve askerî açıdan istikrarlı ve büyük bir Türkiye'nin, sadece bölge barışı için değil, Avrupa ve dünya barışı için de vazgeçilmez bir unsur olduğu açıkça görülmektedir.

Değerli arkadaşlarım, buna ilaveten bir gerçeğin daha altını çizmek istiyorum . İlmin, teknolojinin süratle geliştiği, bir icadın ömrünün iki ikibuçuk yılla sınırlı kaldığı, sanayi ötesi çağın yaşandığı dünyamızda, savunma kimliği ve kişiliği değişmiş konvansiyonel harp araç ve gereçleri, yerlerini, sanayi ötesi elektronik sistemlere terk etmişlerdir.

Değerli arkadaşlarım, bu hedefe ulaşmak maksadıyla, savunma sanayii faaliyetlerinde, mevcut millî sanayiinin savunma sanayii ihtiyaçlarına göre reorganize ve entegre edilmesi amacı güdülmüş, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine öncelik verilmiş ve kullanıcı ile üretici kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Değerli arkadaşlarım, böylelikle, Türkiye'nin çeşitli ülkelerle yapılan konsorsiyumlar yoluyla ortak üretime katılmasına önem verilerek, Hazine açısından yaratılan katmadeğer göz önüne alındığında mamullerin yurt dışından tedarikine nazaran yüzde 50 oranında daha ucuza mal edilmesi ve Türkiye'nin müttefikleriyle aynı anda modern silah ve elektronik sistemlere sahip olması sağlanmaktadır. Ayrıca, bu tür konsorsiyum uygulamaları, katılımcı ülkeler ve firmalar arasında organik bağ oluşturarak, Türkiye'nin Batı ile entegrasyonunu da kolaylaştırmaktadır.

Yerli sanayice ile üretilen mamullerin uluslararası tanıtım faaliyetlerine de ayrı bir önem verilmektedir. Savunma sanayiinin geliştirilmesi, caydırıcılığı temin maksadıyla modern ve kuvvetli bir silahlı kuvvetler oluşturmanın yanında, dışa bağımlılığın azaltılması ve yurtiçi ekonominin gelişmesine de büyük katkılar sağlamaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bugün itibarıyla, havacılık, zırhlı araç, askerî elektronik, roket, konvansiyonel silah ve mühimmat alanlarında yurtiçi sanayileşmenin büyük ölçüde tamamlanmış ve yurt içinde üretilen sistemlerin bakım ve onarımı konusunda dışa bağımlılığın önemli ölçüde ortadan kaldırılmış olması gurur vericidir. Bu bağlamda, temel savunma sanayii tesislerimiz, bugün gelişen noktada, kendi ayakları üzerinde durabilecek ve dışarıyla rekabet edebilecek güce kavuşturulmuşlardır. Söz konusu savunma sanayii kuruluşlarımız, yan sanayie aktardıkları işlerle de, en son teknolojinin yurt sathına yayılmasını temin etmiş ve doğrudan doğruya ülkemizin istihdam sorununun çözümüne de önemli katkılar sağlamıştır.

1997 yılı, savunma teçhizatı ürünlerimizin ihracatı açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Savunma sanayii kuruluşlarımız tarafından üretilmekte olan birçok ürünle ilgili önemli bağlan-tılar yapılmış ve kontratlar imzalanmıştır. Türk savunma sanayii ürünlerinin de uluslararası rekabet şartlarında şansı olduğu böylelikle görülmüştür.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Bakanlığımız 1998 malî yılı bütçe tekli-fi, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik şartlar, alınan istikrar tedbirleri, bulunduğumuz bölge-deki askerî ve siyasî gelişmeler ile Silahlı Kuvvetlerimizin zorunlu ihtiyaçları dikkatle alınmak su-retiyle ve tasarruf ilkelerine bütünüyle ve azamî derecede uyularak hazırlanmış olup, 1 katrilyon 390 trilyon 263 milyar 200 milyon Türk Lirası olarak huzurlarınıza getirilmiş bulunmaktadır.

Değerli partilerimizin değerli grup sözcülerinin de ifade ettikleri gibi, bu bütçe, gerçekten, genel bütçenin yüzde 18'lerinden yüzde 9'larına inmiştir ve gayri safi millî hâsılamızın da yüzde 3'ünü bulamamaktadır; ama, bugünkü koşullar içerisinde, ülkemizin bugünkü ekonomik koşulları çerçeve-sinde, ancak bu kadarıyla yetinmiştir Silahlı Kuvvetlerimiz. Bakanlık olarak, bu kadarıyla yetin-mek durumunda ve Silahlı Kuvvetlerimizi caydırıcı güce sahip kılma görev ve sorumluluğunu üst-lenmiş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu bütçenin, Ulu Önder Atatürkümüzün hedef olarak gösterdiği "muasır medeniyet" seviyesine erişebilmemiz hususunda güvenli bir ortamın yaratılmasına katkı sağlayaca-ğına inanıyoruz.

Savunma alanındaki ihtiyaç ve gayretlerimizi büyük fedakârlıklara katlanarak karşılayan ve askerine "Mehmetçik" ismini vererek askerliği kendisiyle özdeşleştiren büyük Türk Milletinin tem-silcileri olan siz değerli milletvekili arkadaşlarıma bir defa daha şükranlarımı ve saygılarımı sunu-yorum.

Bu bütçemize yaptıkları çok değerli katkılar nedeniyle de arkadaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyor ve bu bütçemizin, milletimize, hepimize, devletimize ve Türk Silahlı Kuvvetlerimize hayırlı uğurlu olmasını Cenabı Haktan niyaz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Hükümet adına bütçe eleştirilerini cevaplayan Millî Savunma Bakanı Sayın İsmet Sezgin'e teşekkür ediyorum.

Bu turdaki, Hükümetin ikinci sözcüsü Çevre Bakanı Sayın İmren Aykut.

Buyurun Sayın Bakan. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu ana kadar, çeşitli milletvekili arkadaşlarım, çevreyle ve Çevre Bakanlığıyla ilgili görüşlerini dile getirdiler. Bu arkadaşlarımın görüşlerini dile getirirken tespit ettiğim ortak noktaları, çevre konusunu tamamen siyasetin üstünde, parti politikalarının üstünde tutmuş olmaları ve çevre sorunlarına çok evrensel bir yaklaşımda bulunmuş olmalarıdır. Bu bakımdan kendilerini kutluyor ve kendilerine çok teşekkür ediyorum. Burada dile getirdikleri görüşlerin hemen hemen tamamına katıldığımı, söylenenlerin tamamının doğru olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Gerçekten, çevre, artık asrın konusudur, özellikle de gelecek asrın konusudur ve bugün, bütün ülkelerin gündeminin birinci maddesini oluşturmaktadır. Türkiye'de de, çevre, çok ciddi SOS'ler vermektedir. Çeşitli arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, şu anda Türkiye'de, maalesef, denizler tamamen kirlenmekte, göller, nehirler tamamen kirlenmekte ve bu konuda yeterli tedbirlerin alındığı da söylenememektedir, gözlenememektedir, çok yakın bir gelecekte de alınacakmış gibi görünmemektedir.

Şöyle ki, yapılan incelemelerde, 9 binin üzerinde endüstri kuruluşunun ürettiği atık suların 930 milyon metreküp olduğu hesaplanmış ve fevkalade ağır metaller ve zehirleyici maddeler ihtiva eden bu 930 milyon metreküp suyun yüzde 84'ünün kamu kuruluşları tarafından, yüzde 16'sının özel sektör kuruluşları tarafından üretildiği ve bunun yüzde 80'inin de hiçbir arıtmaya tabi olmadan en yakındaki derelere, göllere ve denizlere bırakıldığı görülmüştür.

Değerli milletvekilleri, diğer taraftan, endüstri kuruluşlarının ve toplam olarak Türkiye'nin ürettiği katı atıkların da 20-22 milyon ton olduğu bilinmektedir. Bu katı atıklar da, hiçbir ayrıştırılmaya tabi tutulmadan ve bilimsel bir şekilde, düzgün bir şekilde yapılmış deponi alanları olmaksızın, tamamen vahşi depolama usulüyle, herhangi bir yerdeki açık alanlara bırakılmaktadır; bunların ürettiği çöp suyunun yeraltı sularına karışması, bu çöplüklere aynı zamanda tıbbî atıkların ve endüstri atıklarının da bırakılması sebebiyle, doğa, çok ciddi bir şekilde kirlenmekte ve telafi edilemeyecek kayıplar ortaya çıkmaktadır.

Biz, üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkeyiz ve biz, turizme çok fazla umut bağlamış, turizmden ciddi döviz girdileri bekleyen bir ülkeyiz; ama, bu üç taraftaki denizlerin hepsinde, kurulu bütün turistik tesislerde, 4 400'ün üzerinde turistik tesiste yapılan bir incelemede, bu tesislerden sadece 848'inin arıtma tesisi olduğu, yani, sadece yüzde 20'sinin arıtma tesisi olduğu, yüzde 80'inin hiçbir arıtma olmaksızın kanalizasyonlarını denize boşalttığı bilinmektedir.

Şimdi, gerek Anadolu'nun ortasındaki şehirlerin en yakın nehirlere, çay ve derelere gerek deniz kıyısındaki bütün şehirlerin ve kuruluşların kanalizasyonlarını denize bıraktıklarını düşünürsek, Türkiye'nin, şu anda, gerek atık sularla gerek katı atıklarla gerek tıbbî atıklarla gerekse birtakım kimyasal atıklarla -ki, 5 milyon tonu geçiyor yıllık miktarı- fevkalade kirlendiği görülecektir.

Şimdi, bu kirlilik, bir yandan kendi toplumumuza, kendi ülkemize ihanet diye ifade edilmesi gerekirken, bir yandan da pek çok uluslararası taahhütümüze aykırı noktalara bizi sürüklemektedir. Çok yakın bir gelecekte, uluslararası taahhütlerimiz sonucunda birtakım ürünlerimizi satamama, birtakım ülkelerden teknoloji alamama veya birtakım ithalatlar yapamama durumlarıyla karşı karşı kalacağımızı ifade etmek mecburiyetindeyim. Bu sebeple, birçok işyerine bugüne kadar yapılmış çok çeşitli ikaz ve ihtarlar, verilmiş çeşitli para cezalarına rağmen, hiçbir tedbir almadıkları için, kapatma cezaları vermeye başlamış durumdayız. Kapatma cezaları verdiğimiz işyerlerinin sahipleri, Bakanlığımıza gelerek, bize, fevkalade haklı olduğumuzu, aslında, yapabilecek güçlerinin de olduğunu; ama, biraz zaman tanınması istemişler; biz de, bugüne kadar pek çok zaman tanınmış olmasına rağmen, onlara, son bir kez daha zaman tanıyarak, bu tesisleri yapmaları yolunda teşvik etmekte ve yardımcı olmaktayız.

Değerli arkadaşlarımız, çevre, hakikaten, bir bilinç işidir. Bunun için, Bakanlığımız, çevre bilincini oluşturacak kampanyalara, önümüzdeki dönemde daha fazla ağırlık verecektir. Türkiye'nin, çevre konusunda, taahhüt altına girdiği ve imzaladığı pek çok uluslararası sözleşme vardır. Bu sözleşmeler, artık, dünya ülkelerini, çevre konusunda pek çok şeyi beraber yönetme mecburiyetiyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Türkiye de, bu mükellefiyetleri yerine getirmek mecburiyetinde kalmaktadır ve yakın bir gelecekte, insan hakları konusunda karşı karşıya kaldığı baskıların çok daha fazlasına, çevre konusundaki tedbirleri alması veya almaması alanında maruz kalacaktır; çünkü, im-

zalan bu uluslararası sözleşmeler, sizi, sanayinize çekidüzen vermeye, birtakım arıtma tesisleri, çöp tesisleri gibi hususlarda tedbir almaya mecbur bırakmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bütün bu konuların yerine getirilebilmesi için, tabii ki, bu Bakanlığın çok daha iyi organize olmuş, çok daha iyi yapılanmış olması gerekir; çok iyi organize olduğunu ve yapılandığını söylemek, bugünkü şartlarda mümkün değildir; zaten, bütçesinin küçüklüğü de, bazı hizmetleri etkin bir şekilde yapmasına imkân veremeyecektir.

Çeşitli konuşmacı arkadaşlarım, şu anda, Meclis komisyonlarında veya Genel Kurulda bekleyen Çevre Bakanlığıyla ilgili yasa tasarısı ve tekliflerine değindiler. Zamanım çok kısa olduğu için, bunlara uzun uzun değinmek istemiyorum; ama, bunların bir an önce çıkmasında, sizlerin yardımlarını beklediğimi ifade etmek istiyorum; çünkü, Çevre Bakanlığı, şu andaki yapılanmasıyla etkili olamamaktadır, yetkileri yeterli olmadığı için etkisi de çok sınırlı kalmaktadır. O bakımdan şu anda komisyonlarda bekleyen kanun tasarısı ve teklifleri, Bakanlığı biraz daha etkili hale getirebilecek düzenlemelere sahiptir.

Değerli arkadaşlarım, konuşmacılardan Azmi Ateş arkadaşım, Plan ve Bütçe Komisyonunda ki müzakereler esnasında İstanbul'daki çevre sorunlarını yaptığım atıflardan son derece alınmış olduğunu ifade etti ve bunu böyle anladım. İstanbul'daki çevre sorunlarıyla ilgili söylediklerimin tamamı doğrudur. Şöyle ki; İstanbul'da şu anda hiçbir arıtma tesisi yoktur. İstanbul'daki arıtma tesisleri fiziksel arıtmadır, önarıtmadır. Bizim arıtma tesisi dediğimiz husus bu değildir arkadaşlar, biyolojik arıtma gereklidir. Biyolojik arıtma konusunda ilk defa Tuzlayık'ta yapılmak üzere bir teşebbüs başlamıştır; ama, şu ana kadar İstanbul'da bir tek arıtma tesisi yapılmamıştır, bu bir.

İkincisi, İstanbul'daki çöp depone alanlarına gelince: Orada da, aziz kardeşimin söyledikleri yine doğru değildir. Ümraniye çöplüğü, kesinlikle üzerine sadece toprak dökülerek ve -çok az- bazı tedbirler alınarak yapılmıştır, rehabilite edilmemiştir.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Alakası yok Sayın Bakan.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Hayır edilmemiştir efendim.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Bizzat ben imzaladım Sayın Bakan.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Hayır edilmemiştir... Hayır edilmemiştir efendim...

Bilmeden konuşmayın... Benim rehabilitasyon dediğim şey başkadır, sizin rehabilitasyon dediğiniz şey ise başkadır. Bunu ifade etmek istiyorum.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) – Ben kimya yüksek mühendisiyim, aynı zamanda doktoruyum.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Hayır...

Kemberburgaz... Dip şeysi yapılmamıştır onun.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, kürsüdeki hatibi dinleyeceğiz. Şu andaki görevimiz bu. Eleştirilerimizi daha sonra yapabiliriz.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Arkadaşlar, elimde İstanbul Belediyesinin raporu vardır. İsterseniz size o raporu da okuyayım ve şu anda İstanbul çöplüklerinin ne biçim bir felaket şeklinde olduğunu ifade edeyim.

BAŞKAN – Sayın Bakan, Genel Kurula hitaben konuşun efendim.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Biz, yapılmasını temenni ediyoruz, yapılmasını istiyoruz; onun için de bu yanlışları söylüyoruz. Bunları söyleyelim ki, oradaki yetkililer bunun tedbirlerini alsınlar. Bu sözlerimizde, o yetkililere yönelik bir artınyet yoktur; bu birincisi.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) – Bir katkı var mı efendim, bir katkınız var mı?

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Yani, İstanbul Belediye Başkanını eleştiremeyecek miyiz arkadaşlar? Çok rica ederim, elbette eleştireceğim.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Eleştireceksiniz; ama, haklı olduğunuz hususta...

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Ben Çevre Bakanımı, çevreyle ilgili olarak herkesi eleştiririm.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) – Burada değil.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) – Olmaz öyle şey...

MUHAMMET POLAT (Aydın) – Eleştirmek için eleştirilmez Sayın Bakanım. Niçin eleştiriniz?..

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Bakın, burada, Kemerburgaz çöplüğündeki rezaleti de anlatsam, sizin yüzünüzün kızarması gerekir. (ANAP sıralarından alkışlar)

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – İhale edildi ve şu anda yapılıyor.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Çöp sularını oradan alıp, günde yirmi kamyonla, 360 bin ton çöp suyunun -içinde ağır metaller, zehirleyici maddeler, bakteriler var, pislikler içerisinde- İstanbul Belediyesinin Haliç'e döktüğünü gözlerimizle görmedik mi? Ben, bunu İstanbul İl Müdürlüğüne tespit ettirmedim mi? O suyun tahlillerini yaptırmadım mı? Ee, arkadaşlar... Yani, rica ederim.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – İhale edildi...

AZMİ ATEŞ (İstanbul) – İhale edildi, çalışmalar devam ediyor.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Dört seneden beri yapılmadı; ben onu söylüyorum.

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Efendim, sıra vardı...

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Yapılırdı...

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) – Para verdiniz de, yapmadık mı?!

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Hayır, vardı paranız. 150 trilyon bütçeniz olacak; benim de 8 trilyon bütçem olacak... Bir akadaşım soru sormuş, diyor ki; "İstanbul Belediyesine nasıl yardım edeceksiniz." Kardeşim, 150 trilyonluk bütçesi olan yere, 8 trilyonluk bütçesi olan Bakanlık nasıl yardım edecek? (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, siz oradan laf atmaya devam ederseniz, kesintiler çoğalacak.

Sayın Bakanım, konuşmanızı tamamlayın efendim.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Efendim, tamamlıyorum.

İstanbul'un, gerçekten korkunç derecede kirli olduğunu, çok büyük çevre sorunlarıyla karşı karşıya olduğunu ifade ediyorum. Ben diyorum ki, İstanbul Belediyemiz son derece büyük gelir kaynaklarına sahiptir, bu işi halletsin. İstanbulluyu sağlıklı bir yaşama ortamına kavuştursun. Bunda ne fenalık var? (RP sıralarından gürültüler)

MUHAMMET POLAT (Aydın) – Hava kirliliğinden ağaçlar kurumaya başladı. Ne yaptınız?

BAŞKAN – Sayın Polat, size söz vermedim efendim.

MUHAMMET POLAT (Aydın) – Söz almadım efendim.

BAŞKAN – Söz almadan da burada konuşulmaz.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Devamla) – Değerli arkadaşlar, biz, bütün belediyelere, hiç olmazsa, bilgi ve tecrübe aktararak yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bundan sonra da yardımcı olmaya çalışacağız.

Tabii -zaman çok kısıtlı olduğu için- çevre sorunları aslında, 5-10 dakikada konuşulacak gibi değil. Zaman çok kısıtlı olduğundan burada sözlerimi bitiriyorum ve bütün milletvekili arkadaşlarımın -çevreye gösterdikleri duyarlılık için- hepsine şükranlarımı sunuyorum, bütçemizin ülkemize, halkımıza ve vatanımıza hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Çevre Bakanı Sayın İmren Aykut'a teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, konuşma sırası, bütçenin aleyhinde, Konya Milletvekili Hüseyin Arı'da.

Buyurun Sayın Arı.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan, bir şey arz edebilir miyim?

BAŞKAN – Efendim, ben, şhatibi davet ettim; konuşma bitince...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan, davet etmeden önce ayağa kalktım, bir hatırlatmada bulundum. Lütfen... Herhalde buradan söylenecek bir söz var. Mümkün mü efendim?..

BAŞKAN – Buyurun, dinliyorum.

AZMİ ATEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hayır efendim...

Sayın Kapusuz, Grup adına bir şey söylüyorsunuz diye söz verdim. Yani, Meclisin yönetiminde grup yöneticileri Başkanlığa yardımcı olurlar. Yardımınız olur diye size söz verdim.

Buyurun nedir?..

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan, Değerli Bakan, biraz önce Grup sözcüğümüzün söylemiş olduğu hususları değiştirerek takdim etmiştir. Orada yapılan çalışmaların belirli kademe-leri ve uygulamaları söz konusudur. Mesela: Ataköy'deki biyolojik enerji, biyolojik arıtma, tatbikatta, fiilen hizmet vermiş olmasına rağmen, hiç olmadığından bahsedilmiştir. Yani, Grubumuzun adına konuşma yapan arkadaşımız, doğruları orta yere koymuştur. Sayın Bakana, galiba, eksik bilgi verildiği için farklı şeyleri ifade etmiştir. Zabıtlara geçmesi açısından arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kapusuz; onu, biraz sonra buraya davet ettiğim arkadaşınız da ifade edebilirdi; gerçekler zaten ortaya çıkar.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Farklı şeyler efendim, onlar, Grup adına konuşulmuştur.

Sayın Hüseyin Arı, buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Arı, konuşma süreniz 10 dakikadır.

HÜSEYİN ARI (Konya) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; görüşülmekte olan Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde kişisel görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarınızdayım, hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

“Ufukta tehlike görüyorum; ordunun siyasete karışması işi artık bitmelidir. Asker kışlaya, siyasetçi siyaset sahnesine dönmezse her şey mahvoldur. Halbuki, bizimkiler...”

İHSAN ÇABUK (Ordu) – Bu da nereden çıktı yahu!.. (RP sıralarından "dinle, dinle" sesleri)

HÜSEYİN ARI (Konya) – “Kurmaya Binbaşı Mustafa Kemal, 1908 Selanik...”

Değerli arkadaşlarım, bunlar, Atatürk'ün Balkan Harbi öncesi yapmış olduğu bir değerlendirmesidir.

Malumlarımız, o tarihlerde İttihat ve Terakki diye bir parti sahneye çıkıyor, gerek Osmanlı aydınları arasında ve gerekse Osmanlı ordusunun komuta kademesindeki subay ve komutanları arasında fikir ayrılıkları had safhaya varıyor. Komutan ve subaylar, ittihatçı ve padişahçı olarak ikiye ayrılıyorlar. Tabii ki, bilhassa ordu içerisindeki bu zıtlıklar Osmanlı ordusunda zafiyet yaratmıştır. Bunu fırsat bilenler, başta Balkan devletleri olmak üzere, Osmanlı Devletine saldırıya geçmişler, neticede -Osmanlı ordusu o dönemde çok güçlü olmasına rağmen- bu çirkin siyasetin bedelini Balkan ve Ortadoğu cephelerinde acı bir mağlubiyetle milletçe ödedik. Birbuçuk yıl süren Balkan Harbi, maalesef, 900 kilometrekare toprak kaybımıza neden olmuştur.

Mustafa Kemal, Balkan Harbinde, bizzat çeşitli cephelerde görev alarak, ordu içerisindeki bu çirkin siyaseti ve bunun nelere mal olduğunu acı bir şekilde yaşamıştır. Onun içindir ki, 1923 yılında yeni Türkiye Cumhuriyeti Devletini kurarken, o acı tarihi gerçeği yaşamış bir lider olarak, orduya ve millete yayınladığı direktiflerle "ordumuz behemehal siyasetin dışında tutulacaktır" diyerek belirtmişlerdir. Bugün, Atatürk'ün bu direktifi aynen 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 43 üncü maddesinde yer almaktadır.

Değerli arkadaşlarım, işte, bedeli bu kadar ağır olan tarihi bir gerçek ve bir tarihi gerçekten ders çıkaran bir büyük lider ve O'nun bu konuda bizlere bıraktığı temel ilkelerinden birisi.

Biz ne yapmışız Atatürk'ün bu temel ilkesi karşısında; aynen diğer ilkelerini çiğnediğimiz gibi, bu ilkesini de, âdeta yok farz etmişiz. Nasıl mı; 1960 ihtilaliyle, ordumuzu, kışlasından çıkararak, günlük siyaset sahnesine sokarak. İşin garibi, 37 yıldan beri de bu düzeltilmemiş ve baskılar ile demokrasiyi bir arada yaşatmaya çalışmışız. Maalesef, 1961 Anayasasıyla, sistemde yapılan temel bir hatadan dolayı, 37 yıldan beri, ülkemiz, tam demokrasiye kavuşmamıştır. İnsan haklarını hiçe saymak ile demokrasi taban tabana zıt iki kavram olduğuna göre, ikisinin bir arada yaşaması, demokrasinin ruhuna aykırıdır. O halde, 1960'tan beri, ülkemizde, demokrasi, rayına oturtulamamıştır. Bizim söylemek istediğimiz budur. Tabii, 1960'ta yapılan temel bir yanlışlıkla, Atatürk'ün diğer bütün ilkelerini ve dolayısıyla, cumhuriyetin de temel ilkeleri çiğnenmektedir. Örneğin "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir" bugün, bu ilkeye uyulduğunu söylemek çok güç. "Millî bağımsızlık benim karakterimdir." Peki, Türkiye, bugün, bağımsız bir ülke gibi mi davranmaktadır? Ayrıca, 80 milyar dolar dışborçla, ekonomik yönden bağımsız olunmaz.

Değerli arkadaşlarım, temel yanlışlık nasıl yapılmış, onun üzerinde durmak istiyorum. Modern, çağdaş ve hukukun üstünlüğünü esas alan demokratik sistemlerde, sistemin bütün kurumları, sistemin içerisinde ve siyasî gücün emrindedir, Anayasamız da bunu amirdir. İkincisi, sistemin bütün kurumlarının işlevleri açıktır ve denetlenebilir; halbuki, tatbikat nasıl?..

Değerli arkadaşlarım, bugün, Batı modeli dediğimiz ve Atatürk'ün de hedef olarak gösterdiği modern, çağdaş ve hukukun üstünlüğünü içeren demokratik sistemlerin olmazsa olmaz olarak değerlendirilen ve uygulanan bu vazgeçilmez temel demokrasi kuralları, maalesef, bizde, 37 yıldan beri tam olarak uygulanmadığından, sistemimiz tıkalı; dolayısıyla, demokrasimiz de sancılıdır. Bunun içindir ki, başa geçen hükümetler, bu Aristo mantığı demokrasi uygulaması yüzünden kısa ömürlü olmakta ve programlarını uygulama fırsatı bulamadan, işbaşından uzaklaştırılmaktadırlar. Ayrıca, 1960'tan sonra çıkarılan son birtakım kanunlar ve düzenlemelerle, âdeta, sistemdeki bu temel yanlışlık, pekiştirilmiştir.

Bir idarenin başarısı, asker ve sivillerin demokratik düzen içerisinde ahenkli çalışmasına bağlıdır. Dolayısıyla, bu eşgüdüm noksanlığı, ister istemez, demokrasilerde, hiç de arzu edilmeyen yanlış neticeler doğurmaktadır. Yani, askerler ile siyasilerin; demokrasilerde, barışta ve savaşta çok yakın koordine içerisinde olmaları gerekmektedir; demokrasinin zorunlu bir gereğidir.

Meydana gelebilecek bir siyasî otorite zafiyeti, Parlamenteoya kadar sirayet ederek, demokratik parlamenter sistemi, maalesef, temelinden yaralamaktadır. Demokratik parlamenter sistemdeki bu siyasî otorite zafiyeti, sistemin bütün kurumlarını etkileyerek, âdeta, kangrene sebep olmaktadır. Bu nedenle, Batı modeli bu parlamenter çoğulcu demokratik sistem, aynen Batı'da olduğu gibi ülke insanlarının tamamını kucaklayacağı, onlara hizmet götüreceği yerde, maalesef, bizdeki uygulamasındaki gibi azınlığın menfaatlarını koruyan bir hal almaktadır. Tatbikattaki bu yanlışlıktan, yıllardan beri, bu ülkeyi sömürenler, rantiyeciler, kumarbazlar, hırsızlar ve vurguncular istifade etmektedirler. Yine bu temel yanlışlıktan dolayı, bu uygulama, devlet içerisinde çetelerin türemesine zemin hazırlamaktadır.

Onun içindir ki, biz, bu yarı demokrasi uygulamasıyla hiçbir yere varamayız. Nitekim, bugün, bu uygulamanın ürettiği güdümlü bir Hükümetin yanlış icraatları, önce, ülke içerisinde ekonomiyi altüst etti, halkı, fakrî zaruretle karşı karşıya getirerek, huzur ortamını yok etti. Bunun dışı yansıması ise, daha da acı oldu: 40 yıldır eşliğinde beklediğimiz Avrupa Birliğinden kovulduk, yine, bu yanlışlarda ısrar ettiğimizden, İslam âleminden de tecrit edildik. Zaten, 80 milyar dolar dışborçla, ekonomik yönden bağımlı haldeyiz. Ekonomik bağımlılık, siyasî bağımlılığı da beraberinde getirdiğinden, bugün, dışpolitikada bir hezimet yaşamaktayız. Yeni arayışlarda tek mecburi istikamet kaldı, o da, IMF kanalıyla uluslararası sermayeye ülkeyi teslim etmek. Böylece, Atatürk'ün "millî bağımsızlık benim karakterimdir" ilkesinin de çok başarılı bir şekilde halledilmiş olduğunu görüyoruz(!) Sahte Atatürkçülerin bu başarılarını kutluyorum(!) (RP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, biz, maalesef, çoğulcu demokratik parlamenter sisteme geçemedik; onun nasıl bir sistem olduğunu, uygulamalarla bu ülke insanlarına yaşatamadık. Bu böyle olmasına rağmen, Sayın Cumhurbaşkanımız, Başkanlık sistemi gibi, yeni bir sistemi ortaya attı. Ben diyorum ki: Bu Yüce Parlamenteonun değerli üyeleri olarak, elbirliğiyle demokrasi tatbikatımızdaki yanlışlığı, daha fazla vakit geçirmeden, düzelterek sistemin önünü açalım ve demokrasinin tüm kurum ve kurallarının işlenmesini temin edelim. Böylece, temiz siyaset yapabileceğimiz ve hukukun üstünlüğünü esas alan demokratik zemini oluşturarak, ülkemize ve onun onurlu insanlarına hizmet yarışında siyasî partiler olarak faaliyetlerimizi sürdürelim. Böylece, hiçbir siyasî parti de, birtakım Parlamenteodışı güçlerden medet beklemesin. İktidar olmak için tek güvenilecek ve gidilecek yerin, halkın iradesi olduğunu bilsinler. (RP sıralarından alkışlar) Böylece, dünyanın hiçbir ülkesinde bir benzeri olmayan Aristo mantıklı bu güdümlü demokrasi uygulamasına da son verelim. Dolayısıyla sistemin önü açıldığında, millî iradeye dayalı hükümetler işbaşına geleceğinden, daha uzun ömürlü hükümetlerle dört veya beş yıllık programların uygulama fırsatları doğacaktır. Bunda da, ülkemiz ve ülke insanları fayda sağlayacaktır. Aynı zamanda, otuzyediy yıldan beri günlük siyasetin içerisinde yıpranan ordumuz da, Atatürk'ün emrettiği gibi, kışlasına çekilerek, aslî görevi olan yurt savunmasında daha da güçlenecek ve böylece Atatürk'ün direktif ve ilkesi de yerine gelmiş olacaktır.

Sayın Millî Savunma Bakanımız ve onun değerli karargâh personelinden birkaç istirhamım olacak. Bizim gibi bir coğrafyaya sahip olan bir milletin, teknolojik silah ve malzemeye donatılmış, üstün eğitilmiş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arı, konuşmanızı tamamlayın efendim.

HÜSEYİN ARI (Devamla) – Sağ olun efendim.

...süper bir orduya sahip olmasını, âdeta mecbur bırakıyor. Coğrafyamızın bu emrini yerine getirmemiz, bu devletin bekası ve aynı zamanda bölgede barışın ve istikrarın temini için zorunludur. Bu gerçek karşısında, bütün bütçe imkânlarını zorlayarak, yurtiçi ve yurtdışı kaynakları harekete

geçirerek, teknolojik üstünlüğü sağlayabiliriz. Bundan daha önemlisi, çağın gerçeklerine ve yeni harp konseptlerine uygun eğitim üstünlüğünü daima birinci planda tutmalıyız; çünkü "savaşta en güçlü silah, eğitilmiş, inançlı askerdir" sözüne sadık kalarak, Mehmetçik'in eğitiminde manevî değerlere çok önem vermeliyiz.

Burada Bakanlığa da önemli bir görev düşmektedir; o da, Silahlı Kuvvetlerimizi idarî hizmetlerden mümkün olduğunca uzak tutarak, onun eğitimle meşgul olmasını temin etmeliyiz. Bu çerçevede, bu işe, öncelikle mutfak hizmetlerinden başlamalı, bu hizmetleri özelleştirerek, aynen NATO standartlarındaki benzer uygulamalara geçmeliyiz; yoksa, her geçen gün, subayın, assubayın ve Mehmetçik'in eğitim saatlerini azaltmış oluruz; onları, bir an evvel, mutfak nöbetlerinden ve hizmetlerinden kurtarmalıyız. Bu uygulamayı eğitim merkezlerinden birinde başlatarak, pilot bir bölgede denemenin uygulanmasını uygun mütalaa etmekteyim.

Bu duygu ve düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığı bütçemizin, öncelikle Silahlı Kuvvetlerimize, sonra bütün ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diler; hepinizi hürmetle selamlarım. (RP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Bütçe aleyhinde konuşan Konya Milletvekili Sayın Hüseyin Arı'ya teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, şimdi, sorularla ilgili işlemlere sıra gelmiş bulunuyor.

Değerli arkadaşlarım, bildiğiniz gibi, sorular 20 dakika sürüyor.

Divan Üyesi arkadaşımın soruları yerinden okuyabilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ontüçüncü turun ilk sorusu, Afyon Milletvekili Sayın Osman Hazer tarafından yöneltilmiştir.

Sayın Hazer burada mı efendim? Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Millî Savunma Bakanı Sayın İsmet Sezgin tarafından cevaplandırılmasına delaletlerinizi saygıyla arz ederim.

Osman Hazer

Afyon

Şehit ailelerine yapılan yardımların artırılması hususunda bir çalışmanız var mıdır?

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bakanlığımız, şehit ailelerine yapılan yardımların artırılması konusunda hazırlamış olduğu kanun tasarısını Meclise sunmuş bulunmaktadır. Bu, tazminat oranını, yüzde 60'dan yüzde 100 oranına çıkarmaktadır.

Ayrıca, vücut fonksiyonlarını büyük ölçüde kaybedip ihtiyacı olan hareketleri yapamayacak durumda olanların tazminat oranı da yüzde 100 oranında artırılmaktadır.

Bunun dışında, 5434 sayılı Emekli Sandığı Yasası ile 3480 sayılı Kanunla ilgili bütün ve alkol ürünlerinden, şehitlerin dul ve yetimlerine verilen payların büyük ölçüde artırılması hakkında hazırlanmış bulunan kanun tasarımızı da Yüce Meclise sevk etmiş bulunmaktayız.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan; soru cevaplandırılmıştır.

2 nci soru, Kırıkkale Milletvekili Sayın Hacı Filiz'in.

Sayın Filiz?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sayın Başkanım, aracılığınızla Millî Savunma Bakanına aşağıdaki sorumu sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, Kırıkkale İlinde 3 Temmuz 1997 Perşembe günü Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna ait mühimmat fabrikasında meydana gelen patlama sonucu fabrika tamamıyla yok olmuştur.

Mühimmat üreten, uçak bombaları üreten bu fabrikanın acilen kurulması, hem ordumuz açısından hem de Kırıkkale açısından çok önemlidir. Yalnızca, Makine Kimya Endüstrisinin bu fabrikayı acilen kurması çok zor. Savunma Sanayiinin yapacağı maddî destekle, mühimmat fabrikasının dolum tesisleri kurulabilir. Bu konuda çalışmalar var mı? Varsa, ne aşamada?

Hacı Filiz

Kırıkkale

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, kuruluşundan bugüne kadar, Makine Kimya Endüstrisiyle çok yakın bir işbirliği ilişkisi içerisinde bulunmuştur. Savunma Sanayii Müsteşarlığımızca Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna verilen projelerle, Makine Kimya'nın Kırıkkale mühimmat fabrikasındaki noksanlıklarının giderilmesine çalışılmaktadır. Bunlar, tabanca mermisi üretim hattının modernizasyonu; ayrıca, 5,56 piyade tüfeği imalatı ile bu tüfeklerin mermileri de Makine Kimya Endüstrisi tesislerimizde üretilmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımın dışında, Sanayi Bakanlığı da, gene, Savunma Sanayii Müsteşarlığı ve Millî Savunma Bakanlığımın da gayretleriyle, Kırıkkale'de yanan tesislerimizin çok daha modernini, çok daha mükemmelini, çok daha ilerisini ve bir daha bir felakete duçar olmayacak bir ölçü ve biçimde yapmaya kararlıdır.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Soru cevaplandırılmıştır.

Sırada, Sinop Milletvekili Sayın Kadir Bozkurt'un sorusu var.

Sayın Bozkurt?.. Burada.

Sorusunu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun, Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından cevaplandırılmasını arz ederim.

Kadir Bozkurt

Sinop

Soru: Bilindiği gibi, Sinop askerî radarı, 1992 yılında Amerikan yönetiminin almış olduğu karar gereğince işlevini kaybetmiştir; Ayancık radarı da başka yere taşınmaktadır. Bu tesislerin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı dil okulları veya bunlara benzer birlikler için kullanılması yönünde

bir planlamanız var mıdır? Çünkü, Sinop İli, 1997 yılı sayımlarında 46 bin göç vermiştir. Ekonomik yönden çöken Sinop ve Ayancık'ta kurulacak birlikler, ekonomiyi canlandıracaktır.

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Bozkurt'un ifade ettiği, Sinop'ta adı geçen tesislerin yüzde 30'u boşaltılmıştır; yüzde 70'i de, şu anda kullanılmaktadır; ama, ümit ve temenni ediyoruz ki, Sinop'ta, böylesine bir mekânın daha elverişli bir şekilde kullanılması için, Bakan olarak ben ve arkadaşlarım, gerekli her türlü araştırmayı yapacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır. Teşekkür ederim Sayın Bakan.

4 üncü sırada, Kocaeli Milletvekili Sayın Bekir Yurdagül'ün sorusu vardır.

Sayın Yurdagül?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Bekir Yurdagül

Kocaeli

1. Türk Silahlı Kuvvetlerinde aynı işi yapan ve aynı mevzuata tabi tüm sivil memurlara, eşit özlük hakları verilmesi doğrultusunda çalışmanız var mı?

2. Bu kapsamda, ek özel hizmet tazminatının tüm sivil memurlara ödenmesi için, halen, neden bekleniyor? Daha önce çıkarıldığı gibi, kanun hükmünde kararname çıkarılması düşünülüyor mu?

3. Millî savunma işkolunda düne kadar işçilerin gördüğü işler ve meslek kolları, genelgelerle değiştirilerek, işçi kadroları memura dönüştürülmektedir. Örneğin, elektrikçi, marangoz, şoför, aşçı, boyacı, ağır silah tamircisi, motorcu, kaportacı gibi... Bundan amaçlanan, sendikal örgütten kaçış, ucuz insan çalıştırmak değilse, memurlaştırmaktan amaç nedir?

4. Millî savunma işkolunda, yukarıdaki soruda da belirttiğim gibi, sendikal işçiler ile 657 sayılı Yasaya tabi sivil memurlar, aynı ya da benzeri işleri yapmasına karşın, hazırlanan kamu görevlileri sendikaları kanun taslağında, kapsam dışı tutulmuşlardır. Bizim de kabul ettiğimiz 98 sayılı ILO Sözleşmesine aykırı bu ayrıcalıkta neden ısrar edilmektedir?

Ülkemizdeki birçok yeniliğin ve gelişmenin öncüsü Türk Silahlı Kuvvetlerinin, demokrasinin en önemli unsuru örgütlü toplumu oluşturan sendikalaşma çabalarına karşı çıkmayacağını umuyoruz. Bakanlık olarak bu konuda ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Bakan...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Yurdagül'ün soruları, sizin de tahmin ettiğiniz gibi, çok teknik konulardır; yazılı cevap vermeme, izninizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah. Soru yazılı olarak cevaplandırılacaktır.

5. inci sırada, Afyon Milletvekili Sayın Osman Hazer'in sorusu bulunmaktadır.

Sayın Osman Hazer?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımı Millî Savunma Bakanı Sayın İsmet Sezgin tarafından cevaplandırılmasına delaletlerinizi, saygıyla arz ederim.

Osman Hazer

Afyon

1. Tanker uçak alımında, bugüne kadar kaç adet uçak tankeri alınmıştır?
2. Türkiye'ye toplam maliyeti ne olmuştur? İlk alınan tanker uçak, şu anda kullanılabilir durumda mıdır?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, bugüne kadar 3 uçak alınmış ve Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine girmiş olup, kalan 4 uçak da, 1998 yılında, Türkiye'ye devredilecektir. Halen, bunların modernizasyon işlemleri devam etmektedir.

İkinci sorusunu arz ediyorum: Uçakların ülkemize maliyeti 298 milyon dolardır. Türkiye'ye transfer edilen uçaklar, 19 Aralıkta, Hava Kuvvetleri Komutanlığına devredilmiştir. Bu arada, kullanılan 2 adet tanker uçağı da, Amerika Birleşik Devletlerine iade edilmiştir.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

6 ncı sırada, Bolu Milletvekili Sayın Mustafa Yünlüoğlu'nun sorusu bulunmaktadır.

Sayın Yünlüoğlu?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Çevre Bakanımız tarafından cevaplandırılmasını arz ederim.

Mustafa Yünlüoğlu

Bolu

Çevre yönünden ülkemizin en güzel yöresi olan Bolumuzdaki Abant, Gölcük ve Yedigöller gibi göllerimizde, millî parklarımızın kirlenmesini önlemek için ne gibi tedbirler düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Adana) – Efendim, burası, millî park olduğu için, burada Orman Bakanlığı yetkili ve sorumludur; şikâyetlere göre, Çevre Bakanlığı müdahil olmaktadır. Orman Bakanlığı, Millî Parklar Av ve Yaban Hayatı Koruma Genel Müdürlüğü tarafından buradaki gelişmeler takip edilmektedir.

BAŞKAN – Soru cevaplanmıştır.

7 nci sırada, Bolu Milletvekili Sayın Mustafa Yünlüoğlu'nun sorusu bulunmaktadır.

Sayın Mustafa Yünlüoğlu?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Millî Savunma Bakanımız tarafından cevaplandırılmasını arz ederim.

Mustafa Yünlüoğlu

Bolu

Sorularım:

1. 1990'dan beri, Yüksek Askerî Şûra kararlarıyla, ordumuzdan atılan subay ve assubayların adedi ne kadardır?

2. Yüksek Askerî Şûra kararları, ne zaman yargı denetimine tabi tutulacak? Bu haliyle, bu kararları, evrensel demokrasi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

3. İrticacı diye ordumuzdan atılan bu insanlara kamu kuruluşlarında vazife verilmemesi hususundaki baskıyı nasıl değerlendiriyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Bakan?..

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Yazılı olarak cevap arz edeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Soru yazılı olarak cevaplandırılacaktır.

8 inci sırada, Afyon Milletvekili Sayın Osman Hazer'in sorusu bulunmaktadır.

Sayın Osman Hazer?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, Çevre Bakanı Sayın İmren Aykut tarafından cevaplandırılmasına delaletlerinizi saygıyla arz ederim.

Osman Hazer

Afyon

1. İlimizde çevre il müdürlüğünün kurulması yönünde bir çalışma var mı?

2. İlimiz sınırları içerisinde birçok kuş türüne tabi yuva konumunda olan Eber Gölü bulunmaktadır. Son yıllarda, birçok çevre problemi nedeniyle, Eber Gölünün kirlendiği ve kuş türlerinin azlığı gözlenmektedir. Eber Gölünün temizlenmesi yönünde bir projeniz var mı? Varsa uygulamaya konuldu mu?

BAŞKAN – Sayın Bakan?..

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Adana) – Efendim, Afyon İlinde, il müdürlüğünün kurulabilmesi için, şu anda Meclis gündeminde bulunan, 190 sayılı kadro ihdasıyla ilgili yasanın geçmesi gerekiyor. O geçtiği takdirde -şu anda, halen 46 vilayetimizin hiçbirisinde çevre il müdürlüğümüz yok- hepsinde çevre il müdürlükleri kurulacak. Onu bekliyoruz; konu gündemde.

Eber Gölüne gelince, bu konuda, gerçekten ciddi çalışmalar var. Eber Gölünü önemli ölçüde kirleten alkaolit fabrikasına arıtım tesisi yaptırılmıştır. Afyon İlinin atık sularını artıracak arıtım tesisi tamamlanmıştır. Şhiriçi kanalizasyon şebekesi tamamlandığı takdirde Eber Gölünün kirlenmesi önemli ölçüde ortadan kalkacaktır.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

9 uncu sırada, Kilis Milletvekili Sayın Mustafa Kemal Ateş'in sorusu bulunmaktadır.

Sayın Mustafa Kemal Ateş burada mı? Yok.

10 uncu sırada, Bolu Milletvekili Sayın Feti Görür'ün sorusu bulunmaktadır.

Sayın Feti Görür burada mı? Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, ilgili bakan tarafından cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Feti Görür

Bolu

Sorular:

1. Kuruluşundan bugüne kadar, F-16 Uçak Yapımı Projesi için kaç milyar dolar harcanmıştır? Kaç adet F-16 uçak imal edilmiştir?
2. Hangi ülkelere F-16 uçağı ihraç ettik?
3. 1 F-16 uçağının Türkiye'ye maliyeti nedir?
4. 1 F-16 uçağının ithal fiyatı nedir?

Saygılarımla.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, birinci paket olarak F-16 Projesinin maliyeti, 160 F-16 için 4,2 milyar dolardır. İkinci paket olarak F-16 Projesinin maliyeti ise 80 uçak için 2,4 milyar dolardır. Bugüne kadar birinci paket tamamlanmış, Mısır'a 46 adet üretilmiş; ikinci paketin büyük bölümü bitmiştir. Ayda 2 uçak üretilmektedir. 1 uçağın maliyeti yaklaşık 18 milyon dolardır.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

11 inci sırada, Bolu Milletvekili Sayın Feti Görür'ün sorusu bulunmaktadır.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, ilgili bakan tarafından, aracılığınızla cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Feti Görür

Bolu

Sorular:

1. F-4 uçak modernizasyonu ihalesi hangi şartlarda, nasıl yapıldı?
2. Bu uçakların imalatçısı olan Amerikan firması, bu ihaleye neden girmediydi?
3. İhale şartnamesine uygun olarak kaç adet F-4 modernize edildi ve nerede modernize edildi?
4. Bu modernizasyon için Türkiye kaç dolar ödedi?

BAŞKAN – Sayın Millî Savunma Bakanı...

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, bu kadar kapsamlı sorulara bu kadar kısa zamanda cevap vermem mümkün değil, yazılı olarak cevap vereceğim.

BAŞKAN – Sorular yazılı olarak cevaplandırılacaktır.

12 nci sırada, Konya Milletvekili Sayın Hüseyin Arı'nın sorusu bulunmaktadır.

Sayın Arı?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, delaletinizle, Sayın Millî Savunma Bakanınca cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Hüseyin Arı

Konya

Soru:

Sayın Bakanım, Türk Silahlı Kuvvetlerinde harbe hazırlık eğitimi çok büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle, ordumuzu NATO ülkelerinin ordularında olduğu gibi, mümkün olduğunca, lojistik ve idarî hizmetlerden uzak tutarak, onun eğitime meşgul olması Bakanlığınızın en önemli görevidir. Bu çerçevede, mutfakların özelleştirilmesi için bir çalışma başlatacak mısınız?

BAŞKAN – Sayın Millî Savunma Bakanı; buyurun efendim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkanım, bu konudaki çalışmalar ve deneme uygulamaları devam etmektedir.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır.

13 üncü sırada, Trabzon Milletvekili Sayın Kemalettin Göktaş'ın sorusu bulunmaktadır.

Sayın Göktaş?.. Yok.

14 üncü sırada da, Sayın Kemalettin Göktaş'ın sorusu var..

15 inci sırada, Van Milletvekili Sayın Şaban Şevli'nin sorusu bulunmaktadır.

Sayın Şevli?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın ilgili Bakanca cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Şaban Şevli

Van

1. Deniz Kuvvetlerimizce, Amerika Birleşik Devletlerinden alınan Knox ve Perry sınıfı gemilerin personel, eğitim, bakım, tutum, lojistik destek ve benzeri hizmetlerin Türkiye'ye maliyeti ne olmuştur?

2. Perry sınıfı gemi alımı için Amerika Birleşik Devletlerine gönderilen ve gemilerin verilmesi için uzadığı için geri çekilen ve sonra tekrar Amerika Birleşik Devletlerine gönderilen personel sayısı ve bunlar için yapılan toplam gider ne kadardır?

3. Bu gemilerin alınmasıyla, Deniz Kuvvetlerimizin modernleşirmesi kapsamında yeni yapılan inşaatlar ne ölçüde etkilemiştir?

BAŞKAN – Sayın Bakan?..

BAŞBAKAN YARDIMCISI VE MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMET SEZGİN (Aydın) – Yazılı cevap arz edeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Soru yazılı olarak cevaplandırılacaktır.

16 ncı sırada Gaziantep Milletvekili Sayın Bedri İncetahtacı'nın sorusu bulunmaktadır.

Sayın İncetahtacı, Genel Kurul salonunda.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Çevre Bakanımızca cevaplandırılmasını delaletinize arz ederim.

Bedri İncetahtacı

Gaziantep

Büyük oranının personel giderlerine ayrılan 8,77 trilyonluk bütçenizin yeterli olmadığını siz de ifade ediyorsunuz.

Bütçedeki bu durumu, Hükümetimizin dünya görüşüne mi bağlıyorsunuz? Bilemediğimiz başka sebepler var mı?

REFİK ARAS (İstanbul) – Böyle soru olmaz.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) – Sorunun ciddiyeti yok.

BAŞKAN – Ben, soruları daha önce inceleme fırsatı bulmadım, bulamadım.

Sayın Bakan?..

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) – Sayın Başkan böyle bir soru okunmaz ; ciddiyeti yok.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) – Sîze ne, size ne?

BAŞKAN – Sayın Bakan, soru okundu, onun için, cevaplandırıp cevaplandırmamakta mazursunuz. (Gürültüler)

ÇEVRE BAKANI İMREN AYKUT (Adana) – Efendim, cevaplayabilirim.

Değerli arkadaşlar, anladığım kadarıyla, Çevre Bakanlığımı kuran Anavatan Hükümetidir; bu bakanlığın kuruluşunun altında imzası olan kişiyim. Demek ki, bizim felsefemiz, çevre konusunda duyarlı ve geleceğe yönelik bu çağdaş konuya çağdaş yaklaşımdır. Ancak, ne var ki, bizden sonra bu bakanlık, hiçbir şekilde takviye edilmemiş ve esas, layık olduğu ve bugünkü dünya trendler içinde alması gereken yere getirilmemiştir. Bugün 1998 için hazırlanan bütçe, bir enflasyon bütçe si olduğu için de bu bakanlığın bütçesi yetersiz seviyede bırakılmıştır.

Elbette ki, ben de, büyük bir bütçeyle çalışmak isterim. Bütçenin bu küçüklüğünden tüzüntü duymuşumdur, doğru; ama, benim ümidim bu sene bununla yetinmek, belki yıl içinde çeşitli fonlardan bazı takviyeler almaktır ve gelecekte de, bu Bakanlığım, mutlak surette, yeni bir yapılar mayaya ihtiyacı vardır. Zaten, açık söyleyeyim; eğer, biz, bunu yapmazsak, bize yaptıracağız; çürükü, çevreyle ilgili taahhütlerimiz o kadar geniştir ki, bunları yerine getirebilmek için, bu Bakanlığın, onları yerine getirebilecek bir yapılanmaya kavuşturulması lazım; bunu da ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Soru cevaplandırılmıştır; teşekkür ederim Sayın Bakan.

MEHMET BEDRİ İNCETAHTACI (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Sayın Bakana, soruların cevabını anlayarak, ciddi bir üslupla cevap verdiği için kendisine teşekkür ediyorum. Arkadaşım dinlemedi; ama...

BAŞKAN – Teşekkür ederim, anlaşıldı efendim; yani, soru cevaplandırıldı.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) – Sayın Başkan, süre doldu zaten.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, sorular için ayrılmış olan süre de böylece tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla, onüçüncü turda yer alan bütçelerin bölümlerine geçilmesi hususunu ve bölümlerini, ayrı ayrı okutup, oylarınıza sunacağım.

Millî Savunma Bakanlığı 1998 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölmüleri okutuyorum:

C) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

1. – Millî Savunma Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi

A – CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	136 896 500 000 000
102	Millî Savunma Hizmetleri BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 253 366 700 000 000
	TOPLAM	1 390 263 200 000 000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. – Millî Savunma Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN – Millî Savunma Bakanlığı 1996 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesi- ni oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Millî Savunma Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

A – CETVELİ

	Lira
– Genel Ödenek Toplamı	: 383 246 119 380 000
– Toplam Harcama	: 333 433 900 076 000
– İptal Edilen Ödenek	: 50 072 416 015 000
– Ödenek Dışı Harcama	: 917 550 393 000
– Ertesi Yıla Devreden Ödenek	: 657 353 682 000
– Akreditif, taahhüt, art.ve dış proje kred. saklı tut. ödenek	: 44 699 883 811 000

BAŞKAN – (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Millî Savunma Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesi ile 1996 malî yılı kesin- hesabı kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

Çevre Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Ka- bul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölmüleri okutuyorum:

D) ÇEVRE BAKANLIĞI

1. – Çevre Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi

A – CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 525 000 000 000
111	Çevre Hizmetlerinin Yürütülmesi BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 602 000 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	5 643 825 000 000
	TOPLAM	8 770 825 000 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Çevre Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Çevre Bakanlığı 1996 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Çevre Bakanlığı 1996 Malî Yılı Kesinhesabı

A – CETVELİ

L i r a

— Genel Ödenek Toplamı	: 4 799 865 200 000
— Toplam Harcama	: 3 490 210 256 000
— İptal Edilen Ödenek	: 1 323 241 021 000
— Ödenek Dışı Harcama	: 13 586 077 000

BAŞKAN — (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre Bakanlığı 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Çevre Bakanlığı 1998 malî yılı bütçesi ile 1996 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir.

Böylece, Millî Savunma Bakanlığı ve Çevre Bakanlığının 1998 malî yılı bütçeleri ile 1996 malî yılı kesinhesapları kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olmalarını temenni ediyorum.

Sayın milletvekilleri, onüçüncü tur görüşmeler ve bugünkü program tamamlanmıştır.

Programda yer alan bütçe ve kesinhesapları görüşmek ve 1998 malî yılı bütçe kanunu tasarıları ile 1996 malî yılı kesinhesapları kanunu tasarılarının oylanmamış maddelerini oylamak için, 24 Aralık 1997 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 20.18

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün, personelin mal bildirimlerine ve Genel Kurul Salonu ihalesindeki yolsuzluk iddialarına ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/3868)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanınca yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygıyla dilerim.

Sabri Ergül

İzmir

1. 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Yasası" gereğince;

Göreve başlama,

Görevden ayrılma,

0'lı ve 5'li yıllarda,

Mal varlığında önemli sayılacak değişikliklerde,

Mal Bildirimi ile ilgili incelemelerde ilgili makamca istenildiğinde, verilmesi zorunlu bulunan Mal Bildirimleri;

TBMM Genel Sekreterince,

Genel Sekreter Yardımcılarınca,

TBMM'de görevli Daire Başkanı ve Müdürlerce,

Usulüne uygun olarak ve zamanında verilmiş ve yine bu yasa gereğince bu mal bildirimlerinin "mukayesesi" yapılmış ve varsa mevcut farklılıkların izahı ilgili personelden istenmiş midir?

TBMM Genel Sekreteri, Yardımcıları ve Daire Müdürlерinin Taahhüt Yasasına aykırı olarak kamu araçlarını ve kamu imkânlarını kullandıkları; Genel Sekreterin "Maliye tahsis etti" diyerek lüks bir aracı yasaya aykırı şekilde kullandığı doğru mudur?

2. TBMM Genel Kurul Salonunun yenilenmesi, tadili inşaatının ve yeni halkla ilişkiler binasının ihalesi, yasalara ve Başkanlık Divanı Kararlarına uygun yapılmış mıdır?

Bu konuda basına da yansıyan yolsuzluk iddiaları, ihalenin usulsüz olduğunu ört-bas etme ve Sayıştay Raporunun, raporu verenin oğlunun TBMM'de işe alınarak değiştirildiği iddiaları doğru mudur? Bu konudaki rapor nedir?

3. Genel Kurul Salonunun "hakedişleri"nde inşaat kalemi, poz birim fiyat, miktar ve diğer usulsüzlüklerin olduğu, sözleşmenin müteahhit lehine uygulandığı, gecikme cezası kesilmediği iddiaları doğru mudur?

4. Geçen Başkanlık döneminde, biraz da Meclis Başkanının hukuka, usullere ve teamüllere pek de uygun olmayan tutum ve uygulamaları sonucu, TBMM Genel Sekreterine, Yardımcıları, Daire Başkanları ve Müdürlere ve Koruma Emniyet Müdürlüğüne geniş yetkiler verildiği ve TBMM'nin âdeta seçilmişlere, Başkanlık Divanına değil de, atanmışlara, memurlara yönettiği yaygın iddia ve şikâyetleri karşısında, TBMM'nin işleyişini, Anayasa ve İçtüzüğe uygun olarak Başkanlık Divanı, Başkan, Başkanvekilleri, İdare Amirleri ve Divan Kâtiplerine bırakmayı, memurları asli fonksiyonlarına döndürmeyi düşünüyor musunuz?

Genel Sekreterin, Yardımcılarının, Daire Başkan ve Müdürlerinin, Başkanlık Divanını, İdare Amirlerini "aşar", başına buyruk uygulamalarını ve tavırlarını önlemek için gereğini yapacak mısınız?

Başkanlığınızla birlikte, eskiden beri milletvekillerinin yazılı ve sözlü yakınmalarına neden olan bu tür uygulamalar sona erecek, TBMM her anlamda seçilmişlerin idarî yönetimine de girecek midir?

5. TBMM'de Genel Kurulun hür iradesiyle seçilmiş Başkanlık Divanının, İdare Amiri ve Divan Kâtiplerinin TBMM'nin yasama ve idarî çalışmalarında etkin olması ve TBMM'nin Anayasal görevlerini her anlamda seçilmişleri eliyle kararlaştırıp yürütmesi için gerekli önlemleri almayı ve idarî düzenlemeleri seçilmişleri etkin kılacak şekilde yapmayı düşünüyor musunuz?

6. TBMM'de aksayan idarî hizmetlerin, üyelerin yasama görevlerini daha iyi yapabilmesi için şart olan idarî servis ve hizmetlerin üyelere gereği gibi verilebilmesini sağlamak amacıyla ne gibi idarî düzenlemeler yapmayı düşünüyorsunuz?

7. Daha etkin, verimli ve mevcut personelden azamî ölçüde yararlanmayı öngören bir personel yönetimi ve politikası izlemeyi, örneğin, 400'e yakın personeli olmasına rağmen 2 sayfa tercüme bile dışarda para ödeyerek yapan, yaptıran, Dış İlişkiler Müdürlüğüne bir çeki düzen vermediğini düşünüyor musunuz?

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Genel Sekreterliği

Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

23.12.1997

KAN. KAR. MD:

Sayı : A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3868-9447-24540

Sayın Sabri Ergül, İzmir Milletvekili

İlgi : 17.11.1997 tarihli yazılı soru önergeniz.

Personelin mal bildirimlerine ve Genel Kurul Salonu ihalesindeki yolsuzluk iddialarına ilişkin önergenizde yer alan sorular aşağıda cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Hikmet Çetin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Cevap 1. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 6 ncı maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği teşkilatında görev yapan tüm personelin mal bildirimleri, göreve başlama, görevden ayrılma ve mal varlığındaki önemli değişikliklerde ayrıca yine aynı Kanunun 7 nci maddesi gereğince de 0'lı ve 5'li yıllarda düzenli olarak alınmakta ve "Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik" in 15 ve 18 inci maddeleri gereğince incelenmekte ve gerekli gizlilik kuralları içinde ilgililerin sicil dosyalarında saklanmaktadır.

Ayrıca, yargı organlarıca istenilen mal bildirimleri, 3628 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde belirtilen soruşturma ve kovuşturma kapsamında görülmesi halinde, ilgili yargı organlarına gönderilmektedir.

Ulaştırma Şube Müdürlüğü bünyesindeki araçlardan, TBMM Genel Sekreterine, TBMM Başkanlık Divanının 15 Mayıs 1991 tarih ve 83 sayılı Kararı ile bir araç tahsis edilmiştir.

Bunun dışında, diğer personele tahsis edilmiş araç bulunmamaktadır.

Cevap 2. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Salonunun yenilenmesi işinin yapımı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 20.6.1996 gün ve 16 sayılı Kararı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 89 uncu maddesi gereği bu kanun hükümleri dışında kalınarak Emlak Konut A. Ş. 'ne verilmesi ve işe ilişkin müteahhit veya taşeron ihalelerinin Emlak Konut A. Ş. 'nin kendi usullerine göre yapılmasına karar verilmiştir.

Yeni yapılacak Milletvekili Çalışma Binasının (Halkla İlişkiler Binası) yapımı ise Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 10.6.1997 tarih ve 46 sayılı kararı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 89 uncu maddesi gereği bu kanun hükümleri dışında kalınarak Emlak Konut A. Ş. ile protokol düzenlenmek ve şirkete, hakediş tutarı+kâr ödenmek suretiyle inşaatının yaptırılmasına karar verilmiş ancak, bu karar anılan şirkete bildirilmemiş, dolayısıyla bugüne kadar da konuya ilişkin hiçbir sözleşme akdedilmemiştir.

Söz konusu bu inşaatlarla ilgili konular yeni oluşan Başkanlık Divanının ilk toplantısında gündeme gelmiş ve Başkanlık Divanının bu işlere ilişkin tüm konuları görüşmek üzere özel bir gündemle kısa sürede toplanmasına karar verilmiş ve kısmen de görüşülmüştür. Devam edilip edilmeyeceği konusu 26.12.1997 tarihli toplantıda görüşülüp kesin karara bağlanacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Salonunun yenilenmesi işlemleri 24.1.1997 tarihinde Sayıştay Başkanlığının tespit ettiği iki uzmana incelenmiş olup, buna ait rapor ilişikte sunulmuştur.

Bu raporu hazırlayanlardan Sayıştay Uzman Denetçisi İbrahim Uzunoğlu'nun oğlu Olca Uzunoğlu, 26.5.1997 tarihinde memur olarak göreve alınmış olup, halen TBMM TV Birim Amirliğinde çalışmaktadır.

Cevap 3. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Salonunun yenilenmesi işine ait kontrol-lük hizmetleri Emlak Konut A.Ş. 'nin sorumluluğunda yürütüldüğünden, işe ait yüklenici hakedişlerinin kontrol ve onay işlemleri de anılan şirket tarafından yapılmaktadır.

İşin teslim süresi Emlak Konut A. Ş. 'nin sözleşme şartlarına göre gerekçeleri ile talep ettiği 128 günlük süre uzatımının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 90 gün olarak kabul edilip, 14 Ocak 1998 tarihine kadar uzatıldığından bu tarihe kadar gecikme cezası kesilmesi söz konusu değildir.

Cevap 4. TBMM personelinin görev, yetki ve sorumlulukları 2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilât Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile belirlenmiş ve sözü edilen kanunlara dayanılarak çıkarılan Yönetmelikler ve TBMM Başkanlık Divanı Kararları ile de uygulama esasları açıklanmıştır.

Görev, yetki ve sorumluluklarını aşan personel hakkında da yukarıda belirtilen mevzuatın ilgili hükümleri uygulanmaktadır.

Cevap (5, 6, 7) 2919 sayılı Kanunda belirlenen genel çerçevede ve Kanun gereği olarak Başkanlık Divanınca çıkarılmış veya çıkarılacak yönetmelik hükümlerine göre TBMM İdarî Teşkilâtında görevlerin en iyi şekilde yürütülmesi için personel seçiminde, istihdamında, dağılımında ve eğitiminde uygulanacak yöntem; bir başka ifade ile personel politikası çağdaş bir anlayışla ele alınacaktır.

Bu yaklaşımla;

1. Çeşitli hizmet dallarında çalıştırılacak personelde bulunulması gerekli, nitelikleri tespit etmek,

2. Personele meslekî bilgi, beceri ve yeteneklerine göre çalışma, yetişme ve geliştirme yönünde adil ve eşit olanaklar sağlamak,

3. Personeli objektif ölçülere göre değerlendirmek, başarılı olanları imkânlar ölçüsünde teşvik etmek ve ödüllendirmek,

İlkeleri göz önünde tutularak bir seri idarî düzenlemelere başlanılmıştır.

En kısa sürede, tüm birimlerin norm kadroları belirlenip görev tanımları yapılacak, gereksiz personel istihdamı önenecek, hizmete alımlarda sınav uygulanacaktır. Görevde yükselmeler, ehliyet ve liyakata göre yapılacak, kamu kurum ve kuruluşlarından geçici görevlendirmeler ve sekreterlik hizmetleri kalıcı ve adil bir sisteme kavuşturulacaktır.

TBMM'de çalışan her kademedeki personel, eğitimi, tutum ve davranışı, kılık kıyafetiyle yasa organının yüceliğine yaraşır örnek birer personel olmaları için her türlü önlemler alınacaktır. Bu amaçla yoğun bir program içinde hizmet içi eğitimlere başlanmıştır.

T. C.

Sayıştay Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Makamına

İlgi : 21.1.1997 tarih ve A.01.0.GNS/022 sayılı yazı.

İlgi yazı ile incelenmesi istenen hususlar tarafımızca incelenmiş ve konu hakkında düzenlenen rapor ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygıyla arz olunur.

24.1.1997

İbrahim Uzunoğlu

Yaşar Gök

Sayıştay Uzman Denetçisi

Sayıştay Başdenetçisi

İnceleme Raporu

Konu :

TBMM Genel Kurul Toplantı salonunun yeniden düzenlenmesi işine ilişkin ihale ve sözleşme aşamalarının ilgede kayıtlı yazı ekinde yer alan hususlarla sınırlı olarak incelenmesi.

İlgili Mevzuat :

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 44 üncü maddesi :

“Uçak, harp gemisi, harp mühimmatı, elektronik cihaz askerî tesisat ve levazıma silah ve malzeme sistemleri, savunma sanayi ile ilgili faaliyetler ve bunlara ait her türlü yedek parça alımı; barajlar, enerji santralleri, sulama tesisleri, limanlar, rıhtımlar, hava meydanları, demiryolları, lokomotifler, karayolları, tüneller, köprüler, akaryakıt tesisleri, özelliği bulunan yapım işleri, bedii ve teknik hususiyetleri taşıyan sanat işleri, kentlerin ulaşım sistemlerine ilişkin planlar, kentlerin harita, nazım ve imar planları, su, kanalizasyon ve enerji tesisleri için bunların etüt ve proje işlerinin ihalesi diğer ihale usulleri yerine teknik yeterlilikleri ve güçleri idarece kabul edilmiş en az üç istekli arasından kapalı teklif usulüyle yaptırılabilir.

Zorunlu nedenlerle üçten az istekliden teklif almak gerektiği takdirde Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşüne dayanılarak Bakanlar Kurulundan bu hususta ayrıca karar alınması şarttır.

Bu madde hükümlerine göre yapılacak ihalelerde, ihaleye dair, katılacak isteklilerin isimleri belirtilmek suretiyle bizzat ilgili veya bağlı bulunulan bakanın onayının alınması zorunludur.

Bu ihalelerde ilan yapılması zorunlu değildir. Gerekli görülen hallerde ihaleye dair isteklilerin seçimi için 17, 18 ve 19 uncu maddelerin hükümlerine önseçim ilanı yapılabilir.

Aynı Kanunun "Özelliği Bulunan İşler" başlıklı 89 uncu maddesi :

"Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının mümkün olamayacağı haller ile, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Emniyet Genel Müdürlüğünün yeniden teşkilatlanması, silah, araç ve gereçlerinin modern teknik gelişmelere uygun şekilde yenileştirilmesi ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planının gerçekleşmesi için temin edilecek mal ve hizmetleri ihalesinde, ilgili bakanlığın teklif edeceği ihaleler için bu Kanun hükümleri dışında kalınmasına Bakanlar Kurulunca karar verilebilir. Bu ihalelerde uygulanacak, usul ve esaslar, idarelerince hazırlanarak ilgili bakanın onayı ile belirlenir.

2919 sayılı TBMM Genel Sekreterliği Teşkilât Kanununun "kadrolar" başlıklı 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrası :

"Çeşitli kanunlarda Bakanlar Kurulu Kararına lüzum gösterilen hususlardan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ile ilgili olanları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı kararları ile yürütülür."

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 176 ncı maddesinin son fıkrası :

"Bina, bahçe ve arsaların yapım, imar ve onarımı hakkındaki kararlar, Başkanlık Divanınca alınır."

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun "İlkeler ve Yaptırımlar" başlıklı 22 nci maddesi :

"Bütçe ödeneklerinin verimli ve tutumlu olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla, aşağıdaki ilkeler gözetilir ve yaptırımlar uygulanır:

A) Tahakkuk memurları, ödeneklerin zamanında ve yerinde kullanılmasından, giderin gerçek gereksinme karşılığı olmasından, programlanmış hizmetlerin zamanında yerine getirilmesinden sorumlu, ita amirleri de bu hususları gözetmekle yükümlüdürler.

Bu Kanunun uygulanmasında hangi görevlilerin gider tahakkuk memuru sayılacağı bütçe kanunlarındaki ayırım da göz önünde bulundurularak Maliye ve Gümrük Bakanlığına belli edilir. Tahakkuk memuru sayılanlarla ita amirliği yetkisinin verilmesi durumunda tahakkuk memurluğu görevi yetki kademesindeki en yakın yönetici tarafından yürütülür. Bu durumda ita amiri ve tahakkuk memuru yukarıdaki hususlardan birlikte sorumlu olurlar.

B) a) Bir giderin yapılmasına gerek gösteren görevliler giderin gerekli gereksinme karşılığı olmasından tahakkuk memuru ile birlikte,

b) Bir mal veya hizmetin alınmasında görevli olanlar ilgili usul hükümleri çerçevesinde belli nitelikteki mal veya hizmetin en uygun bedelle elde edilmesinden bir bedelle amaca uygun nitelikte en fazla mal veya hizmet sağlamasından doğrudan doğruya,

Sorumludurlar.

C) Alınmayan mal ya da hizmeti alınmış, mevcut olmayan inşaat onarım ve üretim var ya da bitmiş gibi göstererek gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle, Devletin mal varlığından bir eksilmeye neden olanlar ile bu benzeri gerçekleştirme ve diğer kanıtlanmış belgeleri bilerek imza ya da onaylamış bulunanlar hakkında ceza kanunlarının bu eylemlere ilişkin hükümleri uygulanır.

D) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlere aykırı işlem ve davranışlardan dolayı Devlet zararları, sorumlularına ödetirilir. Şu kadar ki, suç konusu teşkil etmemek kaydıyla, işlem ve davranışlar Devlete ait bir hizmet ve girişimin gerçekleştirilmesi veya tamamlanması gibi iyiniyetli bu amaca dayandığı ve hizmet yapılmış ya da mal bedeli alınmış bulunduğu takdirde, Sayıştayın, Maliye ve Gümrük Bakanlığını ya da ilgili dairesi istemi üzerine, atamaya yetkili merci veya kurullar tarafından sorumlularının birer aylıklarının ceza olarak kesilmesine; tekrarlanması durumunda bun-

ların ilgili hizmetlerde bir daha çalıştırılmamak üzere görevlerinin değiştirilmesine ya da memurluktan çıkartılmasına kanun, tüzük ve yönetmeliklerinde bu cezayı vermeye yetkili kılınmış merci ya da kurullarca karar verilir. Bu Kanunun sorumluluk üstlenme ile ilgili hükümleri saklı kalmak üzere gözetim yükümlülüğünü aylıklarının kesilmesine Sayıştayın veya Maliye ve Gümrük Bakanlığının istemi üzerine İçişleri Bakanlığınca karar verilir. Birinci derece ita amiri olan bakanlar hakkında 13 üncü madde uyarınca işlem yapılır.”

Aynı Kanunun “Yüklenme Yetkisinin Devri” başlıklı 62 nci maddesi :

“Bakanlar ikinci derece ita amirlerinin merkezden izin almaksızın hangi tür ve tutardaki sözleşmeleri yapmaya yetkili olduklarını malî yıl başında duyururlar.”

“İta Amirlerinin Yetki Devri” başlıklı 71 inci maddesi :

“Vekiller kendi bütçelerinin amiri italarıdır. Vekiller veya tevkil ettikleri memurlar bütçeleri dahilinde icra etmek istedikleri masraflar için merkez muhاسبleri üzerine ita emirleri isdar ederler.

Masraf tahakkuk ettikçe mahallindeki muhاسبin vezasinden tediye edilmek üzere her vekil ikinci derece amiri italarına mezuniyet verebilir.

Bu mezuniyetler tediye emirleriyle tebliğ olunur. Tediye emirlerinin ikinci derece amiri italarına tebliğinden evvel Maliye Vekâletince azamî iki gün zarfında vizesi lazımdır.”

127 nci Maddenin 1 inci fıkrası :

Büyük Millet Meclisi, Riyaseticumhur ve Divanı Muhasabatın masarifi bu kanun dairesinde tahakkuk ettirilerek tediye olunur. Maliye Vekâleti ile Divanı Muhasabatın bunlar üzerinde bir güna tetkik hakları yoktur.”

İnceleme :

A) İhale Aşaması :

1. Söz konusu iş, 2886 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinde ifade edilen “Bu Kanun hususunda son uygulamasının mümkün olmayacağı haller” kapsamında değerlendirilmiştir.

İşbu kanun hükmüne alınan 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 44 üncü maddesi bu istekler hususunda yapılacak ihaleleri düzenlemektedir.

Anılan maddeye konu olan işler arasında, özelliği bulunan yapım işlerinin de sayılıncısı, TBMM Genel Kurul Toplantı Salonunun Yeniden Düzenlenmesi işinin mahiyeti itibarı özelliği bulunan işler kapsamında düşünülmesi gerektiğinden kuşku bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu işin ihalesinin 44 üncü madde hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmesinin de mümkün olabileceği düşünülmektedir. Zaten proje yönetimi sözleşmesi ile kendisine ihale yetkisi verilen Emlak Konut A.Ş. de işi bu usule uygun davetiye yöntemiyle ihale etmiştir.

Diğer taraftan 2886 sayılı Kanununun 89 uncu maddesi de özelliği bulunan işlerin İhale Kanunu hükümleri dışında yürütülmesi imkânını getirmektedir.

Maddede işin niteliği itibarıyla “bu kanun hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmayacağı haller” de bu kapsamda değerlendirilmiştir. Buna göre yaptırılacak iş özel itibarıyla ihale kanunu hükümleri çerçevesinde yaptırılması mümkün olmayan bir iş olmalıdır. Bu hükümde öngörülen amaç maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi özellik taşıyan projelerin ihalesine kolaylık getirmektedir.

TBMM Genel Kurul Toplantı Salonunun yeniden düzenlenmesi işinin ise hem projenin özelliği hem de işin ivedilikle tamamlanmasının gerekliliği nedeniyle bu kapsamda değerlendirilebile-

ceği, böylece ihale Kanununun öngördüğü, belli bir süreye ihtiyaç gösteren prosedürün uygulanmaması nedeniyle de zaman tasarrufu sağlanacağı anlaşılmaktadır.

2. İş, 20.6.1996 tarih ve 16 nolu Başkanlık Divanı Kararıyla ihale Kanunu Kapsamı dışına çıkarılmıştır.

2919 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrası ile çeşitli kanunlarda Bakanlar Kurulu kararı lazım gösterilen hususlardan TBMM Genel Sekreterliği ile ilgili olanların Başkanlık Divanı kararları ile yürütüleceği düzenlemesi getirilmiştir. Söz konusu düzenleme "kadrolar" başlıklı bir maddede yer almaktadır. Madde hükmünün bu düzenleniş biçimiyle kadro değişikliği veya ihdasına ilişkin kararları kapsadığı bunlar dışındaki konuları içermediği düşünülebilir.

Ancak, kadro değişikliğine ilişkin karar verme yetkisinin zaten birinci fıkrada ifade edilmiş olunması ve madde gerekçesinde de bu düzenlemenin kadrolarla sınırlı olduğu yolunda bir açıklamanın yer almaması madde hükmünün geniş yorumlanmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca Kanunun diğer maddelerinde ve başka konularda da bu hususa ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

3. İş, TBMM Başkanlık Divanı kararıyla maliyet+kâr esasına göre Emlak Konut A.Ş.'ye verilmiştir.

a) 2886 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinde ifade edilen "... usul ve esasların" hazırlanması gerektiği hususu,

Söz konusu madde hükmüne göre "Bu ihalelerde uygulanacak usul ve esaslar idarelerince hazırlanarak ilgili bakanın onayı ile belirlenir" Anılan hüküm gereğince bu belirleme işlemi ihaleden önce gerçekleşir ve ihale belirlenen usul çerçevesinde yapılır.

Genel Kurul Toplantı Salonunun Yeniden düzenlenmesi işinde ise, TBMM Başkanlık Divanı'nın kararıyla iş maliyet+kâr esasıyla Emlak Konut A.Ş.'ye verilmiştir. (TBMM Başkanlık Divanı Kararı Md. 4' a)

Bu işlemin bir ihale kararı niteliğinde mi olduğu yolsa ihale yetkisinin TBMM Başkanlık Divanı adına kullanılmak üzere Emlak Konut A.Ş.'ye devri niteliğinde mi olduğu açıklıkla belli değildir.

Bu tasarruf ihale kararı niteliğinde ise öncelikle ihale usul ve esaslarının belirlenmesi ve bu çerçevede ihale işleminin gerçekleştirilmesi gerekirdi. Zira ihale aşaması sözleşmeden önceki işlemleri kapsamakta ve belirlenecek usul bu aşamayı düzenlemektedir. Bu anlamda kendisine iş ihale edilen yüklenici firma ile yapılacak protokolü ihale usulü olarak kabul etmenin mümkün olmadığı görülmektedir.

Ancak söz konusu işlemin bir ihale kararı niteliğinde olmadığı, ihale yetkisinin Emlak Konut A.Ş.'ye devrini amaçladığı anlaşılmaktadır. (Divan Kararı Md. 4' c)

Anılan karar bu şekilde değerlendirildiğinde Emlak Konut A.Ş.'nin ihale usullerine gönderme yapılmasını 2886 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinde belirtilen "... usul ve esaslar" belirleme gereğinin ikmal edilmesi biçiminde kabul etmemek mümkündür.

b) Proje yönetiminin Emlak Konut A.Ş.'ye verilmesi :

Yukarıda da ifade edildiği gibi iş proje yönetimi sözleşmesi ile Emlak Konut A.Ş.'ya verilmiş ve bu sözleşme çerçevesinde işin üçüncü firmalara ihalesi, yüklenici seçimi, işin kontrolü, hakedişlerin tanzimi, işin kabulü vd. hususlar Emlak Konut A.Ş.'nin yetki ve sorumluluğuna bırakılmıştır,

TBMM Başkanlığı ile Emlak Konut A.Ş. arasında aktedilen sözleşmenin 3 üncü maddesinde ifade edildiği gibi yüklenici Emlak Konut A.Ş. değil "Şirketin yetki ve sorumluluğunda yapılacak ihale neticesinde belirlenecek işi yüklenecek gerçek, tüzelkişi veya kişilerdir."

Keza sözleşmenin konusunu düzenleyen 4 üncü maddede işin TBMM Başkanlığı adına Şirketçe yürütüleceği ifade edilmektedir.

Kanıımızca bu haliyle sözkonusu sözleşmeyi TBMM Başkanlığı ile Emlak Konut A. Ş. arasında düzenlenmiş bir eser sözleşmesi değil, bir vekâlet sözleşmesi olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Sözkonusu nitelikleri taşıyan bir proje yönetim sözleşmesinin mevzuata uygun olup olmadığının irdelenmesi hususuna gelince, bu konuda temel mevzuatımız olan Devlet İhale Kanunu kapsamında böyle bir yetki devrinin mümkün olamayacağı görülmektedir. Ancak, sözkonusu iş 2886 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi uyarınca İhale Kanunu hükümleri dışında yürütülmektedir. Dolayısıyla konuyu Devlet İhale Kanunu hükümleriyle bağlı kalınarak değil, Devlet İhale Kanunu sistemi dışında yürütülen işlerde bir uygulamanın mümkün olup olmayacağı açısından değerlendirmek gerekmektedir.

Bilindiği gibi Anayasanın 123 üncü maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir. Keza her idarî işlemin yasal bir dayanağının bulunması idare hukukunun temel ilkelerindedir. Bu nedenle ihale ve diğer malî mevzuatımızda öngörülmemeyen bir uygulamanın hukukiliğinin tartışılacağı düşünülebilir. Diğer taraftan idareyi taahhüt altına sokacak ve ona malî külfet yükleyecek ihale ve sözleşmelerin de bizzat idare tarafından yapılması ve yürütülmesinin hazine yararı açısından önemi açıktır. Bütün bu nedenlerle, bu tür konularda idarenin kanundan doğan yetkilerini kendisinin kullanması asıl olmalıdır. Malî mevzuatımız ödeme ve taahhüde girme yetkilerinin mümkün olabileceği durumları kanunla düzenlemiştir. Bu konuda ilgili mevzuat bölümüne alınan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 62 nci maddesi, yüklenme yetkisinin devam başlığı altında, birinci derece ita amiri olan bakanların ikinci derece ita amirlerine hangi taraf ve tutardaki sözleşmeleri yapmaya yetkili olduklarını malî yıl başında duyuracaklarını ifade etmektedir. Bakanların yetki devrettikleri kişilerde 1050 sayılı kanunda zikredilen ikinci derece ita amirleridir ve bu kişilerin memur olması gerekmektedir.

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ödeme ve taahhüde girme konularında ikinci derece ita amirlerine yapılabilecek yetki devrini düzenlemişken, ihale ve sözleşme yetkisine hukukî yapısı farklı başka bir kuruluşa devri konusunda düzenleme getirmemiştir. Mevzuatımızda öngörülmemeyen bu uygulamanın takdir yetkisi kapsamına girebileceği ayrıca 2886 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin getirdiği esnekliğin de bu uygulama için hukukî zemin oluşturduğu düşünülebilir. Uygulamanın bu kapsamda değerlendirilmesi halinde yapılan işlemin, hazine zararına meydan verip vermeyeceği açısından irdelenmesi gerekmektedir.

Öncelikle ifade etmek gerekirse Emlak Konut A.Ş. kâr amacıyla faaliyet gösteren ticarî bir kurum olmakla beraber sermayesinin % 99'undan fazlası bir kamu bankası olan Emlak Bankasına ait bağlı ortaklık statüsünde bir kuruluştur. Bu nedenle sözkonusu kuruluşun Devlete ait bir teşekkül olması uygulamanın sonuçları açısından güven telkin etmektedir. Mevcut uygulamanın hazine zararına neden olup olmadığının tespiti ise mümkün görülmemektedir. Zira alternatif uygulama yönteminin ve bunun maliyetinin tespitinin imkânsız olması böyle bir mukayeseyi ortadan kaldırmaktadır. Yapılan sözleşmenin işleyiş aşamasında bir zarar doğup doğmayacağıın tespiti ise ancak yükleniciye yapılan hakediş ödemelerinin incelenmesi halinde mümkün olabilecektir.

B) Sözleşme Aşaması :

Emlak Konut A.Ş.'ye hakediş ödemelerine esas kontrollük yetkisi verilmesi,

Proje yönetim sözleşmesinin 85 inci maddesinde şirketin (Emlak Konut A.Ş.), hakediş ödemelerine esas olmak üzere imalat ve hizmetlerin yerinde tespit ve değerlendirilmesinin yapacağı ifa-

de edilmektedir. Emlak Konut A.Ş.'ye işlerin projesine, teknik ve sanat kurallarına uygun gerçekleştireceği gerçekleştirmediğinin tespiti ve işlenmesi konusunda teknik kontrollük yetkisi verilmesi tabiidir.

Ancak hakediş ödemelerine esas tespit ve ölçümlerin sözkonusu firma tarafından yapılmasının çeşitli sakıncalar doğuracağı düşünülmektedir. Öncelikle ifade etmek gerekirse hukuk sistemimizde yetki ve sorumluluk birlikte düzenleme alanı bulmaktadır. Mal mevzuatımızda da gider tahakkuk ve ita aşamalarında görev alan kişilerin bu görevlerin hukuka uygun şekilde yerine getirmelerini sağlamaya dönük sorumluluk hükümleri bulunmaktadır. Örneğin ilgili mevzuat bölümüne alınan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 22 nci maddesi bütçe ödeneklerinin verimli ve tutumlu kullanılmasını sağlamak amacıyla gözetilecek ilkeleri ve uygulanacak yaptırımları hüküm altına almıştır. Keza 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu da bu kanuna tabi memurların yaptıkları işlem ve eylemlerinden doğan Devlet zararını tazmine dönük sorumluluk hükümleri ihtiva etmektedir.

Hakediş ödemelerinde tahakkuk aşamasının başlangıcı ise iş yerinde yapılan tespit ölçüm ve bunların fiyatlandırılması çalışmalarıdır. Dolayısıyla bu aşamadan ödeme aşamasına kadar devam eden süreçte görev alan kişilerin idare elemanı olmaları ve aranan sorumluluk hükümlerinin muhatabı bulunmaları gerekmektedir. Bu nedenle iş yerinden imalat tespit ve ölçümünü kapsayan, sadece büroda yapılan hesap ve işlem kontrolünü kapsayan bir tahakkuk aşaması eksik gerçekleştirilmiş olacaktır.

Ayrıca, fatura % 15 yüklenici kârı ile yaptırılacak işlerde yüklenici firmanın ibra edeceği faturaların piyasa rayiçlerine uygun olup olmadığının araştırılması konusunda idarî kontrol elemanlarının görevlendirilmesi ve bu kapsamda sözkonusu bedelin rayiç uygunluğunun ticaret ve/veya sanayi odalarına sorulması bedelin sağlıklı oluşmasını sağlayan bir uygulama olacaktır.

Sonuç :

TBMM Genel Kurulunun Yeniden Düzenlenmesi işinin ihale ve sözleşme aşamalarına ilişkin işlemlerin 21.1.1997 tarih ve A.01.0.GNS/022 sayılı TBMM Genel Sekreterliği yazısına ekli DSP Grubu tarafından TBMM Başkanlığına verilen raporda yer alan hususlarla sınırlı olarak yapılan inceleme sonuçları aşağıdadır.

1. Sözkonusu işin 2886 sayılı Kanununun 89 uncu maddesi kapsamında değerlendirilerek İhale Kanunu hükümleri dışında yürütülmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığı,

2. 2886 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinde Bakanlar kuruluna atfedilen kararın 2919 sayılı TBMM Genel Sekreterliği Teşkilat Kanununun 6 ncı maddesi uyarınca TBMM Başkanlık Divanına alınması gerektiği,

3. İnceleme bölümünde ayrıntılı açıklandığı üzere, 20.6.1996 tarih ve 16 nolu Başkanlık Divanı kararıyla iş Emlak Konut A.Ş.'ye ihale edilmemiş, sözkonusu şirkete TBMM Başkanlık Divanı adına ihale yetkisi verilmiştir. Bu kabulden hareketle, Divan kararının 4/c maddesinde gönderme yapılan Emlak Konut A.Ş.'nin ihale usullerinin 2886 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinde belirtilen "usul ve esaslar"ın belirlenmesi gereğini ikmal ettiği,

4. İnceleme bölümünde ayrıntılı açıklandığı üzere, Emlak Konut A.Ş. ile yapılacak proje yönetimi sözleşmesi kapsamında sözkonusu şirkete TBMM Başkanlığı adına ihale ve sözleşme yapma yetkisinin verilmesi uygulamasının malî mevzuatımızda öngörülen bu uygulama olmadığı, ancak 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca bu kamu kapsamı dışında yürütülen sözkonusu işin bu yöntemle yapılmasını engelleyen bu düzenlemenin de mevcut bulunmadığı,

5. Hakediş ödemelerini esas kontrollük görevinin TBMM Başkanlığınca yürütülmesinin inceleme bölümünde açıklanan sakıncaları ortadan kaldıracacağı,

Kanaatine varılmıştır. Arz olunur.

İbrahim Uzunoğlu

Yaşar Gök

Sayıştay Uzman Denetçisi

Sayıştay Başdenetçisi

2. – *İzmir Milletvekili Sabri Ergül'ün, personel atamalarına, taşıt kullanımına ve bazı müdürlüklerde çalışan personele ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/3869)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanı tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygıyla dilerim.

Sabri Ergül

İzmir

1. Medyada da yer aldığı üzere TBMM'ne, Başkanlık seçimi öncesi ve seçimler sonrasında, Başkan seçiminde oy kullanan bazı milletvekillerinin talebi ile ve eski genel sekreter, başkan eski özel kalem müdürü ve kardeşi personel müdürünün “uygun” düzenlemeleriyle kadrolu ve geçici, memur ve işçi statüsünde bir çok personel alındığı ve bunlardan bir kısmının reşit bile olmadığı doğru mudur? Gerçekten TBMM'de reşit olmayan personel çalıştırılmakta mıdır? Varsa sayı ve isimleri nedir? İşe, kadroya alınma, istihdam edilme tarih ve şekilleri nedir?

Bunda yukarıda belirtilen yöneticilerin dahli nedir?

2. TBMM Başkanlığı emrinde görevli bir çok genel sekreter, genel sekreter yardımcıları, daire başkan ve müdürleri, başmüşavir ve müşavirler ile muhafız tabur komutanı ve emniyet koruma müdürüne yasal olarak hakları olmadıkları halde makam aracı tahsis edildiği, esasen resmî hizmetin gerektirdiği, görevli gidiş gelişlerde kullanılması gereken bu hizmet araçlarının şahsî işlerde ve şahsî ulaşımlarda kullanıldığı; araç, makam odası, sekreter, şoför, hizmetli, telefon gibi kullanımların ilgili bu personel amirlerince istismar edildiği, lüks makam odaları, tefriş, sekreter kapılarında bekleyen hizmetliler, özel şoförler ve özel hizmetliler ile TBMM personelinin, asli görevleri milletvekillerine yasama görevini en iyi şekilde yapabilmeleri için onlara idarî hizmet sunmak, yardımcı olmak olan TBMM personelinin, bu memur amirlerine ve kendilerine hizmet sunar hale geldiği, bazı erkek ve kadın hizmetlilerin evlerde özel hizmetlerde çalıştırıldığı; atanmış amirlerin bu saltanatı nedeniyle, özel hizmetlerinde kullanılacak personeli yine kendilerinin keyiflerince belirlemeleri, Başkanlık Divanının devre dışı kalmış olması fiili durumu nedeniyle, komisyonlarda ve halkla ilişkiler binalarında yeterli memur hizmetli bulunmadığı, personel dağılımının yanlış olduğu yakınmaları ve “1 milletvekiline 9 memur hizmet ediyor” yanlış değerlendirmelerinin kamuoyunda haksız şekilde yaygınlaştığı gerçeği karşısında, bu duruma, esasen milletvekillerinin değil, yukarı sayılan amirlerin saltanatına son vermeyi, verimli bir personel politikası programlayıp, uygulamayı düşünüyor musunuz?

3. Özellikle TBMM Dış İlişkiler Müdürlüğünde hizmetin gerektirdiği nitelik ve sayıda personel bulunması gereken bu birimde vasıfsız, yabancı dil bilmeyen pekçok fazla personelin istihdam edildiği, tercüman kadrolarının dil bilmez ve yetersiz kişilerce doldurulduğu; “yabancı dil bilir eleman” olarak istihdam edilen pekçok kişinin yeterli düzeyde dil bilmemesi sonucu, yabancı dil kursuna TBMM'ce gönderildiği; “yabancı dil bilmezlerin” aslı kadrolarda tercüman, “yabancı dil bilenlerin” ise geçici kadrolarda işçi statüsünde istihdam edildiği ve pek çok personelin mesai saatlerine uymadığı, saat 16.00'dan sonra dairelerini terk ettiği iddiaları doğru mudur?

Bu müdürlük personelinin aslı görevlerini yapmaması, dil bilen bir kaç personel dışında yaklaşık 100 kişilik personelin varlığına rağmen tercüme işlerinin dışarda para ile yaptırıldığı ve bu işler için milyarlar ödendiği doğru mudur?

Bütün bu olumsuzlukları, TBMM'nin ve milletvekillerinin imajını zedeleyen, kamuoyunda yanlış değerlendirmelere neden olan personel politikasını düzeltmek için ne yapmayı düşünüyor sunuz?

4. TBMM galeri ve girişlerde Meclis koruma görevlileri için konulmuş fiilen giderek yayılan ve yaygınlaşan ve nöbet tutmayı, oturup laubali bir şekilde sohbet etme ve uzun telefon görüşmeleri yapma, çay demleme işi haline döndürmüş masa ve koltukları, "kahvehane köşesi" görüntüsündeki emniyet nöbet ve güvenlik kontrolü noktalarını; giriş, galeri, garaj, halkla ilişkiler binası giriş çıkış yerlerini; çaycısından, memuruna, polisine ve müdürüne kadar bir çok personeldeki "bu-yur abi" laçkalık ve laubaliliklerini, TBMM'nin işleyişini, görüntüsünü, ciddiyetini ve milletvekili memur, memur halkla ilişkilerini zedeleyen tutum ve davranışları sona erdirmek, "kahvehane köşelerini ve laubaliliği" kaldırmak için ilgililere ve Meclis Koruma Emniyet Müdürlüğüne gerekli direktifleri verecek misiniz?

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Genel Sekreterliği

Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

23.12.1997

KAN. KAR. MD:

Sayı : A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3869-9448-24541

Sayın Sabri Ergül İzmir Milletvekili

İlgi : 17.11.1997 tarihli yazılı soru önergeniz.

Personel atamalarına, taşıt kullanımına ve bazı müdürlüklerde çalışan personele ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorular aşağıda cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Hikmet Çetin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Cevap 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği teşkilatında 1.7.1997 - 30.9.1997 tarihleri arasında göreve alınan personel sayıları aşağıda gösterilmiştir.

1.7.1997 - 30.9.1997 (son üç ay) tarihleri arasında (Merkez ve Millî Saraylar)

a) Kadrolu (657 S. K.)	102
b) Sözleşmeli (657 S. K./4-B Md.)	9
c) Geçici Gör. (2919 S.K. 12/3 Md.)	86
d) Mv. Yardımcı Personeli (Sözleş. veya Geç. Gör.)	82
e) Mevsimlik İşçi	127
TOPLAM	406

Söz konusu personelden mevsimlik işçi olarak göreve alınan iki elemanın yaşları 18'in altındadır ancak, 1425 sayılı İş Kanununun 67 nci maddesi 15 yaşından küçük olmamak kaydıyla "işçi" çalıştırılmasına cevaz vermektedir.

Adı geçenlerin ad ve soyadları ile doğum ve göreve başlama tarihleri aşağıya çıkarılmıştır.

<u>Adı ve Soyadı</u>	<u>Doğum Tarihi</u>	<u>Göreve baş. tarihi</u>
1. Yıldırım Yavuz	22.5.1980	16.7.1997
2. Beşir Demir	25.3.1981	28.8.1997

Ayrıca, 30.9.1997 tarihinden sonra göreve alınan personel olmamıştır.

Cevap 2. Halkla ilişkiler binalarındaki her bankoda (2) hizmetli personel görev yapmaktadır.

Sayın milletvekillerimiz bu personelimizi elektrik, su, banka ve telefon faturalarını ödeme görevi ile kampus dışına gönderdikleri için hizmette zaman zaman aksamalar olmaktadır.

Ulaştırma Şube Müdürlüğü bünyesindeki araçlardan, T.B.M.M. Genel Sekreterine, T.B.M.M. Başkanlık Divanının, 15 Mayıs 1991 tarih ve 83 sayılı Kararı ile bir araç tahsis edilmiştir.

Bunun dışında diğer personele tahsis edilmiş araç bulunmamaktadır.

Koruma Müdürlüğüne (3) adet binektipi araç tahsis edilmiştir. bu araçlardan (2) adedi T.B.M.M. Başkanı yakın koruma ekibi hizmetlerinde (öncü-artçı). (1) adedi ise, OR-AN Milletvekili Lojmanları Koruma Amirliği hizmetlerinde hizmete yönelik olarak kullanılmaktadır.

Cevap 3. Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğünde, yöneticiler dahil, 59 personel çalışmaktadır. Bunlardan ikisi lise mezunu diğerleri üniversite mezunudur. Üniversite mezunlarından ikisi doktora, altısı master derecelerini almışlardır. 3 görevli master eğitimini, 2 görevli ise doktora eğitimini sürdürmektedir. 6 görevli kamu personeli dil sınavından (A) derecesi, 7 görevli (B) derecesi, bazıları da (C) derecesi elde etmiştir. 13 görevli hariç diğerleri farklı düzeylerde en az bir yabancı dil bilmektedirler. 1996 ve 1997 yıllarında üstüste düzenlenen yabancı dil kursları ise bir yabancı dili öğretmekten çok yabancı dil bilgisi düzeyini yükseltmek, siyasî ve ekonomik terminoloji kazandırmak amacıyla yöneliktir. 1997 yılında T.B.M.M.'nin tüm birimlerinden belli kontenjan dahilinde memur, çeşitli düzeylerde dil kurslarına katılmıştır.

Son 5 yıl içinde Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğünde yıllar itibarıyla çalışan personelin dağılımı aşağıdaki gibidir.

Yıllar	Personel Sayısı
1993	32
1994	37
1995	41
1996	51
1997	59

Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğünde mesai saatlerine riayet edilmekte hatta, öğle tatillerinde dahi nöbetçi bulundurulmaktadır.

TBMM idarî teşkilatında tercüme hizmetlerini yerine getirmek için Kütüphane Dokümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü görevlendirilmiştir. Ancak bu birimde tercüman bulunmamaktadır. Eksiklik belki de buradan kaynaklanmaktadır. Bu eksikliği kapatmak için Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğünde bulunan yabancı dil bilen (tercüman) personel, asli görevlerini yerine getirmesi gereken vakitte milletvekillerimizden gelen resmî ve özel tercüme taleplerini imkânlar ölçüsünde karşılamaya gayret göstermektedir.

2919 Sayılı Kanununun 3 üncü maddesinde T.B.M.M. Genel Sekreterliğinin görev ve sorumlulukları hükme bağlanmıştır. Belirlenen bu genel çerçevede, T.B.M.M. İdarî Teşkilatında görevlerin en iyi şekilde yürütülmesi için personel seçiminde, istihdamında, dağılımında ve eğitiminde uygulanacak yöntem; bir başka ifade ile personel politikası çağdaş bir anlayışla ele alınacaktır.

Bu yaklaşımla;

1. Çeşitli hizmet dallarında çalıştırılacak personelde bulunması gerekli nitelikleri tespit etmek,
2. Personele meslekî bilgi, beceri ve yeteneklerine göre çalışma, yetiştirme ve geliştirme yönünde adil ve eşit olanaklar sağlamak,
3. Personeli objektif ölçülere göre değerlendirmek, başarılı olanları imkânlar ölçüsünde teşvik etmek ve ödüllendirmek,

İlkeleri göz önünde tutularak bir seri idarî düzenlemelere başlanılmıştır.

En kısa sürede, tüm birimlerin norm kadroları belirlenip görev tanımları yapılacak, gereksiz personel istihdamı önlenecek, hizmete alımlarda sınav uygulanacaktır. Görevde yükselmeler, ehliyet ve liyakata göre yapılacak, kamu kurum ve kuruluşlarından geçici görevlendirmeler ve sekreterlik hizmetleri kalıcı ve adil bir sisteme kavuşturulacaktır.

TBMM'de çalışan her kademedeki personel eğitimi, tutum ve davranışı, kılık kıyafetiyle yasa organının yüceliğine yaraşır örnek birer personel olmaları için her türlü önlemler alınacaktır. Bu amaçla yoğun bir program içinde hizmet içi eğitimlere başlanmıştır.

Cevap 4. a) T.B.M.M. Kampusu dahilinde, gerek ana bina ve eklentileri, gerekse Halkla İlişkiler binaları ve eklentilerine giriş kapılarında 24 saat esasına dayalı (gece ve gündüz sürekli) Koruma Müdürlüğü personeli bulunmaktadır. Bu giriş kapılarının bazılarında kapalı dinlenme bölümü olmasına rağmen (Ana bina 1 ve 2 nolu kapılardaki merdiven altları gibi) büyük çoğunluğunda kapalı bir dinlenme bölümü bulunmamaktadır.

Giriş kapılarında sürekli 12 saat görev yapan personelden, (1) bayan (1) erkek görevli kapı dekontörden geçen personel ve ziyaretçileri kontrol ederken, bu iki görevliyi değiştiren diğer iki görevli de orada bulunan uygun bir bölmede istirahat etmektedir. 1'er saat sırayla ayakta tutulan bu nöbetlerden sonra personelin istirahat edebileceği uygun yerler olmaması nedeniyle, personel yine kapıların yan taraflarına konulan sandalyelerde istirahat ettirilmektedirler. Bu personel için yeni bir düzenleme düşünülmektedir.

b) T.B.M.M. Kampusu dahilinde nöbet tutulan bölümlerde bulunan telefonlardan hiçbiri şehir içi ve şehirlerarası görüşmeye açık değildir. Bu telefonlar sadece Kampus içi dahili görüşmeye açık olduğundan yapılan görüşmeler de göreve ilişkin olmaktadır. Telefonların uzun süre meşgul edilmemesi yönünde, personel amirlerince uyarılmakta ve denetlenmektedir.

c) T.B.M.M. Koruma Müdürlüğü personeli, amirlerince meslek içi eğitime tabi tutulmakta ve bu eğitimlerle milletvekillerine, personele ve ziyaretçilere karşı davranış ve hitap tarzlarına dikkat etmeleri sağlanmaktadır.

d) Nöbet bölgelerinde görev yapan güvenlik personelinin görev mahallerinde çay demleme ve benzer hareketler yasak olup, aksi davranışta bulunanlar hakkında gerekli yasal işlemler yapılmaktadır.

Bu konulardaki denetim dikkat ve titizlikle sürdürülecektir.

3. — *Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'm, Aralık-Mayıs döneminde hava şartlarından dolayı yolları kapanan yerleşim birimlerine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'm yazılı cevabı (7/3876)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini saygı ile arz ederim.

17.11.1997

Mehmet Elkatmış

Nevşehir

Sorular :

1. 1993-1994, 1994-1995, 1995-1996, 1996-1997 yılları Aralık-Mayıs ayları arasında; hangi illerimizin ilçeleriyle ulaşımı hava şartlarından dolayı kaç gün kapalı kalmıştır?
2. Sözkonusu yıllar itibarıyla kaç ilçemizin kendisine bağlı köy, kasaba ve bucaklarla ulaşımı hava şartlarından dolayı kaç gün kapalı kalmıştır?
3. Geçmiş yıllarda elde edilen bilgiler ışığında; ülkemizdeki kaç il, ilçe ve köyümüz hava şartlarından dolayı yıl boyunca tam olarak ulaşımının sağlanması mümkün olamamaktadır?
4. Hava şartları ile mücadeleyi gerektiren, bundan dolayı kışın yolları kapanma riski bulunan yerleşim birimlerimizin toplam nüfusu ne kadardır?

T. C.

Devlet Bakanlığı

22.12.1997

Sayı : B.02.0.014/1-03-1015

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 25.11.1997 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3876-9501/024587 sayılı yazınız.

Neşehir Milletvekili Sayın Mehmet Elkatmış'ın yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Bakanlığımıza bağlı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilatı görev alanına giren köy ve bağlı ünitelerin yollarında, kış mevsiminde trafiğe açık tutulması için kar mücadelesi yapılmaktadır.

Bu kar mücadele hizmetleri; İl Müdürlüklerince mevsimin şartlarına göre ekipler oluşturularak öncelikle gurup köy yolları olmak üzere bütün köy ve bağlı ünitelerin köy yolları kışın açık tutulmaya çalışılmaktadır. Yılı itibarıyla yapılan kar mücadele çalışmaları aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa Yılmaz

Devlet Bakanı

1993/94 Yılı 22 100 Ünitede 256 200 Km. kar mücadelesi yapılmıştır.

1994/95 Yılı 22 943 Ünitede 411 426 Km. kar mücadelesi yapılmıştır.

1995/96 Yılı 23 010 Ünitede 225 604 Km. kar mücadelesi yapılmıştır.

1996/97 Yılı 32 668 Ünitede 320 000 Km. kar mücadelesi yapılmıştır.

4. — Adana Milletvekili *Orhan Kavuncu'nun, düzeltilmek üzere sahiplerine iade edilen soru önergelerine ilişkin sorusu ve TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/4002)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına.

3.12.1997 tarihinde vermiş olduğum soru önergesini, İçtüzüğün 96 ncı maddesini işleterek işleme koymamış ve tarafıma 8 Aralık 1997 tarihinde 3.12.1997 tarih ve 9709 sayılı evrak numarası ile iade etmiş bulunuyorsunuz?

Aşağıdaki sorularımın İçtüzüğün 100 üncü maddesine göre yazılı olarak tarafınızdan cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

17.12.1997

Prof. Dr. Orhan Kavuncu

Adana

1. 20 nci yasama döneminde İçtüzüğün 96 ve 97 nci maddelerini işleterek soru önergesi iade edilen benden başka sayın milletvekili var mıdır? Varsa bunlar kimlerdir? Ve sorularını hangi Bakanlara veya Başbakana yöneltmişlerdir?

2. Soru önergelerine verilen cevapların evsafına ilişkin herhangi bir hükmün iç tüzükte bulunmaması cevaplarda da sorularda aranan evsafi aramamıza mani midir?

3. Gelen cevabı Meclis Başkanlığı inceleme ihtiyacı veya imkânı olmadığı için milletvekiline bildirdikten sonra cevabın milletvekilinin saygınlığına yönelik ifadelerini tartışmak milletvekilinin görevi değil midir?

Bu durumda başkanlık milletvekiline yardımcı olmalı değil midir?

4. Cevapların evsafına ilişkin boşluğu doldurmak üzere İçtüzükde bir değişiklik yapmayı düşünüyor musunuz?

5. İçtüzüğün 99 uncu maddesine uyulmayan durumlarda Bakanların işlerinin çokluğu dikkate alınarak İçtüzüğün işletilmemesi söz konusu olmakta mıdır?

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Genel Sekreterliği

Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

23.12.1997

KAN. KAR. MD:

Sayı : A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4002-9972-25603

Sayın Orhan Kavuncu Adana Milletvekili

İlgi : 17.12.1997 tarihli yazılı soru önergeniz.

Düzeltilmek üzere sahiplerine iade edilen soru önergelerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularımız aşağıda cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Hikmet Çetin

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Cevap 1. Başkanlığımızca, İçtüzüğün koyduğu şartlara uygun görülmediğinden düzeltilmek üzere 20 nci Yasama Döneminde iade edilen soru önergesi sayısı (99) dur.

Cevap 2. Başbakan veya Bakanlar tarafından soru önergelerine verilen cevaplara Başkanlığımızca içerik itibariyle bir müdahalede bulunulması mümkün değildir. Bununla birlikte, önerge sahibi Milletvekilinin aldığı cevabı değerlendirip eksik bulunduğu hususlarda yeni bir soru önergesi verebilmesi mümkündür.

Cevap 3. T.B.M.M.'nin ve üyelerinin saygınlığının korunması konusunda Başkanlığımızca gereken hassasiyet gösterilmektedir. Ancak, önergenize konu edilen ve Millî Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İsmet Sezgin tarafından verilen cevap metninde, şahsımıza yönelik açık ve doğrudan bir itham yer almamaktadır. Bu nedenle, bahse konu cevap metniyle ilgili İçtüzüğün 99 uncu maddesi hükmü uygulanmış, ilgili Bakanlıkla yeni bir yazışma yapılmasına gerek görülmemiştir.

Cevap (4, 5). T.B.M.M.'nin asli görevlerinden olan denetim işlevini etkin bir şekilde yapabilmesini temin bakımından, Başkanlığımız İçtüzük hükümleri çerçevesinde gereken titizliği göstermektedir. Ancak, Başkanlığımızın soru önergelerine verilen cevapların önergede yer alan hususları tam olarak karşılayıp karşılamadığını inceleme ya da bir başka deyişle uygunluk denetimi yapabilme yetkisi bulunmamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

35 İNCİ BİRLEŞİM

23 . 12 . 1997 SALI

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

X 1. — 1998 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/669) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 9.12.1997)

X 2. — 1996 Malî Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1996 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/633, 3/1046) (S. Sayısı : 401) (Dağıtma tarihi : 9.12.1997)

X 3. — Katma Bütçeli İdareler 1998 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/670) (S. Sayısı : 391) (Dağıtma tarihi : 9.12.1997)

X 4. — 1996 Malî Yılı Katma Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1996 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/634, 3/1047) (S. Sayısı : 402) (Dağıtma tarihi : 9.12.1997)

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SÖZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

BUGÜNKÜ PROGRAM

Öğleden evvel

Saat : 10.00 - 13.00

XII. TUR 34 — SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI

35 — ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

a) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Katma)

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Katma)

(ANAP, RP, CHP, DYP, DSP, DTP)

XIII. TUR 36 — MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

37 — ÇEVRE BAKANLIĞI

(RP, CHP, DYP, DSP, DTP, ANAP)

Öğleden sonra

14.00 - prg. bitimine kadar

(Bütçe-Kesinhesap)

(Bütçe-Kesinhesap)

(Bütçe-Kesinhesap)

(Bütçe-Kesinhesap)

(Bütçe-Kesinhesap)

(Bütçe-Kesinhesap)